

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΔΑΧΘΗΚΑΝ ΣΕ Κ.Δ.Β.Μ.,
ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥΣ ΖΩΗ**

ΧΑΣΑΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Επίκουρος Καθηγητής

ΑΣΤΡΟΣ 2017

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ, ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΔΑΧΘΗΚΑΝ ΣΕ Κ.Δ.Β.Μ.,
ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΟΥΣ ΖΩΗ

ΧΑΣΑΠΟΓΙΑΝΝΗΣ ΔΗΜ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Α.Μ.: 4042201503033)

bg15033@uop.gr

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Επίκουρος Καθηγητής

ΑΣΤΡΟΣ 2017

Υποβλήθηκε για έγκριση το Φεβρουάριο του 2017

Επισημάνση

Οι διαπιστώσεις, τα αποτελέσματα, τα συμπεράσματα και οι πιθανές προτάσεις της παρούσας διπλωματικής εργασίας –εκτός των αναφορών που σημαίνονται ως λήμματα- αποτελούν προσωπικές θεωρητικές ή εμπειρικές διαπιστώσεις του σπουδαστή που την επιμελήθηκε και δεν απηχούν κατ' ανάγκη τη γνώμη του εισηγητή εκπαιδευτικού, του Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Πελοποννήσου.

Πίνακας περιεχομένων

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	X
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	XI
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ	XIII
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	XVI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	3
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ	3
1.1. Εισαγωγικά.....	3
1.2. Μάθηση και μορφές εκπαίδευσης.....	3
1.3. Βασικές θεωρίες της εκπαίδευσης ενηλίκων	6
1.3.1. Η θεωρία της ανδραγωγικής (Knowles).....	6
1.3.2. Η θεωρία για την κοινωνική αλλαγή (Freire)	8
1.3.3. Η προσωποκεντρική θεωρία του Carl Rogers	9
1.3.4. Η θεωρία της μετασχηματίζουσας μάθησης (Mezirow).....	10
1.4. Ανακεφαλαίωση	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	13
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	13
2.1. Εισαγωγικά.....	13
2.2. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ε.Ε.	13
2.2.1. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Αυστρία.....	15
2.2.2. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Γερμανία.....	16
2.2.3. Στατιστικά στοιχεία.....	18
2.3. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα	37
2.3.1. Σύντομη ιστορική αναδρομή	37
2.3.2. Νομοθετικό πλαίσιο	43
2.3.3. Φορείς διοίκησης της εκπαίδευσης ενηλίκων στη χώρα.....	45
2.3.4. Οι δομές κατάρτισης και δια βίου μάθησης του ΥΠ.Ε.Π.Θ.....	51
2.3.5. Λοιπές δομές επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης	56

2.4. Ανακεφαλαίωση	58
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	60
Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ Η Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ.....	60
3.1. Εισαγωγικά.....	60
3.2. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	60
3.2.1. Δημογραφικά στοιχεία.....	61
3.2.2. Οικονομικά στοιχεία	71
3.3. Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Αρκαδίας	78
3.3.1. Δημογραφικά στοιχεία.....	78
3.3.2. Οικονομικό προφίλ Π.Ε. Αρκαδίας	81
3.4. Δομές εκπαίδευσης δια βίου μάθησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	92
3.5. Ανακεφαλαίωση	94
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	96
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	96
4.1. Εισαγωγικά.....	96
4.2. Προφίλ της έρευνας	96
4.3. Αποτελέσματα έρευνας.....	97
4.3.1. Αριθμός συμμετεχόντων	97
4.3.2. Αριθμός συμμετεχόντων ανά ηλικιακή ομάδα	97
4.3.3. Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων.....	99
4.3.4. Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων	100
4.3.5. Καθεστώς απασχόλησης των συμμετεχόντων	101
4.3.6. Συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης.....	103
4.3.7. Συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης.....	103
4.3.8. Φορείς υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης	104
4.3.9. Μορφές εκπαίδευσης	105
4.3.10. Υλοποίηση πρακτικής άσκησης.....	106
4.3.11. Ώρες εκπαίδευσης.....	107
4.3.12. Αντικείμενο εκπαίδευσης και εργασία.....	107
4.3.13. Αξιολόγηση λόγων συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης.....	108
4.3.14. Απόκτηση προσδοκώμενων εφοδίων	113

4.3.15. Βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων	113
4.3.16. Βοήθεια στην εργασία ή στην ανεύρεση.....	114
4.3.17. Διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων	116
4.3.18. Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών	117
4.3.19. Αξιολόγηση προγραμμάτων, δομών και λοιπών στοιχείων	118
4.3.20. Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με αγορά εργασίας.....	126
4.3.21. Λοιπές παρατηρήσεις.....	128
4.4. Ανακεφαλαίωση	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	130
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	130
5.1. Εισαγωγικά.....	130
5.2. Περιορισμοί	130
5.3. Κύρια ευρήματα.....	130
5.3.1. Συχνότητα συμμετοχής και κριτήρια επιλογής προγραμμάτων κατάρτισης	130
5.3.2. Συσχέτιση με το αντικείμενο εργασίας.....	132
5.3.3. Αντιμετώπιση συμμετοχής σε προγράμματα.....	132
5.3.4. Αξιολόγηση των Κ.Δ.Β.Μ. και της λειτουργίας τους	133
5.4. Γενικά συμπεράσματα	134
5.5. Προτάσεις.....	137
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	140
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	145
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	146

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γ.Γ.Δ.Β.Μ.:	Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης
Γ.Γ.Ε.Ε.:	Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Ε.Ε.:	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Π.:	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.:	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
Ι.Δ.ΕΚ.Ε.:	Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.:	Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης
Κ.Δ.Β.Μ.:	Κέντρα Δια Βίου Μάθησης
ΚΕ.Δ.Β.Μ.ΑΠ.:	Κέντρο Διά Βίου Μάθησης από Απόσταση
Ν.Ε.Λ.Ε.:	Νομαρχιακή Επιτροπή Λαϊκής Επιμόρφωσης
Ο.Α.Ε.Δ.:	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
Ο.Ε.Ε.Κ.:	Οργανισμός Επαγγελματική Εκπαίδευσης και Κατάρτισης
Ο.Τ.Α.:	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Ε.:	Περιφερειακή Ενότητα
ΥΠ.Ε.Π.Θ.:	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα.....	19
Πίνακας 2: Ποσοστό συμμετοχής (average) κατά φύλο σε εκπαιδευτικά προγράμματα	21
Πίνακας 3: Ποσοστό συμμετοχής εργαζόμενων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων.....	23
Πίνακας 4: Ποσοστό συμμετοχής ανέργων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων	25
Πίνακας 5: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής των φύλων σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων κατά τα έτη 2006-2015.....	27
Πίνακας 6: Συμμετέχοντες σε προγράμματα Λαϊκής Επιμόρφωσης (1980-1990) .	39
Πίνακας 7: Κατανομή των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους φορείς (1999).....	40
Πίνακας 8: Βασικά στάδια της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα	42
Πίνακας 9: Σπουδαστικό δυναμικό των ΙΕΚ του ΟΕΕΚ (Α' Εξάμηνο 2001).....	53
Πίνακας 10: Κ.Δ.Β.Μ. ανά Περιφέρεια (2016).....	54
Πίνακας 11: Περιφερειακή κατανομή δομών και θέσεων κατάρτισης (2002)	57
Πίνακας 12: Διοικητική Διάρθρωση και δημογραφικά στοιχεία Περιφέρειας Πελοποννήσου	61
Πίνακας 13: Πληθυσμός ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου	62
Πίνακας 14: Φυσική και ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού Περιφέρειας (1991-2011)	63
Πίνακας 15: Μόνιμος πληθυσμός Περιφέρειας ανά Π.Ε. και ηλικιακή ομάδα	64
Πίνακας 16: Δημογραφικοί Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου	65
Πίνακας 17: Πληθυσμός Περιφέρειας ανά καθεστώς οικογενειακής κατάστασης.	68
Πίνακας 18: Πληθυσμός ανά Π.Ε. και επίπεδο εκπαίδευσης.....	70
Πίνακας 19: Ο.Ε.Π. και Μη Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.	72
Πίνακας 20: Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	76
Πίνακας 21: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά ηλικιακή ομάδα και οικογενειακή κατάσταση	79
Πίνακας 22: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Π.Ε. Αρκαδίας.....	82
Πίνακας 23: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης ανά Δήμο.....	83
Πίνακας 24: Απασχολούμενοι και άνεργοι στην Π.Ε. Αρκαδίας.....	84

Πίνακας 25: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης και Δήμο	85
Πίνακας 26: Αριθμός απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής και Δήμο	87
Πίνακας 27: Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας	88
Πίνακας 28: Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα (N)	90
Πίνακας 29: Απασχολούμενοι, κατά φύλο και επάγγελμα.....	90
Πίνακας 30: Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα (%)	91
Πίνακας 31: Κ.Δ.Β.Μ. Ο.Τ.Α. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου	92
Πίνακας 32: Κατανομή Κ.Δ.Β.Μ. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου	93
Πίνακας 33: Συμμετέχοντες κατά φύλο.....	97
Πίνακας 34: Συμμετέχοντες ανά ομάδα ηλικιών	97
Πίνακας 35: Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων	100
Πίνακας 36: Συμμετοχή σε δράσεις κατάρτισης κατά την τελευταία τριετία.....	103
Πίνακας 37: Πρακτική άσκηση.....	106
Πίνακας 38: Ώρες εκπαίδευσης.....	107
Πίνακας 39: Αξιολόγηση επαγγελματικό ενδιαφέρον	109
Πίνακας 40: Αξιολόγηση χαμηλό κόστος.....	110
Πίνακας 41: Βελτίωση δεξιοτήτων	114
Πίνακας 42: Εκτίμηση αποτελεσματικότητας ανά επαγγελματική ομάδα	116
Πίνακας 43: Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών	118
Πίνακας 44: Αξιολόγηση χρονικής διάρκειας προγραμμάτων	119
Πίνακας 45: Αξιολόγηση επικοινωνίας με τον φορέα πριν την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	123
Πίνακας 46: Αξιολόγηση επικοινωνίας με τον φορέα μετά την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων	124
Πίνακας 47: Στατιστικοί δείκτες αξιολόγησης	126
Πίνακας 48: Συμμετοχή σε προγράμματα ανά ομάδα επαγγέλματος	131
Πίνακας 49: Εκτίμηση αντιμετώπισης συμμετοχής σε προγράμματα ανά επαγγελματική ομάδα.....	133

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Κατανομή τμημάτων κατά τομέα προγράμματος.....	17
Γράφημα 2: Κατανομή ωρών διδασκαλίας ανά τομέα	18
Γράφημα 3: Ποσοστό συμμετοχής (average) σε εκπαιδευτικά προγράμματα	20
Γράφημα 4: Ποσοστό συμμετοχής (average) κατά φύλο σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων.....	22
Γράφημα 5: Ποσοστό συμμετοχής εργαζόμενων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων.....	24
Γράφημα 6: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής εργαζόμενων και ανέργων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων	26
Γράφημα 7: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής των φύλων σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων κατά τα έτη 2006-2015.....	28
Γράφημα 8: Σχέση συμμετοχής ανδρικού και γυναικείου πληθυσμού (2006-2015)	29
Γράφημα 9: Συμμετοχή ανδρικού πληθυσμού στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (2011)	30
Γράφημα 10: Συμμετοχή γυναικείου πληθυσμού στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (2011)	31
Γράφημα 11: Άτομα που είχαν συμμετάσχει και δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στο μέλλον (2007, 2011).....	32
Γράφημα 12: Άτομα που συμμετείχαν και επιθυμούσαν να συμμετάσχουν ξανά...33	
Γράφημα 13: Άτομα που δεν είχαν συμμετάσχει σε δράσεις και δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν μελλοντικά.....	34
Γράφημα 14: Άτομα που δεν συμμετείχαν και επιθυμούσαν να συμμετάσχουν	35
Γράφημα 15: Υγεία ή ακατάλληλη ηλικία τα εμπόδια για συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθηση.....	36
Γράφημα 16: Πόροι Λαϊκής Επιμόρφωσης (1980-1990, εκατ. €)	39
Γράφημα 17: Συμμετοχή ενήλικου πληθυσμού σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	41
Γράφημα 18: Η εξέλιξη του αριθμού των Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ. και των ειδικοτήτων τους	52
Γράφημα 19: Η εξέλιξη του σπουδαστικού δυναμικού των Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ.....	52
Γράφημα 20: Κ.Δ.Β.Μ. 1 & 2 ανά Περιφέρεια (2016).....	55

Γράφημα 21: Κατανομή συνολικού αριθμού Κ.Δ.Β.Μ. ανά Περιφέρειας (2016)	56
Γράφημα 22: Ποσοστιαία σύνθεση πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά Π.Ε.....	62
Γράφημα 23: Αριθμητική μεταβολή πληθυσμού Περιφέρειας (1991-2001)	63
Γράφημα 24: Σύνθεση πληθυσμού κατά φύλο ανά Π.Ε.	64
Γράφημα 25: Σύνθεση πληθυσμού Περ. Πελοποννήσου ανά ομάδες ηλικιών	65
Γράφημα 26: Δείκτης Γήρανσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.....	66
Γράφημα 27: Δείκτης Εξάρτησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.....	67
Γράφημα 28: Δείκτης Αντικατάστασης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.....	68
Γράφημα 29: Πληθυσμός Περιφέρειας ανά καθεστώς οικογενειακής κατάστασης	68
Γράφημα 30: Μόνιμος πληθυσμός Περιφέρειας κατά επίπεδο εκπαίδευσης	70
Γράφημα 31: Πληθυσμός Οικονομικά Ενεργός και Μη της Περιφέρειας Πελοποννήσου	71
Γράφημα 32: Ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. της Περιφέρειας Πελοποννήσου	72
Γράφημα 33: Κατά φύλο σύνθεση Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.	73
Γράφημα 34: Κατά φύλο ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.	73
Γράφημα 35: Παλαιοί και νέοι άνεργοι ανά Π.Ε.....	74
Γράφημα 36: Κατά φύλο και είδος ανεργίας σύνθεση πληθυσμού ανά Π.Ε.....	75
Γράφημα 37: Απασχολούμενοι (%) κατά θέση στην εργασία	77
Γράφημα 38: Απασχολούμενοι κατά θέση στην εργασία ανά Π.Ε.....	77
Γράφημα 39: Πληθυσμός της Π.Ε. Αρκαδίας ανά Δήμο (%).....	78
Γράφημα 40: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά ηλικιακή ομάδα (2011).....	79
Γράφημα 41: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2011)	80
Γράφημα 42: Σύνθεση αλλοδαπού πληθυσμού Π.Ε. Αρκαδίας κατά χώρα προέλευσης (2011).....	81
Γράφημα 43: Ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	81
Γράφημα 44: Σύνθεση ανεργίας κατά είδος και φύλο (2011)	84
Γράφημα 45: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης (%) και Δήμο	86
Γράφημα 46: Ποσοστά (%) απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής και Δήμο ...	87
Γράφημα 47: Ποσοστό απασχολούμενων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιο) ανά Δήμο της Π.Ε. Αρκαδίας.....	89

Γράφημα 48: Κατανομή Κ.Δ.Β.Μ. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	93
Γράφημα 49: Συμμετέχοντες (N) ανά ομάδα ηλικιών	98
Γράφημα 50: Συμμετοχή φύλων ανά ηλικιακή ομάδα.....	99
Γράφημα 51: Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων (%)	100
Γράφημα 52: Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων (%).....	101
Γράφημα 53: Καθεστώς απασχόλησης συμμετεχόντων	102
Γράφημα 54: Καθεστώς απασχόλησης συμμετεχόντων	102
Γράφημα 55: Αριθμός προγραμμάτων που συμμετείχατε (%)	104
Γράφημα 56: Φορέας υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων(N)	105
Γράφημα 57: Μορφές εκπαίδευσης (%)	106
Γράφημα 58: Σχέση με τελευταία εργασία (N)	108
Γράφημα 59: Αξιολόγηση προσωπικό ενδιαφέρον.....	109
Γράφημα 60: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: προσβασιμότητα φορέα (N).110	
Γράφημα 61: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: προσβασιμότητα φορέα (%) 111	
Γράφημα 62: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: Αποζημίωση (voucher) (N)... 112	
Γράφημα 63: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: Αποζημίωση (voucher) (%).. 112	
Γράφημα 64: Απόκτηση επαγγελματικών εφοδίων.....	113
Γράφημα 65: Βοήθεια στην εργασία.....	115
Γράφημα 66: Άλλα γνωστικά αντικείμενα	117
Γράφημα 67: Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών.....	118
Γράφημα 68: Αξιολόγηση συνάφειας αντικειμένου κατάρτισης και αγοράς εργασίας (N).....	120
Γράφημα 69: Αξιολόγηση συνάφειας αντικειμένου κατάρτισης και αγοράς εργασίας (%).....	120
Γράφημα 70: Αξιολόγηση εκπαιδευτών (N).....	121
Γράφημα 71: Αξιολόγηση εκπαιδευτών (%).....	122
Γράφημα 72: Αξιολόγηση υποδομών (N)	123
Γράφημα 73: Χρησιμότητα Κ.Δ.Β.Μ. στις τοπικές κοινωνίες (N)	124
Γράφημα 74: Χρησιμότητα Κ.Δ.Β.Μ. στις τοπικές κοινωνίες (%).....	125
Γράφημα 75: Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με αγορά εργασίας (N)	127
Γράφημα 76: Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με αγορά εργασίας (%)	127

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχήμα 1: Παραδοχές και πρακτικές της ανδραγωγικής θεωρίας.....	8
Σχήμα 2: Τα τρία στάδια της μεθόδου του Freire.....	9
Σχήμα 3: Τα στάδια του μετασχηματισμού οπτικής	11
Σχήμα 4: Προτεραιότητες Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιόδου 2015-2020	14
Σχήμα 5: Φορείς υλοποίησης δράσεων δια βίου μάθησης της Γ.Γ.Ε.Ε.	46
Σχήμα 6: Οργανωτική δομή του ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.	48
Σχήμα 7: Οργανόγραμμα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.	50

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γεγονός πλέον ότι, εξαιτίας των ραγδαίων εξελίξεων στο παγκόσμιο οικονομικό πεδίο και των αναγκών που δημιουργούνται, οι εκπαιδευτικές διαδικασίες χαρακτηρίζονται από ελλείψεις και ανεπάρκεια (Ματθαίου, 2000). Οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες, όπως αυτές διαμορφώνονται (αύξηση γυναικείου εργατικού δυναμικού, διεύρυνση τριτογενή τομέα παραγωγής κλπ), δημιουργούν νέα δεδομένα για τους εργαζόμενους και απαιτούν συνεχή βελτίωση δεξιοτήτων και ικανοτήτων (Ωρολογιά, 2000)

Σε όλες τις χώρες του κόσμου, τα τελευταία χρόνια, η εκπαίδευση ενηλίκων, ανεξάρτητα με τη μορφή που μπορεί να πάρει, αποτελεί αντικείμενο επιστημονικού προβληματισμού, διοικητικών αλλαγών και αναδιαρθρώσεων του συστήματος της δια βίου μάθησης. Αυτό βέβαια, οφείλεται στις αλλαγές που συντελούνται –με ταχύτατους πλέον ρυθμούς- στην οικονομία, την τεχνολογία, τις δομές απασχόλησης και την αγορά εργασίας.

Η παρούσα διπλωματική εργασία στοχεύει στο να διερευνήσει την ικανοποίηση συμμετεχόντων σε προγράμματα και δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων και να καταγράψει την άποψή τους για τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Απαρτίζεται από πέντε Κεφάλαια, ενώ για την ικανοποίηση των σκοπών της, πραγματοποιήθηκε και σχετική έρευνα με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου.

Στο πρώτο Κεφάλαιο γίνεται μία εισαγωγή σε βασικές έννοιες της δια βίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι διαφοροποιήσεις. Επίσης, πραγματοποιείται μία σύντομη αναφορά στις θεωρίες των θεμελιωτών της εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να καταστούν σαφείς οι αρχές στις οποίες στηρίζεται το σύγχρονο έργο.

Το Δεύτερο Κεφάλαιο είναι μία προσέγγιση στην πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώνεται στην ευρωπαϊκό και ελληνικό σύγχρονο κόσμο. Συγκεκριμένα, παρουσιάζεται το σύστημα εκπαίδευσης ενηλίκων στις χώρες της Αυστρίας και της Γερμανίας και παρατίθενται στατιστικά στοιχεία για τη δια βίου μάθηση, όπως αυτά έχουν διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη. Επίσης, γίνεται μία αναφορά στον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος δια βίου μάθησης στην Ελλάδα, καθώς και στο νομοθετικό πλαίσιο αυτής, και παρουσιάζονται βασικά στατιστικά στοιχεία.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο παρουσιάζεται το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της Περιφέρειας Πελοποννήσου και της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας, προκειμένου να κατανοηθεί το περιβάλλον μέσα στο οποίο αναπτύσσονται δράσεις και προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων.

Στο Τέταρτο Κεφάλαιο πραγματοποιείται η αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, για τους σκοπούς της παρούσας διπλωματικής.

Τέλος, στο Πέμπτο Κεφάλαιο, παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας καθώς και προτάσεις βελτίωσης του έργου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

1.1. Εισαγωγικά

Έννοιες όπως δια βίου μάθηση, εκπαίδευση ενηλίκων, κατάρτιση, αποτελούν όρους ευρέως χρησιμοποιούμενους, αλλά πολλές φορές δυσδιάκριτους. Στο πρώτο αυτό Κεφάλαιο, γίνεται μία προσπάθεια αποσαφήνισης των ορισμών που χρησιμοποιούνται και επιπρόσθετα, πραγματοποιείται μία βασική προσέγγιση στις θεωρίες και το έργο των βασικών θεμελιωτών της εκπαίδευσης ενηλίκων.

1.2. Μάθηση και μορφές εκπαίδευσης

Η μάθηση συνιστά μία μακροχρόνια διαδικασία αλλαγής, που δεν είναι ουδέτερη (Λευθεριώτου, 2010) και περιλαμβάνει την έννοια της εμπειρίας (Rogers A., 1998), ενώ εννοιολογικά χαρακτηρίζεται από μεγάλη διάσταση απόψεων (Τριλιανός, 2003). Κατά τον Jarvis (2004), η μάθηση *«είναι η διεργασία του μετασχηματισμού της εμπειρίας σε γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, αξίες, συναισθήματα»*.

Η δια βίου μάθηση, όρος επίσης ευρύτερος της εκπαίδευσης, σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (2013), είναι μία διαδικασία απόκτησης γνώσεων και δεξιοτήτων, εφ' όρου ζωής, αδιάκοπη (Wain, 2006), που συμβάλλουν στην εξέλιξη τόσο του ατόμου όσο και του κοινωνικού συνόλου στο οποίο εντάσσεται. Το οργανωμένο τμήμα αυτής, που αφορά σε ενήλικο πληθυσμό και απαρτίζεται από προγράμματα με ανθρωπιστική κατεύθυνση, συγκροτεί την *«εκπαίδευση ενηλίκων»* (Κοκκος, 2007).

Κατά τον Βεργίδη (2000), η δια βίου μάθηση *«είναι περισσότερο μία προσέγγιση που εστιάζει στις ευκαιρίες και διαδικασίες μάθησης του ατόμου, αναγνωρίζοντας ότι αυτές οι ευκαιρίες και διαδικασίες τροφοδοτούνται από πολλούς κοινωνικούς θεσμούς, συμπεριλαμβανομένων, όχι μόνο της τυπικής εκπαίδευσης και των συστημάτων κατάρτισης, αλλά και της οικογένειας, της επιχείρησης και των μέσων επικοινωνίας»*.

Η εκπαίδευση, δηλαδή *«η συνειδητή από την πλευρά των συμμετεχόντων και σχεδιασμένη από κάποιον φορέα»* μάθηση, αποτελεί υποσύνολο της μάθησης,

ενώ η κατάρτιση συνιστά ένα «υποδεέστερο είδος εκπαίδευσης, με περιορισμένους στόχους» (Κόκκος Α. , Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, 2005).

Κατά τον Coombs (1968 & 1974), οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες ταξινομούνται στις ακόλουθες τρεις κατηγορίες:

1. Την τυπική εκπαίδευση, που αναφέρεται στο ιεραρχικά δομημένο εκπαιδευτικό σύστημα με όλες τις βαθμίδες του (προσχολική – τριτοβάθμια),
2. Την μη-τυπική εκπαίδευση, που αφορά στις δραστηριότητες που οργανώνονται εκτός του τυπικού συστήματος, χαρακτηρίζονται από οργάνωση και απευθύνονται σε ενήλικες και τέλος,
3. την άτυπη εκπαίδευση, που αναφέρεται σε όλα τα πλαίσια εντός των οποίων τα άτομα αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες, μέσα από την καθημερινή εμπειρία (οικογένεια, εργασιακός χώρος κλπ.)

Η κατάρτιση, όπως προαναφέρθηκε, συνιστά ένα «υποδεέστερο» είδος εκπαίδευσης, που χαρακτηρίζεται από περιορισμένους στόχους, από ένα τυποποιημένο ύφος ώστε οι συμμετέχοντες, μετά από τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες της, να είναι σε θέση να εκτελέσουν έργα ή ρόλους και να μπορούν να κατανοήσουν τις βαθύτερες διαστάσεις των ζητημάτων που χειρίζονται (Κόκκος Α. , 2005).

Ως κατάρτιση προσδιορίζεται *«εκείνο το μέρος της επαγγελματικής εκπαίδευσης που παρέχει τις ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες με τις οποίες ολοκληρώνεται η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευομένου και το οποίο αποτελεί αντικείμενο επαγγελματικής επιμόρφωσης»*.

Αντίστοιχα, ως συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, ορίζεται *«η εκπαίδευση που αποβλέπει στη συντήρηση, ανανέωση, αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων του ατόμου. Συνήθως οργανώνεται και παρέχεται από τον εργοδότη με συστηματικό ή μη τρόπο, εντός ή εκτός του χώρου εργασίας και καμιά φορά και με εκπαιδευτικά ταξίδια στο εξωτερικό. Επιπλέον, ενδέχεται να επιτελείται και με πρωτοβουλία του εργαζόμενου με τη συμμετοχή του σε επαγγελματικά συνέδρια, σε ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια και σε άλλα προγράμματα ταχύρρυθμης επιμόρφωσης»* (Παληός, 2003).

Σ' αυτή τη βάση, ο ορισμός της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης είναι πολύ περιορισμένος καθώς αναφέρεται αποκλειστικά στους εργαζόμενους και τους εργοδότες και αποκλείει τους ανέργους και όσους βρίσκονται σε μεταβατικό επαγγελματικό στάδιο εκτός απασχόλησης, καθώς επίσης και τις μορφές επιμόρφωσης που ενώ επιδιώκουν τους στόχους που προαναφέρθηκαν δε θεωρούνται ως συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση όταν οργανώνονται και παρέχονται από το κράτος, τους κοινωνικούς φορείς ή και τους ιδιώτες.

Η επιμόρφωση συνιστά συνήθως μία προ-επαγγελματική ή επαγγελματική κατάρτιση ή ακαδημαϊκή εκπαίδευση, η οποία συνήθως υλοποιείται μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση, αλλά όχι απαραίτητα μετά την αρχική, σύμφωνα με τον Jarvis (2004).

Με δεδομένο ότι, έννοιες όπως κατάρτιση και επιμόρφωση προκαλούν σύγχυση, υιοθετήθηκε ο όρος «εκπαίδευση ενηλίκων» ο οποίος περιλαμβάνει:

1. τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, δηλαδή την *«οργανωμένη διαδικασία εκπαίδευσης, η οποία απευθύνεται σε ενήλικα άτομα που εργάζονται ή/και επιδιώκουν να εργαστούν, με σκοπό τη συντήρηση, ανανέωση, αναβάθμιση ή και την αναμόρφωση των επαγγελματικών τους γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων»* (Δημουλάς, 2002) και
2. τη γενική εκπαίδευση ενηλίκων που περιλαμβάνει τις λοιπές δραστηριότητες της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Οι δύο πιο εμπεριστατωμένοι ορισμοί της εκπαίδευσης ενηλίκων μέχρι σήμερα, έχουν διατυπωθεί από την UNESCO (1976) και τον ΟΟΣΑ (1977). Σύμφωνα με αυτούς, η εκπαίδευση ενηλίκων συνιστά το οργανωμένο τμήμα της δια βίου μάθησης που αφορά σε ενήλικους και συνάμα, υποδηλώνει την ανθρωπιστική κατεύθυνση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται σε αυτό το πλαίσιο (Κόκκος Α. , 2005Α).

Πιο συγκεκριμένα:

- Σύμφωνα με την UNESCO *«Εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους,*

εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη» και

- *κατά τον ΟΟΣΑ «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό» (Rogers A. , 2002).*

1.3. Βασικές θεωρίες της εκπαίδευσης ενηλίκων

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί ένα επιστημονικό πεδίο, στο οποίο καταγράφονται τόσο αντιφατικές απόψεις όσο και σημεία σύγκλισης. Οι βασικότερες θεωρίες στις οποίες στηρίζονται τα σύγχρονα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων είναι:

1. Η θεωρία της ανδραγωγικής του Malcolm Knowles.
2. Η θεωρία για την κριτική συνειδητοποίηση με στόχο την κοινωνική αλλαγή του Paulo Freire.
3. Η προσωποκεντρική θεωρία του Carl Rogers και
4. Η θεωρία της μετασχηματίζουσας μάθησης του Jack Mezirow.

1.3.1. Η θεωρία της ανδραγωγικής (Knowles)

Η θεωρία της ανδραγωγικής θεμελιώθηκε από τον E. Lindeman και ενδυναμώθηκε από τον Knowles.

Η θεωρία στηρίζεται στις ακόλουθες έξι παραδοχές για τους ενήλικες, βάσει των οποίων τα ενήλικα άτομα:

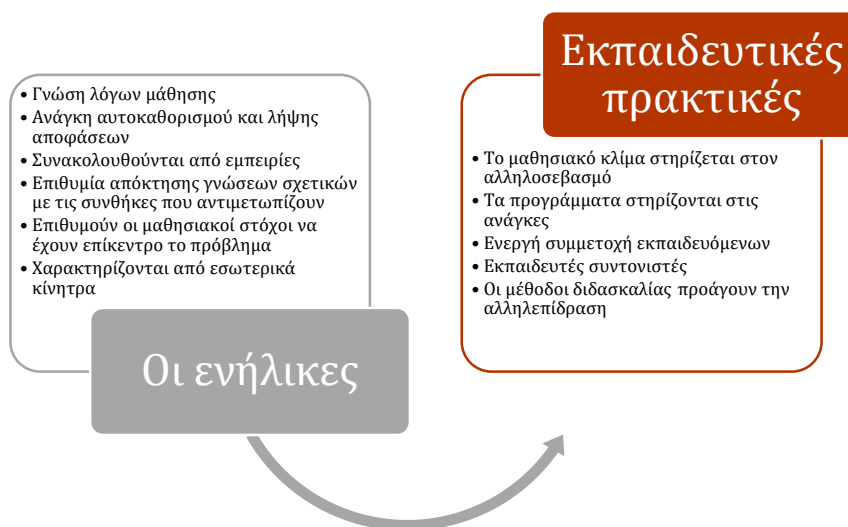
1. γνωρίζουν τους λόγους για τους οποίους χρειάζονται τη μάθηση, πριν εμπλακούν στις μαθησιακές διεργασίες,
2. έχουν ανάγκη αυτοκαθορισμού και λήψης αποφάσεων,
3. εκπαιδεύονται συνακολουθούμενοι από ένα πλέγμα εμπειριών που συνιστά πολύτιμη πηγή μάθησης,
4. επιθυμούν να αποκτούν γνώσεις σχετικές με τις συνθήκες που αντιμετωπίζουν ώστε να δρουν αποτελεσματικά,
5. επιθυμούν οι μαθησιακοί στόχοι να έχουν επίκεντρο το πρόβλημα και όχι την απόκτηση ακαδημαϊκών γνώσεων και
6. χαρακτηρίζονται από εσωτερικά κίνητρα (αυτοεκτίμηση κλπ) και όχι εξωτερικά (προαγωγή κλπ).

Ως απόρροια αυτών των παραδοχών, αναπτύσσονται εκπαιδευτικές πρακτικές με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

1. το μαθησιακό κλίμα στηρίζεται στον αλληλοσεβασμό μεταξύ εκπαιδευόμενων και εκπαιδευτών.
2. Τα προγράμματα στηρίζονται στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων.
3. Οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν ενεργά σε όλα τα στάδια των προγραμμάτων.
4. Οι εκπαιδευτές παίρνουν ρόλο συντονιστή και όχι καθοδηγητή.
5. Οι μέθοδοι διδασκαλίας προάγουν την αλληλεπίδραση, την ανταλλαγή εμπειριών και τη συλλογικότητα (Κόκκος Α. , 2005).

Τα παραπάνω αποτυπώνονται σχηματικά στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 1: Παραδοχές και πρακτικές της ανδραγωγικής θεωρίας

1.3.2. Η θεωρία για την κοινωνική αλλαγή (Freire)

Ο Freire ασχολήθηκε με την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού στη χώρα του, τη Βραζιλία, εφαρμόζοντας την εκπαίδευση της κοινωνικής αλλαγής. Με τον τρόπο αυτό, ανέδειξε την αξία της «λαϊκής επιμόρφωσης» με στόχο να ενδυναμώσει τις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, ώστε αυτές, να εντοπίζουν τις δυνάμεις που τις καταπιέζουν και δεν τους επιτρέπουν να αναπτύξουν τη δυναμική τους (Tennant, 1997).

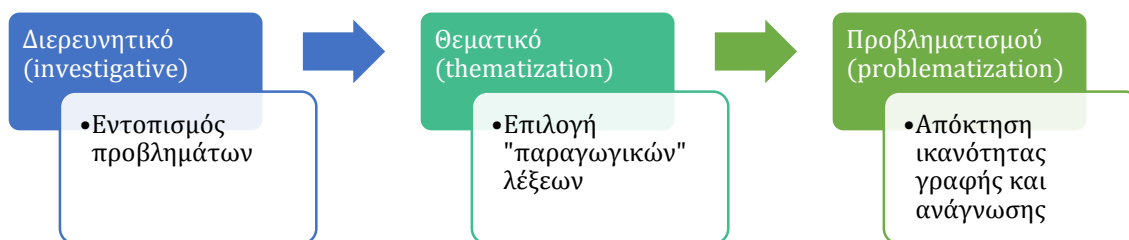
Η κοινωνική αλλαγή επέρχεται μέσω της μάθησης, που στηρίζεται στον διάλογο και τον κριτικό στοχασμό, μεταξύ εκπαιδευτή κι εκπαιδευόμενου, προκειμένου να αποκωδικοποιηθεί η πραγματικότητα και να μετασχηματισθούν οι απόψεις τους (Μάνθου, 2007).

Ο Freire υποστήριζε ότι τα κοινωνικά αποκλεισμένα και καταπιεσμένα άτομα διαμορφώνουν αλλοτριωμένες συνειδήσεις και υιοθετούν αξίες και πρότυπα, που δεν ανήκουν στην πραγματικότητά τους. Έτσι, η εκπαίδευση ενηλίκων μετατρέπεται σε «απελευθερωτή» των εκπαιδευομένων, ώστε, μέσω του κριτικού στοχασμού, να καταφέρουν οι τελευταίοι να αμφισβητήσουν τις παραδοχές τους, να εξεγερθούν και να προσπαθήσουν για κοινωνική αλλαγή (Κόκκος Α., Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, 2005). Δηλαδή, εκπαιδευτές και

εκπαιδευόμενοι εμπλέκονται στη διερεύνηση των λύσεων των προβλημάτων (Βασίλου-Παπαγεωργίου, 2002).

Στη μέθοδό του, εντοπίζονται τρία κύρια στάδια ως ακολούθως:

Σχήμα 2: Τα τρία στάδια της μεθόδου του Freire

Πηγή: Προσαρμογή από Κόκκος (2005)

Στο τελευταίο στάδιο, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν πλέον να κατανοήσουν την άποψή τους για τον κόσμο και τη θέση τους σ' αυτόν (συνειδητοποίηση) (Τσιμπουκλή & Φίλιπς, 2008).

1.3.3. Η προσωποκεντρική θεωρία του Carl Rogers

Η προσωποκεντρική προσέγγιση του Carl Rogers, η οποία έχει επίσης κατά καιρούς ονομαστεί και «μη κατευθυντική», «πελατο-κεντρική» ή «ροτζεριανή», αναπτύχθηκε από την δεκαετία του 1950. Ονομάστηκε έτσι προκειμένου να υποδηλώσει ότι στόχος της εκπαιδευτικής και της συμβουλευτικής διεργασίας είναι η ισχυροποίηση του ανθρώπου ως πρόσωπο, δηλαδή ατόμου που μπορεί να γίνει δημιουργός της προσωπικής του ζωής (Κοσμόπουλος, 1990).

Εντάσσεται στις ανθρωπιστικές θεωρίες και προσεγγίσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων, οι οποίες ενισχύουν το ιδανικό της ενηλικιότητας και χαρακτηρίζονται από την εμπιστοσύνη προς τον εκπαιδευόμενο, τις δυνατότητες και τις θετικές τάσεις του (Ρακαλλίδου & Κομνηνού, 2011).

Σύμφωνα με τη θεωρία του, «το κέντρο βάρους πρέπει να μετατοπιστεί ριζικά από την παραδοσιακή διδασκαλία (όπου κυριαρχεί ο μονόλογος του διδάσκοντος

ως κατόχου της γνώσης και οι διδασκόμενοι έχουν ρόλο παθητικού αποδέκτη) στην ενεργητική μάθηση, που διέπεται από την αυτενέργεια και πρωτοβουλία των συμμετεχόντων» (Κόκκος Α., 2005). Το άτομο, όταν μεγαλώνει σε ακατάλληλες συνθήκες, μπορεί να εμποδίσει την τάση αυτοπραγμάτωσης. Για το λόγο αυτό, η εκπαίδευση οφείλει να βοηθήσει ώστε να διαμορφώνονται οι σωστές συνθήκες εξέλιξης του ατόμου.

Σύμφωνα με τον Rogers, οι βασικές εκπαιδευτικές αρχές είναι οι ακόλουθες:

- Η μάθηση είναι ουσιαστική, όταν ο εκπαιδευόμενος μπορεί να αντιληφθεί τη σχέση ανάμεσα στην εκπαιδευτική διαδικασία και τους προσωπικούς του στόχους και ότι αυτή (η διαδικασία) μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξή του.
- Μαθησιακή διεργασία που έρχεται σε αντίθεση με τις στάσεις του εκπαιδευόμενου, την αντιλαμβάνεται ως απειλή και προκαλεί την αντίστασή του.
- Όταν οι εξωτερικές πιέσεις μειωθούν στο ελάχιστο, η «απειλητική» για το άτομο διεργασία, γίνεται πιο εύκολα αποδεκτή.
- Η πρακτική βοηθά στη μάθηση.
- Η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικής διεργασίας, βοηθά τη μάθηση.
- Η αυτοκριτική και η αυτοαξιολόγηση συνιστούν θεμελιώδεις αξίες, ενώ η αξιολόγηση από τους άλλους θεωρείται δευτερεύουσας σημασίας (Κόκκος Α., 2005).

Στο πλαίσιο αυτό, ο ρόλος του εκπαιδευτή αποκτά νέα σημασία. Δεν είναι πλέον το άτομο που συντονίζει την μαθησιακή διεργασία και μεταφέρει γνώσεις, αλλά μετατρέπεται σε δημιουργό καταστάσεων που διευκολύνουν την μάθηση.

1.3.4. Η θεωρία της μετασχηματίζουσας μάθησης (Mezirow).

Η θεωρία αυτή αποτελεί την πλέον πρόσφατη, πληρέστερη κι επικρατέστερη προσέγγιση (Αθανασίου, Μπαλντούκας, & Παναούρα, 2016). Ο κριτικός στοχασμός είναι αναπόσπαστο τμήμα -και μέσο- της μετασχηματίζουσας μάθησης, και συνοδεύεται από επίδειξη μεγαλύτερης αποδοχής στις απόψεις των άλλων και μικρότερη αντίσταση στο «νέο» (Τσιμπουκλή & Φίλιπς, 2008). Συνιστά μία

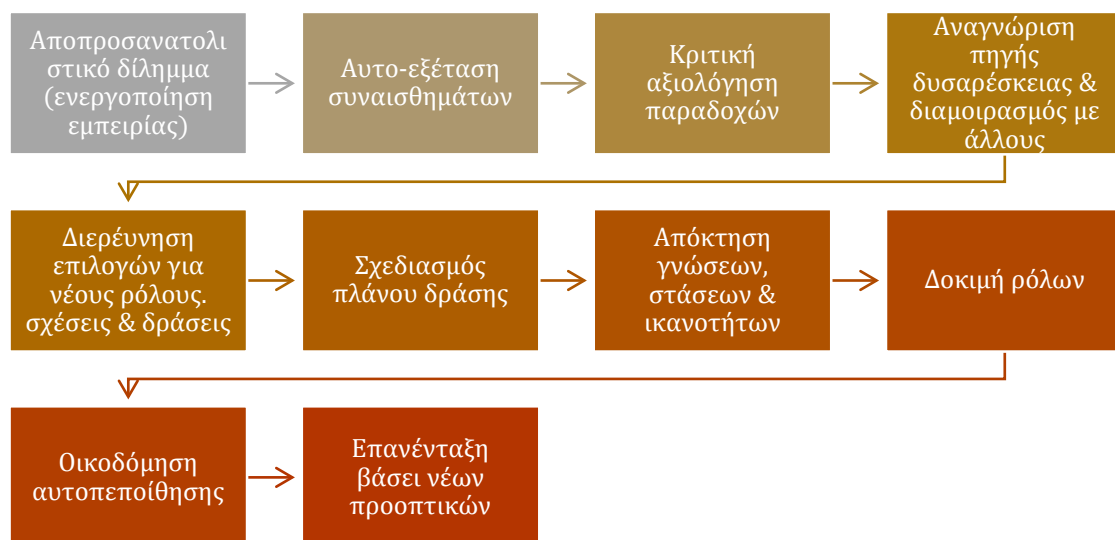
ολοκληρωμένη μέθοδο για όσους εκπαιδευτικούς προωθούν -μέσω του κριτικού στοχασμού- την μάθηση (Λιντζέρης , 2007).

Αρχικά, διαχώριζε τη μάθηση σε διαμορφωτική (διαμορφώνεται στην παιδική ηλικία) και μετασχηματίζουσα (που πραγματοποιείται κατά την ενηλικίωση του ατόμου). Η πρώτη, που αποκτάται από τα παιδιά από κάποιες πηγές εξουσίας, αποτελεί για αυτά μία μορφή κοινωνικοποίησης. Αντίθετα, οι ενήλικες χρειάζονται την απόκτηση νέων προοπτικών στα υπάρχοντα νοηματικά τους σχήματα (Κουλαουζίδης, 2008).

Αφετηρία της θεωρίας είναι οι αντιλήψεις των ατόμων, σύμφωνα με τις οποίες ερμηνεύουν την πραγματικότητα. Κεντρικό ζητούμενο πλέον εμφανίζεται η παροχή βοήθειας στους εκπαιδευόμενους να επανεξετάζουν τις αντιλήψεις τους, να αμφισβητούν την πραγματικότητα και να θέτουν μία νέα εικόνα. Υποστηρίζει δε, ότι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, έχουν αναπτύξει πιο έντονη κριτική σκέψη και έτσι, ευκολότερα μπορούν να μετασχηματίζουν τη δομή της προσωπικότητάς τους (Κόκκος Α. , 2005).

Ο ενήλικας, προκειμένου να προβεί σε μετασχηματισμό οπτικής, διέρχεται από δέκα (10) στάδια, όπως αυτά αποτυπώνονται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 3: Τα στάδια του μετασχηματισμού οπτικής

Πηγή: Προσαρμογή από Κάραλης & Λιοδάκη (2013)

1.4. Ανακεφαλαίωση

Η μάθηση που περιλαμβάνει και την έννοια της «εμπειρίας», αποτελεί το σύνολο στο οποίο εντάσσεται η δια βίου μάθηση και αναπτύσσεται η έννοια της εκπαίδευσης ενηλίκων και της κατάρτισης, είτε η τελευταία είναι αρχική είτε συνεχιζόμενη.

Η σύγχρονη εκπαίδευση ενηλίκων στηρίχθηκε στις θεωρίες των Knowles, Freire, Rogers και Mezirow, με τη θεωρία του τελευταίου να αποτελεί το «θεμέλιο λίθο» της δια βίου μάθησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ2

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1. Εισαγωγικά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη δια βίου και συνεχιζόμενη εκπαίδευση και τη θεωρεί κρίσιμο μηχανισμό, στην προσπάθεια οικοδόμησης της κοινωνίας της γνώσης και καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (Κοντάκος & Γκόβαρης, 2006Α).

Ωστόσο, οι σύγχρονες στατιστικές αποδεικνύουν πως μόνο ένα μικρό ποσοστό των ενηλίκων συμμετέχει στις διαδικασίες συνεχούς μάθησης, ενώ καταγράφονται και μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών. Ακόμη πιο ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι το μέσο ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει αρχίσει να μειώνεται από το 2005 στην Ε.Ε. (Γ.Γ.Δ.Β.Μ., 2016).

Στο Κεφάλαιο αυτό, παρατίθενται στατιστικά στοιχεία για τα δεδομένα της δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως έχουν διαμορφωθεί μέχρι σήμερα στον ευρωπαϊκό χάρτη. Επίσης, πραγματοποιείται μία ανασκόπηση του ελληνικού συστήματος της δια βίου μάθησης και παρέχονται στατιστικά στοιχεία.

2.2. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ε.Ε.

Η εξέλιξη της πολιτικής για τη δια βίου μάθηση και την εκπαίδευση ενηλίκων στον ευρωπαϊκό χάρτη, μπορεί να διακριθεί σε πέντε περιόδους (Whitehead, 2000):

1. Η περίοδος 1957 – 1971 («σχεδόν σιωπή» - near silence), δηλαδή η μεταπολεμική περίοδος, οπότε τα πάντα ήταν συγκεχυμένα.
2. Η περίοδος 1971 – 1983 («θεμελίωση» - foundation- laying), οπότε και αρχίζει η έμφαση στους εργαζόμενους και τις δομές κατάρτισης, ενώ ενδιαφέρον εκδηλώνουν και οι διεθνείς οργανισμοί (UNESCO – ΟΟΣΑ).
3. Η περίοδος 1983 – 1992 («επέκταση» - expansion), οπότε και εφαρμόστηκαν κοινοτικές πολιτικές μέσα από την εφαρμογή αντίστοιχων

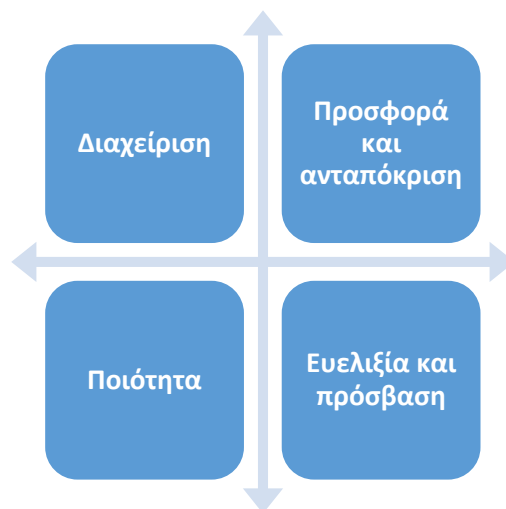
προγραμμάτων, προκειμένου να υπάρχει διάχυση του αποτελέσματος στα κράτη μέλη.

4. Η περίοδος 1992 – 2000 («συνένωση» -consolidation), οπότε και εξακολουθούν να «τρέχουν» ποικίλες δράσεις στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων και
5. η περίοδος από το 2000 μέχρι και σήμερα («μετατροπή των πολιτικών σε πράξη» - translating policy into practice), οπότε και γίνονται προσπάθειες ικανοποίησης προτεραιοτήτων όπως η ανάπτυξη συστημάτων πιστοποίησης της γνώσης, η πληροφόρηση, η καθοδήγηση, οι υπηρεσίες συμβουλευτικής κλπ. (Πανδής, 2009).

Η εκπαίδευση ενηλίκων αποτελεί βασική συνιστώσα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη διά βίου μάθηση, καθώς επηρεάζει σημαντικά την απασχολησιμότητα, την ανταγωνιστικότητα, την κοινωνική ένταξη, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την προσωπική εξέλιξη. Στόχος είναι να παρέχονται δυνατότητες μάθησης σε όλους τους ενήλικους, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, ιδίως στις μειονεκτούσες ομάδες που τις χρειάζονται περισσότερο.

Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την περίοδο 2015-2020, συνοψίζονται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 4: Προτεραιότητες Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιόδου 2015-2020

Πηγή: Προσαρμογή από <http://ec.europa.eu/>

Πιο συγκεκριμένα:

- Η διαχείριση αφορά στη συνοχή της εκπαίδευσης των ενηλίκων με άλλους τομείς πολιτικής, οργανωτικά, διοικητικά και οικονομικά ζητήματα.
- Η προσφορά και η ανταπόκριση αφορούν στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και στη βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των εκπαιδευόμενων.
- Η ευελιξία και η πρόσβαση αναφέρονται στη διεύρυνση της πρόσβασης σε όλους τους ενδιαφερόμενους, ώστε να αποκτήσουν πιστοποιημένα προσόντα.
- Η ποιότητα αφορά στη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας και τη συλλογή των απαραίτητων στοιχείων σχετικά με τις ανάγκες, ώστε να επιτυγχάνεται ο σωστός σχεδιασμός της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η πολιτική της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων, 2016).

2.2.1. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Αυστρία

Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Αυστρία αναπτύσσεται συνεχώς στα πλαίσια των κοινωνικών εξελίξεων και με βάση τις προτεραιότητες της Ε.Ε..

Αρμόδιο όργανο για την εφαρμογή των προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων είναι μία υπηρεσία του Υπουργείου για Εκπαίδευση, Επιστήμες και Πολιτισμό, το Ομοσπονδιακό Ινστιτούτο για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (BIfEB Bundesinstitut fuer Erwachsenenbildung), που λειτουργεί με βασική κατευθυντήρια αρχή την αρχή της δια βίου μάθησης.

Οι δράσεις του Ινστιτούτου αφορούν σε:

- εκπαίδευση και επιμόρφωση ατόμων και ομάδων που ασχολούνται με την οργάνωση, το σχεδιασμό και την παροχή μαθημάτων,
- εκπαίδευση των εκπαιδευτών ενηλίκων,
- ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων για όλες τις κοινωνικές ομάδες,
- παροχή ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους (Κοντάκος & Γκόβαρης, 2006).

Τα έξοδα λειτουργίας του συστήματος καλύπτονται από ποικίλες πηγές (Ε.Ε., κυβέρνηση, τα κρατίδια και τις κοινότητες, αντιπροσώπους των ενδιαφερομένων,

θησκευτικές κοινότητες και επιχειρηματίες), ενώ, ανάλογα με το σκοπό της εκπαίδευσης συνεισφέρουν οικονομικά και οι συμμετέχοντες, οι οποίοι μπορούν να ζητήσουν οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των διδάκτρων ενός εκπαιδευτικού προγράμματος.

Στη χώρα απασχολούνται περίπου 100.000 άτομα στον τομέα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, με πλήρη, μερική ή και εθελοντική απασχόληση (Κοντάκος & Γκόβαρης, 2006).

2.2.2. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Γερμανία

Στη Γερμανία, αρμόδιο όργανο για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι το ανεξάρτητο Γερμανικό Ινστιτούτο για Εκπαίδευση Ενηλίκων, (DIE, Deutsches Institut fuer Erwachsenenbildung), το οποίο απευθύνεται σε ερευνητές, σχεδιαστές, δασκάλους, επιστήμονες, αλλά και στην Πολιτική του τομέα της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης των ενηλίκων.

Οι εργασίες του Ινστιτούτου αφορούν στις ακόλουθες κύριες δράσεις:

- Παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Παρουσιάσεις
- Συμβουλευτική για την οργάνωση
- Επιμορφωτικά σεμινάρια
- Projects και έρευνες, όπου με τα αποτελέσματα δημιουργούνται νέα προγράμματα με βάση τις ανάγκες της αγοράς
- Βραβεία, π.χ. κάθε 2 χρόνια για προσφορά στην εκπαίδευση ενηλίκων
- Δημοσιεύσεις και περιοδικά για επίκαιρα θέματα της Εκπαίδευσης
- Βιβλιοθήκη με 65.000 βιβλία και 300 περιοδικά για το θέμα εκπαίδευσης
- Στατιστικές (Κοντάκος & Γκόβαρης, 2006).

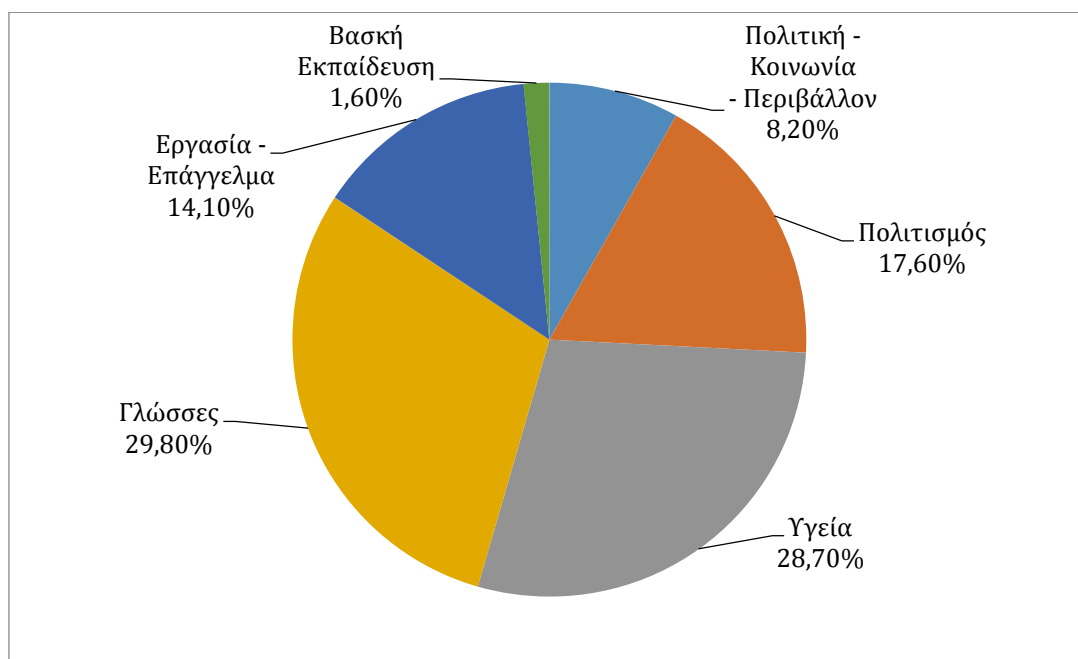
Το Ινστιτούτο συνεργάζεται σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα και πολυάριθμες συνδιασκέψεις, με Πανεπιστήμια, Ιδρύματα, Σωματεία και Ενώσεις της πράξης. Επίσης έχει συνάψει σχέσεις συνεργασίας με διεθνή Πανεπιστήμια, εξωπανεπιστημιακά ιδρύματα και οργανισμούς της πράξης της Εκπαίδευσης. Έχει επίσης αξιολογηθεί το 1997 από εξωτερική επιστημονική και τα αποτελέσματα δόθηκαν στο συμβούλιο επιστημόνων του ιδρύματος για περαιτέρω ενέργειες.

Στο έργο του το Ινστιτούτο, συνεπικουρείται από τα Λαϊκά Πανεπιστήμια (Volkshochschulen), εκκλησιαστικές οργανώσεις και τα κρατικά γραφεία εργασίας στους ανέργους.

Στη χώρα υπάρχουν 984 Λαϊκά Πανεπιστήμια εκ των οποίων τα δύο τρίτα λειτουργούν με έξοδα κρατικών, δημοτικών ή κοινοτικών αρχών. Λαϊκά πανεπιστήμια ως Ανώνυμες Εταιρίες ή με άλλους χορηγούς δεν είναι πλέον μοναδικές περιπτώσεις.

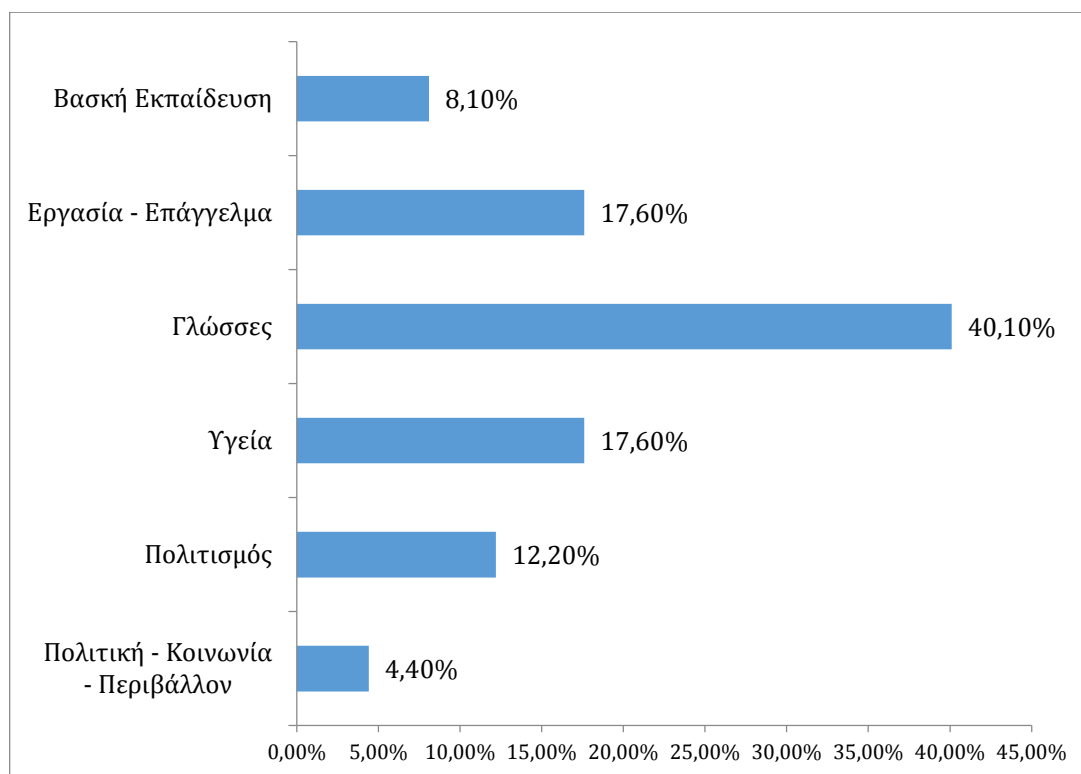
Η κάθε κοινότητα έχει και Λαϊκό Πανεπιστήμιο, τα τμήματα και οι προσφορές του οποίου είναι ανάλογα του πληθυσμού της. Τα Λαϊκά Πανεπιστήμια δημοσιεύουν το πρόγραμμά τους εκδίδοντάς το συνήθως σε περιοδικό ή εφημερίδα. Το πρόγραμμα εκδίδεται για ένα εξάμηνο. Τα εξάμηνα είναι συνήθως όπως και στα Πανεπιστήμια. Οι προσφορές των τμημάτων είναι κατά τομείς ταξινομημένες. Γίνεται μια σύντομη περιγραφή του αντικειμένου και των στόχων του τμήματος και μετά αναγράφονται: Υπεύθυνος του τμήματος, χρόνος και τόπος διεξαγωγής των μαθημάτων, έξοδα συμμετοχής, υλικά ή μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, προϋποθέσεις π.χ. γνώσεις του αντικειμένου, καθώς και δυνατότητα συνέχισης σε ανώτερο επίπεδο.

Γράφημα 1: Κατανομή τμημάτων κατά τομέα προγράμματος

Πηγή: Αναδημοσίευση από Κοντάκος & Γκόβαρης (2006)

Γράφημα 2: Κατανομή ωρών διδασκαλίας ανά τομέα

Πηγή: Αναδημοσίευση από Κοντάκος & Γκόβαρης (2006)

2.2.3. Στατιστικά στοιχεία

Εξετάζοντας τον ρυθμό συμμετοχής των ατόμων 25-64 ετών σε προγράμματα εκπαίδευσης κατά τα έτη 2006-2015, είναι εμφανές ότι η Ελλάδα βρίσκεται πολύ χαμηλότερα από τους μέσους όρους της Ε.Ε.

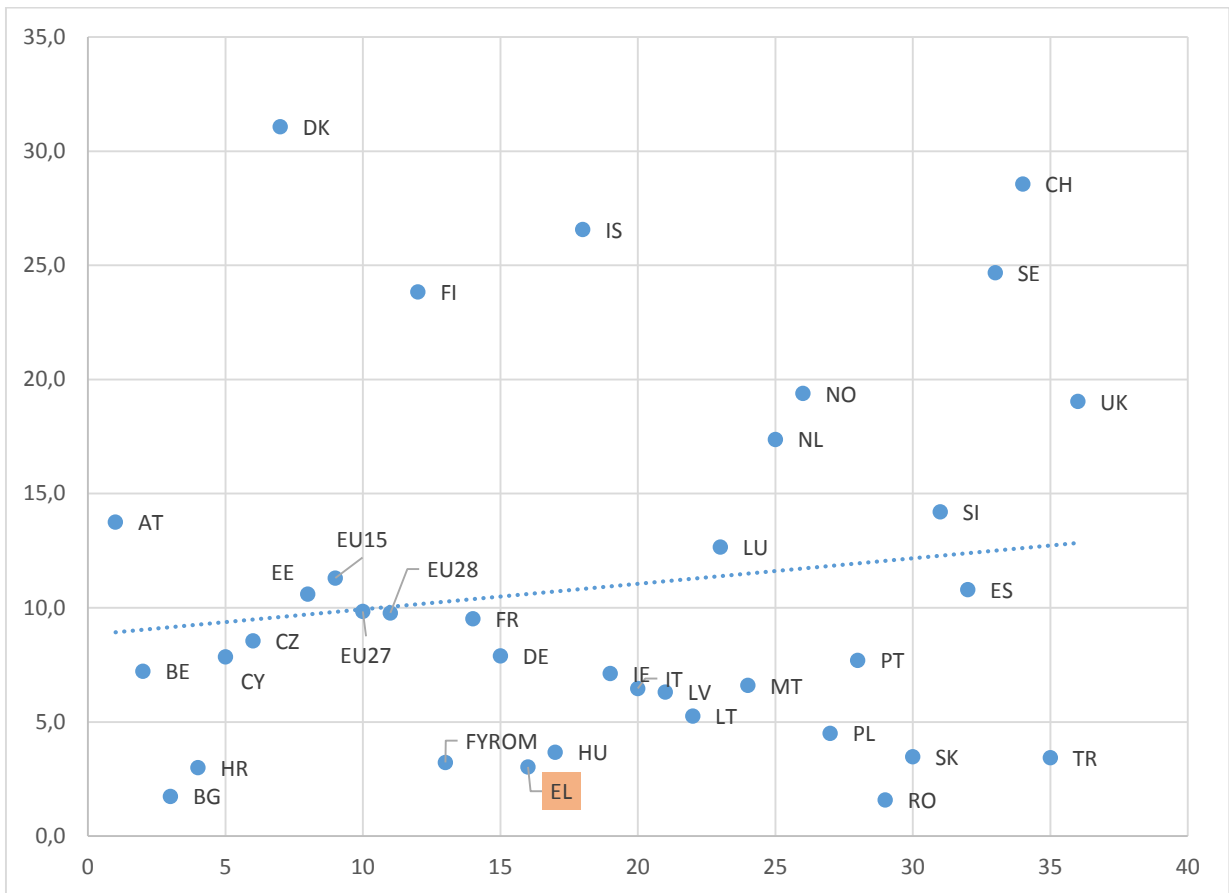
Πίνακας 1: Ποσοστό συμμετοχής σε εκπαιδευτικά προγράμματα

GEO/TIME		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Austria	AT	13,2	12,9	13,3	13,9	13,8	13,5	14,2	14,1	14,3	14,4
Belgium	BE	7,8	7,4	7,1	7,1	7,4	7,4	6,9	6,9	7,4	6,9
Bulgaria	BG	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7	2,0	2,1	2,0
Croatia	HR	3,1	2,9	2,6	3,0	3,0	3,1	3,3	3,1	2,8	3,1
Cyprus	CY	7,4	8,7	8,8	8,3	8,1	7,8	7,7	7,2	7,1	7,5
Czech Republic	CZ	5,8	6,0	8,0	7,1	7,8	11,6	11,1	10,0	9,6	8,5
Denmark	DK	29,2	29,1	30,0	31,3	32,6	32,3	31,6	31,4	31,9	31,3
Estonia	EE	6,5	7,0	9,7	10,5	11,0	11,9	12,8	12,6	11,6	12,4
EU 15	EU15	11,2	10,9	11,0	10,9	10,7	10,3	10,5	12,4	12,7	12,5
EU27	EU27	9,7	9,5	9,6	9,5	9,4	9,1	9,3	10,7	10,9	10,8
EU 28)	EU28	9,6	9,4	9,5	9,5	9,3	9,1	9,2	10,7	10,8	10,7
Finland	FI	23,1	23,4	23,1	22,1	23,0	23,8	24,5	24,9	25,1	25,4
FYROM	FYROM	2,3	3,0	2,8	3,5	3,5	3,6	4,1	3,7	3,2	2,6
France	FR	6,4	6,1	6,0	5,7	5,0	5,5	5,7	17,8	18,4	18,6
Germany	DE	7,5	7,8	8,1	8,0	7,8	7,9	7,9	7,9	8,0	8,1
Greece	EL	2,1	2,4	3,2	3,5	3,3	2,8	3,3	3,2	3,2	3,3
Hungary	HU	4,0	3,9	3,4	3,0	3,0	3,0	2,9	3,2	3,3	7,1
Iceland	IS	27,9	27,0	25,1	25,1	25,4	26,4	28,1	26,3	26,3	28,1
Ireland	IE	7,4	7,7	7,1	6,5	7,0	7,1	7,4	7,6	6,9	6,5
Italy	IT	6,1	6,2	6,3	6,0	6,2	5,7	6,6	6,2	8,1	7,3
Latvia	LV	7,3	7,2	6,9	5,6	5,4	5,4	7,2	6,8	5,6	5,7
Lithuania	LT	5,0	5,5	4,9	4,6	4,4	6,0	5,4	5,9	5,1	5,8
Luxembourg	LU	8,3	7,2	8,7	13,8	13,5	13,9	14,2	14,6	14,5	18,0
Malta	MT	5,5	5,9	6,3	6,2	6,2	6,6	7,1	7,6	7,4	7,2
Netherlands	NL	15,9	17,0	17,4	17,4	17,0	17,1	16,9	17,9	18,3	18,9
Norway	NO	19,1	18,4	19,7	18,5	18,2	18,6	20,4	20,8	20,1	20,1
Poland	PL	4,7	5,1	4,7	4,7	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	3,5
Portugal	PT	4,2	4,4	5,3	6,4	5,7	11,5	10,5	9,7	9,6	9,7
Romania	RO	1,5	1,5	1,8	1,8	1,4	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3
Slovakia	SK	4,3	4,1	3,6	3,1	3,1	4,1	3,2	3,1	3,1	3,1
Slovenia	SI	15,2	15,1	14,3	14,8	16,4	16,0	13,8	12,5	12,1	11,9
Spain	ES	10,7	10,8	10,7	10,8	11,2	11,2	11,2	11,4	10,1	9,9
Sweden	SE	18,8	19,0	22,5	22,5	24,7	25,3	27,0	28,4	29,2	29,4
Switzerland	CH	22,5	26,8	27,9	23,9	30,6	29,9	29,9	30,4	31,7	32,1
Turkey	TR	2,0	1,8	2,1	2,6	2,9	3,4	3,9	4,5	5,7	5,5
United Kingdom	UK	27,4	20,5	20,5	20,7	20,1	16,3	16,3	16,6	16,3	15,7

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Απεικονίζοντας τον μέσο όρο των αριθμητικών δεδομένων του Πίνακα 1, γίνεται εμφανής η χαμηλή θέση της Ελλάδας (στην τελευταία τριάδα μαζί με την Βουλγαρία και τη Ρουμανία), ενώ χώρες όπως η Δανία, η Ισλανδία, η Σουηδία και η Φιλανδία σημειώνουν υψηλά ποσοστά.

Γράφημα 3: Ποσοστό συμμετοχής (average) σε εκπαιδευτικά προγράμματα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Στην πλειονότητα των χωρών της Ευρώπης, οι γυναίκες συμμετέχουν πολύ πιο ενεργά στις διαδικασίες εκπαίδευσης ενηλίκων, ενώ στην Ελλάδα και σε λίγες ακόμα χώρες, υπερτερεί ο ανδρικός πληθυσμός (Πίνακας 2).

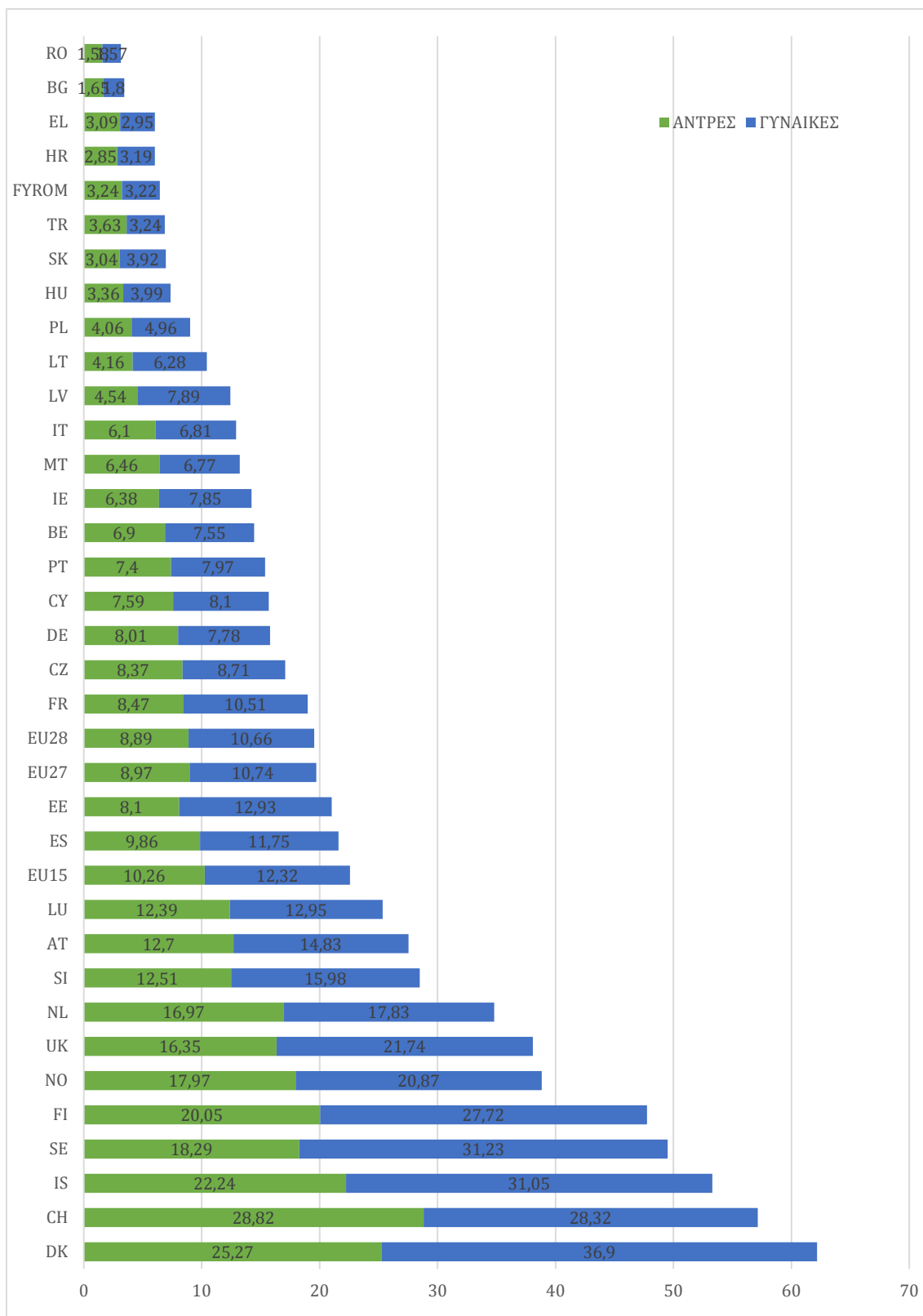
Επίσης, στο Γράφημα 4 απεικονίζονται οι σχετικές ποσοστώσεις κατά φύλο συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων ανά χώρα, όπου και φαίνεται η θέση της Ελλάδας στη γενική κατάταξη των χωρών.

Πίνακας 2: Ποσοστό συμμετοχής (average) κατά φύλο σε εκπαιδευτικά προγράμματα

ΧΩΡΑ	ΑΝΤΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
AT	12,7	14,83
BE	6,9	7,55
BG	1,65	1,8
CH	28,82	28,32
CY	7,59	8,1
CZ	8,37	8,71
DE	8,01	7,78
DK	25,27	36,9
EE	8,1	12,93
EL	3,09	2,95
ES	9,86	11,75
EU15	10,26	12,32
EU27	8,97	10,74
EU28	8,89	10,66
FI	20,05	27,72
FR	8,47	10,51
FYROM	3,24	3,22
HR	2,85	3,19
HU	3,36	3,99
IE	6,38	7,85
IS	22,24	31,05
IT	6,1	6,81
LT	4,16	6,28
LU	12,39	12,95
LV	4,54	7,89
MT	6,46	6,77
NL	16,97	17,83
NO	17,97	20,87
PL	4,06	4,96
PT	7,4	7,97
RO	1,58	1,57
SE	18,29	31,23
SI	12,51	15,98
SK	3,04	3,92
TR	3,63	3,24
UK	16,35	21,74

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 4: Ποσοστό συμμετοχής (average) κατά φύλο σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Κατά τα έτη 2006-2015, ο μέσος όρος μεταβολής των εργαζομένων που συμμετείχαν σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως αυξάνεται στην Ευρώπη, αυξάνεται και στην Ελλάδα με ελαφρά βελτιωμένο ρυθμό.

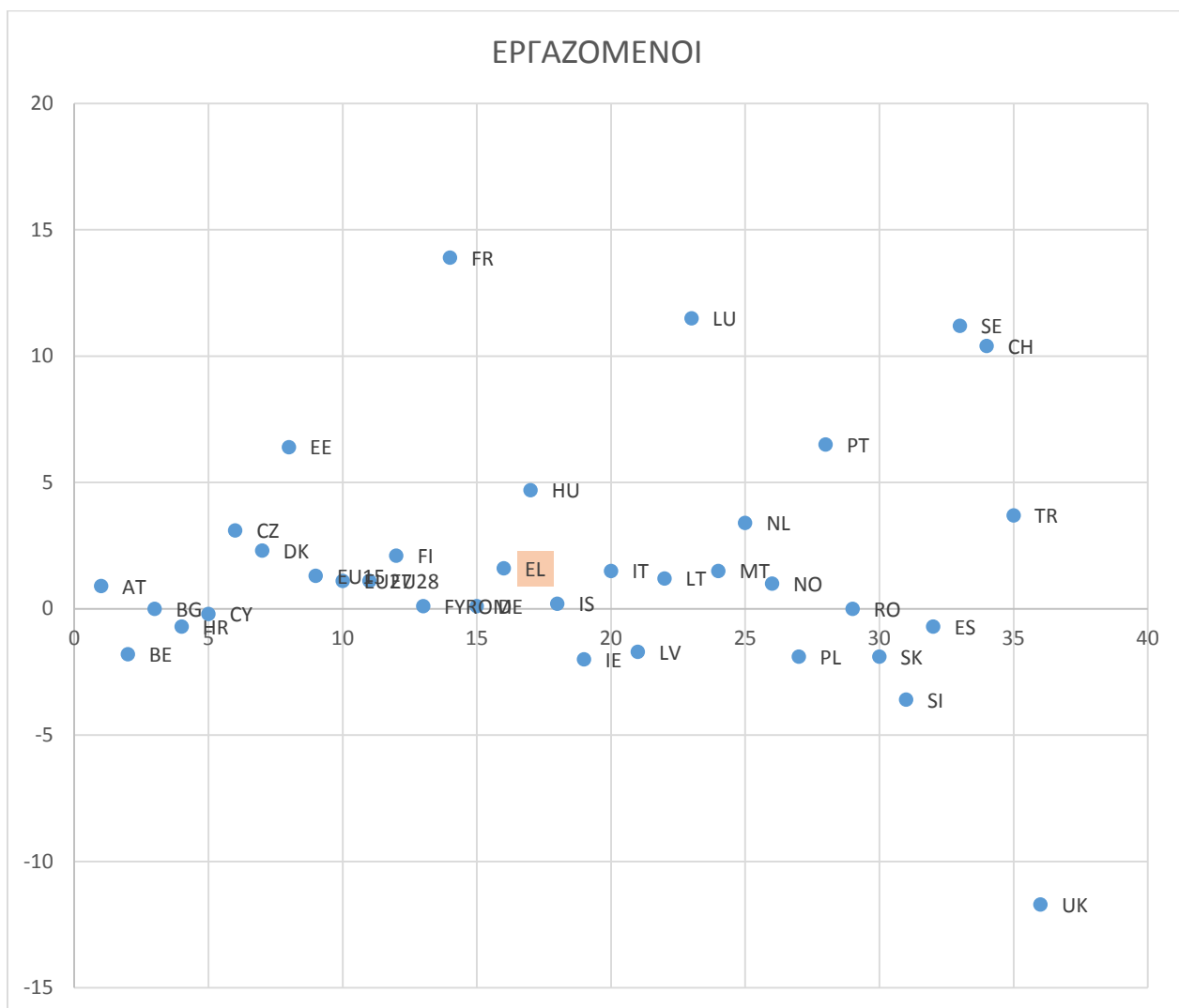
Πίνακας 3: Ποσοστό συμμετοχής εργαζομένων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

GEO/TIME	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
AT	14,2	13,9	14,3	15,0	14,6	14,2	15,2	14,8	14,8	15,1	0,9
BE	8,5	7,9	7,5	7,4	7,7	7,6	6,9	7,1	7,5	6,7	-1,8
BG	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,0	1,2	1,5	1,6	1,4	0,0
HR	3,2	2,7	2,2	2,2	2,2	2,2	2,4	2,6	2,4	2,5	-0,7
CY	8,2	9,3	9,3	8,5	8,5	8,2	8,0	7,8	7,8	8,0	-0,2
CZ	6,5	6,6	9,0	7,9	8,7	13,5	12,7	11,4	10,8	9,6	3,1
DK	29,6	29,6	30,7	31,9	33,0	32,9	32,3	32,0	32,3	31,9	2,3
EE	7,1	7,7	10,7	12,4	13,0	13,5	14,2	13,7	12,7	13,5	6,4
EU15	12,1	11,7	11,8	11,7	11,3	10,8	11,1	13,3	13,6	13,4	1,3
EU27	10,6	10,3	10,4	10,3	10,0	9,7	9,9	11,6	11,8	11,7	1,1
EU28	10,5	10,3	10,4	10,2	10,0	9,7	9,8	11,6	11,7	11,6	1,1
FI	25,2	25,4	24,9	24,1	25,0	25,8	26,6	27,0	27,2	27,3	2,1
FYROM	2,5	3,1	2,7	3,7	3,7	3,7	4,4	3,4	3,2	2,6	0,1
FR	6,8	6,5	6,5	6,0	5,1	5,8	5,9	19,8	20,4	20,7	13,9
DE	7,8	8,0	8,3	8,0	7,9	8,0	8,0	7,8	7,8	7,9	0,1
EL	1,5	1,8	2,8	3,3	3,0	2,2	3,0	3,0	3,0	3,1	1,6
HU	4,1	4,0	3,4	2,8	2,8	2,8	2,8	3,1	3,4	8,8	4,7
IS	27,1	26,4	24,1	23,6	24,0	24,8	27,1	25,5	25,4	27,3	0,2
IE	7,3	7,5	6,8	6,1	6,2	6,3	6,5	6,3	5,6	5,3	-2,0
IT	6,1	6,1	6,5	5,9	6,2	5,4	6,6	6,1	8,8	7,6	1,5
LV	7,9	7,9	7,9	6,2	5,7	6,1	7,9	7,1	6,1	6,2	-1,7
LT	5,6	5,9	5,5	5,4	4,9	7,0	6,3	6,9	6,1	6,8	1,2
LU	8,9	7,4	8,7	15,3	14,6	15,0	15,2	15,3	15,2	20,4	11,5
MT	7,2	7,7	7,8	7,6	7,2	8,0	8,9	9,6	8,9	8,7	1,5
NL	17,4	18,6	19,1	18,9	18,5	18,7	18,6	19,8	20,3	20,8	3,4
NO	19,6	18,9	20,4	19,1	18,8	19,2	21,1	21,4	20,7	20,6	1,0
PL	5,9	6,3	5,7	5,6	6,3	5,1	5,2	5,1	4,6	4,0	-1,9
PT	3,4	3,8	4,8	5,7	5,0	11,2	10,5	9,6	9,7	9,9	6,5
RO	1,2	1,2	1,4	1,3	1,0	1,3	1,0	1,7	1,3	1,2	0,0
SK	5,2	4,8	4,0	3,1	3,2	4,4	3,5	3,3	3,3	3,3	-1,9
SI	16,7	16,9	16,2	16,5	18,5	18,2	15,6	14,0	13,1	13,1	-3,6
ES	10,7	10,9	11,0	10,9	11,0	11,0	11,2	11,4	10,2	10,0	-0,7
SE	17,5	17,8	22,2	21,9	23,4	24,0	25,9	27,3	28,5	28,7	11,2
CH	24,2	29,1	30,0	25,3	33,2	32,6	32,4	32,6	34,1	34,6	10,4
TR	2,8	2,4	2,8	3,3	3,5	3,9	4,4	5,2	6,7	6,5	3,7
UK	29,0	22,7	22,5	22,7	22,0	18,0	17,9	18,3	17,9	17,3	-11,7

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Όπως φαίνεται και στο Γράφημα 5, η Ελλάδα σημειώνει μικρή θετική μεταβολή. Η Γαλλία, το Λουξεμβούργο και η Σουηδία καταγράφουν τις μεγαλύτερες θετικές μεταβολές, ενώ η Μεγάλη Βρετανία και η Σλοβενία τις σημαντικότερες απώλειες.

Γράφημα 5: Ποσοστό συμμετοχής εργαζομένων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Αντίστοιχα, στους άνεργους, ο μέσος όρος της Ελλάδας, συνακολουθεί τον μέσο όρο της Ευρώπης, με μικρότερο ωστόσο ρυθμό έντασης, όπως φαίνεται και στον Πίνακα που ακολουθεί.

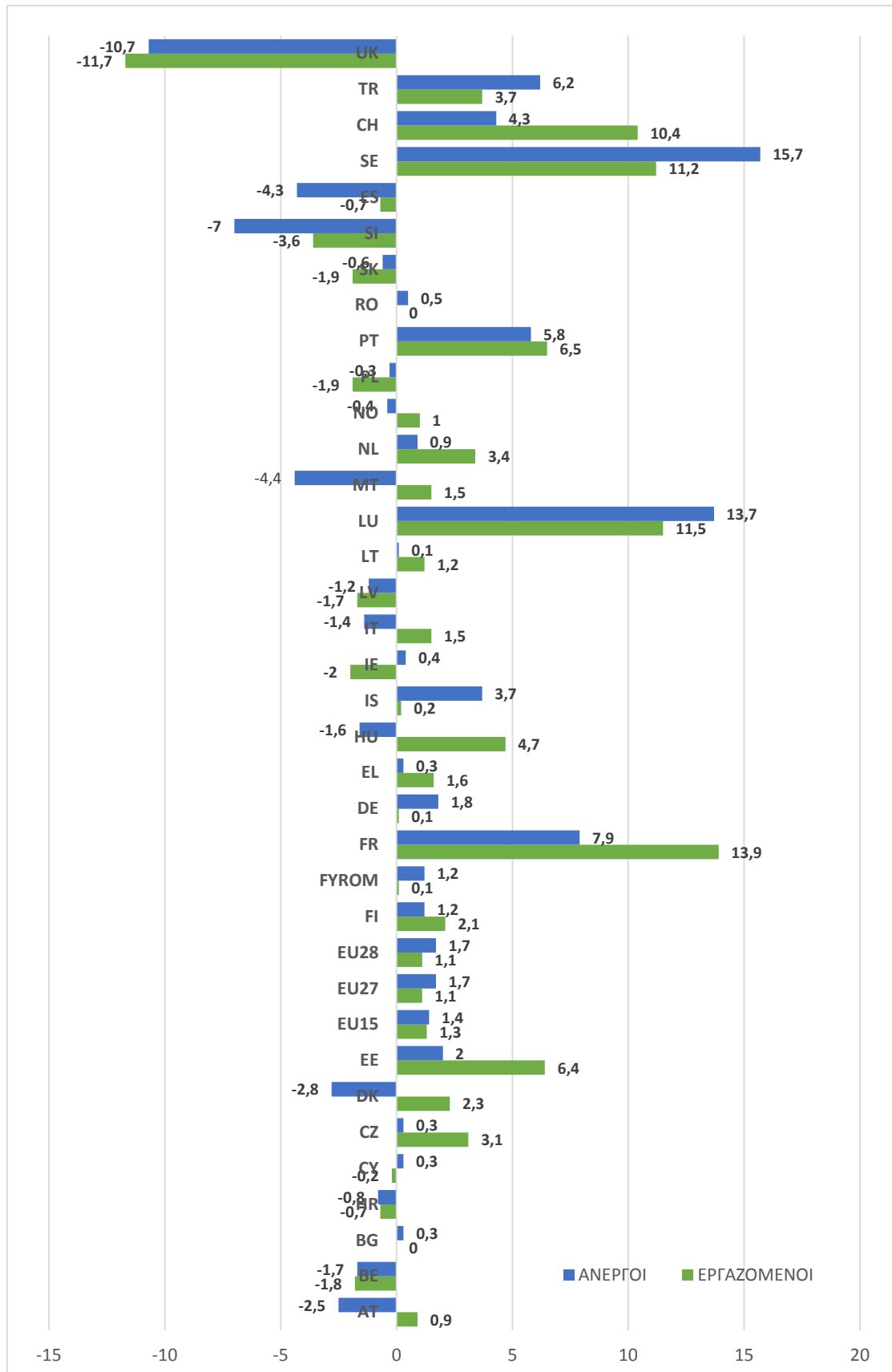
Πίνακας 4: Ποσοστό συμμετοχής ανέργων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

GEO/TIME	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
AT	19,1	19,8	19,9	17,8	19,8	18,9	18,9	21,6	22,2	16,6	-2,5
BE	10,7	9,8	9,2	10,2	9,7	9,5	10,2	8,4	9,2	9,0	-1,7
BG	:	:	:	:	:	1,2	1,5	1,9	1,5	:	0,3
HR	3,2	2,3	2,1	2,1	2,4	3,2	2,5	1,7	2,6	2,4	-0,8
CY	5,5	5,2	5,1	6,9	6,1	7,4	7,2	6,0	5,4	5,8	0,3
CZ	3,5	3,2	3,5	3,6	5,4	7,6	6,5	5,4	6,1	3,8	0,3
DK	31,7	31,0	30,8	32,6	33,6	35,1	32,7	33,5	32,4	28,9	-2,8
EE	:	:	7,9	7,1	7,1	8,6	11,7	13,4	11,0	9,9	2,0
EU15	9,5	9,7	9,8	10,1	11,0	10,9	10,7	11,8	11,2	10,9	1,4
EU27	7,9	8,3	8,6	8,9	9,6	9,5	9,4	10,4	9,9	9,6	1,7
EU28	7,8	8,3	8,6	8,8	9,5	9,5	9,4	10,3	9,8	9,5	1,7
FI	17,9	19,5	18,2	15,9	16,8	19,7	18,2	18,5	18,1	19,1	1,2
FYROM	0,9	1,6	1,3	1,3	1,6	2,4	2,9	3,5	2,4	2,1	1,2
FR	6,8	7,0	6,1	5,7	5,0	5,2	5,4	14,6	14,5	14,7	7,9
DE	4,4	5,0	5,8	6,1	5,8	5,2	5,6	5,9	6,1	6,2	1,8
EL	2,4	3,9	5,2	4,1	3,7	3,3	3,3	3,1	2,9	2,7	0,3
HU	3,9	3,9	3,2	2,5	2,5	2,1	1,9	2,7	2,8	2,3	-1,6
IS	30,0	:	27,9	23,8	27,3	31,4	30,2	32,2	24,4	33,7	3,7
IE	7,0	7,1	6,3	6,0	7,4	6,6	7,4	7,0	7,4	7,4	0,4
IT	6,7	6,7	6,3	6,0	6,3	5,5	6,3	5,1	5,4	5,3	-1,4
LV	6,5	7,6	3,9	5,0	6,7	4,4	7,4	7,7	4,7	5,3	-1,2
LT	:	:	:	:	3,3	3,4	3,0	3,4	:	:	0,1
LU	8,3	:	14,5	19,5	18,7	16,1	17,7	17,4	18,5	22,0	13,7
MT	10,8	10,1	10,3	11,8	15,7	10,3	9,3	7,3	5,8	6,4	-4,4
NL	17,4	18,3	18,4	19,6	18,3	17,8	17,0	17,1	16,7	18,3	0,9
NO	21,2	21,7	22,1	18,9	18,9	19,8	24,5	24,1	21,6	20,8	-0,4
PL	3,7	4,6	4,6	4,9	5,8	4,7	4,6	4,1	3,7	3,4	-0,3
PT	5,5	5,7	5,5	8,1	7,6	16,9	13,9	12,3	12,3	11,3	5,8
RO	:	:	:	1,6	:	1,6	2,1	2,8	2,1	2,1	0,5
SK	1,6	1,7	2,1	2,0	1,8	1,7	1,1	1,1	0,9	1,0	-0,6
SI	20,1	17,7	13,4	17,0	18,6	17,0	13,5	13,1	13,6	13,1	-7,0
ES	15,5	14,7	12,6	12,4	13,5	13,6	13,2	13,6	12,0	11,2	-4,3
SE	28,3	28,0	28,6	27,5	40,8	41,6	43,0	45,6	43,4	44,0	15,7
CH	18,3	22,0	22,9	19,3	24,7	23,0	22,7	26,6	24,1	22,6	4,3
TR	2,8	3,0	3,4	4,3	5,4	6,3	7,3	8,7	9,2	9,0	6,2
UK	25,0	18,4	18,8	17,4	19,5	16,1	16,0	16,8	15,9	14,3	-10,7

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Συγκρίνοντας σχηματικά τα δεδομένα για τους άνεργους και τους εργαζόμενους στην Ευρώπη, είναι εμφανές ότι γενικά καταγράφεται βελτίωση της συμμετοχής, με μεγάλες ωστόσο θετικές ή αρνητικές διαφοροποιήσεις.

Γράφημα 6: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής εργαζόμενων και ανέργων σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

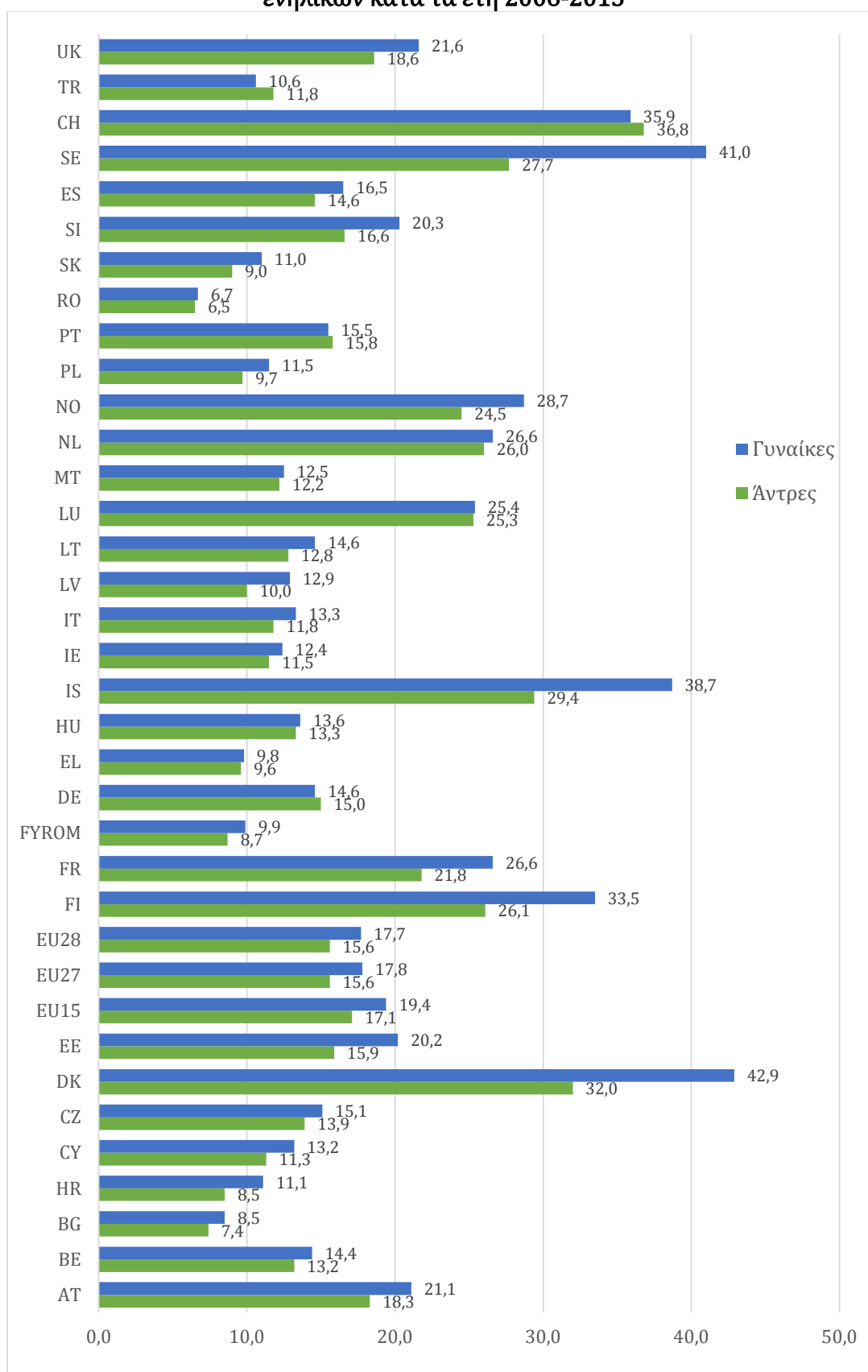
Εξετάζοντας τη συμμετοχή των ατόμων ηλικίας 25-64 σε προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, οι γυναίκες καταγράφουν μεγαλύτερη βελτίωση (19,00%) συγκριτικά με τον ανδρικό πληθυσμό (16,50%).

Πίνακας 5: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής των φύλων σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων κατά τα έτη 2006-2015

GEO	GEO	Άντρες	Γυναίκες
Austria	AT	18,3	21,1
Belgium	BE	13,2	14,4
Bulgaria	BG	7,4	8,5
Croatia	HR	8,5	11,1
Cyprus	CY	11,3	13,2
Czech Republic	CZ	13,9	15,1
Denmark	DK	32,0	42,9
Estonia	EE	15,9	20,2
EU15	EU15	17,1	19,4
EU27	EU27	15,6	17,8
EU28	EU28	15,6	17,7
Finland	FI	26,1	33,5
France	FR	21,8	26,6
FYROM	FYROM	8,7	9,9
Germany	DE	15,0	14,6
Greece	EL	9,6	9,8
Hungary	HU	13,3	13,6
Iceland	IS	29,4	38,7
Ireland	IE	11,5	12,4
Italy	IT	11,8	13,3
Latvia	LV	10,0	12,9
Lithuania	LT	12,8	14,6
Luxembourg	LU	25,3	25,4
Malta	MT	12,2	12,5
Netherlands	NL	26,0	26,6
Norway	NO	24,5	28,7
Poland	PL	9,7	11,5
Portugal	PT	15,8	15,5
Romania	RO	6,5	6,7
Slovakia	SK	9,0	11,0
Slovenia	SI	16,6	20,3
Spain	ES	14,6	16,5
Sweden	SE	27,7	41,0
Switzerland	CH	36,8	35,9
Turkey	TR	11,8	10,6
United Kingdom	UK	18,6	21,6

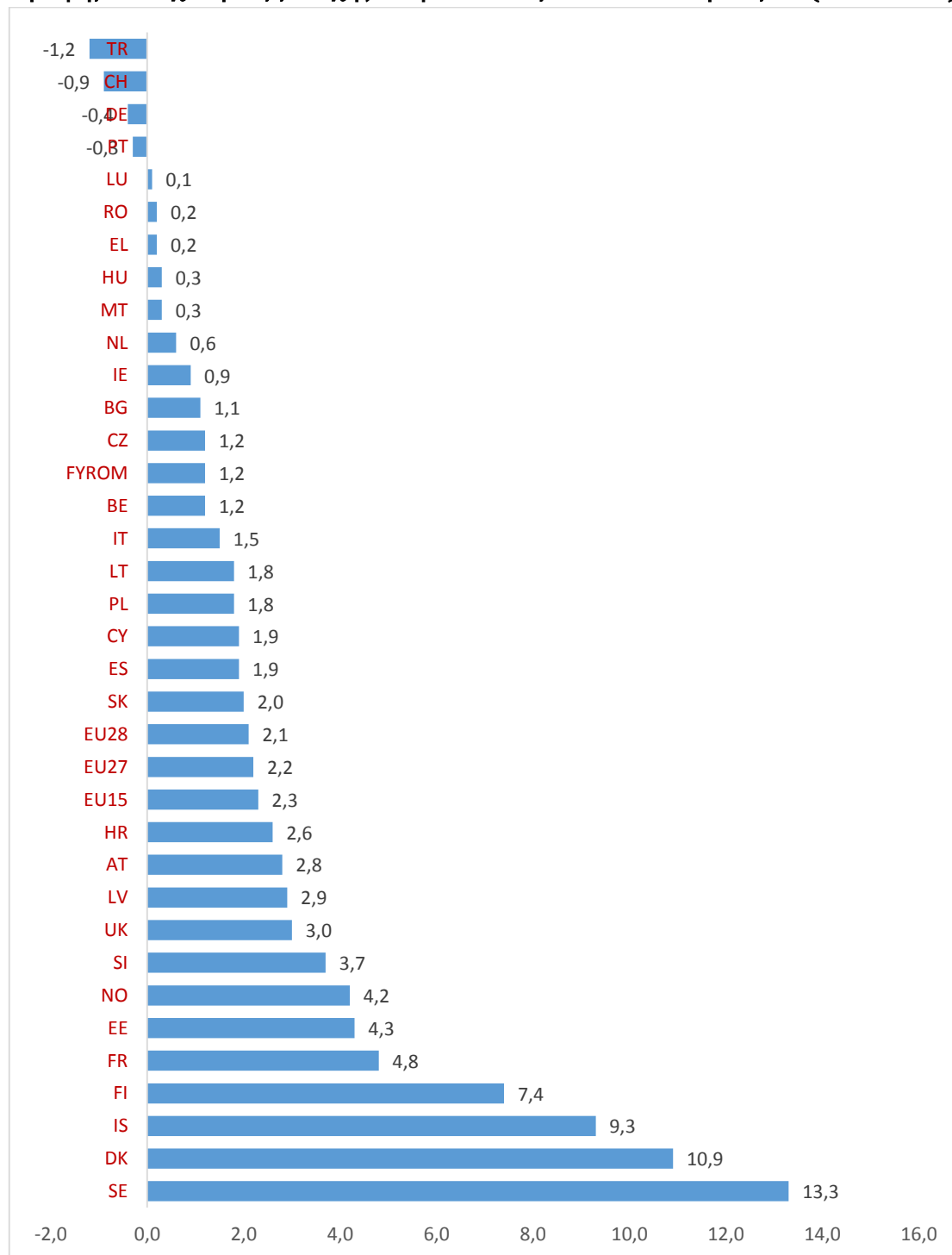
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 7: Ποσοστό μεταβολής συμμετοχής των φύλων σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων κατά τα έτη 2006-2015

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 8: Σχέση συμμετοχής ανδρικού και γυναικείου πληθυσμού (2006-2015)

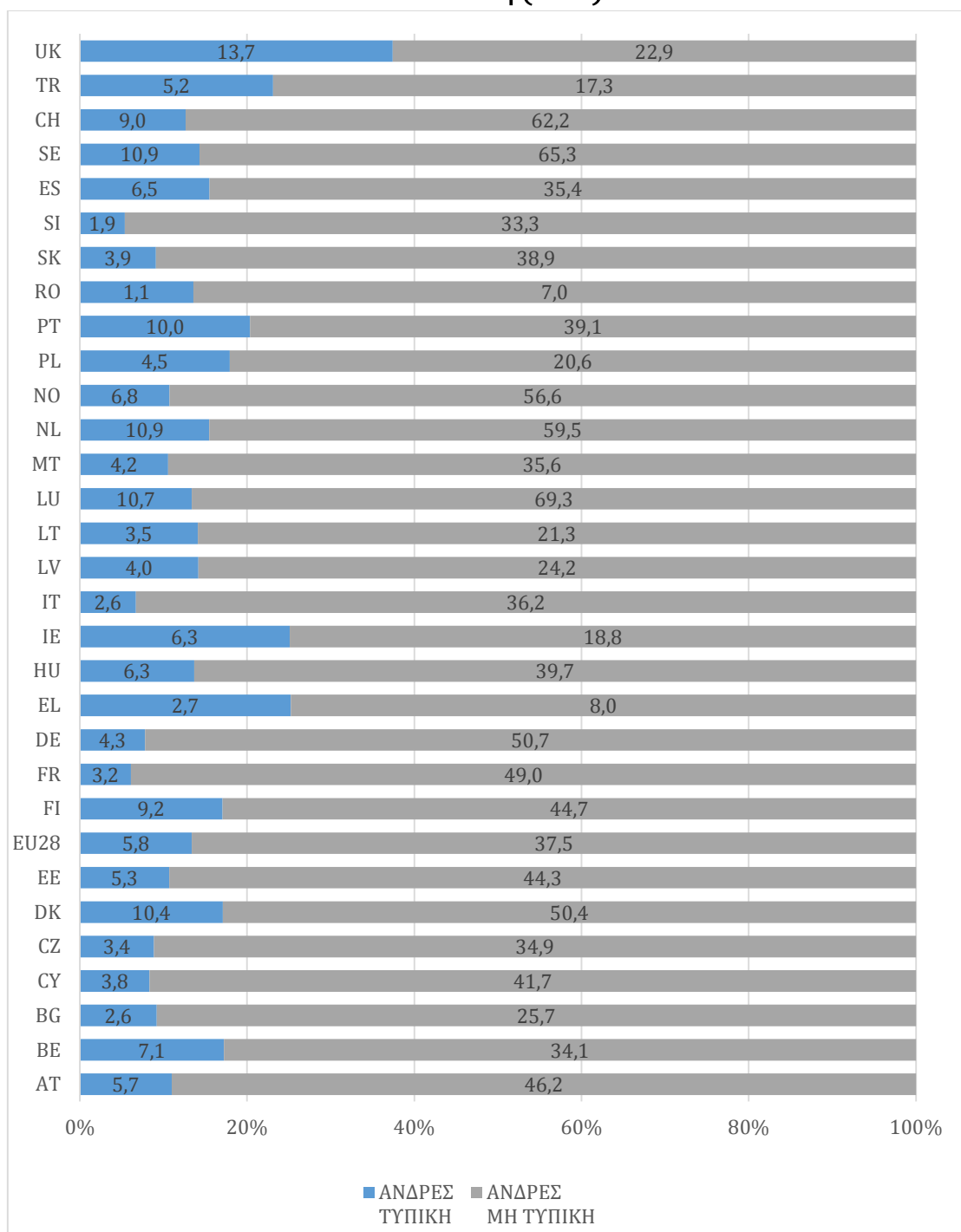

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Όπως φαίνεται κι από το Γράφημα 8, στην Τουρκία, την Ελβετία, τη Γερμανία και την Πορτογαλία, υπάρχει μικρό προβάδισμα συμμετοχής του ανδρικού πληθυσμού, ενώ σε όλες τις άλλες χώρες υπερτερεί η συμμετοχή του γυναικείου φύλου.

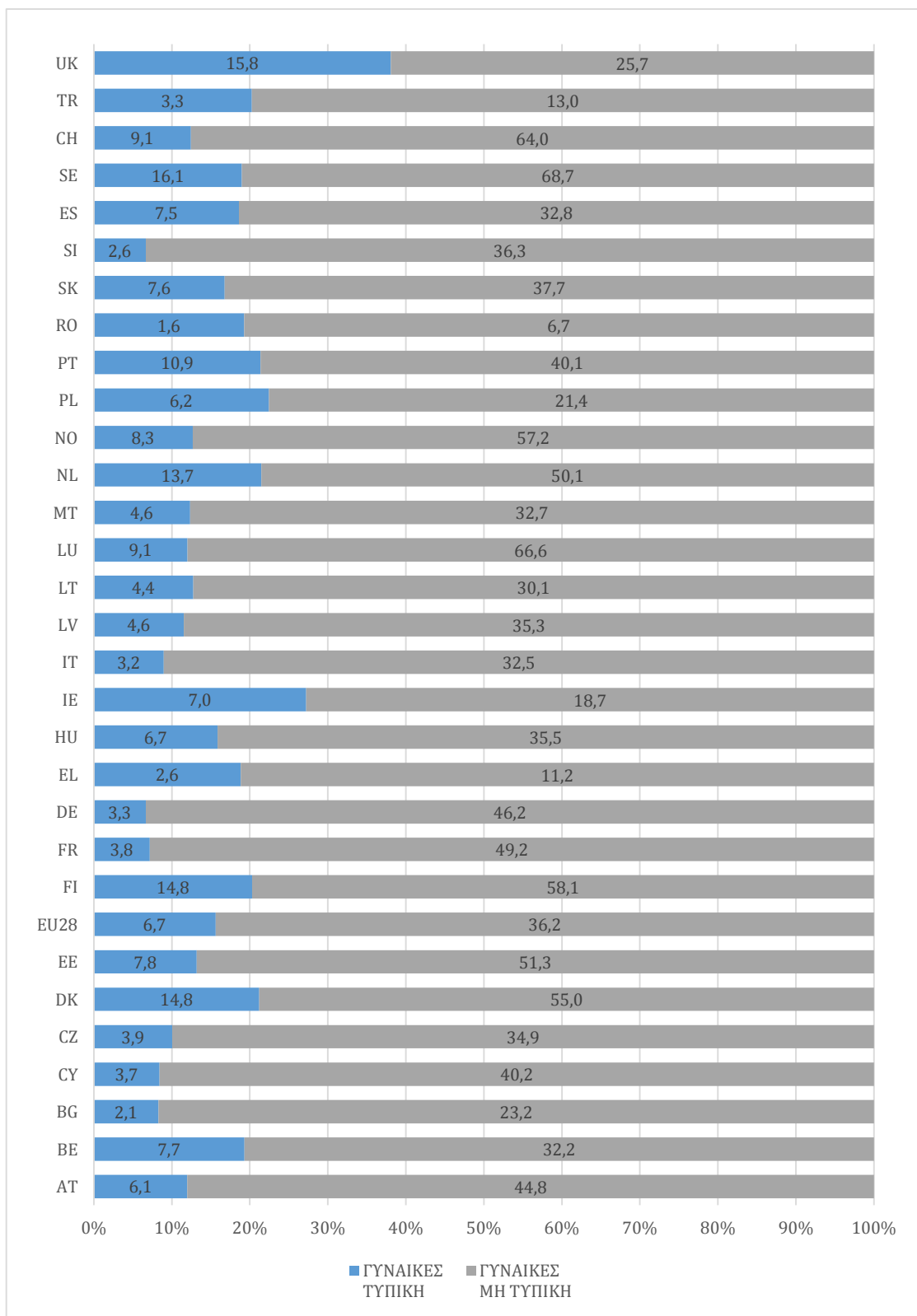
Εξετάζοντας τη συμμετοχή των φύλων στις διαδικασίες της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκύπτει το συμπέρασμα ότι και στις δύο περιπτώσεις, κατά το έτος 2011, η συμμετοχή των φύλων υπερτερεί σημαντικά στην μη τυπική εκπαίδευση και κυρίως των γυναικών.

Γράφημα 9: Συμμετοχή ανδρικού πληθυσμού στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (2011)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 10: Συμμετοχή γυναικείου πληθυσμού στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (2011)

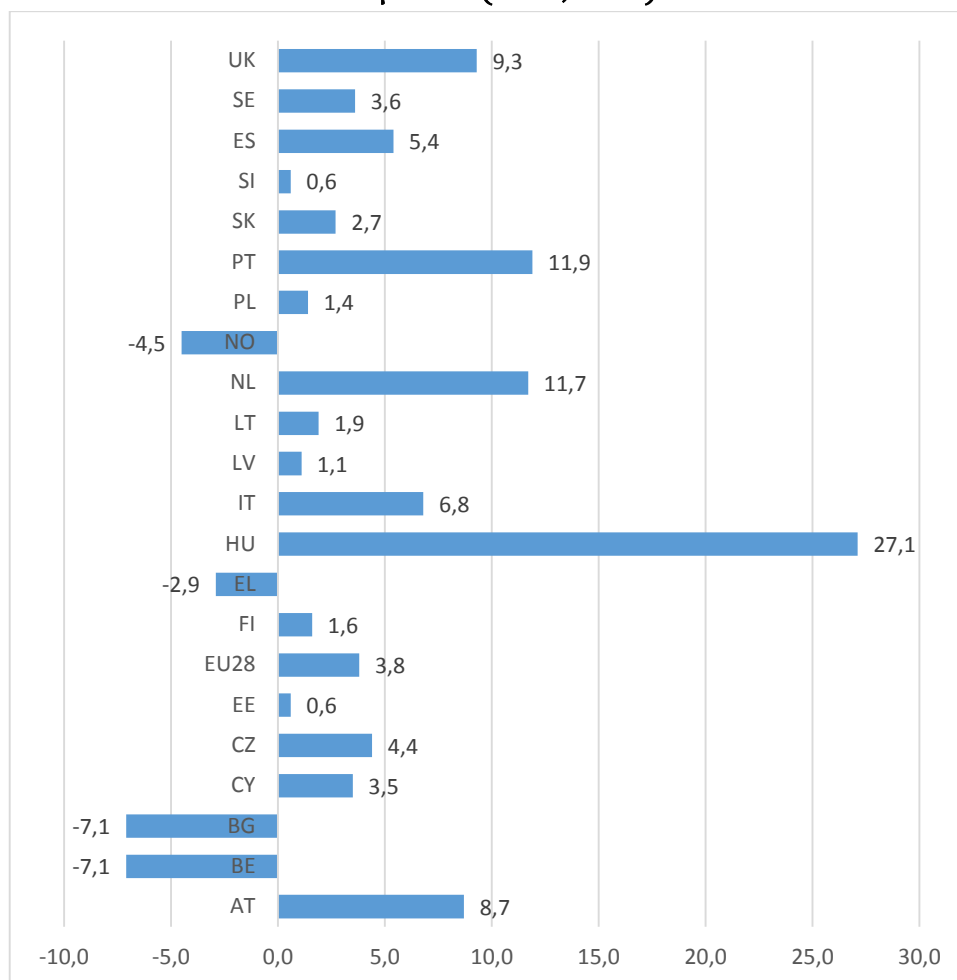

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Σε έρευνα κατανομής της επιθυμίας για συμμετοχή σε δράσεις δια βίου μάθησης, μεταξύ των ετών 2007-2011, προέκυψε ότι:

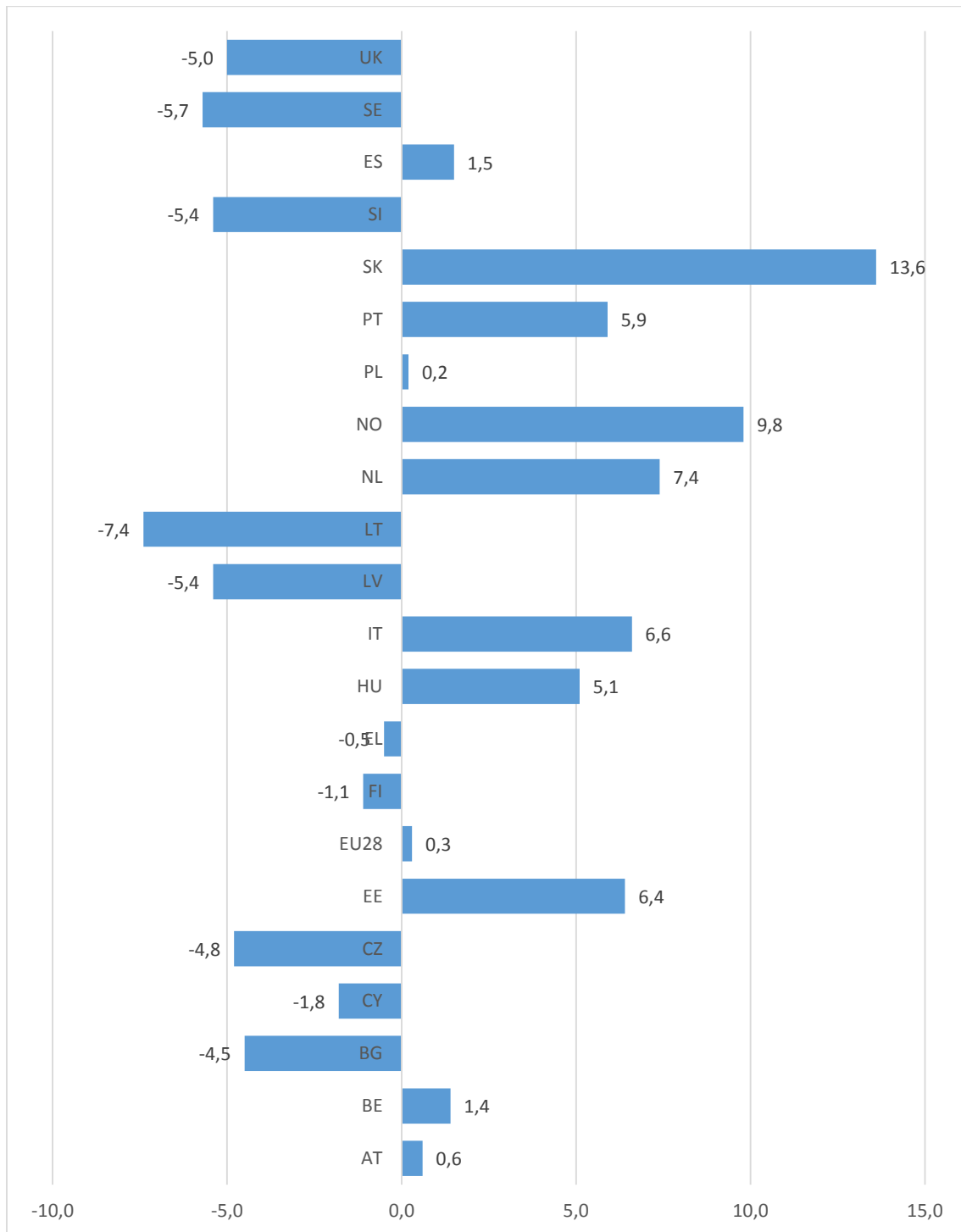
- Αυξήθηκε ο αριθμός των ατόμων που είχαν συμμετάσχει σε δράσεις και δεν επιθυμούσαν κάτι παρόμοιο στη συνέχεια (Γράφημα 11), όπως και τα άτομα που είχαν συμμετάσχει και επιθυμούσαν ακόμα μεγαλύτερη συμμετοχή (Γράφημα 12).
- Μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των ατόμων που δεν είχαν συμμετάσχει σε δράσεις αλλά δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν μελλοντικά (Γράφημα 13) και
- Ανάλογη μείωση καταγράφει η ομάδα των ατόμων που συμμετείχαν και επιθυμούσαν να συμμετάσχουν ξανά (Γράφημα 14).

Γράφημα 11: Άτομα που είχαν συμμετάσχει και δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στο μέλλον (2007, 2011)

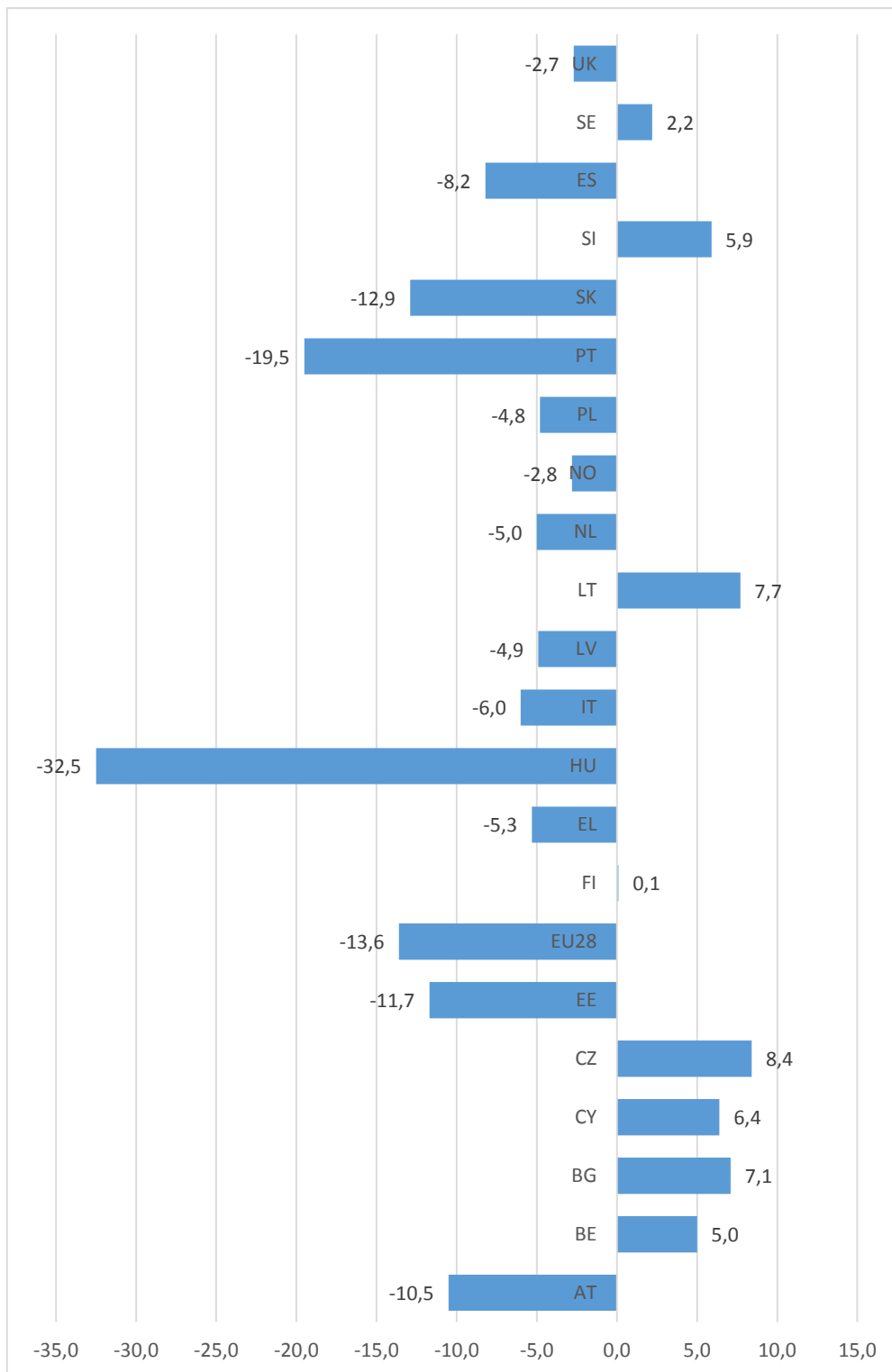
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 12: Άτομα που συμμετείχαν και επιθυμούσαν να συμμετάσχουν ξανά

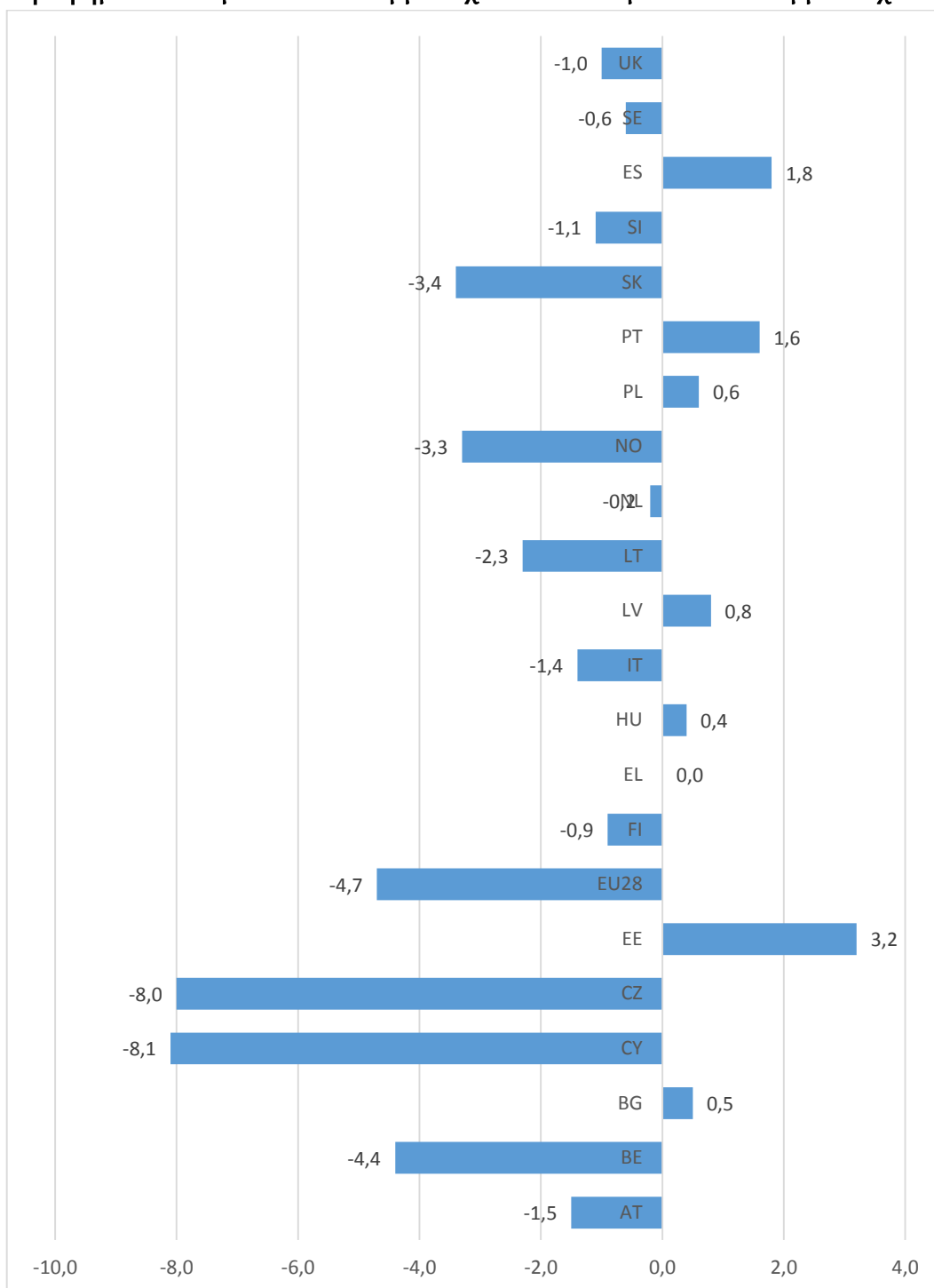
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Γράφημα 13: Άτομα που δεν είχαν συμμετάσχει σε δράσεις και δεν επιθυμούσαν να συμμετάσχουν μελλοντικά

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

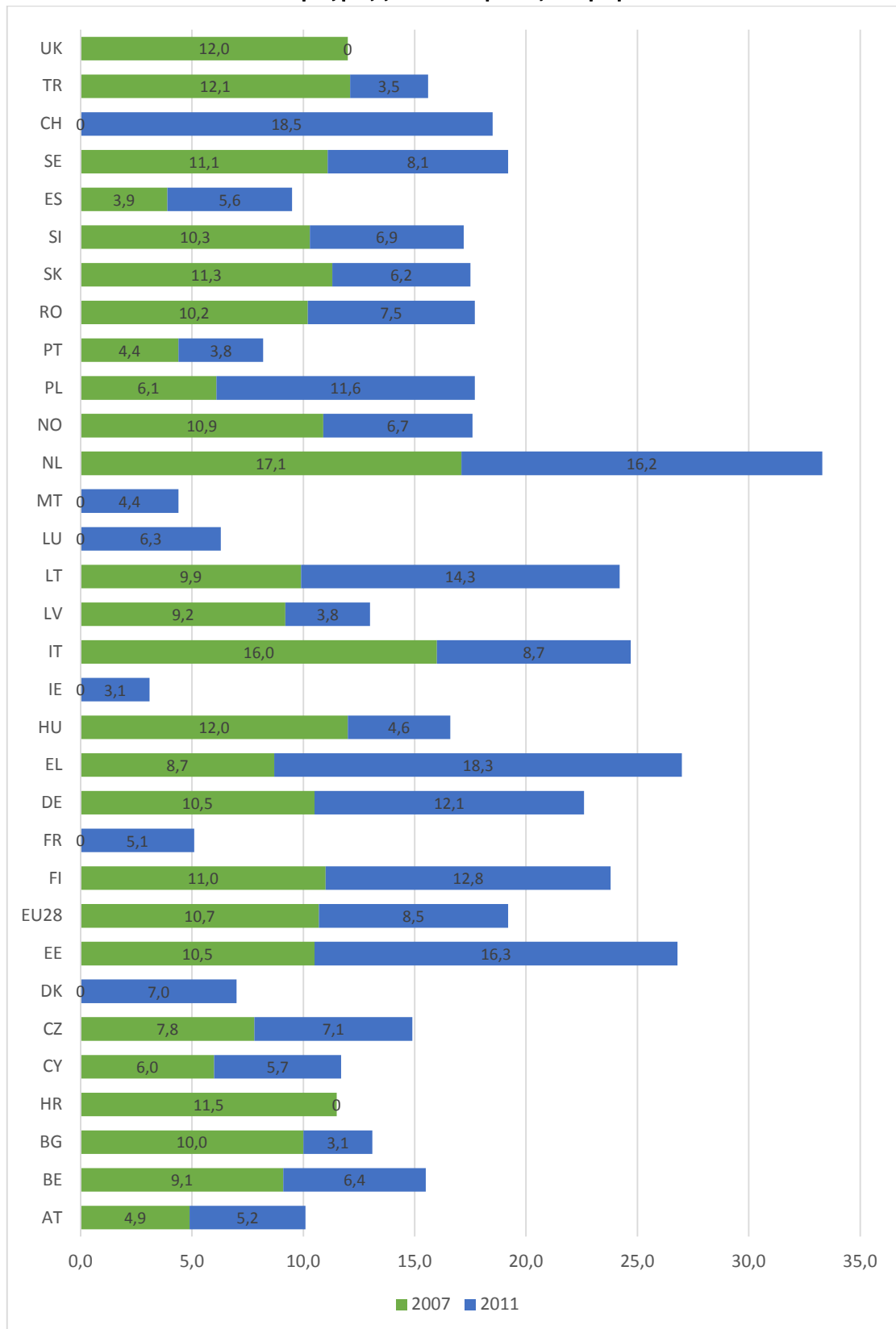
Γράφημα 14: Άτομα που δεν συμμετείχαν και επιθυμούσαν να συμμετάσχουν

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

Τέλος, στο γράφημα που ακολουθεί καταγράφεται η υγεία ή η ακατάλληλη ηλικία ως απάντηση, στα εμπόδια συμμετοχής σε προγράμματα δια βίου μάθησης για τα έτη 2007 και 2011

Γράφημα 15: Υγεία ή ακατάλληλη ηλικία τα εμπόδια για συμμετοχή σε προγράμματα δια βίου μάθησης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων Eurostat (2016)

2.3. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα

2.3.1. Σύντομη ιστορική αναδρομή

Οι πρώτες δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα εμφανίζονται στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα. Εκφράζονται κατά κύριο λόγο ως πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών και πολιτιστικών σωματείων, μορφωτικών οργανώσεων και επιμελητηρίων, με σποραδικό ωστόσο χαρακτήρα και χωρίς να διακρίνονται από κάποια θεσμική υπόσταση (Καραλής, Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση, 2013).

Η πρώτη απόπειρα επίσημης κρατικής παρέμβασης εντοπίζεται το 1929, με την ίδρυση νυκτερινών σχολείων για ενηλίκους (Boukouvalas, 1988). Λίγο αργότερα, ένας μικρός αριθμός φορέων, όπως το Εργατικό Κέντρο της Αθήνας, τα Οικονομικά Επιμελητήρια Αθήνας και Πειραιά και διάφοροι μορφωτικοί σύλλογοι, οργανώνουν δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων (Βεργίδης, 1995). Την ίδια επίσης εποχή, οι ιδιώτες, μπορούσαν να ιδρύσουν Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών (Καραλής, 2010).

Στη μεταπολεμική περίοδο οργανώθηκαν, πέραν της Λαϊκής Επιμόρφωσης, και οι πρώτοι οργανισμοί εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Γ.Ε.) και το Ελληνικό Κέντρο Παραγωγικότητας (ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ.), το οποίο ιδρύθηκε το 1953, και πέντε χρόνια αργότερα, το 1958, σε συνεργασία με την Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.), υλοποίησε τα πρώτα προγράμματα κατάρτισης σε διοικητικά αντικείμενα (Καραλής, 2010).

Έως και τις αρχές της δεκαετίας του 1960, οι δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων επικεντρώνονται στην καταπολέμηση του αναλφαβητισμού και αποτελούν προέκταση του δικτύου της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αφού πραγματοποιούνταν κυρίως σε δημοτικά σχολεία, στις περισσότερες των περιπτώσεων με τα ίδια εκπαιδευτικά υλικά που προορίζονταν για τους μαθητές των τάξεων του δημοτικού σχολείου, ενώ οι εκπαιδευτές ήταν οι δάσκαλοι των σχολείων αυτών.

Κατά την περίοδο της δικτατορίας (1967-1974) το μεγαλύτερο ποσοστό επιμόρφωσης παρέχονταν από τα τοπικά Κέντρα Λαϊκής Επιμόρφωσης (Λαμπρινίδη & Πατσούρα, 2008).

Κατά την εικοσαετία 1950-1970, καταγράφεται αύξηση των ιδιωτικών οργανισμών κατάρτισης, προκειμένου να καλυφθεί το κενό της κατάρτισης σε

ειδικότητες για τις οποίες υπήρχε ζήτηση στην αγορά εργασίας (Παπαγεωργίου, 2012).

Το 1974 επιχειρήθηκε ο ανασχηματισμός της επιμόρφωσης, οπότε, με το Ν. 147/1976 ιδρύθηκαν είκοσι ένα (21) Πρότυπα Κέντρα Επιμόρφωσης, τα οποία διέθεταν πληθώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Παλής, 2003).

Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα κατέγραψε αυξητικές τάσεις με την είσοδο της χώρας στην Ε.Ο.Κ., όπου φορείς δημοσίου και ιδιωτικού τομέα απορροφούν τις επιδοτήσεις του Ε.Κ.Τ.. Σε γενικές γραμμές, τα τρία Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (Κ.Π.Σ.) επέφεραν σημαντικές αλλαγές:

- *«Η αναμόρφωση του συστήματος συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, η ίδρυση του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης (ΕΚΕΠΙΣ) και η θεσμοθέτηση της λειτουργίας των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).*
- *Η ανάθεση των προγραμμάτων σε ανταγωνιστική βάση με δημόσιους διαγωνισμούς, που ουσιαστικά σήμανε τον τερματισμό της έμμεσης στήριξης των δημοσίων φορέων κατά τη δεκαετία του 1980.*
- *Μετά το 1998 το μεγαλύτερο μέρος της υλοποίησης των προγραμμάτων γίνεται πλέον από ΚΕΚ που ανήκουν στον ιδιωτικό τομέα.*
- *Η συνακόλουθη συρρίκνωση των φορέων του δημόσιου τομέα, κυρίως του δικτύου της Λαϊκής Επιμόρφωσης, αλλά και η αναστολή λειτουργίας του ΕΛΚΕΠΑ.*
- *Η εκπαίδευση των εκπαιδευτών της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης υπό την εποπτεία του ΕΚΕΠΙΣ αλλά και των εκπαιδευτών της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων υπό την εποπτεία της ΓΓΔΒΜ.*
- *Η ίδρυση των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) και η λειτουργία των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ)» (Καραλής, 2013).*

Κατά τη δεκαετία του '80 τα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων προσφέρονταν κυρίως από φορείς του δημοσίου, ενώ την επόμενη δεκαετία η κατάσταση άλλαξε ριζικά και οι ιδιωτικοί φορείς αναπτύχθηκαν ραγδαία, στο πλαίσιο χρηματοδότησής τους για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού που προερχόταν από την ανεργία (Πρόκου, 2002).

Ωστόσο, από το 1986, η κατάσταση στη λαϊκή επιμόρφωση άλλαξε ριζικά, γεγονός που εκφράστηκε μέσα από τη μείωση της χρηματοδότησης. Ο Πίνακας που

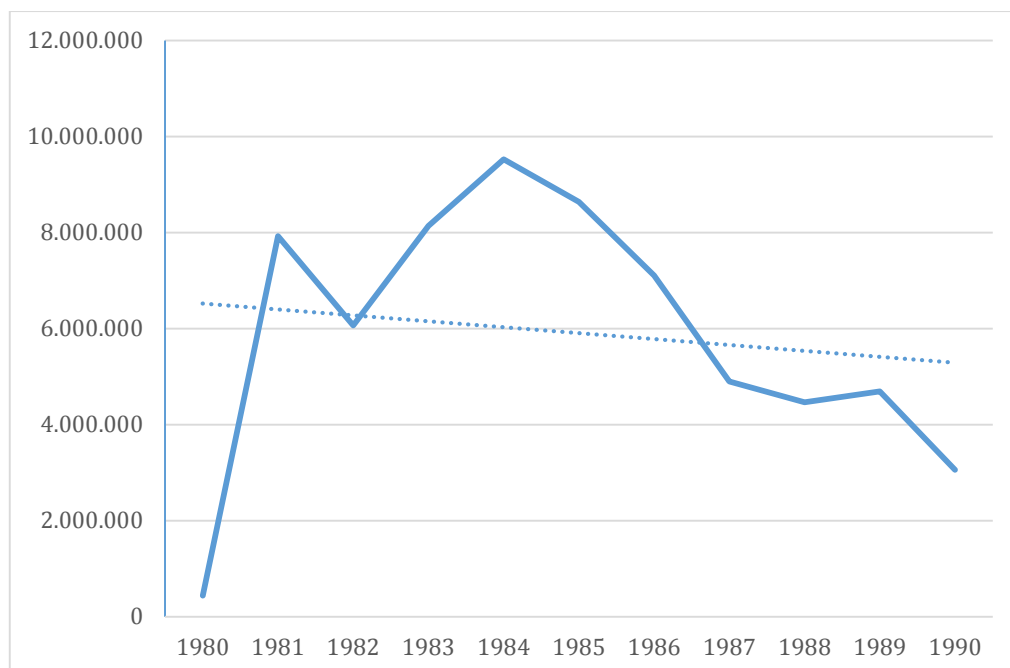
ακολουθεί αποτυπώνει τη μείωση των δραστηριοτήτων και των πόρων της Λαϊκής Επιμόρφωσης κατά τη δεκαετία 1980-1990, όπου είναι εμφανές ότι οι συμμετέχοντες διαχρονικά περιορίζονται σημαντικά, ενώ και η χρηματοδότηση, όπως αποτυπώνεται στο αμέσως επόμενο γράφημα, ελαττώθηκε επίσης αρκετά.

Πίνακας 6: Συμμετέχοντες σε προγράμματα Λαϊκής Επιμόρφωσης (1980-1990)

Έτος	Συμμετέχοντες	Αριθμητική μεταβολή (N)	Ποσοστιαία μεταβολή (%)
<i>1980</i>	69.594	-	-
<i>1981</i>	213.476	143.882	206,74%
<i>1982</i>	265.567	52.091	24,40%
<i>1983</i>	197.896	-67.671	-25,48%
<i>1984</i>	210.000	12.104	6,12%
<i>1985</i>	178.068	-31.932	-15,21%
<i>1986</i>	97.216	-80.852	-45,41%
<i>1987</i>	78.587	-18.629	-19,16%
<i>1988</i>	59.120	-19.467	-24,77%
<i>1989</i>	20.032	-39.088	-66,12%
<i>1990</i>	15.886	-4.146	-20,70%

ΠΗΓΗ: Επεξεργασία στοιχείων από Κόκκος (2010)

Γράφημα 16: Πόροι Λαϊκής Επιμόρφωσης (1980-1990, εκατ. €)

ΠΗΓΗ: Επεξεργασία στοιχείων από Κόκκος (2010)

Ο πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει την κατανομή των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης ανά κατηγορία φορέων υλοποίησης, όπως αυτά πραγματοποιήθηκαν κατά το έτος 1999.

Πίνακας 7: Κατανομή των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης σε διάφορους φορείς (1999)

Κατηγορίες φορέων	Αριθμός Προγραμμάτων	%
Ιδιωτικοί φορείς (ΚΕΚ)	1.738	69,4
Κοινωνικοί εταίροι	261	10,4
Νομ/κές Επιτρ. Λαϊκής Επιμ.	91	3,6
Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης	272	10,9
Πανεπιστήμια	63	2,5
Άλλοι δημόσιοι φορείς	79	3,2
ΣΥΝΟΛΟ	2.504	100,0

Πηγή: Αναδημοσίευση από Karalis & Vergidis (2004)

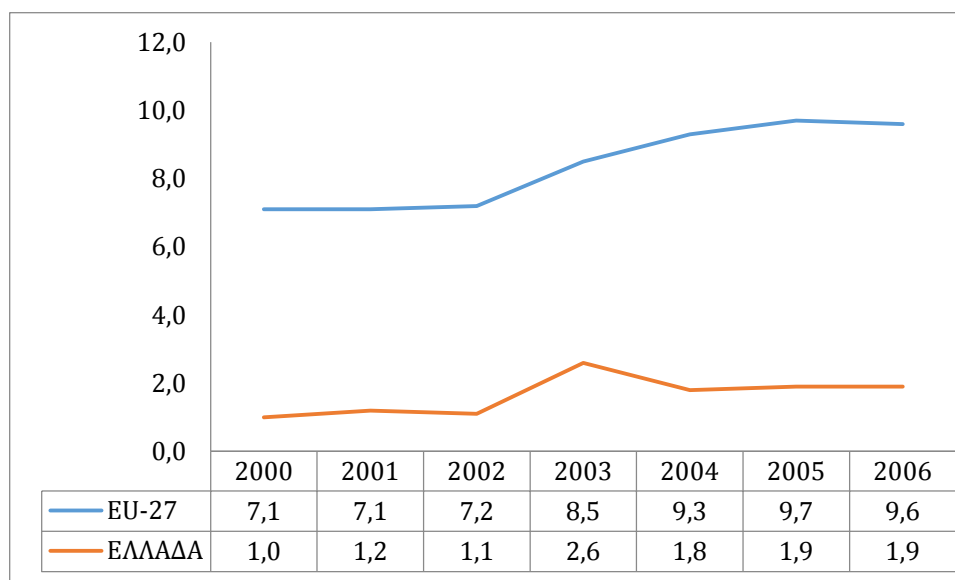
Κατά τη δεκαετία του '90, η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση των ανέργων, αναδείχθηκε στη σημαντικότερη ενεργητική πολιτική απασχόλησης καθώς είναι η πολιτική που απορροφά τους περισσότερους πόρους ανά άτομο. Ενδεικτικά κατά το 1998, οι επιδοτούμενοι καταρτιζόμενοι ήταν περίπου 41.000 άτομα, οι επιδοτούμενοι Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες 7.600 άτομα, οι επιδοτούμενες Νέες Θέσεις Εργασίας 21.483 και οι επιδοτούμενοι άνεργοι περίπου 250.000 άτομα (Παληός, 2003).

Σήμερα πλέον, ως απόρροια της δημοσιονομικής κρίσης, οι όποιες θετικές εξελίξεις και προσπάθειες των προηγούμενων χρόνων έχουν αποδυναμωθεί, καθώς μειώθηκαν τα προσφερόμενα προγράμματα, συγχωνεύτηκαν επιτελικοί φορείς του δημοσίου κι ανεστάλησαν επιδοτούμενες δράσεις (Καραλής, 2013).

Ταυτόχρονα, πέραν της όποιας προβληματικής χαρακτηρίζει το σύστημα της δια βίου μάθησης στη χώρα, αξίζει να αναφερθεί και η πολύ μικρή συμμετοχή των πολιτών στα προγράμματα κατάρτισης, καθώς η χώρα κατά τα έτη 2001-2006, βρίσκεται δύο θέσεις πριν το τέλος (Βουλγαρία και Ρουμανία τις καλύπτουν) στη

συμμετοχή του ενήλικου πληθυσμού σε προγράμματα, όπως φαίνεται και στο γράφημα που ακολουθεί (Καραντινός, 2010).

Γράφημα 17: Συμμετοχή ενήλικου πληθυσμού σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης

Πηγή: Προσαρμογή από Καραντινό (2010)

Συμπερασματικά προκύπτει ότι, η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα, χαρακτηριζόταν από τη μικρή συμμετοχή των πολιτών, από τη χαμηλή ποιότητα και από την απουσία της κοινωνικής και πολιτικής αναγνώρισης ως σημαντικού μέσου για την κοινωνική ανάπτυξη και αλλαγή.

Σήμερα, το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη δια βίου μάθηση, περιλαμβάνει μέτρα με σκοπό:

- την αύξηση της παροχής δράσεων για τους ενήλικες,
- την ανάπτυξη συνεργασιών με νέους φορείς,
- τη συμπληρωματική λειτουργία με άλλες μορφές εκπαίδευσης,
- την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ομάδων-στόχων που αποτελούν προτεραιότητα (π.χ. εργαζόμενοι προχωρημένης ηλικίας) και
- την αποτελεσματική εφαρμογή εργαλείων διαφάνειας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016Α).

Γενικά, τα βασικά στάδια της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως αυτά διαμορφώθηκαν στην Ελλάδα, παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 8: Βασικά στάδια της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα

Χρονική περίοδος	Δράσεις	Προγράμματα	Έμφαση
Αρχές 20 ^{ου} αιώνα	Πρωτοβουλίες μορφωτικών συλλόγων και επαγγελματικών ενώσεων	Προγράμματα αλφαριθμητισμού Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων	Αντιμετώπιση αναλφαριθμητισμού, κοινωνική ενσωμάτωση, ηθική διαπαιδαγώγηση, ανάπτυξη βιοτεχνικής και βιομηχανικής παραγωγής
Περίοδος μεσοπολέμου	Θεσμοθέτηση Λαϊκής Επιμόρφωσης Ίδρυση νυχτερινών σχολείων	Προγράμματα αλφαριθμητισμού Δραστηριότητες συμπληρωματικής κατάρτισης	Αντιμετώπιση αναλφαριθμητισμού, διασφάλιση της εθνικής ομοιογένειας, ενσωμάτωση των προσφύγων, ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων
Δεκαετίες '50 και '60	Ίδρυση της Κεντρικής Επιτροπής Καταπολέμησης Αναλφαριθμητισμού (ΚΕΚΑ) και των Νομαρχιακών Επιτροπών Καταπολέμησης Αναλφαριθμητισμού (ΝΕΚΑ) Ίδρυση νυχτερινών σχολείων σε όλη τη χώρα	Προγράμματα αλφαριθμητισμού Δραστηριότητες συμπληρωματικής κατάρτισης	Αντιμετώπιση αναλφαριθμητισμού, ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων, κοινωνική συνοχή
Μεταπολίτευση	Αναδιοργάνωση της Κεντρικής Επιτροπής Λαϊκής Επιμόρφωσης Καθιέρωση τμημάτων εκπαίδευσης ενηλίκων	Προγράμματα αλφαριθμητισμού Πρώθηση συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης	Αντιμετώπιση αναλφαριθμητισμού, ανάπτυξη και βελτίωση τεχνικών επαγγελματικών δεξιοτήτων
Ένταξη στην ΕΟΚ	Ίδρυση της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης	Προγράμματα αλφαριθμητισμού Προγράμματα τεχνικού-επαγγελματικού προσανατολισμού για εργαζόμενους	Αντιμετώπιση αναλφαριθμητισμού, μεγάλη έμφαση στην επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική ενσωμάτωση μεταναστών, παλινοστούτων, Βορειοηπειρωτών κλπ
Α' Κ.Π.Σ.	Διεύρυνση των φορέων και των προγραμμάτων παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων	Προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης	Προσανατολισμός προς την απασχολησιμότητα και την επαγγελματική κινητικότητα, κοινωνική ενσωμάτωση
Β' και Γ' Κ.Π.Σ.	Ίδρυση ΙΕΚ, ΚΕΚ, ΠΣΕ, Ανοικτού Πανεπιστημίου, ΕΚΕΠΙΣ Ανάπτυξη πολλών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων παροχής εκπαίδευσης ενηλίκων Δραστηριότητες της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων	Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης Προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα	Επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνική και επαγγελματική ένταξη διαφόρων κοινωνικών και πολιτισμικών ομάδων, ευαισθητοποίηση σε θέματα ανθρωπίνων σχέσεων, σεβασμού, διαφορετικών πολιτισμών και προστασίας του περιβάλλοντος

Πηγή: Αναδημοσίευση από Μουζάκης (2006)

2.3.2. Νομοθετικό πλαίσιο

Όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες περιπτώσεις, το νομοθετικό πλαίσιο της διαβίου μάθησης και της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα, είναι πολυδαίδαλο και σηματοδοτεί σημαντικές αλλαγές στην εφαρμογή του συστήματος, ως απόρροια των εκάστοτε κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν και των κεντρικών πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, 2014).

Πιο συγκεκριμένα, θα μπορούσαν να αναφερθούν τα ακόλουθα βασικά νομοθετήματα:

1. Ο Ν. 2009/1992 (ΦΕΚ 18/Α/14-02-1991) *«Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις»*, με τον οποίο δημιουργήθηκε το Εθνικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΣΕΕΚ) (Βρεττάκου & Ρουσέας, 2002). Πιο συγκεκριμένα, ιδρύθηκε ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και υπήρξε πρόβλεψη για την ίδρυση δημοσίων ή ιδιωτικών ΙΕΚ, με τα πρώτα να εντάσσονται οργανικά στον Οργανισμό και τα δεύτερα να αδειοδοτούνται και να εποπτεύονται από αυτόν.
2. Ο Ν. 2327/1995 (ΦΕΚ 156/Α/31-07-1995) *«Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ρύθμιση θεμάτων παιδείας, έρευνας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις»*, όπου με το άρθρο 4 του νόμου ιδρύεται το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
3. Ο Ν. 2525/1997 (ΦΕΚ 188/Α'/23-09-1997) *«Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις»*, όπου στο άρθρο 5 του νόμου προβλέπεται η ίδρυση Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), ρυθμίζονται θέματα φοίτησης και στελέχωσης των σχολείων αυτών.
4. Ο Ν. 2817/2000 (ΦΕΚ 78/Α'/14-03-2000) *«Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις»*, όπου στο άρθρο 10 του νόμου ρυθμίζονται θέματα του ΟΕΕΚ και των δημοσίων ΙΕΚ.
5. Ο Ν. 2909/2001(ΦΕΚ 188/Α'/02-05-2001) *«Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις»*, όπου στο άρθρο 5 ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν τα δημόσια ΙΕΚ. Με το νόμο αυτό η Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

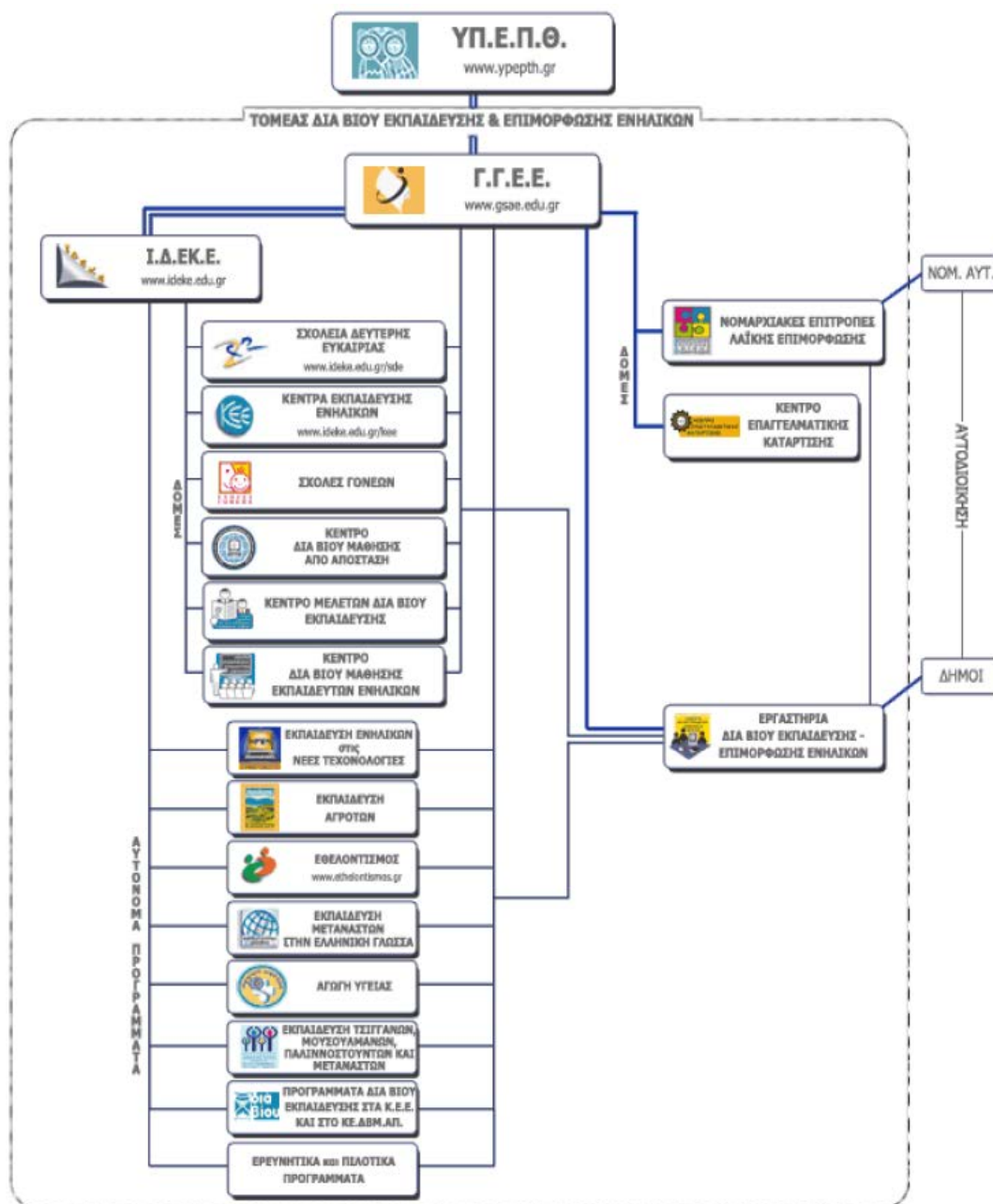
6. Ο Ν. 3191/2003 (ΦΕΚ 258/Α'/07-11-2003) «*Το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.)*».
7. Ο Ν. 3369/2005 (ΦΕΚ 171/Α'/06-07-2005) «*Συστηματοποίηση της διά βίου μάθησης και άλλες διατάξεις*», ο οποίος περιείχε ιδίως διατάξεις σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση και ουσιαστικά δημιούργησε ένα ενιαίο πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση (Efstratiou & Sklavenitis , 2009/10).
8. Ο Ν. 3879/2010 (ΦΕΚ 163/Α'/21-09-2010) «*Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις*», με τον οποίο συστηματοποιούνται σε μεγάλο βαθμό οι διατάξεις του κλάδου, οργανώνονται οι φορείς σε φορείς διοίκησης και σε φορείς παροχής υπηρεσιών διά βίου μάθησης και αναβαθμίζεται ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στη διά βίου μάθηση.
9. Ο Ν. 3966/2011 (ΦΕΚ 118/Α'/24-05-2011) «*Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις*», όπου, με το άρθρο 54 τροποποιούνται οι διατάξεις του Ν. 3879/2012.
10. Ο Ν. 4093/2012 (ΦΕΚ 222/Α'/12-11-2012) «*Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016 – Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013–2016*». Στο πλαίσιο των σημαντικών ρυθμίσεων για το σύνολο της Δημόσιας Διοίκησης που περιέχονται στον Εφαρμοστικό νόμο του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος, εισάγονται σημαντικές αλλαγές στο νομικό καθεστώς της διά βίου μάθησης. Ειδικότερα εισάγεται η έννοια του Κέντρου ΔΒΜ Επιπέδου Ένα και Κέντρου ΔΒΜ Επιπέδου Δύο. Όπου στο νόμο αναφέρεται Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών νοείται ΚΔΒΜ Επιπέδου Ένα, όπου ΚΕΚ ΚΔΒΜ Επιπέδου Δύο. Ρυθμίζονται ζητήματα αδειοδότησης και εποπτείας των ιδιωτικών φορέων παροχής υπηρεσιών διά βίου μάθησης (βλ. Παράγραφο Θ του άρθρου πρώτου).
11. Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 19-11-2012 (ΦΕΚ 229/Α') «*Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων του ν.4046/2012 και του ν. 4093/2012*», με την οποία τροποποιήθηκαν διατάξεις σχετικές με τη διά βίου μάθηση που περιέχονται στο Ν. 4093/2012.

12. Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 5-12-2012 (ΦΕΚ 237/Α') «*Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και λοιπές διατάξεις*», με την οποία –ομοίως με την προηγούμενη- τροποποιήθηκαν διατάξεις σχετικές με τη διά βίου μάθηση που περιέχονται στο Ν. 4093/2012.
13. Ο Ν. 4115/2013 (ΦΕΚ 24/Α'/30-01-2013) «*Οργάνωση και λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις*» με τον οποίο κυρώθηκαν οι Οργανισμοί του Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) και του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.). Ταυτόχρονα, ρυθμίστηκαν διάφορα ζητήματα που αφορούν τη Γενική Γραμματεία με ιδιαίτερη σημασία να έχουν οι διατάξεις για τη διεξαγωγή εξετάσεων ελληνομάθειας».
14. Ο Ν. 4186/2013 (ΦΕΚ 193/Α'/17-09-2013) «*Αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις*»,

2.3.3. Φορείς διοίκησης της εκπαίδευσης ενηλίκων στη χώρα

Το 1983 η Διεύθυνση Επιμόρφωσης Ενηλίκων του Υπουργείου Παιδείας αναβαθμίζεται σε Γενική Γραμματεία Λαϊκής Επιμόρφωσης (Γ.Γ.Λ.Ε.), η οποία λειτουργεί ως υπηρεσία του Υπουργείου. Το 1985, η Γ.Γ.Λ.Ε. συστήνεται ως αυτοτελής Γενική Γραμματεία υπαγόμενη στο Υπουργείο Πολιτισμού, ενώ το 1991 επανέρχεται στο Υπουργείο Παιδείας.

Σχήμα 5: Φορείς υλοποίησης δράσεων δια βίου μάθησης της Γ.Γ.Ε.Ε.

Πηγή: Αναδημοσίευση από (Κολλιόπουλος, 2008)

Άμεσα ελεγχόμενος φορέας της Γ.Γ.Ε.Ε., ήταν το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.) που λειτουργούσε ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και υπαγόταν στη Γ.Γ.Ε.Ε., με βασικό σκοπό την τεχνολογική και επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε. που αφορούσαν στη δια βίου μάθηση.

Οι δομές που λειτουργούσαν υπό την εποπτεία του Ι.Δ.Ε.Κ.Ε. ήταν οι ακόλουθες:

- Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.), που θεσμοθετήθηκαν με το Ν. 2525/1997, λειτουργούν μέχρι σήμερα και είναι προγράμματα διετούς διάρκειας και απονέμουν τίτλο ισότιμο του Γυμνασίου.
- Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Κ.Ε.Ε.) που προσέφεραν προγράμματα ποικίλης θεματολογίας στους ενδιαφερόμενους ενήλικες. Κατά τις εκπαιδευτικές περιόδους 2006 – 2007 και 2007 - 2008 λειτούργησαν συνολικά 58 Κ.Ε.Ε. στις 13 περιφέρειες της χώρας.
- Οι Σχολές Γονέων, που παρείχαν συστηματική ενημέρωση και εκπαίδευση των γονέων σε διάφορα θέματα, όπως συμβουλευτική, βελτίωση επικοινωνίας κλπ.
- Το «Κέντρο Διά Βίου Μάθησης από Απόσταση» (ΚΕ.Δ.Β.Μ.ΑΠ.) που παρείχε ηλεκτρονική εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε ενδιαφερόμενους πολίτες.
- Το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων (ΚΕ.Δ.Β.Μ.ΕΚ.ΕΝ.) στο οποίο υπαγόταν ο σχεδιασμός, ο συντονισμός και η υλοποίηση ενεργειών που αφορούσαν στην εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων (Κολλιόπουλος, 2008).

Ταυτόχρονα λειτουργούσαν οι Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (Ν.Ε.Λ.Ε.) ως φορείς υλοποίησης επιμορφωτικών προγραμμάτων της Γ.Γ.Ε.Ε.. Αποτελούσαν αυτοτελείς δημόσιες υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και συντόνιζαν δράσεις σύμφωνα με τις τοπικές ανάγκες και τις κατευθύνσεις της Γ.Γ.Ε.Ε..

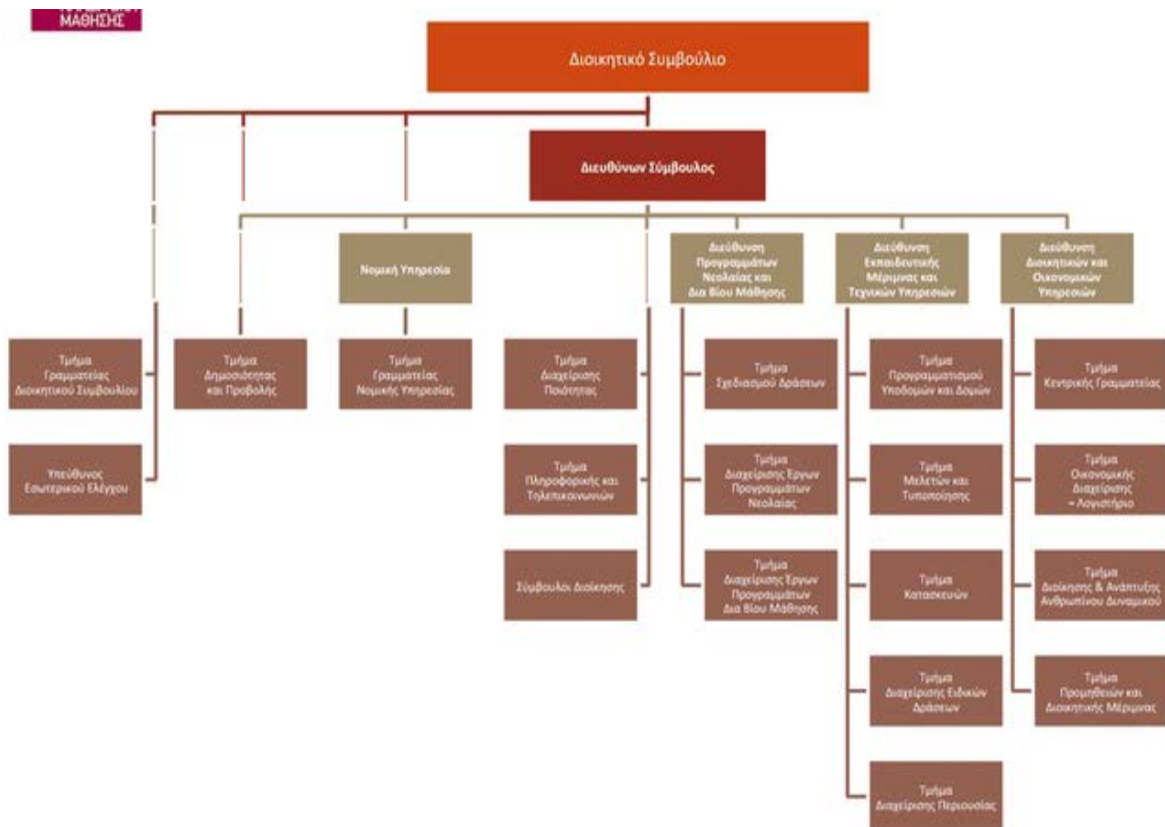
Σύμφωνα με στοιχεία της Γ.Γ.Ε.Ε., κατά την περίοδο 2003-2004 συμμετείχαν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες 36.278 πολίτες, ενώ κατά την περίοδο 2004-2005 ο αριθμός αυτός ανήλθε στους 65.816 πολίτες (ποσοστιαία αύξηση 81,4%). (Μουζάκης, 2006).

Οι βασικοί φορείς χάραξης και εφαρμογής πολιτικών δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων στη χώρα που υπάγονται στο ΥΠ.Ε.Π.Θ. είναι πλέον η Γ.Γ.Δ.Β.Μ., το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. και ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π..

Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Δ.Β.Μ.) αποτελεί την εξέλιξη της Γ.Γ.Ε.Ε. από το 2008, με διευρυμένες αρμοδιότητες.

Το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης (Ι.Ν.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με οικονομική και λειτουργική αυτοτέλεια, και εποπτεία από το ΥΠ.Ε.Π.Θ..

Σχήμα 6: Οργανωτική δομή του ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Πηγή: Αναδημοσίευση από (ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ., 2011)

Με την υπ' αριθμ. 127175/Η/4.11.2011 (ΦΕΚ 2508/Β'/04-11-2011) κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, το νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Ινστιτούτο Νεολαίας» Ν. 3369/2005 (ΦΕΚ 171/Α'/06-07-2005) και το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων» Ν. 2327/1995 (ΦΕΚ 156/Α'/31-07-1995) συγχωνεύθηκαν με απορρόφηση στο νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας» (ΦΕΚ 41/Α'/15-03-1947) όπως τροποποιήθηκε διαδοχικά και εν τέλει με το Ν. 3748/2009 (ΦΕΚ 29/Α'/19-02-2009). Με την αυτή κοινή υπουργική απόφαση το «Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας»

(Ε.Ι.Ν.) μετονομάστηκε σε «Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης» (ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ., 2011).

Ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων. Διαθέτει τεχνογνωσία και αποτελεί το διάδοχο φορέα της συγχώνευσης του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.), του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Δομών Διά Βίου Μάθησης (Ε.Κ.Ε.Π.Ι.Σ.) και του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.) (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., 2016).

Ο Οργανισμός αντικατέστησε τον πρώην Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Ε.Ε.Κ.) που λειτουργούσε υπό την εποπτεία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. και είχε εκτελεστική και οικονομική αρμοδιότητα για την τυπική μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική κατάρτιση (Βρεττάκου & Ρουσέας, 2002). Πιο συγκεκριμένα, ο Ο.Ε.Ε.Κ., ήταν υπεύθυνος, αφενός μεν για την ίδρυση και λειτουργία των δημόσιων Ι.Ε.Κ., αφετέρου δε για τον έλεγχο, την εποπτεία, και την πιστοποίηση των προσόντων των αποφοίτων όλων των Ι.Ε.Κ. (Ιωαννίδου & Σταύρου, 2013). Δηλαδή, η αρχική επαγγελματική κατάρτιση ήταν υπό την επίβλεψη του Ο.Ε.Ε.Κ., ενώ η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση ήταν υπό την επίβλεψη του Ε.Κ.Ε..ΠΙΣ. που υπαγόταν στο Υπουργείο Απασχόλησης.

Prokou E., (2008), 'A Comparative Approach to Lifelong Learning Policies in Europe: The Cases of the UK, Sweden and Greece', *European Journal of Education: Research, Development and Policies* 43 (1): 123-140.

Η οργανωτική δομή του Οργανισμού, αποτυπώνεται στο ακόλουθο σχήμα.

Σχήμα 7: Οργανόγραμμα του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

Πηγή: Αναδημοσίευση από Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (2016)

Τα προγράμματα σπουδών της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης διαμορφώνονται και εποπτεύονται ως προς την εφαρμογή τους από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. και πιστοποιούνται από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Συνοπτική περιγραφή, 2014).

Βάσει ποιοτικών κριτηρίων, ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. αδειοδοτεί Φορείς Διά Βίου Μάθησης πανελλαδικά, όπως:

- Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.),

- Κολλέγια, τα οποία παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στους αποφοίτους της τυπικής μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, τα οποία παρέχουν συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, γενική εκπαίδευση, επαγγελματικό προσανατολισμό και διά βίου συμβουλευτική,

ενώ αδειοδοτεί και τα Φροντιστήρια και Κέντρα Ξένων Γλωσσών σε όλη την Ελλάδα.

2.3.4. Οι δομές κατάρτισης και δια βίου μάθησης του ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Η αρχική επαγγελματική κατάρτιση στη χώρα παρέχεται μέχρι και σήμερα από τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.). Ο θεσμός τους δημιουργήθηκε, όπως προαναφέρθηκε το 1992 με το Ν. 2009, οπότε και δημιουργήθηκε και το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.).

Το 2002, αριθμούνται:

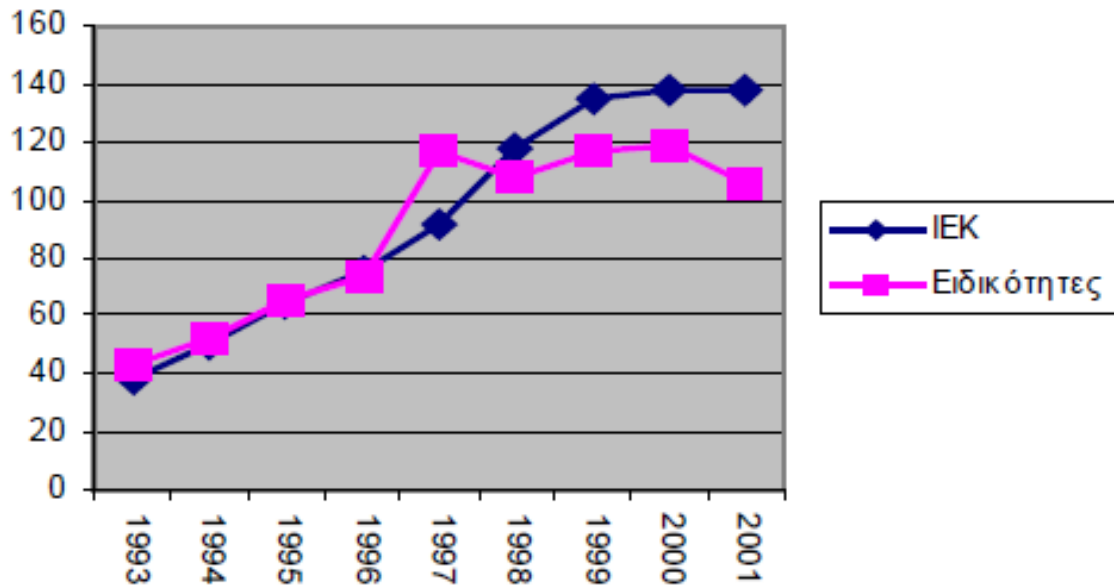
- 138 Δ.Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ,
- 34 Ι.Ε.Κ. του Ο.Α.Ε.Δ. και
- 41 Ι.Ι.Ε.Κ. που εποπτεύονταν από τον Ο.Ε.Ε.Κ.

Όσον αφορά την αναλογία δυναμικού των Δ.Ι.Ε.Κ. και Ι.Ι.Ε.Κ., το β' εξάμηνο του 2000 από τους 46.174 σπουδαστές των Ι.Ε.Κ., 76% ήταν στα δημόσια ΙΕΚ και 24% στα ιδιωτικά. Στο σύνολο των σπουδαστών των δημοσίων ΙΕΚ το 8% φοιτούσε σε Ι.Ε.Κ. του ΟΑΕΔ (Βρεττάκου & Ρουσέας, 2002).

Στα γραφήματα που ακολουθούν, παρουσιάζεται η εξέλιξη του αριθμού των Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ. και των ειδικοτήτων τους για τα έτη 1993-2001 καθώς και η εξέλιξη του σπουδαστικού δυναμικού.

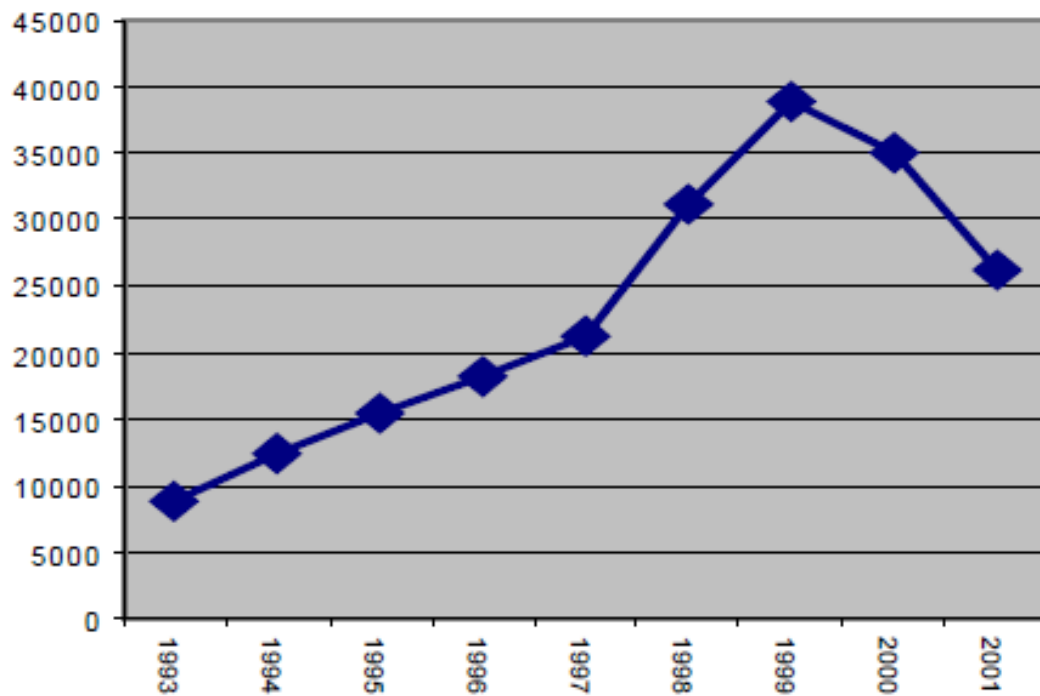
Όσον αφορά την αναλογία δυναμικού δημοσίων ΙΕΚ και ιδιωτικών, το β' εξάμηνο του 2000 από τους 46.174 σπουδαστές των ΙΕΚ, 76% ήταν στα δημόσια ΙΕΚ και 24% στα ιδιωτικά. Στο σύνολο των σπουδαστών των δημοσίων ΙΕΚ το 8% φοιτά σε ΙΕΚ του ΟΑΕΔ (στοιχεία 2000-01).

Γράφημα 18: Η εξέλιξη του αριθμού των Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ. και των ειδικότητων τους

Πηγή: Αναδημοσίευση από Βρεττάκου & Ρουσέα (2002)

Γράφημα 19: Η εξέλιξη του σπουδαστικού δυναμικού των Ι.Ε.Κ. του Ο.Ε.Ε.Κ.

Πηγή: Αναδημοσίευση από Βρεττάκου & Ρουσέα (2002)

Το σπουδαστικό δυναμικό των Δ.Ι.Ε.Κ. κατά το Α' εξάμηνο του έτους 2001, αποτυπώνεται, ανά τομέα εκπαίδευσης στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 9: Σπουδαστικό δυναμικό των ΙΕΚ του ΟΕΕΚ (Α' Εξάμηνο 2001)

Τομείς	Σπουδαστικό δυναμικό	%
Χρηματοπιστωτικών και διοικητικών υπηρεσιών	9.769	32,06%
Υγείας υγείας-αισθητικής-κοινωνικών υπηρεσιών	4.628	15,19%
Πληροφορικής-τηλεπικοινωνιών-δικτύων	4.529	14,86%
Ηλεκτρολογίας-μηχανολογίας- ηλεκτρονικών	3.453	11,33%
Εφαρμοσμένων τεχνών	2.456	8,06%
Τουρισμού-μεταφορών	2.178	7,15%
Δομικών και συναφών κατασκευών	949	3,11%
Επικοινωνίας και μέσων μαζικής ενημέρωσης	875	2,87%
Τροφίμων και ποτών	778	2,55%
Γεωτεχνικός	494	1,62%
Ένδυσης και υπόδησης	187	0,61%
Πολιτισμού-αθλητισμού	167	0,55%
Χημικής βιομηχανίας	12	0,04%
Ενέργειας-περιβάλλοντος	0	0,00%
Σύνολο	30.475	100,00%

Πηγή: Αναδημοσίευση από Βρεττάκου & Ρουσέα (2002)

Το 2012 λειτουργούσαν 93 Δ.Ι.Ε.Κ. και 43 Ι.Ι.Ε.Κ. σε 15 πόλεις, με 10.800 και 21.300 καταρτιζόμενους αντίστοιχα. Κατά την περίοδο 2000-2010 παρατηρείται αρνητική μεταβολή του πλήθους των σπουδαστών Ι.Ε.Κ., με πιθανή αιτιολογία την προσέλκυση από σχολές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την έλλειψη κατοχυρωμένων επαγγελματικών δικαιωμάτων για τους αποφοίτους Ι.Ε.Κ. (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Συνοπτική περιγραφή, 2014).

Τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) είναι η βασική δομή εκπαίδευσης ενηλίκων που από το 2010 λειτουργεί σε τοπικό επίπεδο (επίπεδο Δήμου). Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το ν.3879/2010 «Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και λοιπές διατάξεις», αρθρ.8, παρ. 4, ο Δήμος αναλαμβάνει την «ίδρυση και λειτουργία Κέντρων Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.), που οργανώνονται στο πλαίσιο της υπηρεσιακής μονάδας που ασκεί αρμοδιότητες δια βίου μάθησης ή νομικού προσώπου του Δήμου που εφαρμόζουν το τοπικό πρόγραμμα διά βίου μάθησης».

Τα Κ.Δ.Β.Μ. διακρίνονται σε επιπέδου 1 και 2, με τις διαφορές τους να αφορούν στην δυναμικότητα και στην οικοδομική άδεια χρήσης εκπαιδευτηρίου (για τα επιπέδου 2) λόγω υψηλής συνάθροισης κοινού.

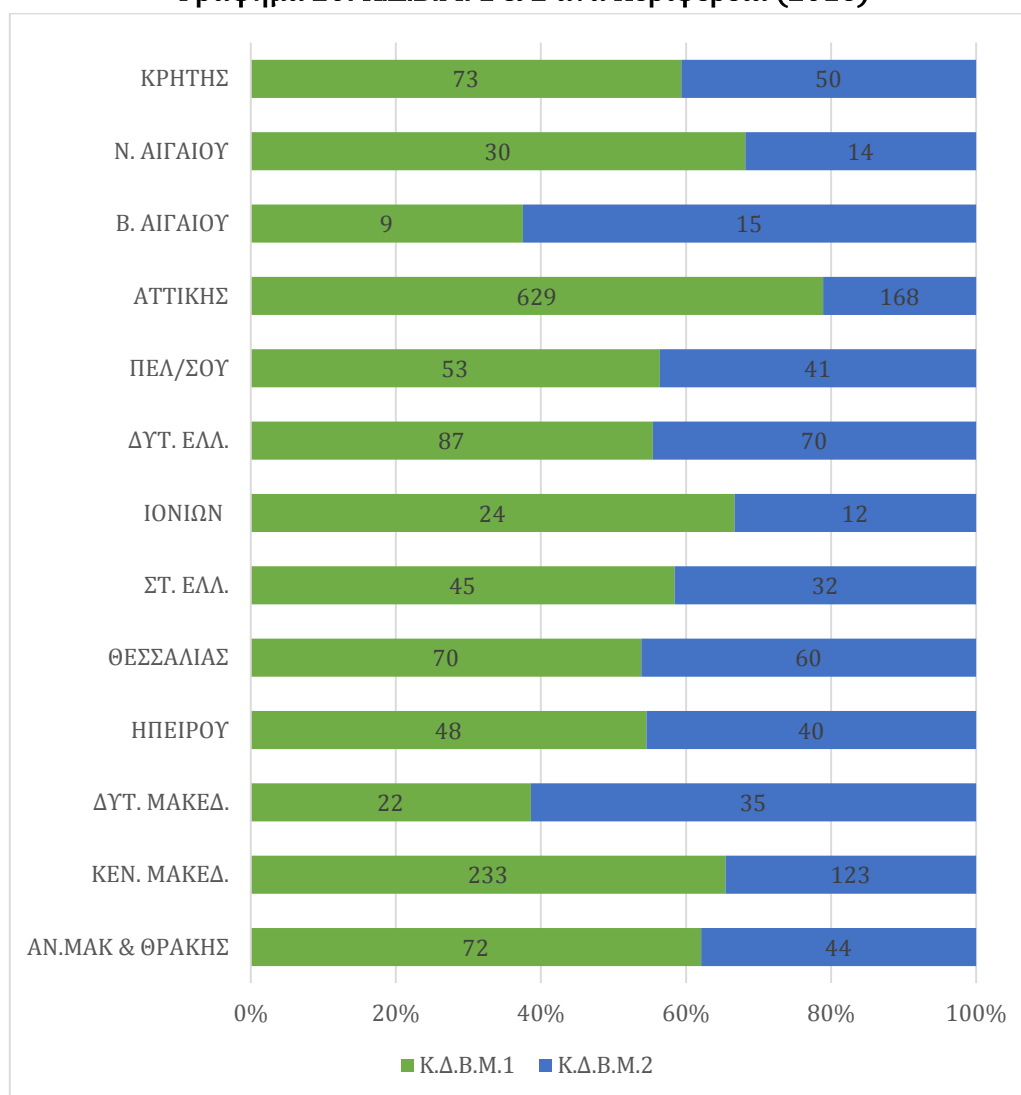
Τον Απρίλιο του 2012, η Γ.Γ.Δ.Β.Μ., ενέταξε στους Άξονες Προτεραιότητας 7 και 8 του Επιχειρησιακού Προγράμματος (Ε.Π.) «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», τις Πράξεις «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης – Προγράμματα Τοπικής Εμβέλειας και Προγράμματα Εθνικής Εμβέλειας ΑΠ7 & ΑΠ8», ενώ, επειδή το Ε.Π. δεν κάλυπτε τον Άξονα Προτεραιότητας 9 (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου), η Γ.Γ.Δ.Β.Μ. εξασφάλισε από τον τακτικό προϋπολογισμό τους απαιτούμενους πόρους για την υλοποίηση του έργου «Κέντρα Διά Βίου Μάθησης Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου» κατά το διάστημα 01/01/2013 ως 30/06/2015 στους Δήμους των Περιφερειών Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας. Σύμφωνα με το μητρώο που τηρείται στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. και είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Οργανισμού, προκύπτει ότι κατά το έτος 2016 λειτουργούσαν συνολικά στη χώρα 2.099 Κ.Δ.Β.Μ. επιπέδων 1 και 2. Η κατανομή τους ανά κατηγορία και ανά Περιφέρεια, καταγράφεται στον παρακάτω πίνακα, ενώ στο Γράφημα 18, αποτυπώνονται τα Κ.Δ.Β.Μ. 1 και 2 ανά Περιφέρεια.

Πίνακας 10: Κ.Δ.Β.Μ. ανά Περιφέρεια (2016)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Κ.Δ.Β.Μ.1	Κ.Δ.Β.Μ.2	Σύνολο
ΑΝ.ΜΑΚ & ΘΡΑΚΗΣ	72	44	116
ΚΕΝ. ΜΑΚΕΔ.	233	123	356
ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔ.	22	35	57
ΗΠΕΙΡΟΥ	48	40	88
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	70	60	130
ΣΤ. ΕΛΛ.	45	32	77
ΙΟΝΙΩΝ	24	12	36
ΔΥΤ. ΕΛΛ.	87	70	157
ΠΕΛ/ΣΟΥ	53	41	94
ΑΤΤΙΚΗΣ	629	168	797
Β. ΑΙΓΑΙΟΥ	9	15	24
Ν. ΑΙΓΑΙΟΥ	30	14	44
ΚΡΗΤΗΣ	73	50	123
Σύνολο	1395	704	2099

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων από eopper.gr (ημερ. προσβ. 15/11/2016)

Γράφημα 20: Κ.Δ.Β.Μ. 1 & 2 ανά Περιφέρεια (2016)

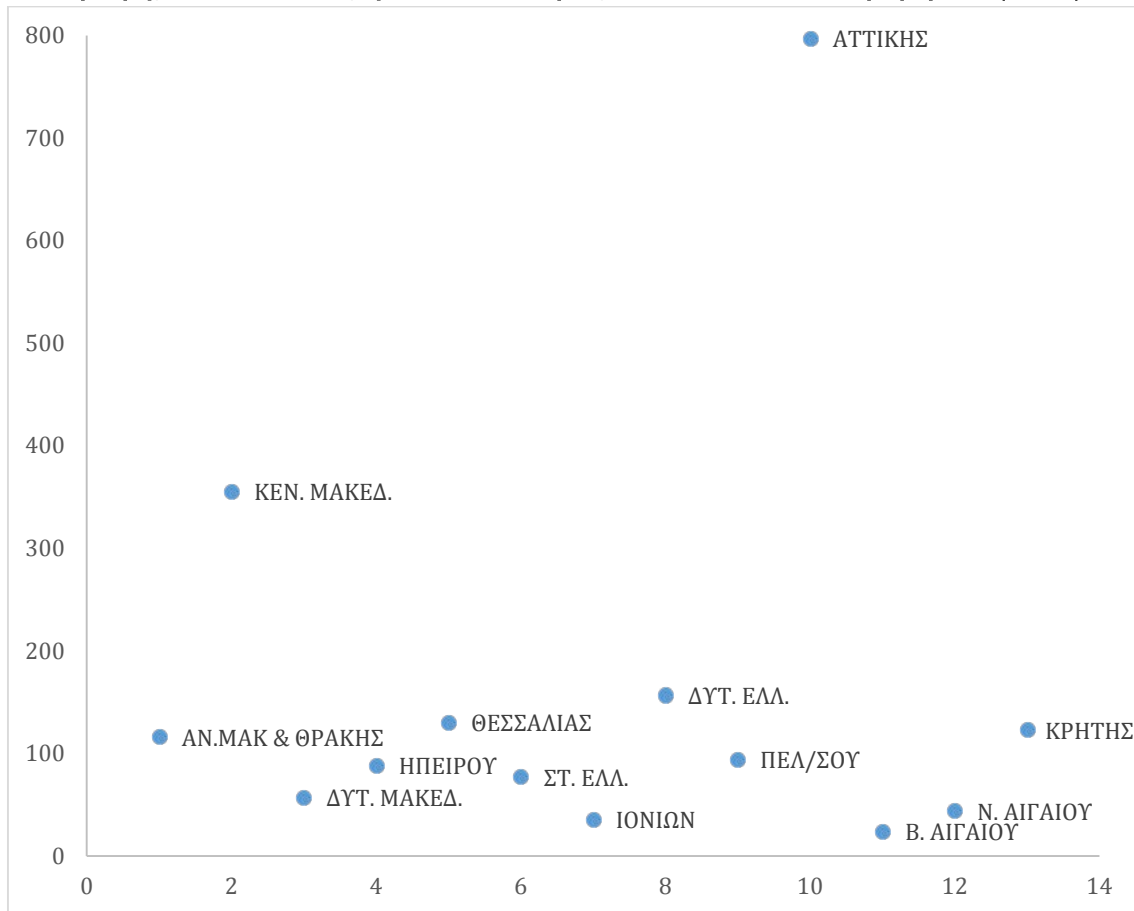

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων από eorper.gr (ημερ. προσβ. 15/11/2016)

Όπως είναι εμφανές, σε όλες τις Περιφέρειες, πλην αυτών του Βόρειου Αιγίου και της Δυτικής Μακεδονίας, τα Κ.Δ.Β.Μ. 1 υπερτερούν των Κ.Δ.Β.Μ. 2.

Από το Γράφημα 19, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι υπάρχει υπερπληθώρα Κ.Δ.Β.Μ. στην Περιφέρεια Αττικής και στην Κεντρική Μακεδονία, όπου είναι τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Σημειώνεται ότι ο υπολογισμός αυτών των Κ.Δ.Β.Μ. αφορά αποκλειστικά στα ιδιωτικά, χωρίς να περιλαμβάνονται τα Κ.Δ.Β.Μ. που λειτουργούν από τους Ο.Τ.Α..

Γράφημα 21: Κατανομή συνολικού αριθμού Κ.Δ.Β.Μ. ανά Περιφέρεια (2016)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων από eorper.gr (ημερ. προσβ. 15/11/2016)

2.3.5. Λοιπές δομές επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης

Βασικός εκφραστής της κρατικής μέριμνας για δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης, πέραν των Ι.Ε.Κ. του ΥΠ.Ε.Π.Θ., είναι ο Ο.Α.Ε.Δ. με τα Ι.Ε.Κ. που λειτουργεί για λογαριασμό του. Αρχικά διέθετε 52 Ι.Ε.Κ. σε όλη την χώρα, τα οποία το 2002 μειώθηκαν στα 34 και πλέον απαριθμούν μόλις 29 Ι.Ε.Κ. πανελλαδικά, τα οποία προσφέρουν 18 ειδικότητες σε 2.800 σπουδαστές ετησίως.

Δομές συνεχιζόμενης κατάρτισης λειτουργούν και άλλοι φορείς του Δημοσίου, όπως:

- Το Υπουργείο Ανάπτυξης μέσω των Σχολών Τουριστικής Εκπαίδευσης.
- Το Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας μέσω των Κέντρων Επιμόρφωσης Στελεχών Εμπορικού Ναυτικού.
- Το Υπουργείο Γεωργίας μέσω του Οργανισμού ΔΗΜΗΤΡΑ και των Κέντρων Γεωργικής Εκπαίδευσης.

- Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας μέσω των νοσηλευτικών του ιδρυμάτων και των ιδρυμάτων κοινωνικής πρόνοιας (Βρεττάκου & Ρουσέας, 2002).

Ένας άλλος βασικός θεσμός ήταν τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.). Πρόκειται για ιδιωτικούς (κερδοσκοπικούς ή μη) και δημόσιους φορείς παροχής συνεχιζόμενης κατάρτισης, οι οποίοι εξασφάλιζαν χρηματοδότηση από εθνικούς (Υπουργείο Εργασίας) και κοινοτικούς πόρους (Ευρωπαϊκά ταμεία ΕΚΤ και ΕΤΠΑ). Τα Κ.Ε.Κ. υλοποιούσαν προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης για εργαζόμενους και άνεργους, αποφοίτους όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, σε πολλούς τομείς (περιβάλλον, υγεία, εκπαίδευση, γεωργία, οικονομία, υπηρεσίες, κτλ.).

Η εικόνα για τον αριθμό των Κ.Ε.Κ. κατά το έτος 2002, αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 11: Περιφερειακή κατανομή δομών και θέσεων κατάρτισης (2002)

Περιφέρεια	Δομές κατάρτισης		Δυναμικότητα	
	Αριθμός	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό
Αν. Μακ. & Θράκη	44	7,6	2.697	5,8
Δ. Μακεδονία	32	5,5	2.268	4,9
Κ. Μακεδονία	93	16,0	7.049	15,2
Ήπειρος	25	4,3	1.618	3,5
Θεσσαλία	45	7,7	3.514	7,6
Στερεά Ελλάδα	50	8,6	3.285	7,1
Ιόνια Νησιά	18	3,1	1.008	2,2
Δυτική Ελλάδα	53	9,1	3.913	8,4
Αττική	120	20,6	14.655	31,6
Πελοπόννησος	37	6,4	2.148	4,6
Β. Αιγαίο	14	2,4	766	1,7
Ν. Αιγαίο	16	2,8	989	2,1
Κρήτη	35	6,0	2.500	5,4
Σύνολο	582	100,0	46.410	100,0

Πηγή: Αναδημοσίευση από Ευστράτογλου (2004)

Επιπλέον είχαν πιστοποιηθεί 36 Κ.Ε.Κ. για άτομα με αναπηρίες και 4 εξειδικευμένα Κ.Ε.Κ. για άτομα υπό απεξάρτηση ή απεξαρτηθέντα. Τα 40 αυτά Κ.Ε.Κ. τα λειτουργούσαν κυρίως οργανισμοί πρόνοιας (Βρεττάκου & Ρουσέας, 2002)

Επιπρόσθετα, πολλές επιχειρήσεις καθώς και φορείς της χώρας, ενισχύουν με τα προγράμματα που υλοποιούν τις δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης. Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις, δύνανται και υλοποιούν δράσεις εκπαίδευσης μέσα στο χώρο εργασίας, με συγχρηματοδότηση συνήθως του Λογαριασμού για την Απασχόληση και την Επαγγελματική Κατάρτιση (Λ.Α.Ε.Κ.), τον οποίο διαχειρίζεται ο Ο.Α.Ε.Δ..

Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης πραγματοποιούν επίσης:

- η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Ε.),
- η Γενική Συνομοσπονδία Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.),
- η Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.Δ.Ε.Δ.Υ.),
- Η Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου (Ε.Σ.Ε.Ε.),
- Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.),
- τα Επιμελητήρια της χώρας και λοιποί άλλοι φορείς (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Συνοπτική περιγραφή, 2014).

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι, στην Ελλάδα, η επαγγελματική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από ένα έλλειμμα κοινωνικής αποδοχής και «ελκυστικότητας», μέσα από τέσσερις κυρίως παραμέτρους:

- i) «τις αντιλήψεις που αναφέρονται στις αρνητικές σχολικές επιδόσεις των παιδιών που φοιτούν στα επαγγελματικά σχολεία,*
- ii) το εκπαιδευτικό επίπεδο των οικογενειών προέλευσής τους,*
- iii) τις περιορισμένες δυνατότητες κοινωνικής κινητικότητας που προσφέρει η εκπαίδευση αυτή και*
- iv) στο φύλο των μαθητών/τριών της επαγγελματικής εκπαίδευσης»* (Παϊδούση, 2016).

2.4. Ανακεφαλαίωση

Όπως φαίνεται και από την πρώτη υπο-ενότητα του Κεφαλαίου, οι δράσεις δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων στον ευρωπαϊκό χώρο, καταγράφουν σημαντικότερες διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών. Η αιτιολογία ίσως θα πρέπει να αναζητηθεί στα μοντέλα οργάνωσης και τις κυβερνητικές επιλογές της εκάστοτε χώρας.

Η Ελλάδα διατηρείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα μαζί με χώρες όπως η Ρουμανία και η Βουλγαρία. Το πολυδαίδαλο νομοθετικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε για τη δια βίου εκπαίδευση στη χώρα και οι συνεχείς τροποποιήσεις του διαχειριστικού πλαισίου, έχουν οδηγήσει σε συρρίκνωση των δομών και αμφισβήτηση της αποτελεσματικότητας. Η συρρίκνωση του δημόσιου τομέα έναντι του ιδιωτικού που αναπτύχθηκε ραγδαία, σε συνδυασμό με τη σύγχρονη οικονομική κρίση, εντείνει το πρόβλημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΚΑΙ Η Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ

3.1. Εισαγωγικά

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αναφορά στα δημογραφικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου καθώς και της Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας. Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναλυθεί το περιβάλλον στο οποίο σχεδιάζονται τα εκπαιδευτικά προγράμματα και να κατανοηθεί ο ρόλος της εκπαίδευσης ενηλίκων στην ανάπτυξη των χωρικών αυτών ενοτήτων.

3.2. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί το νοτιότερο χερσαίο άκρο της Ευρώπης και καλύπτει το 11,7% (15.490km²) της συνολικής έκτασης της χώρας. Καταλαμβάνει ένα μέρος του βόρειου τμήματος, ολόκληρο το νοτιοανατολικό και ένα μέρος του δυτικού τμήματος του συνόλου της Πελοποννήσου και συνορεύει δυτικά με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και βορειοανατολικά με την Περιφέρεια Αττικής.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της Περιφέρειας Πελοποννήσου αποτελεί το έντονο ανάγλυφο του εδάφους της, που διαφοροποιείται τόσο μεταξύ των Π.Ε. όσο και εσωτερικά σε κάθε μία από αυτές.

Συνολικά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κυριαρχούν οι ορεινοί όγκοι που αποτελούν το 50,1% της συνολικής της έκτασης, οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν και φυσικό σύνορο μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων (π.χ. Ταΰγετος για Μεσσηνία και Λακωνία). Παράλληλα, το 19,9% της έκτασης της είναι πεδινό (και το 30% ημιορεινό), και εκτείνεται κυρίως στις περιοχές εγγύς των θαλάσσιων κόλπων, όπου σχηματίζονται αρκετές πεδιάδες (REMACO A.E., 2012).

Η Περιφέρεια συγκροτείται από πέντε (5) Περιφερειακές Ενότητες (Π.Ε.) και είκοσι-έξι (26) Δήμους, ως ακολούθως:

Πίνακας 12: Διοικητική Διάρθρωση και δημογραφικά στοιχεία Περιφέρειας Πελοποννήσου

Περιφερειακές Ενότητες	Δήμοι
ΠΕ Αργολίδας	Άργους - Μυκηνών Επιδαύρου Ερμιονίδας Ναυπλιέων
ΠΕ Αρκαδίας	Βόρειας Κυνουρίας Γορτυνίας Μεγαλόπολης Νότιας Κυνουρίας Τρίπολης
ΠΕ Κορινθίας	Βέλου - Βόχας Κορινθίων Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων Νεμέας Ευλοκάστρου - Ευρωστίνης Σικυωνίων
ΠΕ Λακωνίας	Ανατολικής Μάνης Ελαφονήσου Ευρώτα Μονεμβασίας Σπάρτης
ΠΕ Μεσσηνίας	Δυτικής Μάνης Καλαμάτας Μεσσήνης Οιχαλίας Πύλου - Νέστορος Τριφυλίας

Πηγή: Αναδημοσίευση από REMACO (2012)

3.2.1. Δημογραφικά στοιχεία

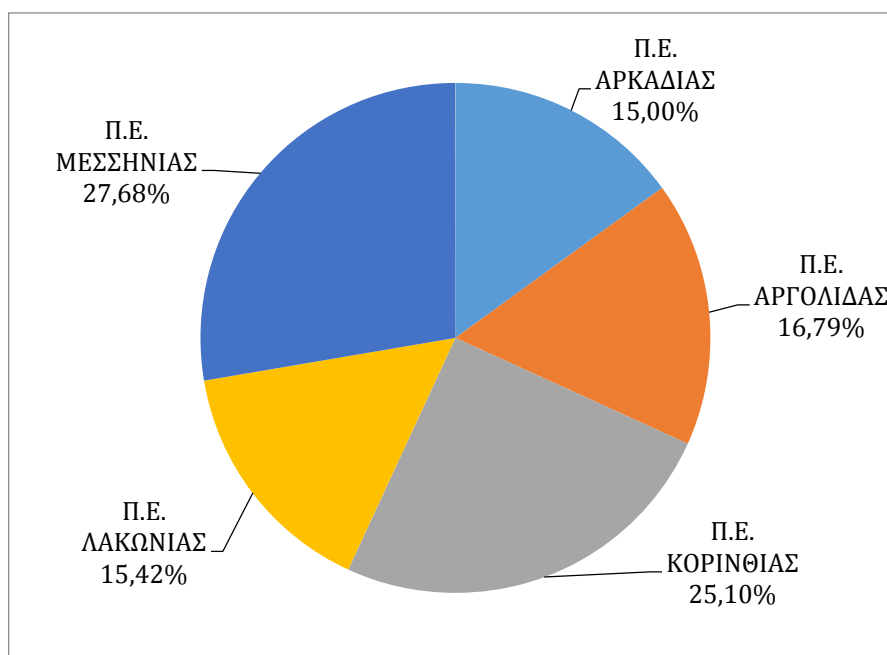
Η Π.Ε. Μεσσηνίας με την Π.Ε. Κορινθίας, συγκροτούν μαζί περισσότερο από το μισό πληθυσμό της Περιφέρειας. Στην τρίτη πληθυσμιακή θέση είναι η Π.Ε. Αργολίδας, ακολουθούμενη από την Π.Ε. Λακωνίας και τέλος την Π.Ε. Αρκαδίας. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται τα αριθμητικά δεδομένα ανά Π.Ε. και στο γράφημα οι αντίστοιχες ποσοστώσεις τους.

Πίνακας 13: Πληθυσμός ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο
Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	86.685
Π.Ε. ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97.044
Π.Ε. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	145.082
Π.Ε. ΛΑΚΩΝΙΑΣ	89.138
Π.Ε. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	159.954
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	577.903

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Γράφημα 22: Ποσοστιαία σύνθεση πληθυσμού Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά Π.Ε.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

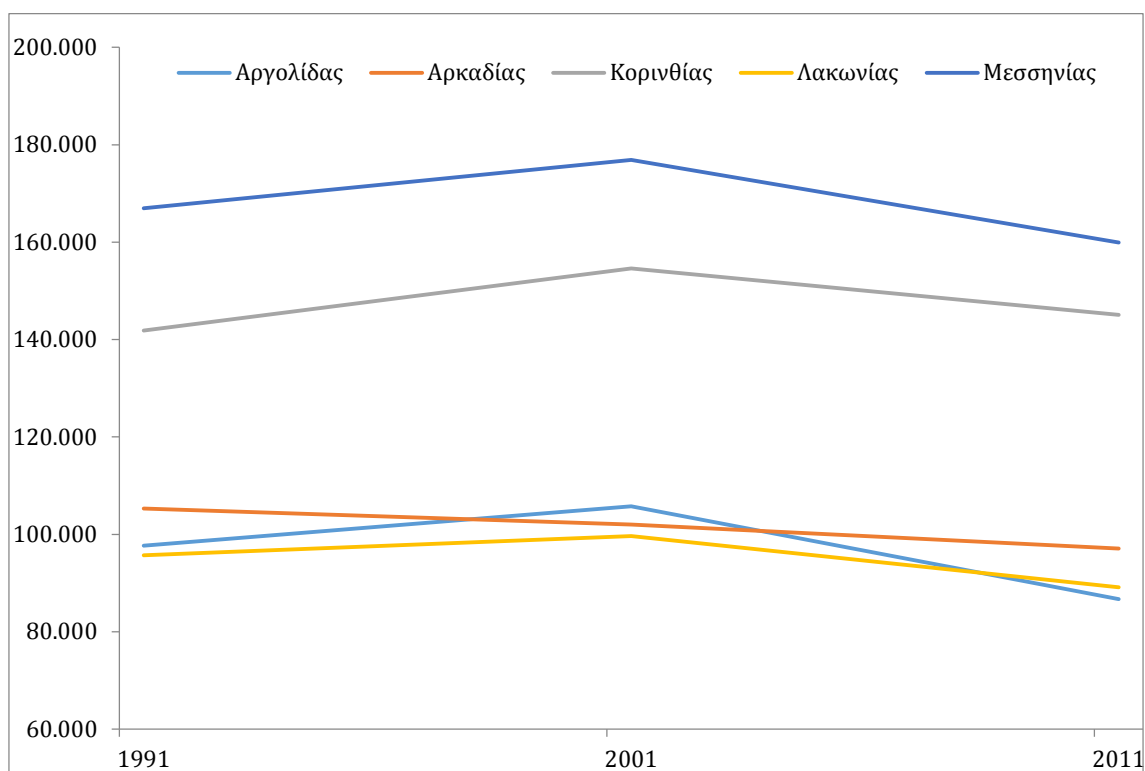
Όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα, όλες οι Π.Ε. κατά τη δεκαετία 1991-2001 καταγράφουν αύξηση του πληθυσμού, πλην της Π.Ε. Αρκαδίας που καταγράφει μείωση. Στην επόμενη δεκαετία (2001-2011) όλες ανεξαιρέτως οι Π.Ε. καταγράφουν μείωση, με τελικό αποτέλεσμα την περίοδο 1991-2011, ο πληθυσμός της Περιφέρειας να μειώνεται συνολικά κατά 61.039 άτομα.

Πίνακας 14: Φυσική και ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού Περιφέρειας (1991-2011)

Π.Ε.	1991	2001	2011	Φυσική μεταβολή			Ποσοστιαία μεταβολή		
				1991-2001	2001-2011	1991-2011	1991-2001	2001-2011	1991-2011
Αργολίδας	97.636	105.770	86.685	8.134	-19.085	-10.951	8,33%	-18,04%	-11,22%
Αρκαδίας	105.309	102.035	97.044	-3.274	-4.991	-8.265	-3,11%	-4,89%	-7,85%
Κορινθίας	141.823	154.624	145.082	12.801	-9.542	3.259	9,03%	-6,17%	2,30%
Λακωνίας	95.696	99.637	89.138	3.941	-10.499	-6.558	4,12%	-10,54%	-6,85%
Μεσσηνίας	166.964	176.876	159.954	9.912	-16.922	-7.010	5,94%	-9,57%	-4,20%
Σύνολο	607.428	638.942	577.903	31.514	-61.039	-29.525	5,19%	-9,55%	-4,86%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (1991, 2001, 2011)

Γράφημα 23: Αριθμητική μεταβολή πληθυσμού Περιφέρειας (1991-2001)

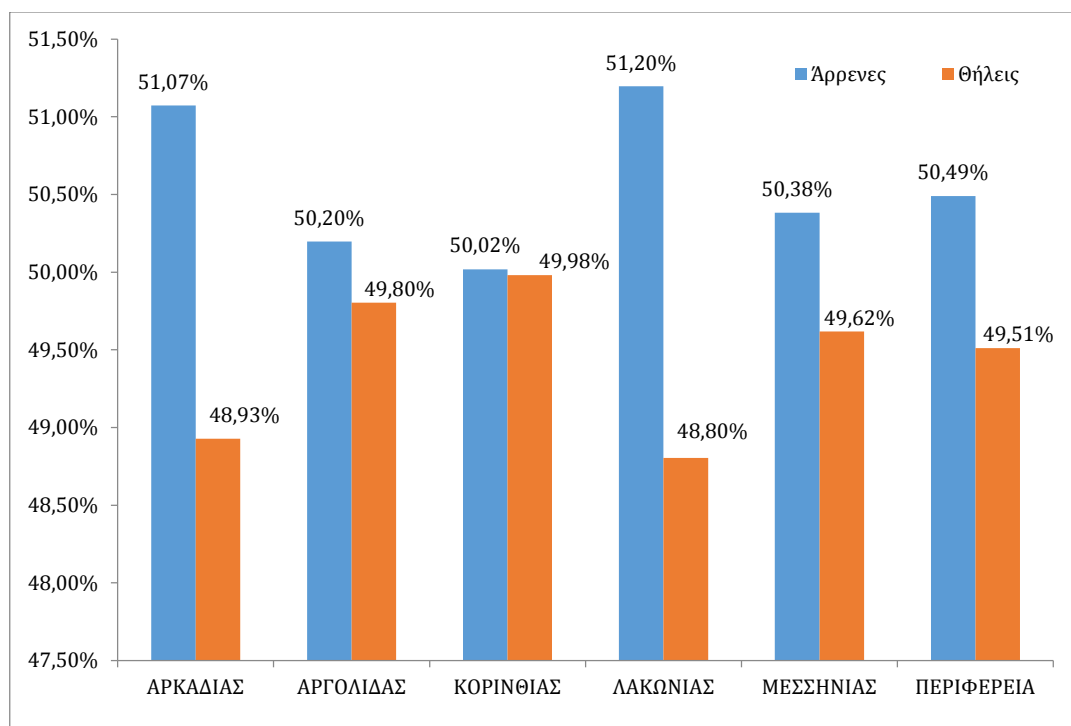

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (1991, 2001, 2011)

Η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας, σύμφωνα με τα στοιχεία απογραφής του 2011, είναι υποδιπλάσια της χώρας (37,57 κάτοικοι ανά Km²) και αποτελεί την 4^η χαμηλότερη πυκνότητα μεταξύ των Περιφερειών της, με τις Περιφερειακές Ενότητες Αρκαδίας και Λακωνίας να κατατάσσονται στις ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες περιοχές της χώρας (6^η και 8^η χαμηλότερη πυκνότητα πληθυσμού μεταξύ των 73 Π.Ε.).

Ως προς την κατά φύλο διάρθρωση του πληθυσμού, σε αντίθεση με την αντίστοιχη της χώρας, παρατηρείται υπεροχή του ανδρικού πληθυσμού στο σύνολο των Ενοτήτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με τη Λακωνία και Αρκαδία να συμπληρώνουν την πρώτη δεκάδα των Π.Ε. με τα υψηλότερα ποσοστά ανδρικού πληθυσμού.

Γράφημα 24: Σύνθεση πληθυσμού κατά φύλο ανά Π.Ε.

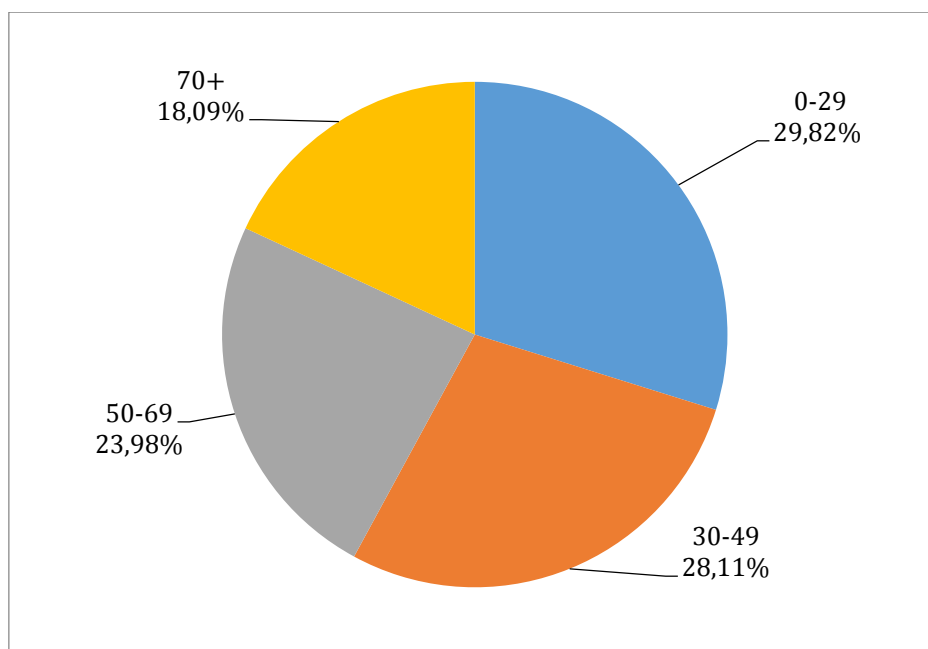
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Πίνακας 15: Μόνιμος πληθυσμός Περιφέρειας ανά Π.Ε. και ηλικιακή ομάδα

Ομάδες ηλικιών	Π.Ε. Αρκαδίας	Π.Ε. Αργολίδας	Π.Ε. Κορινθίας	Π.Ε. Λακωνίας	Π.Ε. Μεσσηνίας	Σύνολο
<i>0-29</i>	24.949	28.929	44.985	25.847	47.621	172.331
<i>30-49</i>	23.352	28.756	41.689	24.339	44.290	162.426
<i>50-69</i>	20.521	23.478	35.319	20.922	38.360	138.600
<i>70+</i>	17.863	15.881	23.089	18.030	29.683	104.546
Σύνολο	86.685	97.044	145.082	89.138	159.954	577.903

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Γράφημα 25: Σύνθεση πληθυσμού Περ. Πελοποννήσου ανά ομάδες ηλικιών

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στον Πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι δείκτες γήρανσης¹, εξάρτησης² και αντικατάστασης³ για τα έτη 1991 και 2001 για κάθε Π.Ε..

Πίνακας 16: Δημογραφικοί Δείκτες Περιφέρειας Πελοποννήσου

¹ **Δείκτης Γήρανσης:** Ο λόγος των ατόμων ηλικίας 65 και άνω προς τα άτομα ηλικίας 0-14ετών.

² **Δείκτης Εξάρτησης:** Ο λόγος του αθροίσματος ατόμων ηλικίας 0-14 ετών και 65 ετών και άνω (δηλαδή των μη παραγωγικών ηλικιών), προς τα άτομα ηλικίας 15-65 (παραγωγικές ηλικίες).

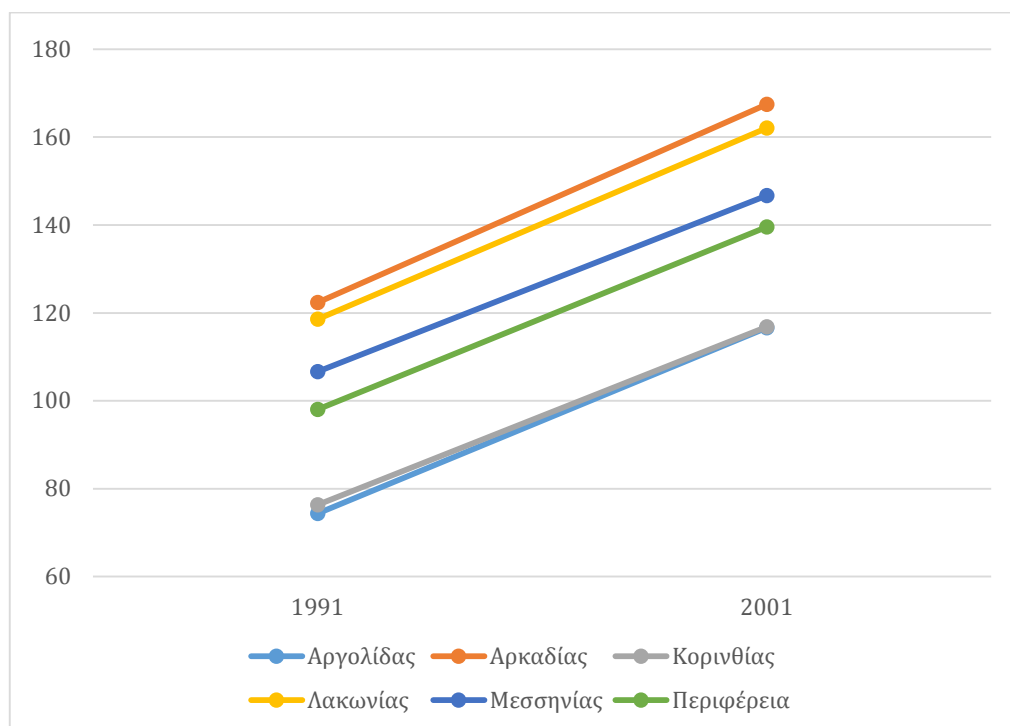
³ **Δείκτης Αντικατάστασης:** Ο λόγος των ατόμων ηλικίας 15-24 προς τα άτομα ηλικίας 55-64 ετών.

Π.Ε.	Δείκτες					
	Γήρανσης		Εξάρτησης		Αντικατάστασης	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Αργολίδας	74,35	116,63	52,50	49,21	108,81	121,84
Αρκαδίας	122,40	167,47	62,32	61,51	88,12	102,12
Κορινθίας	76,347	116,81	51,23	49,10	107,35	115,40
Λακωνίας	118,55	162,08	61,37	58,81	83,92	108,15
Μεσσηνίας	106,67	146,68	61,06	56,45	86,01	117,05
Περιφέρεια	98,05	139,59	57,51	54,50	94,16	113,62
Χώρα	71,10	110,06	49,12	46,81	119,84	129,85

Πηγή: Αναδημοσίευση από REMACO (2012)

Με βάση τον δείκτη γήρανσης ο πληθυσμός της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι πιο «γηρασμένος» σε σχέση με το σύνολο της χώρας (139,59 έναντι 110,06), αφού αυξήθηκε κατακόρυφα την δεκαετία 1991-2001, με την ΠΕ Αρκαδίας να εμφανίζει τη χειρότερη επίδοση.

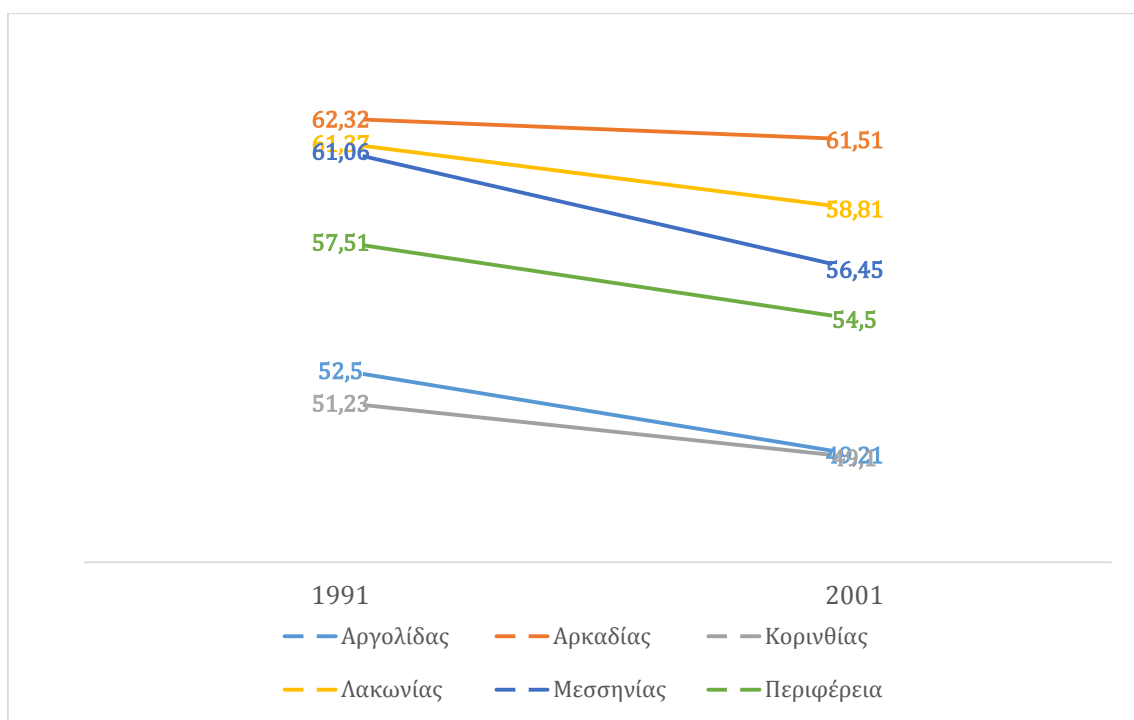
Γράφημα 26: Δείκτης Γήρανσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων REMACO (2012)

Όσον αφορά τον δείκτη εξάρτησης η Περιφέρεια Πελοποννήσου εμφανίζει υψηλότερο δείκτη σε σχέση με το σύνολο της χώρας (54,50 έναντι 46,81), δηλαδή έχει χειρότερη αναλογία μεταξύ εξαρτώμενων ατόμων (δηλαδή αυτούς που δεν συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία) και ατόμων που συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία. Τον μεγαλύτερο δείκτη εξάρτησης εμφανίζουν οι Π.Ε. Αρκαδίας και Λακωνίας.

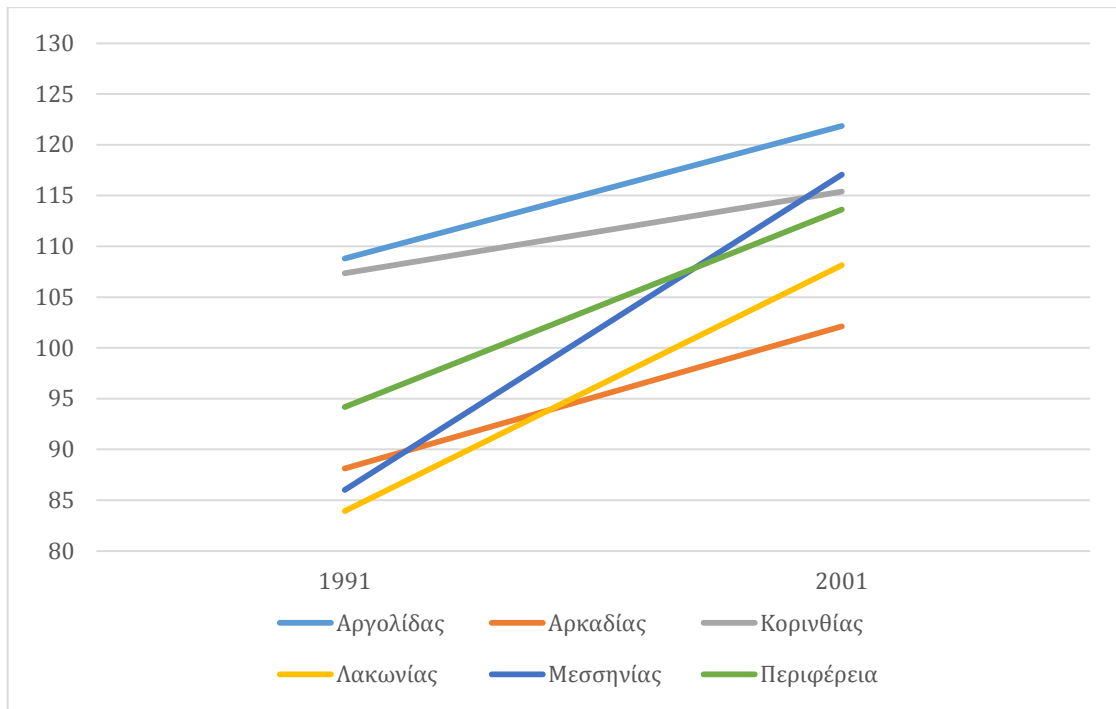
Γράφημα 27: Δείκτης Εξάρτησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων REMACO (2012)

Τέλος, ο δείκτης αντικατάστασης είναι χαμηλότερος στην Περιφέρεια Πελοποννήσου σε σχέση με το σύνολο της χώρας (113,62 έναντι 129,85). Όσο μικρότερος είναι ο δείκτης τόσο υστερούν τα άτομα που ετοιμάζονται να εισέλθουν στην παραγωγική διαδικασία σε σχέση με τα άτομα που ετοιμάζονται να εξέλθουν από αυτή. Τον μεγαλύτερο δείκτη αντικατάστασης έχει η Π.Ε. Αργολίδας και ακολουθεί η Π.Ε. Μεσσηνίας (REMACO Α.Ε., 2012).

Γράφημα 28: Δείκτης Αντικατάστασης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και τις Π.Ε.

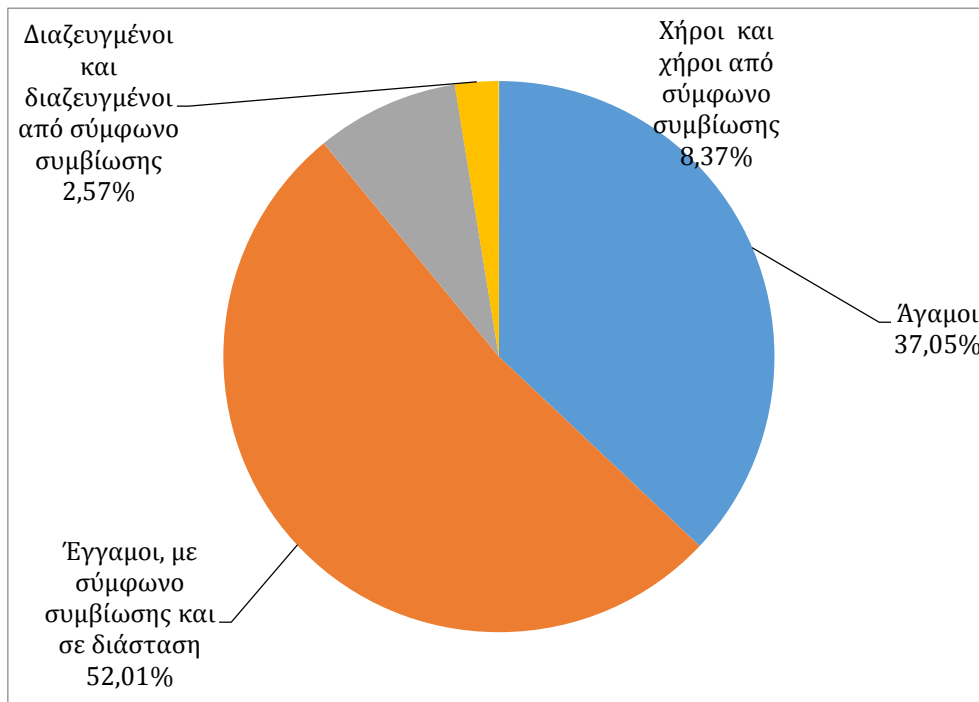
Ο έγγαμος πληθυσμός αποτελεί σε όλες τις Π.Ε. την πλειονότητα, ακολουθούμενος από την ομάδα των άγαμων, των χήρων και καταληκτικά των διαζευγμένων, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 17: Πληθυσμός Περιφέρειας ανά καθεστώς οικογενειακής κατάστασης

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο	Άγαμοι	Έγγαμοι, με σύμφωνο συμβίωσης και σε διάσταση	Χήροι και χήροι από σύμφωνο συμβίωσης	Διαζευγμένοι και διαζευγμένοι από σύμφωνο συμβίωσης
Αργολίδας	86.685	32.322	44.930	7.722	1.711
Αρκαδίας	97.044	35.740	50.957	7.799	2.548
Κορινθίας	145.082	54.328	75.400	11.196	4.158
Λακωνίας	89.138	32.579	46.153	8.165	2.241
Μεσσηνίας	159.954	59.123	83.144	13.497	4.190
Περιφέρεια	577.903	214.092	300.584	48.379	14.848

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Γράφημα 29: Πληθυσμός Περιφέρειας ανά καθεστώς οικογενειακής κατάστασης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

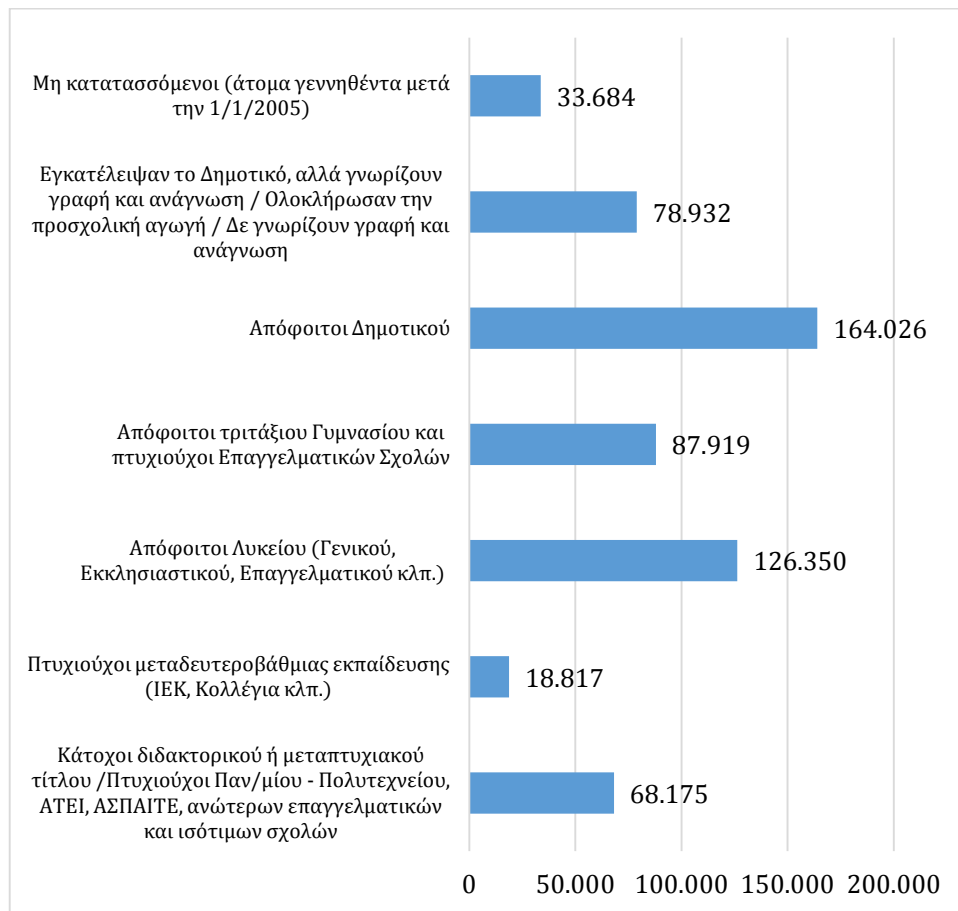
Εξετάζοντας τον πληθυσμό της Περιφέρειας με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης, παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- Οι απόφοιτοι δημοτικού αποτελούν την πολυπληθέστερη ομάδα με ποσοστό 28,38%.
- Δεύτερη είναι η ομάδα των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με ποσοστό 21,86%.
- Τρίτη είναι η ομάδα των αποφοίτων τριτάξιου Γυμνασίου και οι πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών, με ποσοστό 13,86%.
- Στην τέταρτη θέση είναι η ομάδα των ατόμων που είτε εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, είτε ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή, είτε δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, με ποσοστό 13,66%
- Πέμπτη καταγράφεται η ομάδα των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών) με ποσοστό 11,80%.
- Οι πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταγράφουν ποσοστό της τάξεως του 3,26%, ενώ οι μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά

την 1/1/2005) συγκροτούν ποσοστό της τάξεως του 5,83% του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Οι προαναφερόμενες ποσοστώσεις απεικονίζονται αριθμητικά στο γράφημα που ακολουθεί, ενώ στον αμέσως επόμενο πίνακα παρατίθενται τα αριθμητικά δεδομένα ανά Π.Ε. της Περιφέρειας για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης.

Γράφημα 30: Μόνιμος πληθυσμός Περιφέρειας κατά επίπεδο εκπαίδευσης

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Πίνακας 18: Πληθυσμός ανά Π.Ε. και επίπεδο εκπαίδευσης

	Επίπεδο εκπαίδευσης
--	---------------------

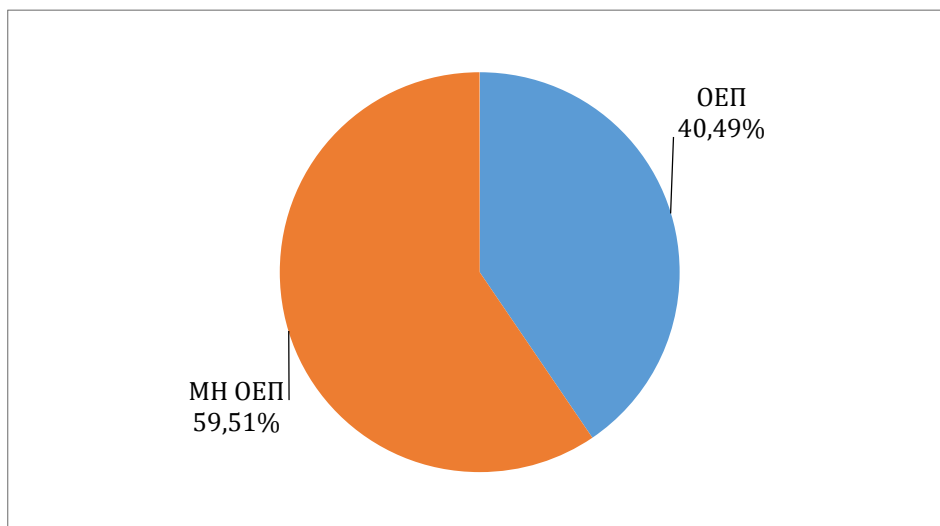
Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο	Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου/ Πτυχιούχοι Παν/μίου- Πολυτεχνείου, ΑΤΕΙ,	Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια	Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού, Επαγγελματικού κλπ.)	Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	Απόφοιτοι Δημοτικού	Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση/ Ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή/ Δεγνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	Μη κατατασσόμενοι (άτομα γεννηθέντα μετά την 1/1/2005)
Π.Ε.ΑΡΚΑΔΙΑΣ	86,685	10,357	2,797	18,645	12,522	25,174	12,472	4,718
Π.Ε.ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97,044	11,298	3,665	20,058	14,179	29,000	12,930	5,914
Π.Ε.ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	145,082	18,080	5,326	33,222	21,813	40,325	17,148	9,168
Π.Ε.ΛΑΚΩΝΙΑΣ	89,138	9,149	2,558	18,239	13,737	27,322	13,299	4,834
Π.Ε.ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	159,954	19,291	4,471	36,186	25,668	42,205	23,083	9,050

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

3.2.2. Οικονομικά στοιχεία

Η διάκριση του πληθυσμού σε οικονομικά ενεργό (Ο.Ε.Π.) και μη οικονομικά ενεργό (μη Ο.Ε.Π.), φανερώνει αφενός ότι ο Ο.Ε.Π. αποτελείται από 233.986 άτομα και υπολείπεται του Μη Ο.Ε.Π. που αποτελείται από 343.917 άτομα και αφετέρου ότι η Π.Ε. Αργολίδας έχει τον μεγαλύτερο Ο.Ε.Π. και η Π.Ε. Αρκαδίας τον μεγαλύτερο Μη Ο.Ε.Π.. Στο Γράφημα 14 αποτυπώνονται οι ποσοστώσεις του Ο.Ε.Π. και Μη Ο.Ε.Π της Περιφέρειας, ενώ στον Πίνακα 15 καταγράφεται ο αριθμός του Ο.Ε.Π. και Μη Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε..

Γράφημα 31: Πληθυσμός Οικονομικά Ενεργός και Μη της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

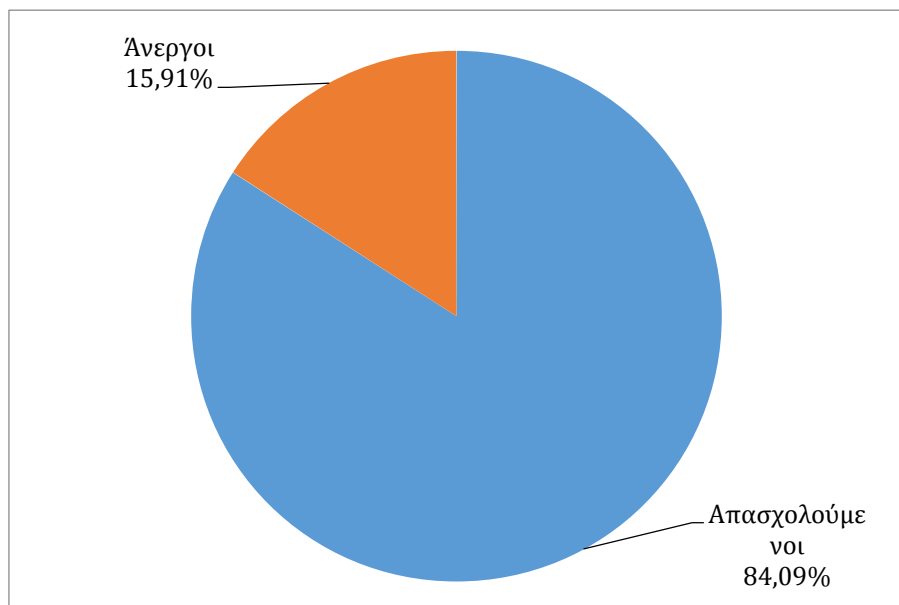
Πίνακας 19: Ο.Ε.Π. και Μη Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.

Τόπος μόνιμης διαμονής	Σύνολο	ΟΕΠ (N)	ΜΗ ΟΕΠ (N)	ΟΕΠ (%)	ΜΗ ΟΕΠ (%)
<i>Π.Ε. Αρκαδίας</i>	86.685	33.328	53.357	38,45%	61,55%
<i>Π.Ε. Αργολίδας</i>	97.044	40.716	56.328	41,96%	58,04%
<i>Π.Ε. Κορινθίας</i>	145.082	59.872	85.210	41,27%	58,73%
<i>Π.Ε. Λακωνίας</i>	89.138	35.723	53.415	40,08%	59,92%
<i>Π.Ε. Μεσσηνίας</i>	159.954	64.347	95.607	40,23%	59,77%
Περιφέρεια	577.903	233.986	343.917	40,49%	59,51%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Εξετάζοντας τον Ο.Ε.Π. της Περιφέρειας, καταγράφονται συνολικά 196.761 απασχολούμενοι και 37.225 άνεργοι. Η ποσοστιαία έκφραση αποτυπώνεται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 32: Ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

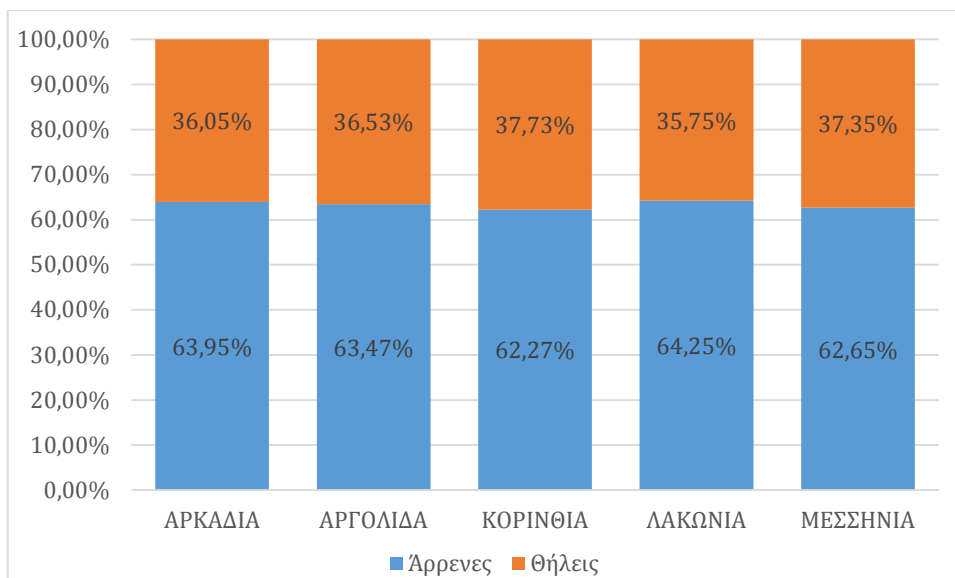
Εξετάζοντας την κατά φύλο σύνθεση του Ο.Ε.Π. της Περιφέρειας ανά Π.Ε., μπορεί κανείς εύκολα να εξαγάγει το συμπέρασμα ότι υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά Π.Ε., όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα. Ωστόσο, μελετώντας πιο προσεκτικά μπορεί κάποιος να παρατηρήσει ότι σε όλες τις Π.Ε. οι άντρες συγκροτούν ποσοστό περίπου 63% και οι γυναίκες το υπόλοιπο ποσοστό (Γράφημα 34).

Γράφημα 33: Κατά φύλο σύνθεση Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.

	Άρρενες	Θήλεις	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΚΑΔΙΑ	18.058	10.178	28.236
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	21.684	12.481	34.165
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	30.795	18.659	49.454
ΛΑΚΩΝΙΑ	19.928	11.086	31.014
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	33.764	20.128	53.892

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

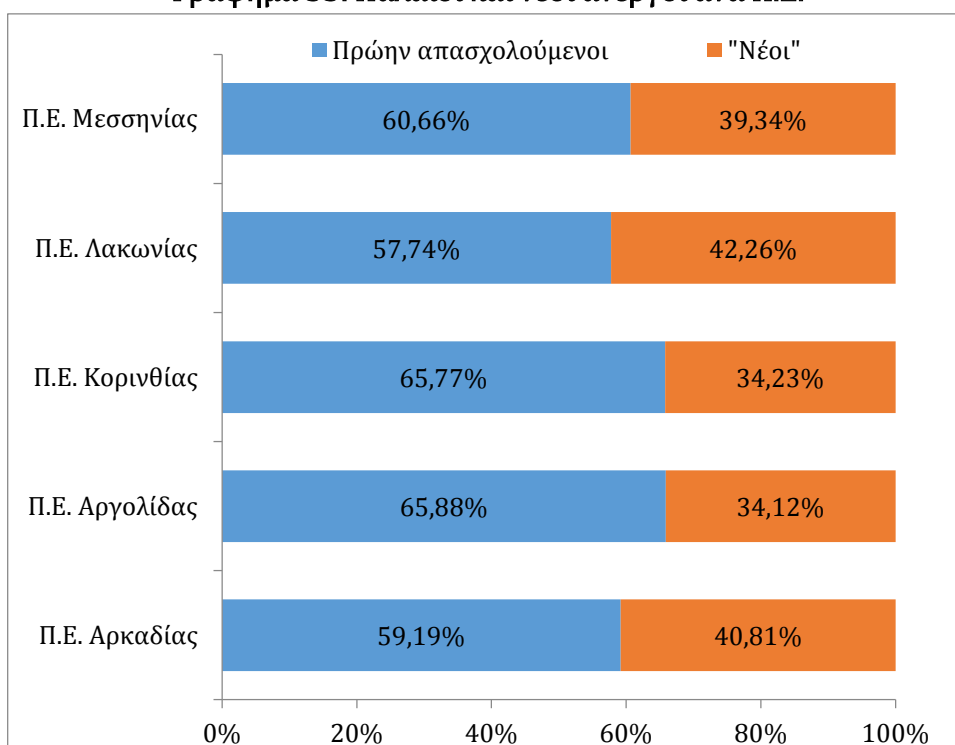
Γράφημα 34: Κατά φύλο ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. ανά Π.Ε.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Εξετάζοντας την ποσοστιαία σύνθεση των ανέργων (παλαιοί και νέοι) προκύπτει ότι το υψηλότερο ποσοστό παλαιών ανέργων εμφανίζεται στην Αργολίδα, και αντίστοιχα, το υψηλότερο ποσοστό νέων ανέργων στην Λακωνία, όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 35: Παλαιοί και νέοι άνεργοι ανά Π.Ε.

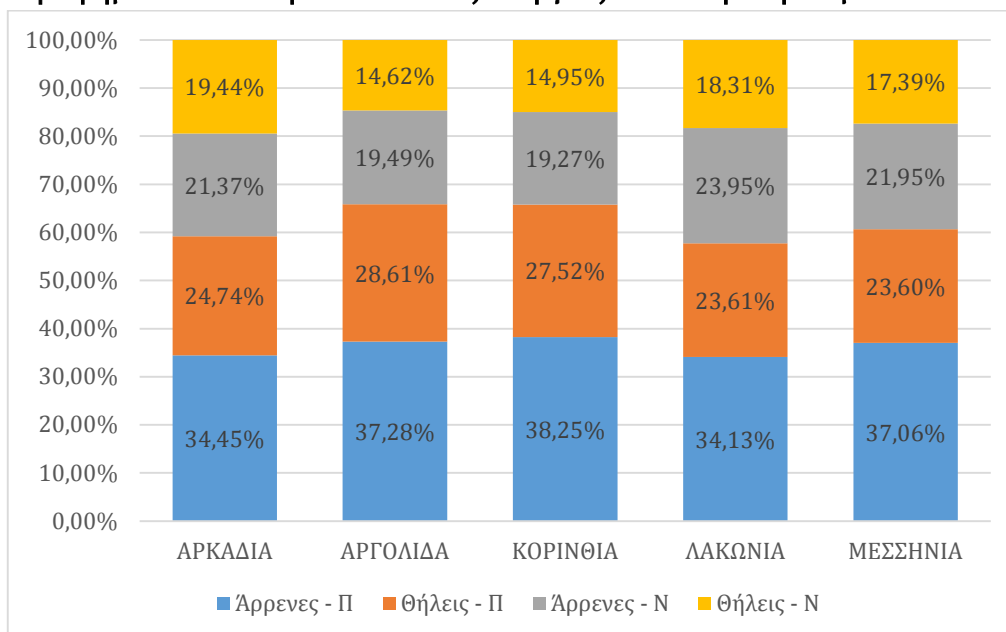

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Η κατά φύλο εξέταση του άνεργου πληθυσμού, συνδυαστικά με το κριτήριο των «πρώην απασχολούμενων» και «νέων» ανέργων, αποκαλύπτει ότι:

- Το υψηλότερο ποσοστό «πρώην απασχολούμενων» αντρών καταγράφεται στην Π.Ε. Κορινθίας.
- Το υψηλότερο ποσοστό «πρώην απασχολούμενων» γυναικών καταγράφεται στην Π.Ε. Αργολίδας.
- Το υψηλότερο ποσοστό νέων άνεργων αντρών καταγράφεται στην Π.Ε. Λακωνίας και
- το υψηλότερο ποσοστό νέων άνεργων γυναικών καταγράφεται στην Π.Ε. Αρκαδίας.

Γράφημα 36: Κατά φύλο και είδος ανεργίας σύνθεση πληθυσμού ανά Π.Ε.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Εξετάζοντας τον αριθμό των απασχολούμενων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας προκύπτει ότι σε όλες τις Π.Ε., ο τριτογενής τομέας έχει την πρωτοκαθεδρία (57,40%), ακολουθούμενος από τον πρωτογενή (25,63%) και τον δευτερογενή (16,97%).

Τα αριθμητικά δεδομένα για το σύνολο της Περιφέρειας και τις Π.Ε. ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας αναλυτικά, παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

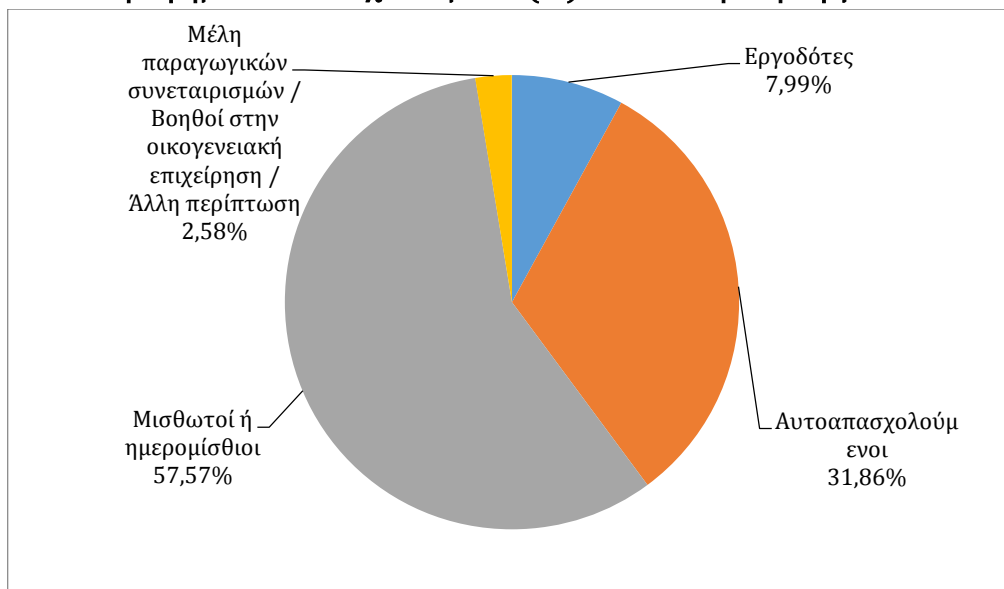
Πίνακας 20: Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Περιγραφή τύπου μόνιμης διαμονής	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ					ΠΕΡΙΦ.
	ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	ΛΑΚΩΝΙΑΣ	ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	
Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	17,96%	24,07%	21,27%	38,98%	26,97%	25,63%
Γ. Μεταποίηση	5,40%	7,05%	9,76%	3,96%	5,56%	6,60%
Δ. Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	5,33%	0,58%	0,64%	0,59%	1,10%	1,42%
Ε. Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	0,51%	0,44%	0,58%	0,28%	0,41%	0,45%
Στ. Κατασκευές	10,51%	8,62%	7,87%	7,81%	8,32%	8,49%
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο - επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών	14,03%	15,69%	15,76%	12,28%	14,25%	14,54%
Η. Μεταφορά και αποθήκευση	4,20%	3,52%	4,15%	3,54%	3,45%	3,76%
Θ. Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης	6,50%	9,27%	7,18%	6,58%	7,76%	7,51%
Ι. Ενημέρωση και επικοινωνία	1,14%	0,98%	1,03%	0,67%	0,95%	0,96%
Κ. Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	1,76%	1,38%	1,88%	1,33%	1,49%	1,58%
Μ. Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	3,79%	3,77%	3,91%	3,10%	3,69%	3,68%
Ν. Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	1,53%	2,25%	2,18%	1,26%	1,62%	1,80%
Ξ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα - υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	9,06%	7,31%	7,35%	6,13%	8,59%	7,74%
Ο. Εκπαίδευση	6,84%	6,73%	6,17%	5,65%	6,52%	6,38%
Π. Δραστηριότητες σχετικές με την ανθρωπινή υγεία και την κοινωνική μερίμνα	6,79%	4,05%	3,96%	4,23%	4,96%	4,70%
Ρ. Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	0,97%	1,14%	3,11%	0,68%	0,78%	1,44%
Σ. Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	1,89%	1,58%	1,83%	1,61%	1,84%	1,76%
Τ. Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών για ίδια χρήση	1,30%	1,15%	1,00%	1,10%	1,44%	1,21%
Λοιποί κλάδοι	0,51%	0,42%	0,35%	0,22%	0,27%	0,34%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

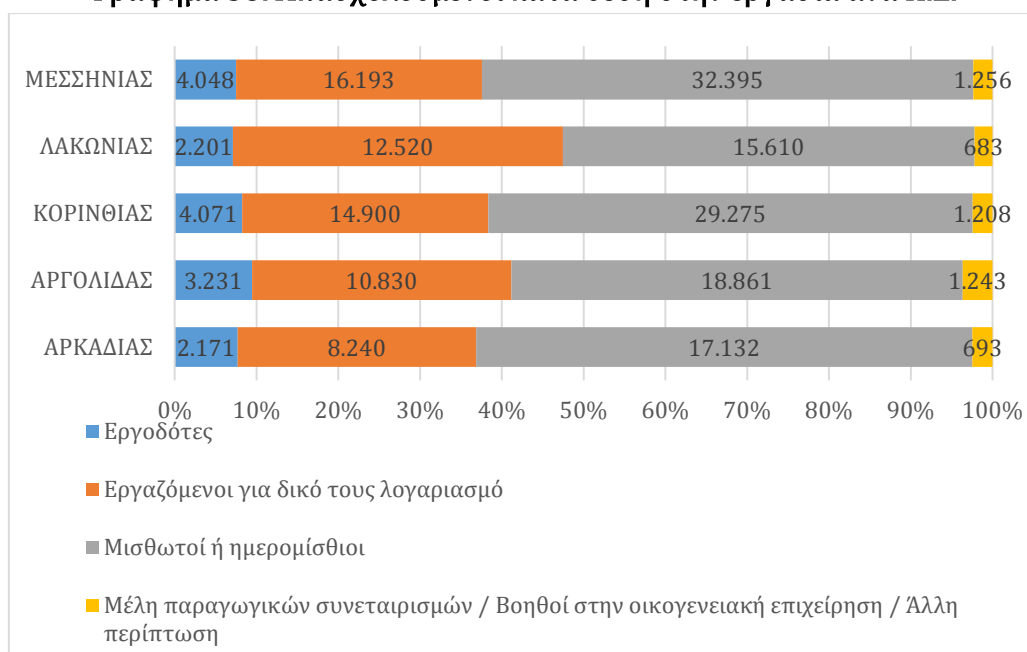
Επίσης, στο σύνολο της Περιφέρειας, οι μισθωτοί συγκροτούν την πλειονότητα των απασχολούμενων (113.273 άτομα), ακολουθούμενοι από τους αυτοαπασχολούμενους (62.683 άτομα), τους εργοδότες (15.722 άτομα) και τέλος τα μέλη παραγωγικών συνεταιρισμών ή βοηθών στις οικογενειακές επιχειρήσεις ή εντασσόμενους σε άλλη περίπτωση (5.083 άτομα).

Γράφημα 37: Απασχολούμενοι (%) κατά θέση στην εργασία

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Γράφημα 38: Απασχολούμενοι κατά θέση στην εργασία ανά Π.Ε.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

3.3. Η Περιφερειακή Ενότητα (Π.Ε.) Αρκαδίας

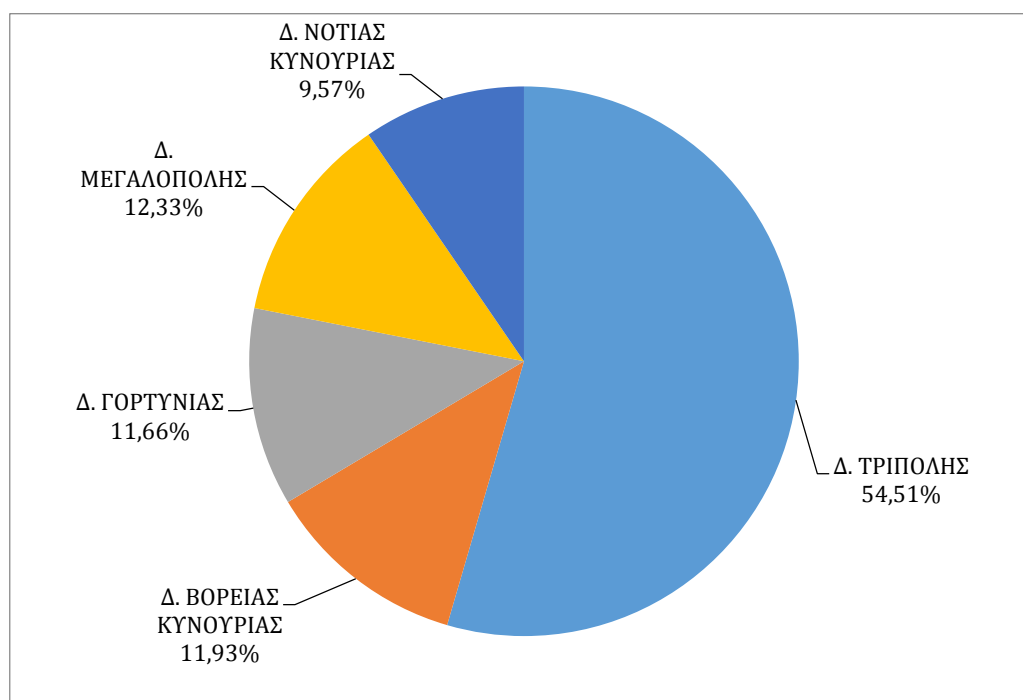
3.3.1. Δημογραφικά στοιχεία

Ο πολυπληθέστερος Δήμος της Π.Ε. Αρκαδίας είναι ο Δήμος Τρίπολης (47.254 άτομα), ακολουθούμενος από:

- το Δ. Μεγαλόπολης (10.687 άτομα),
- το Δήμο Βόρειας Κυνουρίας (10.341 άτομα),
- το Δήμο Γορτυνίας (10.109) και τέλος
- το Δήμο Νότιας Κυνουρίας (8.294 άτομα).

Στο γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνονται τα πληθυσμιακά δεδομένα ως ποσοστιαία έκφραση.

Γράφημα 39: Πληθυσμός της Π.Ε. Αρκαδίας ανά Δήμο (%)

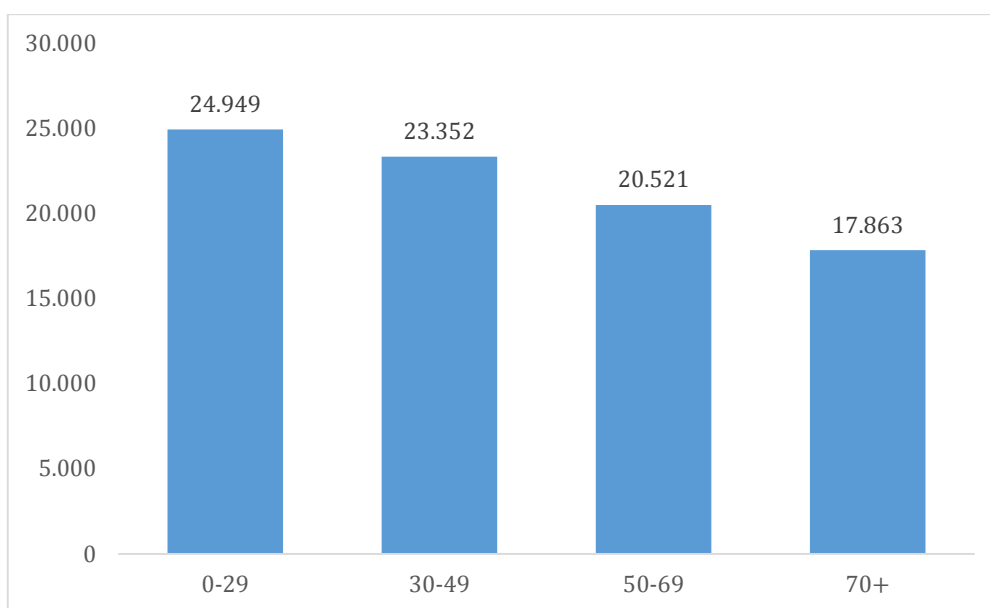

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα των Δήμων της Π.Ε. Αρκαδίας, είναι αυτή των ατόμων ηλικίας 0-29 ετών (28,78%), ακολουθούμενη από τις ομάδες ατόμων ηλικίας:

- 30-49 ετών με ποσοστό 26,94%,
- 50-69 ετών με ποσοστό 23,67% και
- 70+ ετών με ποσοστό 20,61%.

Γράφημα 40: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά ηλικιακή ομάδα (2011)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Όπως είναι φυσικό, στις μέσες και μεγάλες ηλικίες, οι έγγαμοι συνιστούν την πλειονότητα του πληθυσμού, ενώ οι άγαμοι υπερτερούν σημαντικά στις νέες ηλικίες.

Πίνακας 21: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά ηλικιακή ομάδα και οικογενειακή κατάσταση

Ομάδες ηλικιών	Άγαμοι	Έγγαμοι, με σύμφωνο συμβίωσης και σε διάσταση	Άλλη περίπτωση	Σύνολο
0-29	23.096	1.786	67	24.949
30-49	6.323	16.059	970	23.352
50-69	2.027	16.286	2.208	20.521
70+	876	10.799	6.188	17.863
Π.Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	32.322	44.930	9.433	86.685

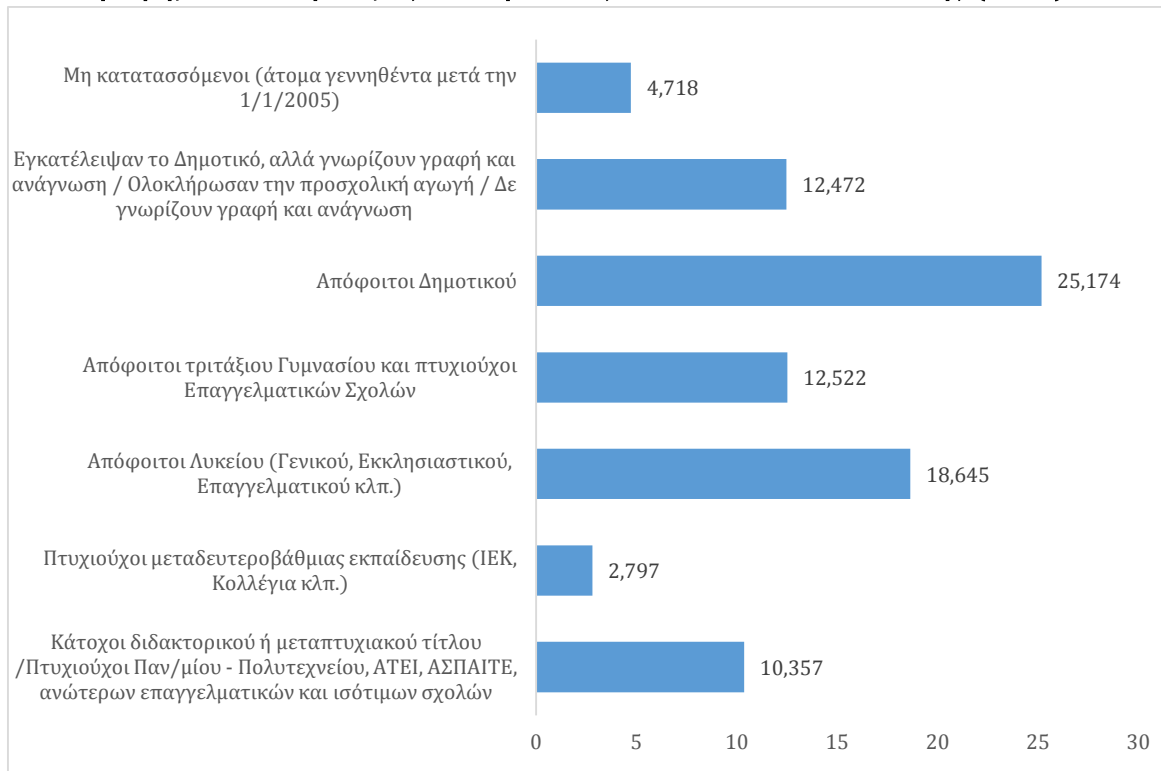
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Σε ότι αφορά το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού της Π.Ε. Αρκαδίας, μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα στοιχεία:

- Η μεγαλύτερη ομάδα, είναι αυτή των αποφοίτων Δημοτικού με ποσοστό 29,04%.

- Η δεύτερη ομάδα είναι αυτή των αποφοίτων Λυκείου με ποσοστό 21,51%.
- Στην τρίτη θέση βρίσκονται όσοι εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση ή ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή ή δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, με ποσοστό 14,39%.
- Στην τέταρτη θέση βρίσκονται οι απόφοιτοι ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί) με ποσοστό 11,95%.
- Οι απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης βρίσκονται στην τελευταία θέση.

Γράφημα 41: Πληθυσμός Π.Ε. Αρκαδίας ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2011)

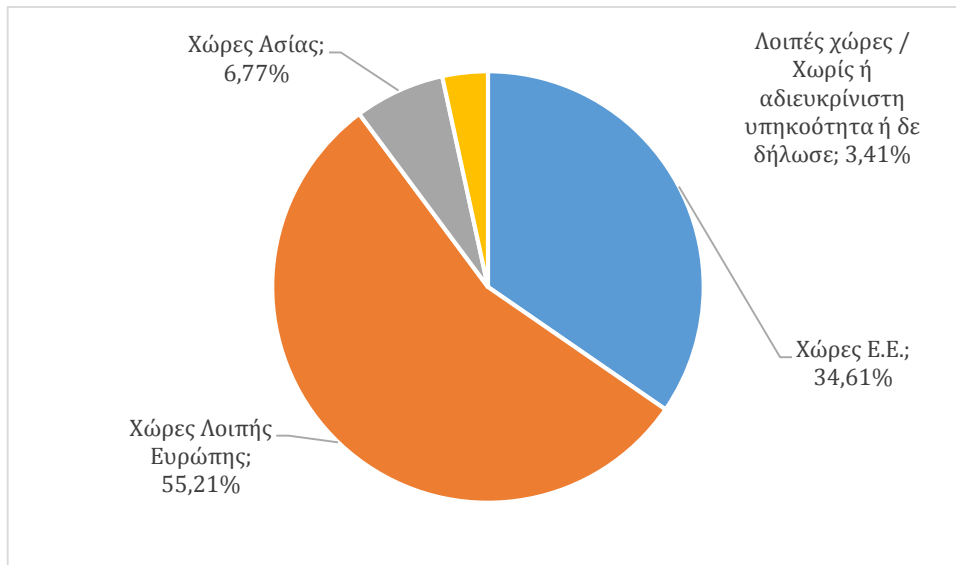

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Αναφορικά με τη σύνθεση του πληθυσμού της Π.Ε. Αρκαδίας με βάση την υπηκοότητα των κατοίκων της, η πλειονότητα του πληθυσμού απαρτίζεται από γηγενή πληθυσμό (92,55%), ενώ το υπόλοιπο ποσοστό της τάξης του 7,45% συνιστά τον αλλοδαπό πληθυσμό, ο τύπος προέλευσης των οποίων (ποσοστιαία), αποτυπώνεται στο ακόλουθο γράφημα.

Η Ευρώπη αποτελεί τον κύριο χώρο προέλευσης του αλλοδαπού πληθυσμού σε ποσοστό περίπου 90%.

Γράφημα 42: Σύνθεση αλλοδαπού πληθυσμού Π.Ε. Αρκαδίας κατά χώρα προέλευσης (2011)

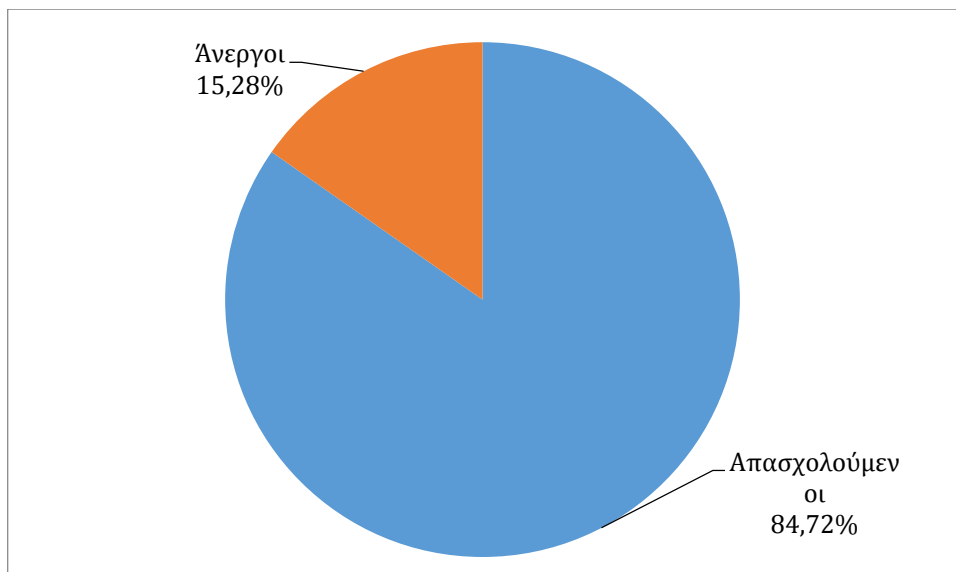

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

3.3.2. Οικονομικό προφίλ Π.Ε. Αρκαδίας

Εξετάζοντας τον Ο.Ε.Π. και μη Ο.Ε.Π. της Π.Ε. Αρκαδίας, εξάγεται το πρώτο συμπέρασμα ότι το ποσοστό των ανέργων ακολουθεί εκείνο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με ποσοστό 15,28% όπως φαίνεται και στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 43: Ποσοστιαία σύνθεση Ο.Ε.Π. και μη Ο.Ε.Π της Περιφέρειας Πελ/σου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στην απασχόληση συμμετέχουν πρωτίστως οι απόφοιτοι Λυκείου με ποσοστό 25,42%, ακολουθούμενοι από τους αποφοίτους Δημοτικού με ποσοστό 19,49%. Στην τρίτη θέση βρίσκονται οι απόφοιτοι σχολών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 22: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Π.Ε. Αρκαδίας

Επίπεδο εκπαίδευσης	(N)	(%)
Κάτοχοι διδακτορικού τίτλου / Κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών	427	1,51%
Πτυχιούχοι Παν/μίου - Πολυτεχνείου και ισότιμων σχολών	4.051	14,35%
Πτυχιούχοι ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ και ισότιμων σχολών	1.996	7,07%
Πτυχιούχοι ανώτερων επαγγελματικών σχολών	210	0,74%
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (ΙΕΚ, Κολλέγια κλπ.)	1.610	5,70%
Απόφοιτοι Λυκείου (Γενικού, Εκκλησιαστικού κλπ.)	7.179	25,42%
Πτυχιούχοι Επαγγελματικού Λυκείου	2.030	7,19%
Πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	1.093	3,87%
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου	3.682	13,04%
Απόφοιτοι Δημοτικού	5.504	19,49%
Άλλη περίπτωση ⁴	454	1,61%
Σύνολο	28.236	100,00%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθεται ο αριθμός των απασχολούμενων ανά δήμο με κριτήριο διάκρισης το επίπεδο εκπαίδευσης.

⁴ Περιλαμβάνονται οι απασχολούμενοι που: α) εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση, β) ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή, γ) δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

Πίνακας 23: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης ανά Δήμο

	Δήμος					Σύνολο Π.Ε.
	Τρίπολης	Β. Κυνουρίας	Γορτυνίας	Μεγαλόπολης	Ν. Κυνουρίας	
Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου / Πτυχιούχοι ΑΕΙ, ΑΤΕΙ, ΑΣΠΑΙΤΕ ανώτερων επαγγελματικών και ισότιμων σχολών	4.741	705	248	570	420	6.684
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	6.838	1.113	691	1.343	834	10.819
Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου και πτυχιούχοι Επαγγελματικών Σχολών	2.542	545	485	659	544	4.775
Απόφοιτοι Δημοτικού / Άλλη περίπτωση ⁵	2.947	851	748	525	887	5.958
Σύνολο	17.068	3.214	2.172	3.097	2.685	28.236

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Το μεγαλύτερο πρόβλημα φαίνεται να αντιμετωπίζουν οι άνεργοι των νέων ηλικιών (15-34 ετών), όπου η ανεργία αγγίζει το 27,90% του πληθυσμού τους. Ακολουθεί η ομάδα των ατόμων 15-34 ετών με ποσοστό 9,22% και τελευταία είναι η ομάδα των ατόμων ηλικίας 55+, όπου και καταγράφεται το μικρότερο ποσοστό (6,26%), όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

⁵ Περιλαμβάνονται και οι απασχολούμενοι που:

- α) εγκατέλειψαν το Δημοτικό αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση,
- β) ολοκλήρωσαν την προσχολική αγωγή
- γ) δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση.

Πίνακας 24: Απασχολούμενοι και άνεργοι στην Π.Ε. Αρκαδίας

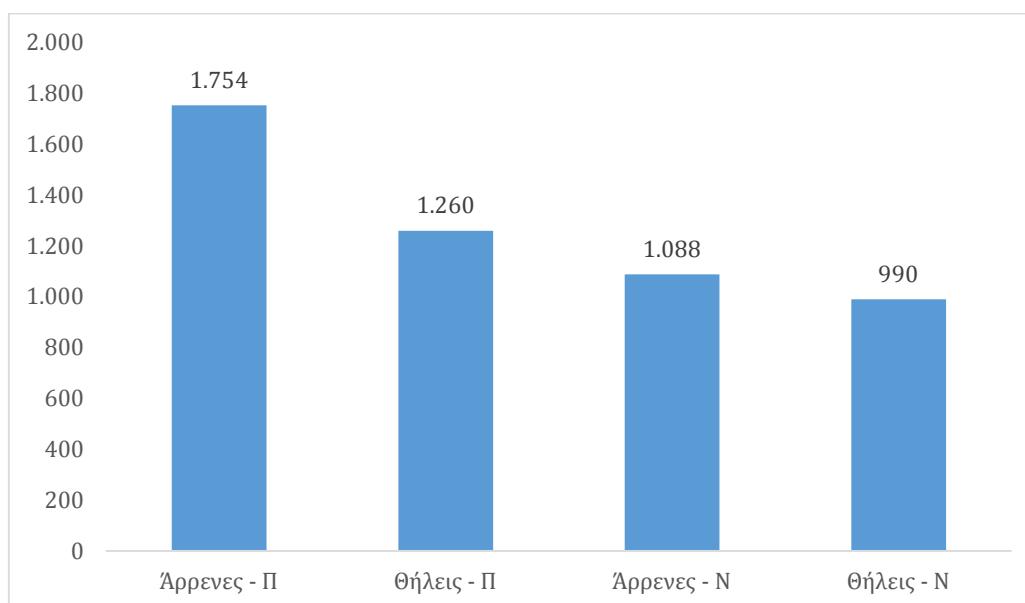
Ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Απασχ/νοι	Άνεργοι	Απασχ/νοι (%)	Άνεργοι (%)
0-14	0	0	0	-	-
15-34	11.496	8.289	3.207	72,10%	27,90%
35-54	17.536	15.920	1.616	90,78%	9,22%
55+	4.296	4.027	269	93,74%	6,26%
Σύνολο	33.328	28.236	5.092		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στην Π.Ε. Αρκαδίας, εξετάζοντας το είδος της ανεργίας, είναι εμφανές ότι οι πρώην απασχολούμενοι (3.014 άτομα συνολικά) υπερτερούν των νέων ανέργων που αριθμούν 2.078 άτομα.

Οι άντρες «πρώην απασχολούμενοι» απαρτίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό ανέργων (34,45%), με τις γυναίκες της ίδιας ομάδας να βρίσκονται στη δεύτερη θέση του πληθυσμού των ανέργων, με ποσοστό 24,74%. Στην τρίτη θέση βρίσκεται η ομάδα των «νέων» ανέργων των αντρών με ποσοστό 21,37% και στην τελευταία, οι γυναίκες «νέες» άνεργες με ποσοστό 19,44%. Τα αριθμητικά δεδομένα αποτυπώνονται στο γράφημα που παρατίθεται αμέσως μετά.

Γράφημα 44: Σύνθεση ανεργίας κατά είδος και φύλο (2011)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στον πίνακα που ακολουθεί, καταγράφονται οι άνεργοι ανά επίπεδο εκπαίδευσης και Δήμο, και στο αμέσως επόμενο γράφημα οι αντίστοιχες ποσοστώσεις.

Πίνακας 25: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης και Δήμο

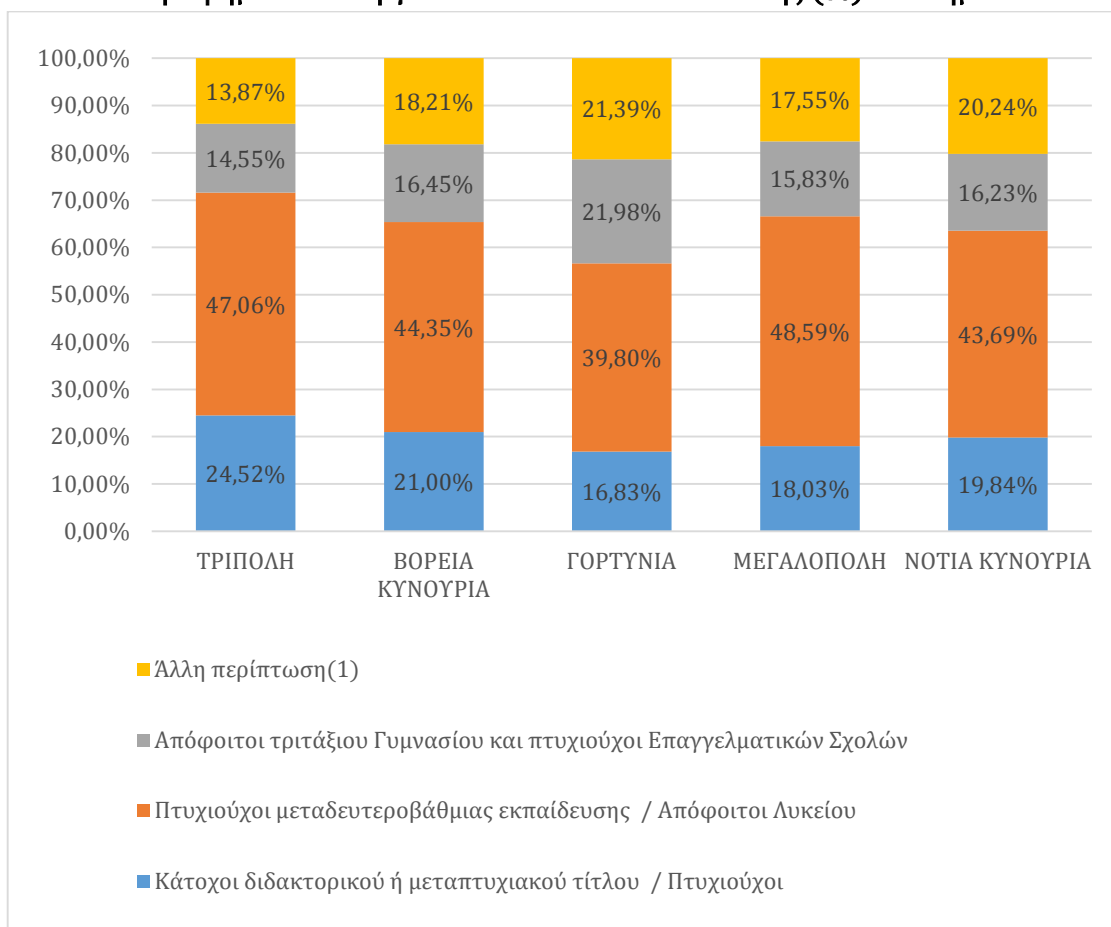
Δήμος	Σύνολο	Κάτοχοι διδακτορικού ή μεταπτυχιακού τίτλου & Πτυχιούχοι	Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας & Απόφοιτοι Λυκείου	Απόφοιτοι τριτάξιου Γυμνασίου & Επαγγελματικών Σχολών	Άλλη περίπτωση ⁶
ΤΡΙΠΟΛΗΣ	2.769	679	1.303	403	384
ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	681	143	302	112	124
ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ	505	85	201	111	108
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΗΣ	638	115	310	101	112
ΝΟΤΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	499	99	218	81	101
Π. Ε. ΑΡΚΑΔΙΑΣ	5.092	1.121	2.334	808	829

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Όπως είναι εμφανές, οι απόφοιτοι σχολών μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι απόφοιτοι Λυκείου αντιμετωπίζουν πιο σοβαρό πρόβλημα, σε όλους τους Δήμους της Π.Ε.. Ακολουθούν οι απόφοιτοι σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων. Τρίτη ομάδα ανέργων είναι αυτή των αποφοίτων τριτάξιου γυμνασίου και επαγγελματικών σχολών.

⁶ Περιλαμβάνεται ο πληθυσμός που: α) Αποφοίτησε από το Δημοτικό β) εγκατέλειψε το Δημοτικό αλλά γνωρίζει γραφή και ανάγνωση, γ) ολοκλήρωσε την προσχολική αγωγή, δ) δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση ε) γεννήθηκε μετά την 1/1/2005.

Γράφημα 45: Άνεργοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης (%) και Δήμο

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Στο σύνολο της Π.Ε. Αρκαδίας, ο μεγαλύτερος αριθμός απασχολούμενων, καταγράφεται να απασχολείται στον τριτογενή τομέα παραγωγής. Στη δεύτερη θέση καταγράφονται οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα και στην τελευταία οι απασχολούμενοι του δευτερογενή τομέα.

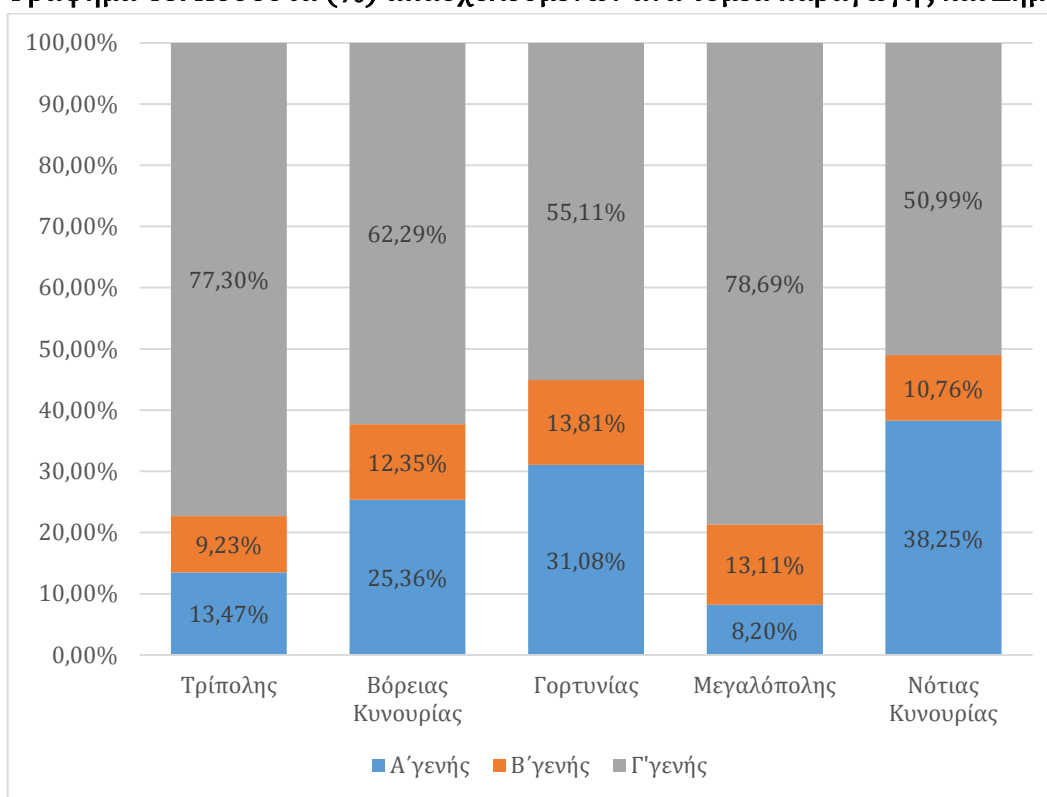
Η παραγωγή σε όλους τους Δήμους της Π.Ε. Αρκαδίας στηρίζεται στον τριτογενή τομέα, ιδίως στους Δήμους Μεγαλόπολης και Τρίπολης, ενώ οι Δήμοι Νότιας Κυνουρίας, Γορτυνίας και Βόρειας Κυνουρίας, καταγράφουν στη σειρά, τα μεγαλύτερα ποσοστά συμμετοχής στον πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 26: Αριθμός απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής και Δήμο

	Δήμος					Σύνολο Π.Ε.
	Τρίπολης	Βόρειας Κυνουρίας	Γορτυνίας	Μεγαλόπολης	Νότιας Κυνουρίας	
Α'γενής	2.299	815	675	254	1.027	5.070
Β'γενής	1.576	397	300	406	289	2.968
Γ'γενής	13.193	2.002	1.197	2.437	1.369	20.198

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Γράφημα 46: Ποσοστά (%) απασχολούμενων ανά τομέα παραγωγής και Δήμο

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Ο αριθμός και τα ποσοστά απασχόλησης ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας και Δήμο, εμφανίζονται στον πίνακα και το γράφημα που ακολουθούν.

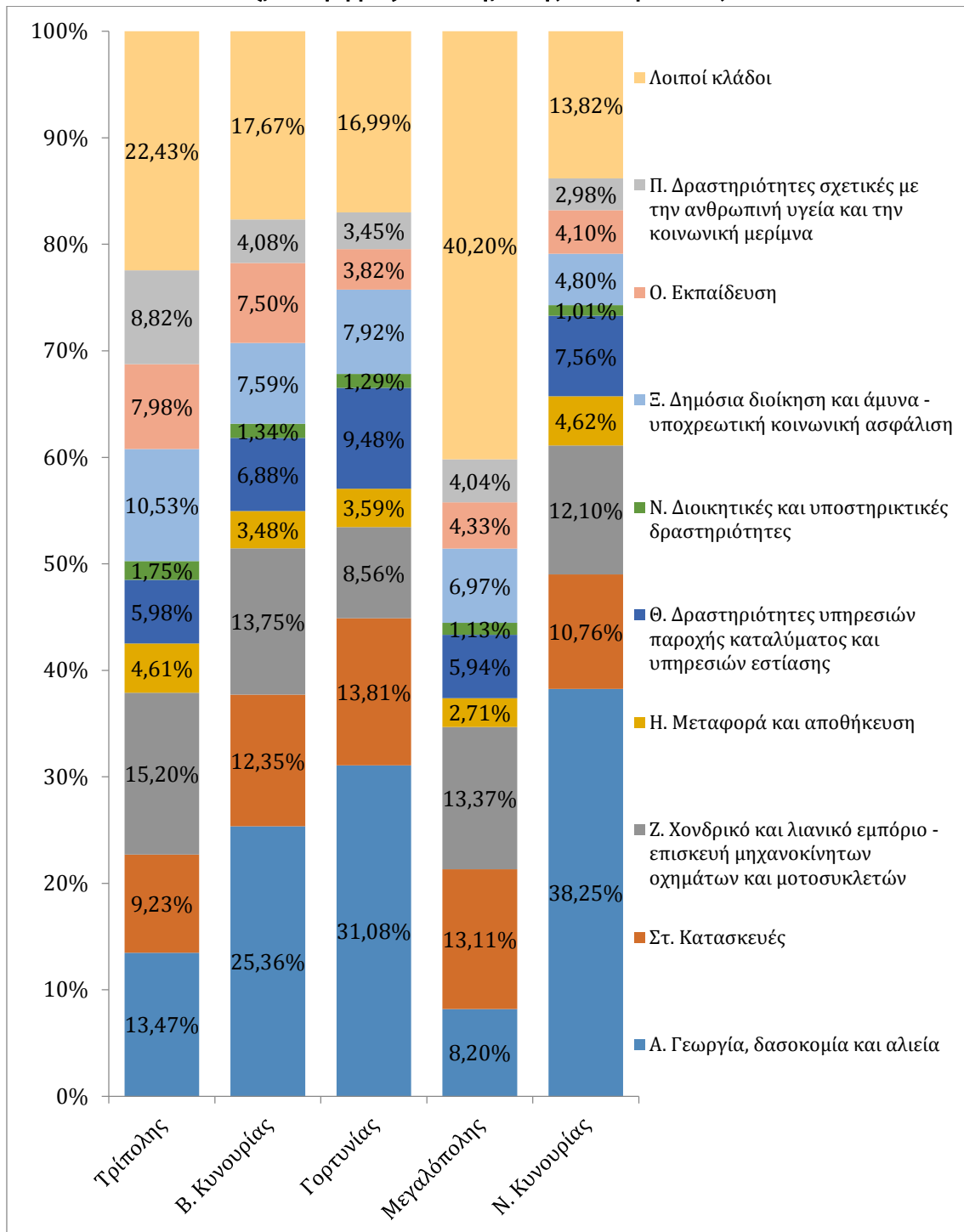
Πίνακας 27: Απασχολούμενοι κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

	Δήμος					Σύνολο Π.Ε.
	Τρίπολης	Βόρειας Κυνουρίας	Γορτυνίας	Μεγαλόπολης	Νότιας Κυνουρίας	
Α. Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	2.299	815	675	254	1.027	5.070
Στ. Κατασκευές	1.576	397	300	406	289	2.968
Ζ. Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	2.594	442	186	414	325	3.961
Η. Μεταφορά και αποθήκευση	787	112	78	84	124	1.185
Θ. Υπηρεσίες παροχής καταλύματος & εστίασης	1.021	221	206	184	203	1.835
Ν. Διοικ/κές & υποστηρικτ. δραστηριότητες	299	43	28	35	27	432
Ξ. Δημόσια διοίκηση και άμυνα – κοινων. ασφάλιση	1.797	244	172	216	129	2.558
Ο. Εκπαίδευση	1.362	241	83	134	110	1.930
Π. Ανθρώπινη υγεία και κοινωνική μερίμνα	1.505	131	75	125	80	1.916
Λοιποί κλάδοι	3.828	568	369	1.245	371	6.381
Σύνολο	17.068	3.214	2.172	3.097	2.685	28.236

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Από τα αριθμητικά δεδομένα του Πίνακα 27 φαίνεται ότι ο Δήμος Τρίπολης, που είναι και η έδρα της Π.Ε., είναι δήμος που εμφανίζει αυξημένο αριθμό υπαλλήλων δημοσίων υπηρεσιών και στηρίζεται στον τριτογενή τομέα της παραγωγής. Επίσης, ο Δήμοι Βόρειας και Νότιας Κυνουρίας στηρίζονται κατά κύριο λόγο στους κλάδους της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.

Γράφημα 47: Ποσοστό απασχολούμενων κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας (μονοψήφιο) ανά Δήμο της Π.Ε. Αρκαδίας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Σε επίπεδο Π.Ε., η πλειονότητα των απασχολούμενων, φαίνεται να απασχολείται στην παροχή υπηρεσιών και τις πωλήσεις. Στη δεύτερη θέση είναι οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα και στην τρίτη θέση οι τεχνίτες, όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 28: Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα (N)

Επάγγελμα	(N)	(%)
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	1.598	5,66%
Επαγγελματίες	3.904	13,83%
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	2.226	7,88%
Υπάλληλοι γραφείου	1.722	6,10%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	5.375	19,04%
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	4.312	15,27%
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	4.174	14,78%
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	2.021	7,16%
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	2.904	10,28%
Σύνολο Π.Ε. Αρκαδίας	28.236	100,00%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Το υψηλότερο ποσοστό αντρών απασχολείται ως τεχνίτες, και αντίστοιχα, των γυναικών ως απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές.

Πίνακας 29: Απασχολούμενοι, κατά φύλο και επάγγελμα

Επάγγελμα	Άρρενες (N)	Θήλεις (N)	Άρρενες (%)	Θήλεις (%)
Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	1.152	446	6,38%	4,38%
Επαγγελματίες	1.805	2.099	10,00%	20,62%
Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	1.185	1.041	6,56%	10,23%
Υπάλληλοι γραφείου	739	983	4,09%	9,66%
Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	2.842	2.533	15,74%	24,89%
Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	2.861	1.451	15,84%	14,26%
Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	3.916	258	21,69%	2,53%
Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού και συναρμολογητές (μονταδόροι)	1.900	121	10,52%	1,19%
Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	1.658	1.246	9,18%	12,24%
Σύνολο Π.Ε.	18.058	10.178	100,00%	100,00%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

Πίνακας 30: Απασχολούμενοι κατά επάγγελμα (%)

	ΔΗΜΟΣ				
	Τρίπολης	Βόρειας Κυνουρίας	Γορτυνίας	Μεγαλόπολης	Νότιας Κυνουρίας
1. Ανώτερα διευθυντικά και διοικητικά στελέχη	5,60%	5,76%	6,91%	5,52%	5,07%
2. Επαγγελματίες	16,07%	13,35%	7,83%	9,88%	9,53%
3. Τεχνικοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	8,80%	5,76%	3,31%	10,49%	5,29%
4. Υπάλληλοι γραφείου	6,91%	4,67%	4,33%	6,01%	4,21%
5. Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	20,88%	17,33%	14,50%	17,47%	14,82%
6. Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι και αλιείς	11,47%	22,18%	27,49%	7,07%	30,73%
7. Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	13,61%	15,87%	15,98%	20,34%	13,56%
8. Χειριστές βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχ/των και εξοπλισμού	7,36%	5,94%	5,99%	10,75%	4,13%
9. Ανειδίκευτοι εργάτες, χειρωνάκτες και μικροεπαγγελματίες	9,30%	9,15%	13,67%	12,46%	12,66%
Σύνολο	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ. (2011)

3.4. Δομές εκπαίδευσης δια βίου μάθησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, μέχρι το τέλος του 2015, λειτούργησαν συνολικά 22 Κ.Δ.Β.Μ. Δήμων, ποσοστό που αναλογεί σε 85% των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. της. Πιο συγκεκριμένα, στις Π.Ε. Αρκαδίας και Λακωνίας λειτούργησαν καθολικά σε όλους τους δήμους Κ.Δ.Β.Μ., ενώ στις υπόλοιπες τρεις Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, δεν λειτούργησαν σε όλους τους δήμους. Τα στοιχεία αυτά παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 31: Κ.Δ.Β.Μ. Ο.Τ.Α. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Περιφερειακές Ενότητες	Δήμοι που λειτούργησαν Κ.Δ.β.Μ.	Δήμοι που δεν λειτούργησαν Κ.Δ.Β.Μ.
ΠΕ Αργολίδας	Άργους - Μυκηνών Ερμιονίδας Ναυπλιέων	Επιδαύρου
ΠΕ Αρκαδίας	Βόρειας Κυνουρίας Γορτυνίας Μεγαλόπολης Νότιας Κυνουρίας Τρίπολης	-
ΠΕ Κορινθίας	Βέλου - Βόχας Κορινθίων Νεμέας Σικυωνίων	Λουτρακίου - Αγίων Θεοδώρων Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης
ΠΕ Λακωνίας	Ανατολικής Μάνης Ελαφονήσου Ευρώτα Μονεμβασίας Σπάρτης	-
ΠΕ Μεσσηνίας	Καλαμάτας Μεσσήνης Οιχαλίας Πύλου - Νέστορος Τριφυλίας	Δυτικής Μάνης

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από www.kdvm.gr (ημερ. πρόσβασης: 15/11/2016)

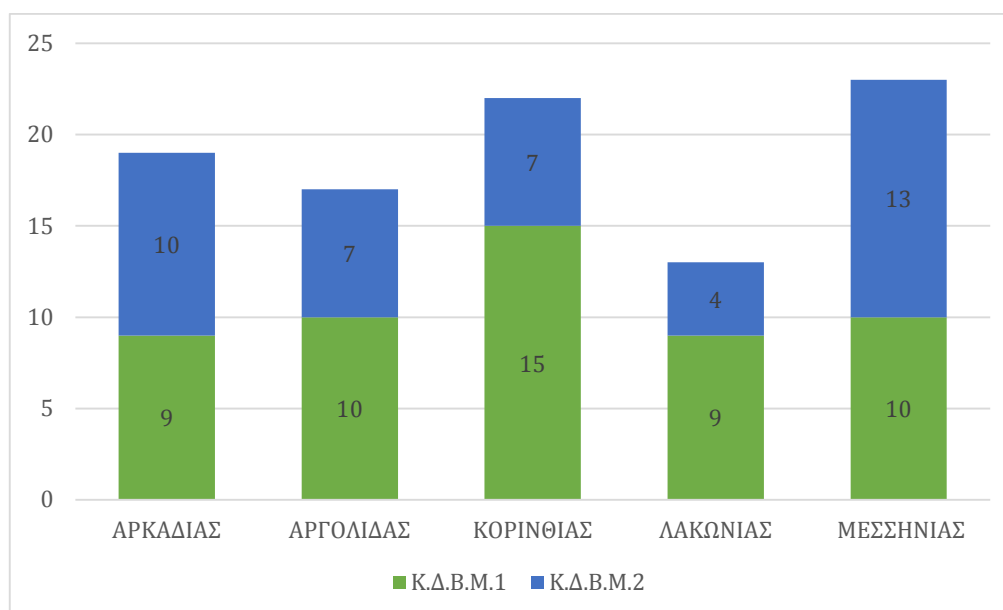
Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία από το Μητρώο φορέων του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., στην Περιφέρεια λειτουργούν κατά το 2016 συνολικά 94 ιδιωτικά Κ.Δ.Β.Μ. (1 & 2), η κατανομή των οποίων αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 32: Κατανομή Κ.Δ.Β.Μ. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Π.Ε.	Κ.Δ.Β.Μ.1	Κ.Δ.Β.Μ.2	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΡΚΑΔΙΑΣ	9	10	19
ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	10	7	17
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	15	7	22
ΛΑΚΩΝΙΑΣ	9	4	13
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	10	13	23
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	53	41	94

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων από www.eorper.gr (ημερ. προσβ. 15/11/2016)

Γράφημα 48: Κατανομή Κ.Δ.Β.Μ. ανά Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων από www.eorper.gr (ημερ. προσβ. 15/11/2016)

Σε ότι αφορά τις υπόλοιπες δομές δια βίου μάθησης της Περιφέρειας, συνολικά το 2016, λειτουργούσαν 5 Σ.Δ.Ε., στις ακόλουθες πόλεις:

- Σ.Δ.Ε. Άσσου Λεχαίου
- Σ.Δ.Ε. Καλαμάτας
- Σ.Δ.Ε. Ναυπλίου
- Σ.Δ.Ε. Σπάρτης
- Σ.Δ.Ε. Τρίπολης, δηλαδή ένα σχολείο σε κάθε Π.Ε.

Στις δομές κατάρτισης του ΥΠ.Ε.Π.Θ. περιλαμβάνονται 5 Δ.Ι.Ε.Κ ως ακολούθως:

- Δ.Ι.Ε.Κ. Αργολίδας
- Δ.Ι.Ε.Κ. Καλαμάτας
- Δ.Ι.Ε.Κ. Κορίνθου-Λουτρακίου
- Δ.Ι.Ε.Κ. Σπάρτης
- Δ.Ι.Ε.Κ. Τρίπολης

Επίσης, στην πόλη της Καλαμάτας λειτουργεί και ένα Ι.Ι.Ε.Κ. καθώς και ένα Ι.Ε.Κ. του Ο.Α.Ε.Δ..

3.5. Ανακεφαλαίωση

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου απαρτίζεται από πέντε Π.Ε. και 26 Ο.Τ.Α. Α' βαθμού. Οι Π.Ε. χαρακτηρίζονται από σχετική ομοιογένεια στα βασικά δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά.

Η Π.Ε. Μεσσηνίας συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό κατοίκων και η Π.Ε. Λακωνίας τον μικρότερο. Ο πληθυσμός της Περιφέρειας καταγράφει μείωση σε όλες τις Π.Ε. κατά τα έτη 1991-2011, πλην της Π.Ε. Κορινθίας, ενώ η πληθυσμιακή πυκνότητα της Περιφέρειας, κατά το έτος 2011, είναι υποδιπλάσια της χώρας.

Οι δείκτες γήρανσης και αντικατάστασης της Περιφέρειας, κατά τα έτη 1991-2001 καταγράφουν σημαντική αύξηση, ενώ ο δείκτης εξάρτησης καταγράφει μικρή μείωση.

Οι έγγαμοι κάτοικοι της Περιφέρειας ξεπερνούν το 50% του συνολικού πληθυσμού, ενώ παράλληλα, οι απόφοιτοι δημοτικού με τους αποφοίτους

δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, συνιστούν τις πολυπληθέστερες ομάδες πληθυσμού, με κριτήριο διάκρισης το επίπεδο εκπαίδευσης.

Ο Ο.Ε.Π. συνιστά το 40,49% της Περιφέρειας με την ανεργία να αγγίζει το 15,91% και οι «παλαιοί εργαζόμενοι» εμφανίζονται να πλήττονται περισσότερο από τους νέους.

Η Π.Ε. Αρκαδίας συγκροτείται από πέντε Δήμους, με πολυπληθέστερο αυτόν της Τρίπολης.

Η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα είναι αυτή των μικρών ηλικιών (0-29 ετών) με ποσοστό 28,78%. Επίσης, εξετάζοντας το επίπεδο εκπαίδευσης προκύπτει ότι η μεγαλύτερη ομάδα κατοίκων είναι αυτή των αποφοίτων δημοτικού με δεύτερη την ομάδα των αποφοίτων λυκείου.

Ο αλλοδαπός πληθυσμός συνιστά ποσοστό 7.45% της Π.Ε. και προέρχεται κυρίως από τον ευρωπαϊκό χώρο.

Η οικονομία της Π.Ε. στηρίζεται στον τομέα παροχής υπηρεσιών, ενώ ο αστικός ιστός της πόλης της Τρίπολης συγκεντρώνει το υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής στον τριτογενή τομέα παραγωγής. Σημαντική θεωρείται και η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στην παραγωγή της Π.Ε..

Οι δομές εκπαίδευσης ενηλίκων, σε όλη την Περιφέρεια, όπως και στην Π.Ε. Αρκαδίας, έχουν αναπτυχθεί στα μεγάλα αστικά κέντρα των Π.Ε.. και περιλαμβάνουν όλα τα σχήματα που λειτουργούν στο σύγχρονο πλαίσιο της δια βίου μάθησης. Ο ιδιωτικός τομέας και στην περίπτωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου υπερτερεί σημαντικά του δημοσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1. Εισαγωγικά

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων των Κέντρων Δια βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.), για τη χρησιμότητα των προγραμμάτων που παρακολούθησαν κατά την τελευταία τριετία καθώς επίσης και την άποψή τους για την αποτελεσματικότητα της συμμετοχής τους σε προγράμματα εκπαίδευσης.

Το βασικό ερώτημα της παρούσας εργασίας είναι πώς αντιλαμβάνονται οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης, τόσο στην επαγγελματική όσο και την καθημερινή τους ζωή. Επιπλέον, πως αξιολογούν την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των Κ.Δ.Β.Μ. και τη χρησιμότητα των προσφερόμενων προγραμμάτων.

4.2. Προφίλ της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 18/10/2016 – 15/11/2016, με τη χρήση δομημένου ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά. Απεστάλησαν 132 ερωτηματολόγια και επεστράφησαν 62.

Οι συμμετέχοντες αποτελούσαν τους εκπαιδευόμενους τριών ιδιωτικών Κ.Δ.Β.Μ., δύο στην Τρίπολη και ενός στο Άστρος Κυνουρίας, οι οποίοι συμμετείχαν κι ολοκλήρωσαν εκπαιδευτικές δράσεις κατά το τελευταίο έτος.

Το ερωτηματολόγιο ήταν δομημένο σε τρεις ενότητες και περιείχε 21 ερωτήσεις, εκ των οποίων, 20 ήταν κλειστού τύπου και μία ανοικτού τύπου.

Η πρώτη ενότητα περιλάμβανε δημογραφικές ερωτήσεις (φύλο, ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης, εργασία ή ανεργία κλπ).

Η δεύτερη ενότητα περιλάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τη συχνότητα των προγραμμάτων που συμμετείχαν, τους λόγους συμμετοχής, την ικανοποίηση και τη συσχέτιση με τον επαγγελματικό τους χώρο.

Τέλος, στην τρίτη ενότητα υπήρχαν ερωτήσεις ανίχνευσης της άποψης των συμμετεχόντων αναφορικά με τη διασύνδεση με την αγορά εργασίας και την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας των Κ.Δ.Β.Μ..

4.3. Αποτελέσματα έρευνας

4.3.1. Αριθμός συμμετεχόντων

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά εβδομήντα-τρία (73) άτομα, εκ των οποίων τα τριάντα τέσσερα (34) είναι άνδρες και τα υπόλοιπα τριάντα εννέα (39) γυναίκες.

Πίνακας 33: Συμμετέχοντες κατά φύλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Άντρας	34	46.6	46.6	46.6
Valid Γυναίκα	39	53.4	53.4	100.0
Total	73	100.0	100.0	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.2. Αριθμός συμμετεχόντων ανά ηλικιακή ομάδα

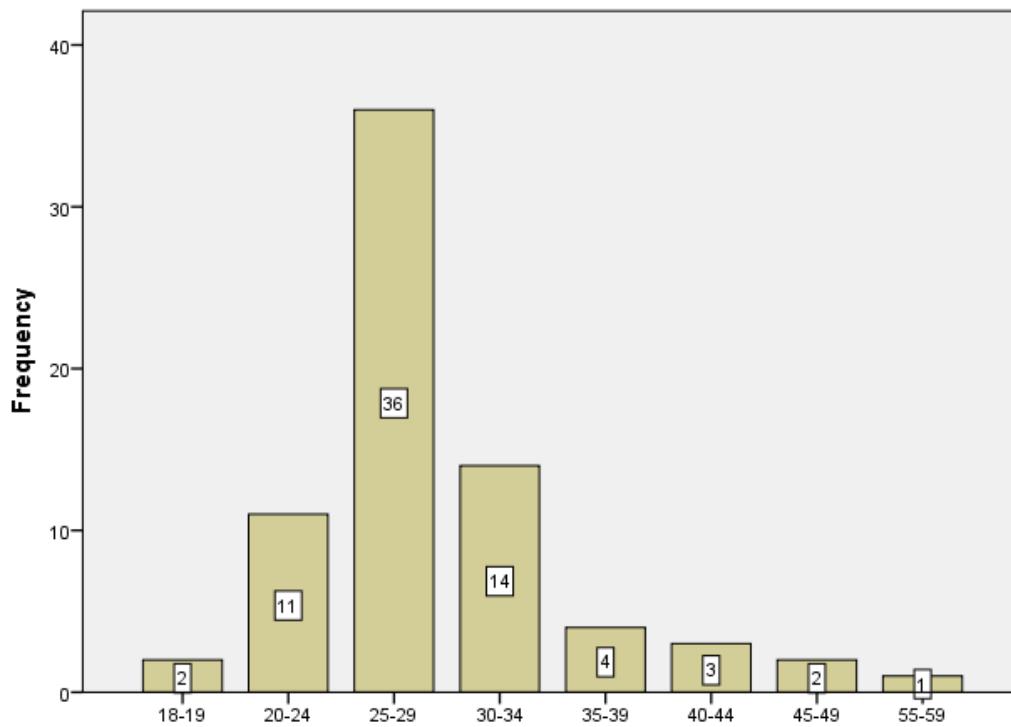
Η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα συμμετεχόντων είναι αυτή των νέων ατόμων ηλικίας 25-29 ετών (49,3%), ακολουθούμενη από την ομάδα των ατόμων ηλικίας 20-24 ετών (15,1%), ενώ τελευταία είναι η ομάδα των ατόμων ηλικίας 55-59 ετών με τη συμμετοχή μόλις ενός ατόμου.

Πίνακας 34: Συμμετέχοντες ανά ομάδα ηλικιών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
18-19	2	2.7	2.7	2.7
20-24	11	15.1	15.1	17.8
25-29	36	49.3	49.3	67.1
30-34	14	19.2	19.2	86.3
Valid 35-39	4	5.5	5.5	91.8
40-44	3	4.1	4.1	95.9
45-49	2	2.7	2.7	98.6
55-59	1	1.4	1.4	100.0
Total	73	100.0	100.0	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

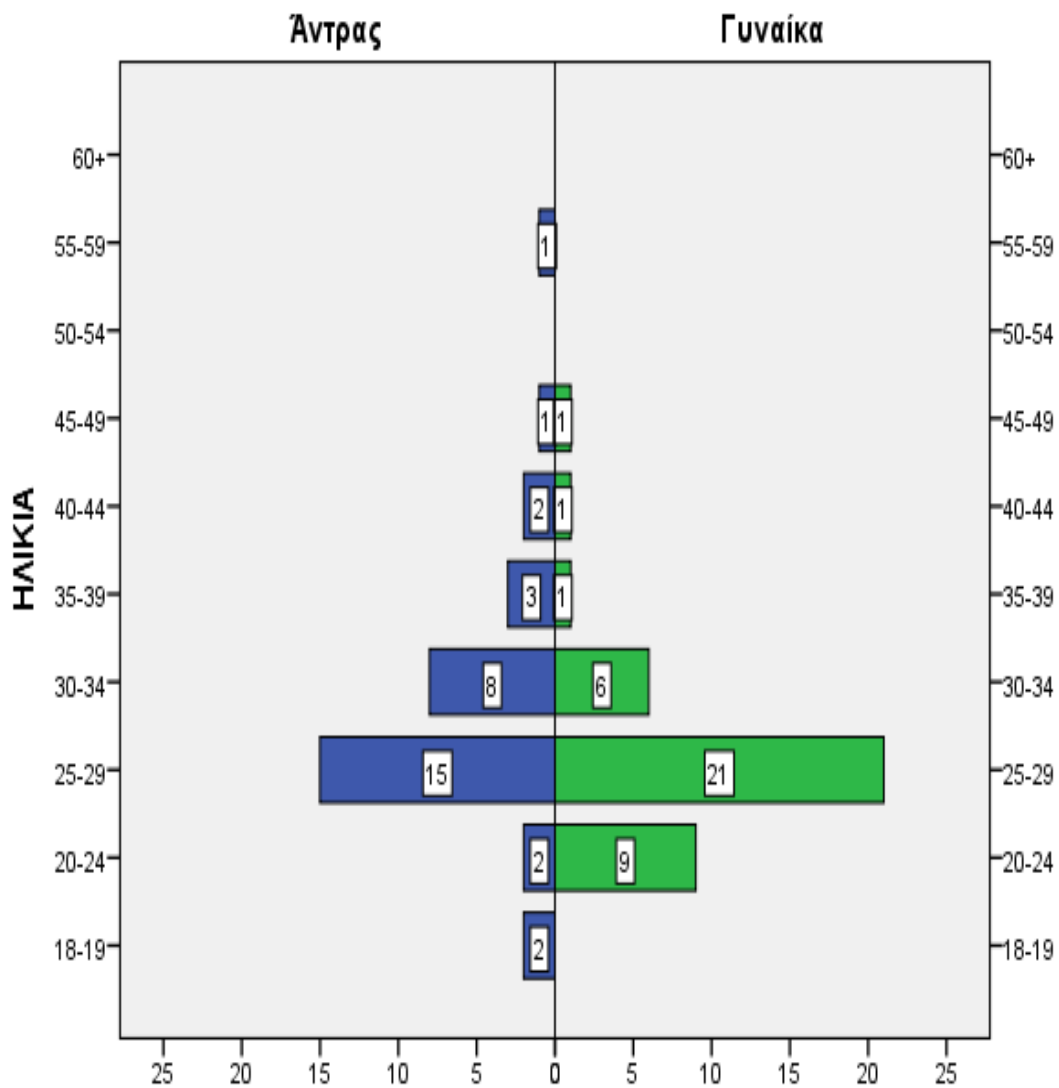
Γράφημα 49: Συμμετέχοντες (N) ανά ομάδα ηλικιών

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Εξετάζοντας τη συμμετοχή των φύλων στο δείγμα, διακρινόμενο κατά ηλικιακή ομάδα, είναι εμφανές ότι η ομάδα με το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής, απαρτίζεται από νέες γυναίκες ηλικίας 25-29 ετών, όπως φαίνεται και στο ακόλουθο γράφημα.

Γράφημα 50: Συμμετοχή φύλων ανά ηλικιακή ομάδα

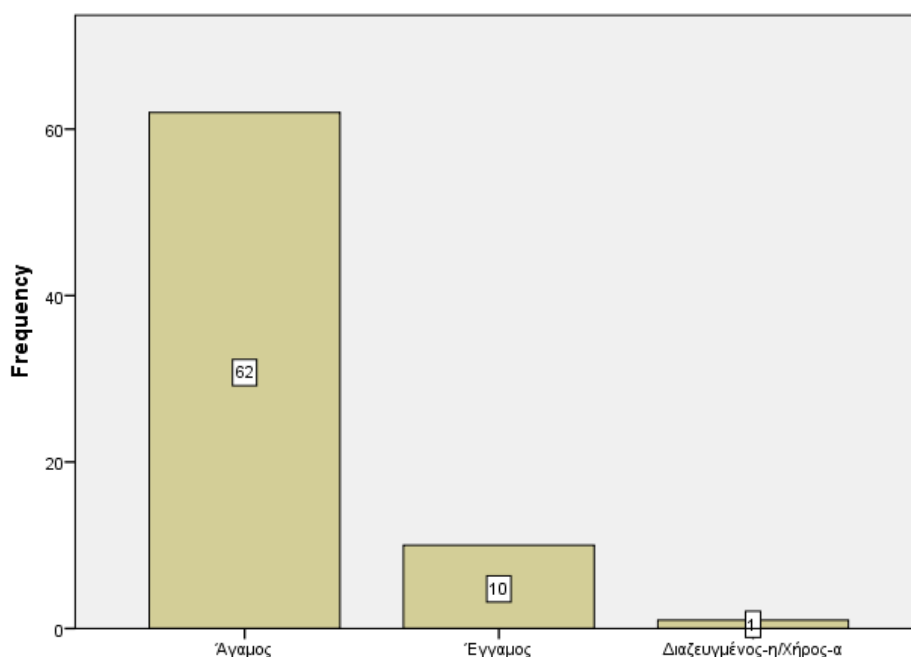

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.3. Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων

Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση του δείγματος, το μεγαλύτερο ποσοστό είναι άγαμοι (84,9%). Δεύτερη είναι η ομάδα των έγγαμων με ποσοστό 13,7% και τελευταία η ομάδα των διαζευγμένων/χήρων σε ποσοστό μόλις 1,4%. Τα σχετικά αριθμητικά δεδομένα απεικονίζονται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 51: Οικογενειακή κατάσταση συμμετεχόντων (%)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.4. Επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων

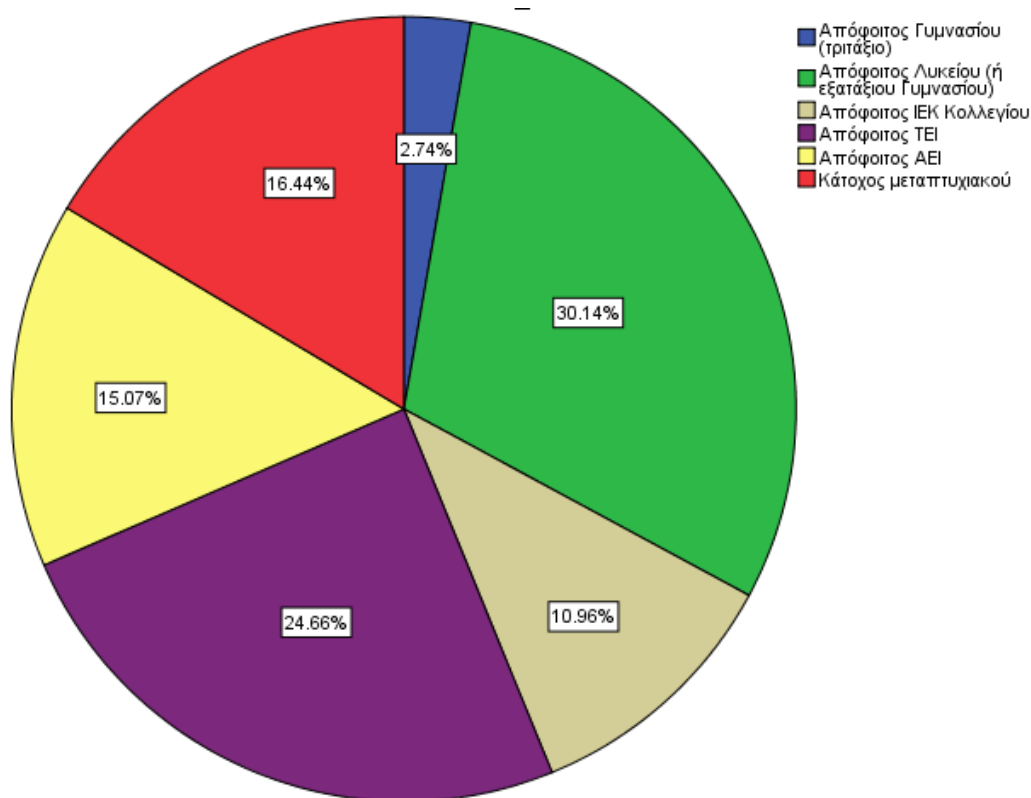
Η ομάδα των αποφοίτων Λυκείου υπερέχει αριθμητικά (22 άτομα), ακολουθούμενη από την ομάδα των αποφοίτων Τ.Ε.Ι. με 18 άτομα και την ομάδα των κατόχων μεταπτυχιακού τίτλου με 12 άτομα. Γενικά μπορεί να παρατηρήσει κανείς, ότι το δείγμα είναι υψηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς τμήμα του μεγαλύτερο από το 50% είναι τουλάχιστον απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πίνακας 35: Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Απόφοιτος Γυμνασίου	2	2.7	2.7	2.7
Απόφοιτος Λυκείου (ή εξατάξιου Γυμνασίου)	22	30.1	30.1	32.9
Απόφοιτος ΙΕΚ Κολλεγίου	8	11.0	11.0	43.8
Απόφοιτος ΤΕΙ	18	24.7	24.7	68.5
Απόφοιτος ΑΕΙ	11	15.1	15.1	83.6
Κάτοχος μεταπτυχιακού	12	16.4	16.4	100.0
Total	73	100.0	100.0	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 52: Εκπαιδευτικό επίπεδο συμμετεχόντων (%)

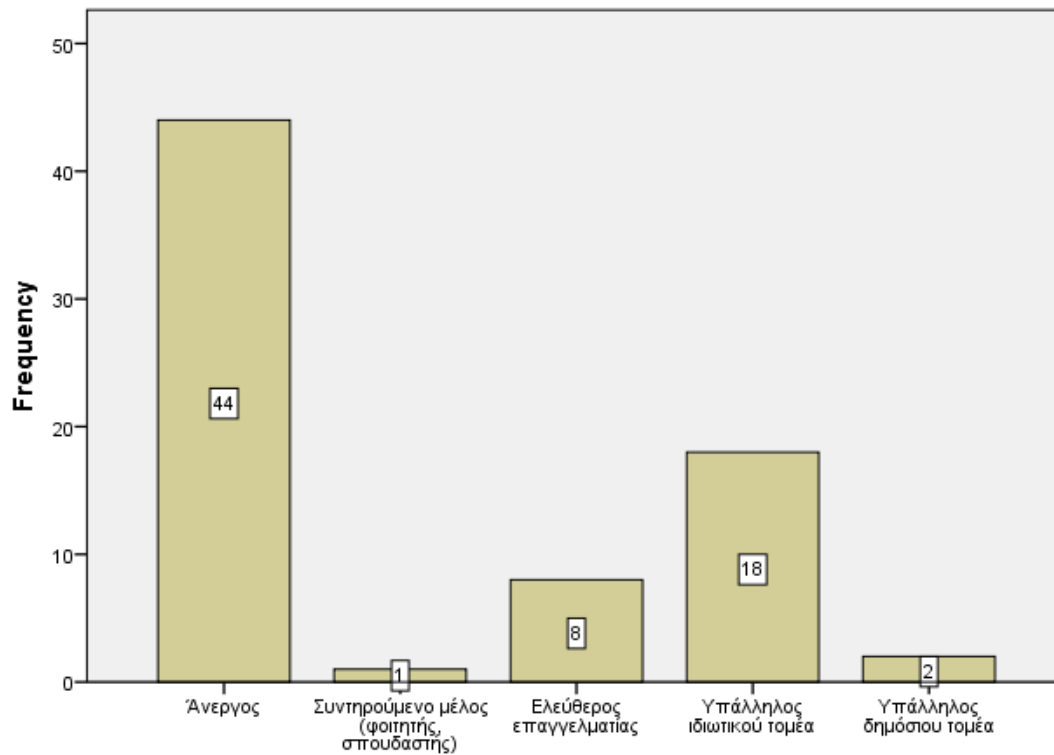

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.5. Καθεστώς απασχόλησης των συμμετεχόντων

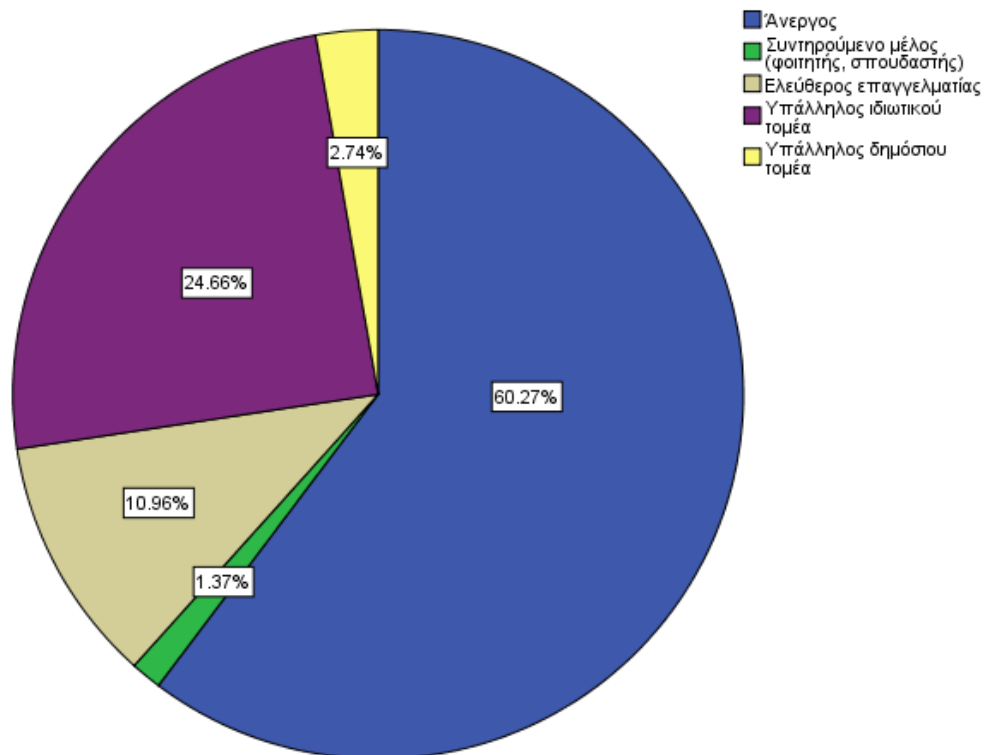
Ένα βασικό χαρακτηριστικό του δείγματος είναι το καθεστώς απασχόλησης, καθώς, πολλές δράσεις συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης απευθύνονται σε αυτούς. Συγκεκριμένα, ποσοστό 60,3% του δείγματος είναι άνεργοι ενώ οι εργαζόμενοι αθροιστικά απαρτίζουν ποσοστό 38,4% και η ομάδα των συντηρούμενων μελών απαρτίζεται από ένα μόλις άτομο (1,4%). Ειδικότερα, πρώτη ομάδα απασχολούμενων είναι αυτή των υπαλλήλων του ιδιωτικού τομέα με ποσοστό 24,7%, ακολουθούμενη από την ομάδα των ελεύθερων επαγγελματιών (11%) και την ομάδα των δημοσίων υπαλλήλων (2,7%). Τόσο τα αριθμητικά όσο και τα αντίστοιχα ποσοστιαία δεδομένα, παρουσιάζονται στα επόμενα δύο γραφήματα.

Γράφημα 53: Καθεστώς απασχόλησης συμμετεχόντων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 54: Καθεστώς απασχόλησης συμμετεχόντων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.6. Συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης

Η έκτη ερώτηση του ερωτηματολογίου, αποτελούσε την εισαγωγική ερώτηση στην ενότητα όπου εξετάζεται η συχνότητα και τα κριτήρια επιλογής σε προγράμματα κατάρτισης κατά την τελευταία τριετία.

Η ερώτηση στόχευε να εκμαιεύσει την πληροφορία του αριθμού των συμμετοχών των ερωτώμενων σε δράσεις και προγράμματα εκπαίδευσης κατά την τελευταία τριετία.

Όπως φαίνεται, η συντριπτική πλειονότητα τους (84,9%), συμμετείχε σε προγράμματα ενώ το υπόλοιπο ποσοστό (15,1% που αντιστοιχεί σε 11 άτομα) δεν συμμετείχε κι αυτομάτως, αποκλείστηκε από τη συμμετοχή στις υπόλοιπες ερωτήσεις της έρευνας.

Πίνακας 36: Συμμετοχή σε δράσεις κατάρτισης κατά την τελευταία τριετία

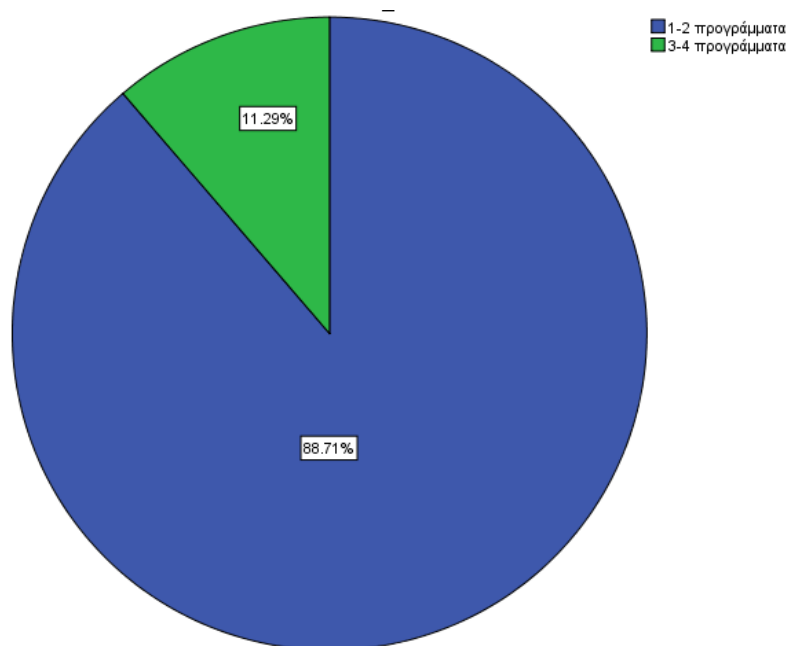
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ναι	62	84.9	84.9	84.9
Όχι	11	15.1	15.1	100.0
Total	73	100.0	100.0	

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.7. Συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης

Από τους 62 ερωτώμενους που συνέχισαν την έρευνα, οι 55 δήλωσαν πως συμμετείχαν σε 1-2 προγράμματα κατά την τελευταία τριετία και οι υπόλοιποι 7 πως συμμετείχαν σε 3-4 προγράμματα. Οι αντίστοιχες ποσοστώσεις απεικονίζονται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 55: Αριθμός προγραμμάτων που συμμετείχατε (%)

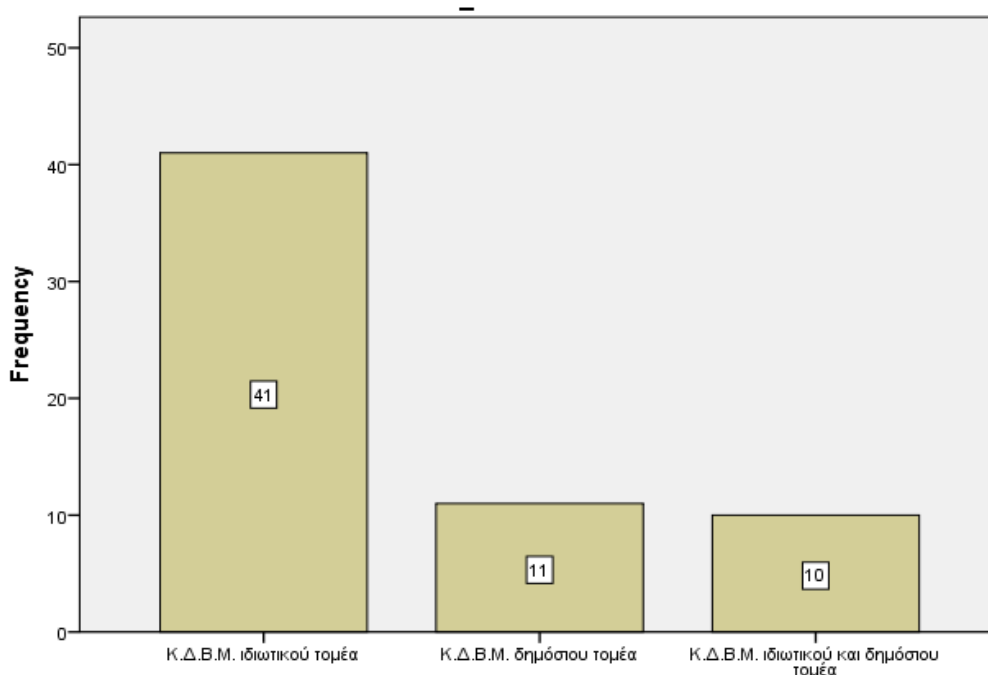
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.8. Φορείς υλοποίησης προγραμμάτων κατάρτισης

Με την ερώτηση αυτή, καταβάλλεται προσπάθεια να γίνει μία πρώιμη σύγκριση αφενός της ενεργοποίησης των φορέων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα κι αφετέρου της επιλογής των εκπαιδευόμενων. Έτσι, σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων:

- Η πλειονότητα (66,13%) συμμετείχε σε προγράμματα που υλοποιήθηκαν από ιδιωτικά Κ.Δ.Β.Μ.,
- σε Κ.Δ.Β.Μ. του δημόσιου τομέα συμμετείχε ποσοστό 17,74% ενώ
- σε προγράμματα που εκπονήθηκαν από Κ.Δ.Β.Μ. του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, συμμετείχε το υπόλοιπο ποσοστό της τάξεως του 16,13%.

Γράφημα 56: Φορέας υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων(N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.9. Μορφές εκπαίδευσης

Οι συμμετέχοντες υποβλήθηκαν σε αυτή την ερώτηση προκειμένου να εξεταστεί ο τρόπος υλοποίησης των προγραμμάτων, καθώς έχει αναπτυχθεί πληθώρα απόψεων για την αποτελεσματικότητα των δύο μεθόδων⁷.

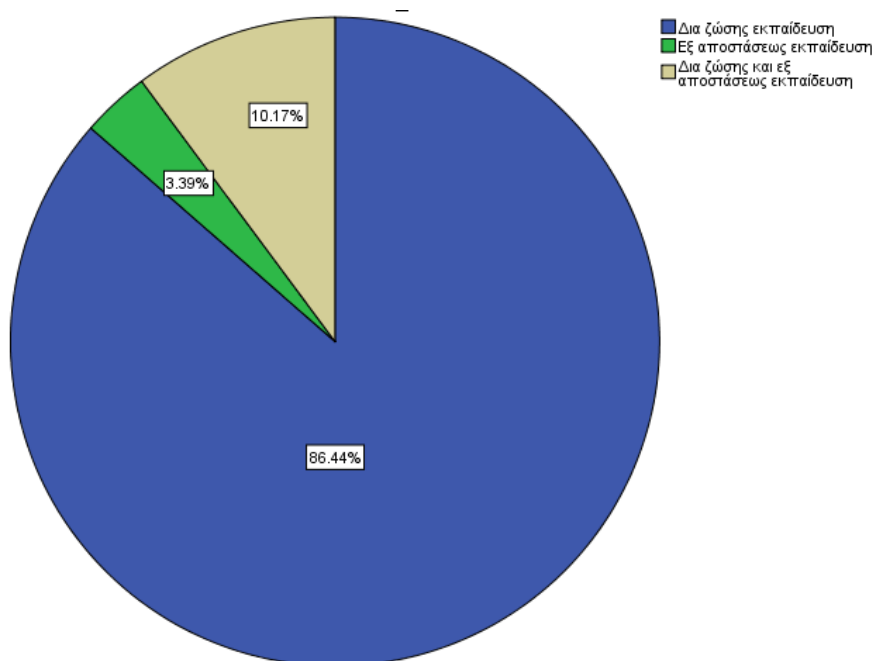
Στην πλειονότητα των περιπτώσεων (51 άτομα) η εκπαίδευση πραγματοποιήθηκε με δια ζώσης συναντήσεις εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων. Έξι (6) άτομα δήλωσαν ότι συμμετείχαν σε προγράμματα που έκαναν χρήση τόσο των δια ζώσης συναντήσεων όσο και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ μόλις δύο (2) άτομα δήλωσαν πως συμμετείχαν σε προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Οι αντίστοιχες ποσοστώσεις απεικονίζονται σχηματικά στο παρακάτω γράφημα.

⁷ Βλ. σχετ.:

1. Παντάνο-Ρόκου, Φ. Μ. (2001). «Παιδαγωγικά μοντέλα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση των νέων τεχνολογιών», στο: Απόψεις και προβληματισμοί για την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση, 189-225. Αθήνα: Προπομπός. Και
2. Race, Ph. (1999). Το εγχειρίδιο της ανοικτής εκπαίδευσης, μετάφραση Ελ. Ζέη. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γράφημα 57: Μορφές εκπαίδευσης (%)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.10. Υλοποίηση πρακτικής άσκησης

Η ερώτηση αυτή («Τα προγράμματα στα οποία συμμετείχατε περιλάμβαναν και πρακτική άσκηση;») αποσκοπούσε να αποσπάσει πληροφόρηση για το φορέα διοργάνωσης των προγραμμάτων κατάρτισης. Συγκεκριμένα, πρακτική άσκηση υλοποιούν κατά κύριο λόγο οι συμμετέχοντες σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας του Ο.Α.Ε.Δ. (Voucher).

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, είναι εμφανές ότι η πλειονότητα τους συμμετείχε σε αντίστοιχα προγράμματα κατάρτισης, όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 37: Πρακτική άσκηση

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid				
Ναι	51	69.9	82.3	82.3
Όχι	11	15.1	17.7	100.0
Total	62	84.9	100.0	
Missing				
System	11	15.1		
Total	73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.11. Ώρες εκπαίδευσης

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων (62,9%) συμμετείχε σε προγράμματα διάρκειας μέχρι 200 ώρες, ενώ πολλοί λίγοι, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης με μεγαλύτερη χρονική διάρκεια.

Πίνακας 38: Ώρες εκπαίδευσης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-99 ώρες	19	26.0	30.6	30.6
	100-199 ώρες	20	27.4	32.3	62.9
	200-299 ώρες	12	16.4	19.4	82.3
	300-399 ώρες	7	9.6	11.3	93.5
	400-499 ώρες	1	1.4	1.6	95.2
	500-599 ώρες	2	2.7	3.2	98.4
	600+ ώρες	1	1.4	1.6	100.0
	Total		62	84.9	100.0
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

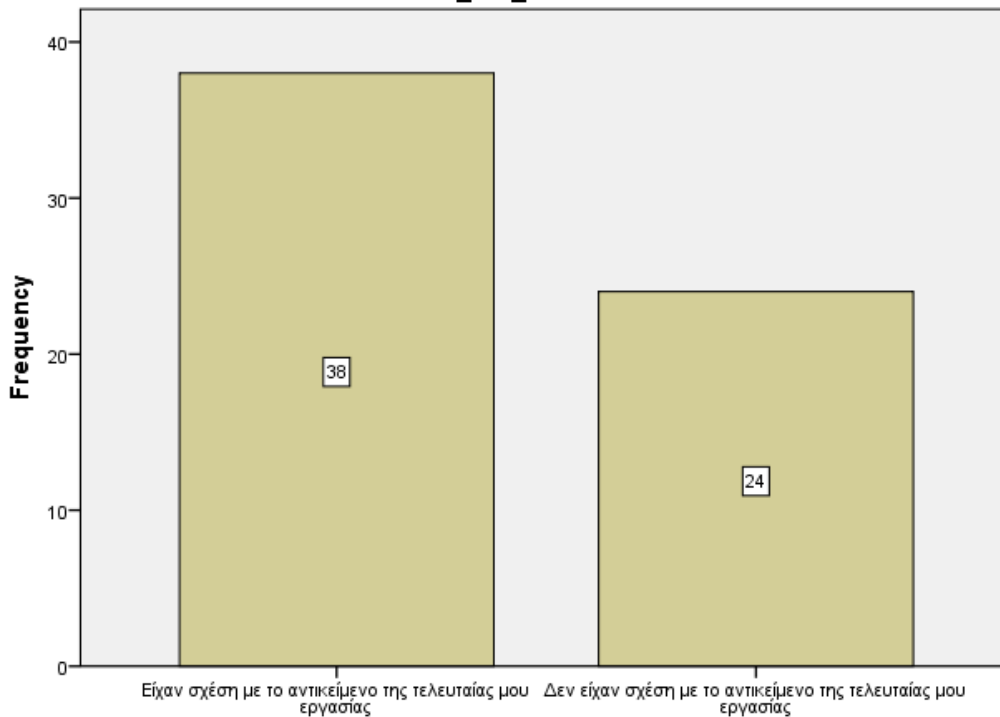
Πηγή: Ϊδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.12. Αντικείμενο εκπαίδευσης και εργασία

Ένα σημαντικό ζήτημα που ανακύπτει πολλές φορές στις δομές κατάρτισης είναι η συνάφεια των διδασκόμενων αντικειμένων με την εργασιακή εμπειρία ή το εργασιακό status των επιμορφούμενων. Έτσι, οι συμμετέχοντες υποβλήθηκαν στο ερώτημα, εάν τα προγράμματα στα οποία συμμετείχαν, σχετίζονταν ή όχι, με το αντικείμενο της τελευταίας τους απασχόλησης.

Σύμφωνα με τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, το μεγαλύτερο ποσοστό (61,3%), συμμετείχε σε προγράμματα που είχαν σχέση με την τελευταία του εργασία, ενώ η μειονότητα (38,7%) δήλωσε ότι τα προγράμματα που συμμετείχαν, δεν είχαν σχέση με την τελευταία τους εργασία. Τα σχετικά αριθμητικά δεδομένα παρατίθενται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 58: Σχέση με τελευταία εργασία (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.13. Αξιολόγηση λόγων συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης

Η επόμενη ερώτηση αποτελεί ουσιαστικά μία προσπάθεια αποτίμησης των λόγων συμμετοχής των ερωτώμενων στα προγράμματα και τις δράσεις επιμόρφωσης που συμμετείχαν.

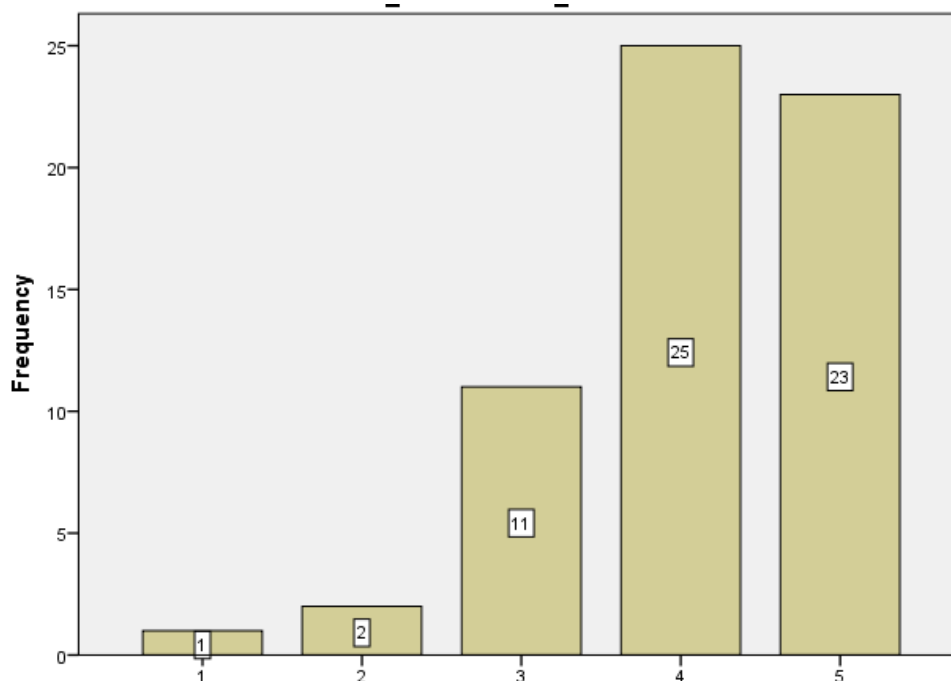
Κάνοντας χρήση της κλίμακας Likert (1-5), (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε διαφωνώ/ούτε συμφωνώ, 4=Συμφωνώ, 5=Συμφωνώ τελείως) ζητήθηκε να αξιολογηθούν οι ακόλουθες πέντε αιτιολογίες:

1. Το προσωπικό ενδιαφέρον
2. Το επαγγελματικό ενδιαφέρον
3. Το χαμηλό κόστος συμμετοχής
4. Η προσβασιμότητα στο φορέα, λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι η πλειονότητα των δομών λειτουργεί στα μεγάλα αστικά κέντρα της Π.Ε. και
5. Η αποζημίωση (voucher).

Το «προσωπικό ενδιαφέρον» αποτέλεσε βασικό κίνητρο («συμφωνώ απόλυτα») για ποσοστό 37,1% του δείγματος. Περισσότερες απαντήσεις δέχθηκε η

επιλογή 4 («Συμφωνώ») με ποσοστό 40,3%, ενώ φαίνεται από τις υπόλοιπες απαντήσεις, ότι το προσωπικό ενδιαφέρον αποτέλεσε ισχυρό κίνητρο συμμετοχής.

Γράφημα 59: Αξιολόγηση προσωπικό ενδιαφέρον

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Στο επαγγελματικό ενδιαφέρον, καταγράφεται μία πιο αρνητική στάση, καθώς οι αρνητικές απαντήσεις (1 και 2 της κλίμακας) έχουν λάβει περισσότερες επιλογές, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 39: Αξιολόγηση επαγγελματικό ενδιαφέρον

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	3	4.1	4.8	4.8
2	4	5.5	6.5	11.3
3	7	9.6	11.3	22.6
4	23	31.5	37.1	59.7
5	25	34.2	40.3	100.0
Total	62	84.9	100.0	
Missing System	11	15.1		
Total	73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Το χαμηλό ή μηδενικό κόστος συμμετοχής, φαίνεται πως είναι ένα ισχυρό κίνητρο συμμετοχής, καθώς περίπου οι μισοί συμμετέχοντες (30 άτομα) επέλεξαν την απάντηση 5 «συμφωνώ τελείως», ενώ οι απαντήσεις 4 και 5 αθροιστικά, συγκεντρώνουν ποσοστό 77,4%, όπως φαίνεται και στον αμέσως επόμενο πίνακα.

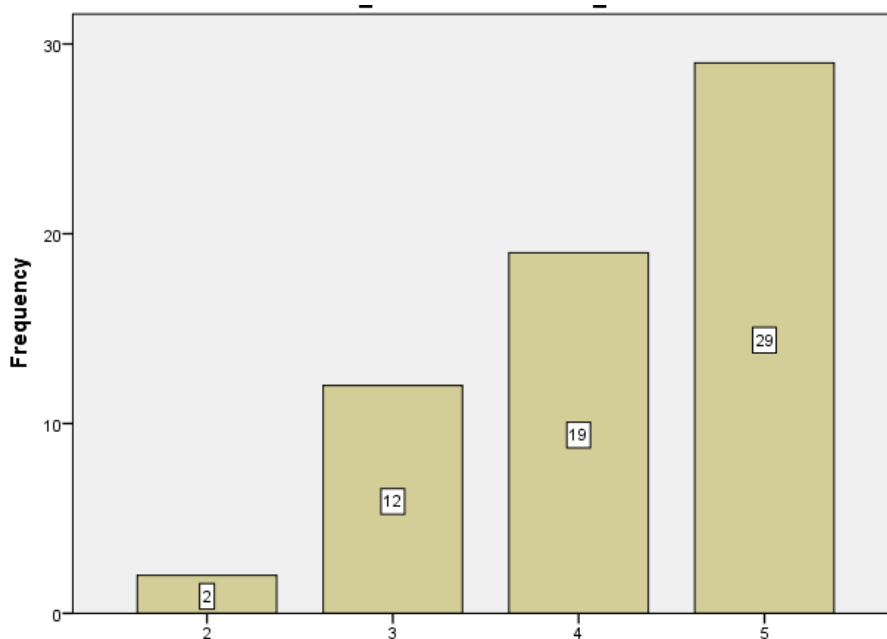
Πίνακας 40: Αξιολόγηση χαμηλό κόστος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	2	2.7	3.2	3.2
2	2	2.7	3.2	6.5
3	10	13.7	16.1	22.6
4	18	24.7	29.0	51.6
5	30	41.1	48.4	100.0
Total	62	84.9	100.0	
Missing System	11	15.1		
Total	73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

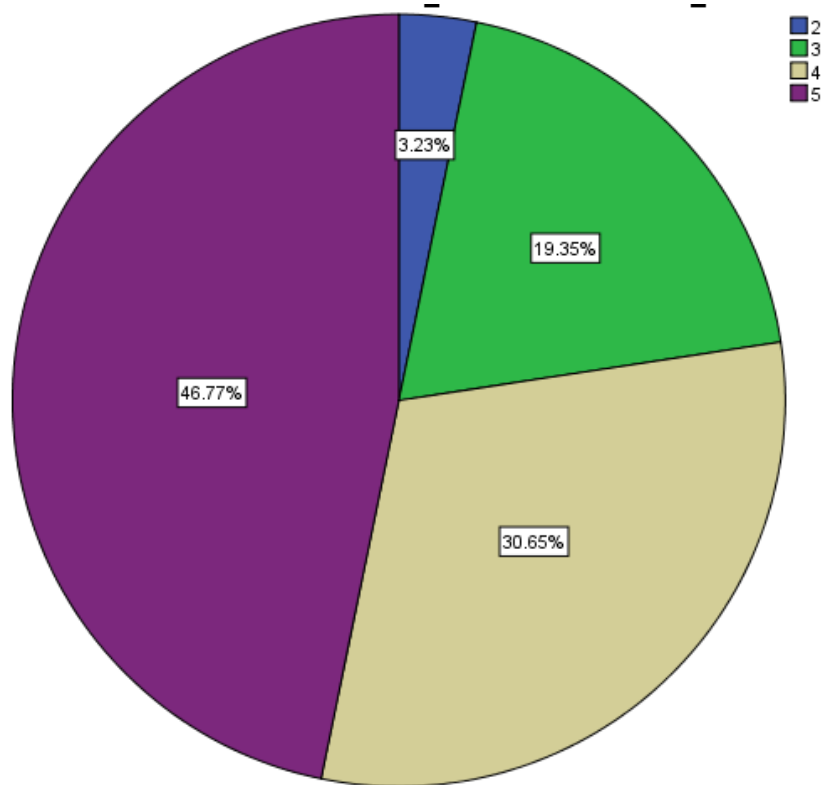
Η προσβασιμότητα στο φορέα δεν φαίνεται να συνιστά βασικό κριτήριο επιλογής προγραμμάτων εκπαίδευσης, όπως φαίνεται και από τα επόμενα δύο γραφήματα.

Γράφημα 60: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: προσβασιμότητα φορέα (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

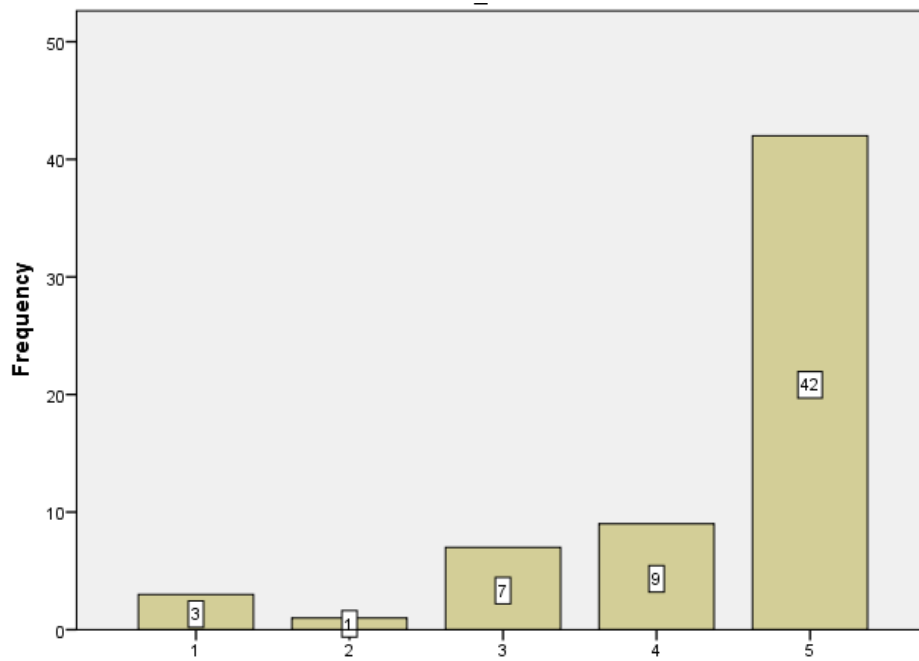
Γράφημα 61: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: προσβασιμότητα φορέα (%)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

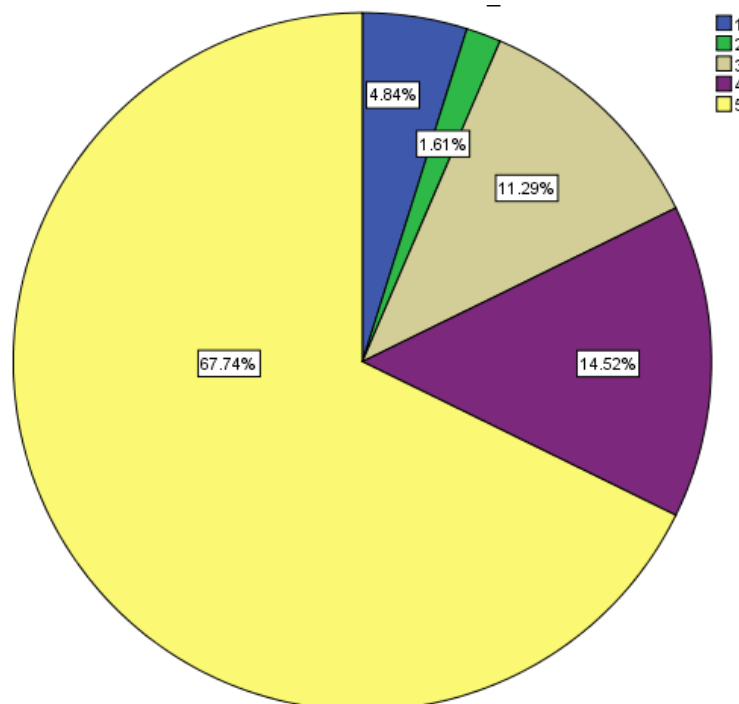
Η χρηματική αποζημίωση (voucher) εμφανίζεται ο «νικητής» των κριτηρίων συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης, καθώς κατορθώνει να αποσπάσει την πλειονότητα των απολύτως θετικών απαντήσεων, με ποσοστό 67,7%. Αθροιστικά, οι απαντήσεις 4 («Συμφωνώ») και 5 («Συμφωνώ τελείως») αποσπούν το 82,2% των απαντήσεων του δείγματος. Οι απαντήσεις σε αριθμητική και ποσοστιαία έκφραση παρατίθενται στα επόμενα δύο γραφήματα.

Γράφημα 62: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: Αποζημίωση (voucher) (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 63: Αξιολόγηση κριτηρίων συμμετοχής: Αποζημίωση (voucher) (%)

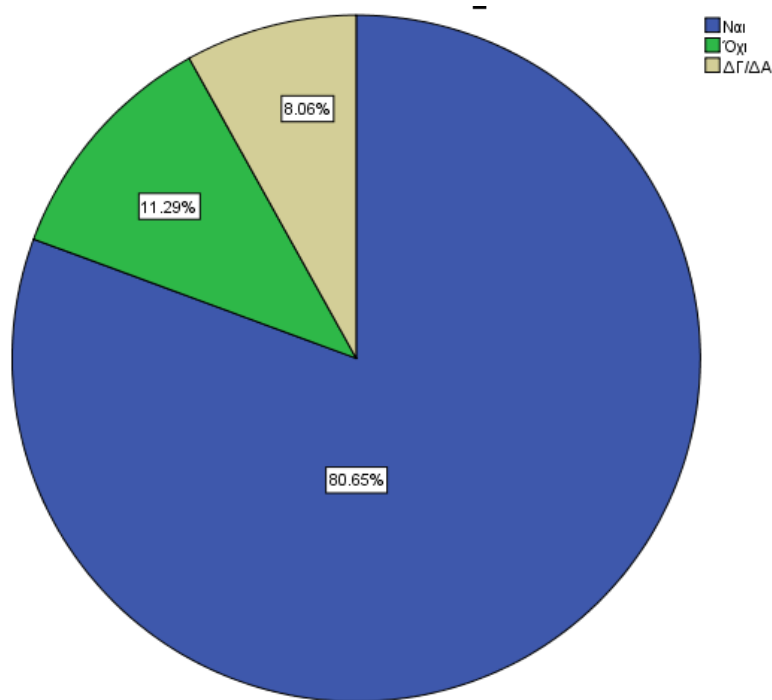
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.14. Απόκτηση προσδοκώμενων εφοδίων

Η ερώτηση αυτή αποτελεί την εισαγωγική ερώτηση στην ενότητα που αφορά στη διασύνδεση με την αγορά εργασίας. Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν ουσιαστικά τη χρησιμότητα των προγραμμάτων στα οποία συμμετείχαν και συγκεκριμένα, αν μέσα από την συμμετοχή τους, κατόρθωσαν να αποκτήσουν τα προσδοκώμενα επαγγελματικά εφόδια.

Η συντριπτική πλειονότητα των συμμετεχόντων (50 άτομα) απάντησαν θετικά, ενώ αρνητικά απάντησαν μόλις επτά (7) άτομα. Τέλος, υπήρξαν και 5 συμμετέχοντες, οι οποίοι δεν εξέφρασαν ούτε θετική ούτε αρνητική στάση. Τα συγκεκριμένα αριθμητικά δεδομένα, αποτυπώνονται ως ποσοστιαίες εκφράσεις στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 64: Απόκτηση επαγγελματικών εφοδίων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.15. Βελτίωση γνώσεων και δεξιοτήτων

Και αυτή η ερώτηση, ουσιαστικά αποτελεί μία κριτική εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων στις οποίες συμμετείχαν οι ερωτώμενοι και στο βαθμό ανταπόκρισης στις προσδοκίες τους.

Όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, η συντριπτική πλειονότητα απάντησε καταφατικά (83,9%), ενώ αρνητικά απάντησαν οκτώ άτομα (12,9%). Τέλος, δύο άτομα (3,2%) δεν απάντησαν ούτε θετικά ούτε αρνητικά.

Πίνακας 41: Βελτίωση δεξιοτήτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	52	71.2	83.9	83.9
	Όχι	8	11.0	12.9	96.8
	ΔΓ/ΔΑ	2	2.7	3.2	100.0
	Total	62	84.9	100.0	
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

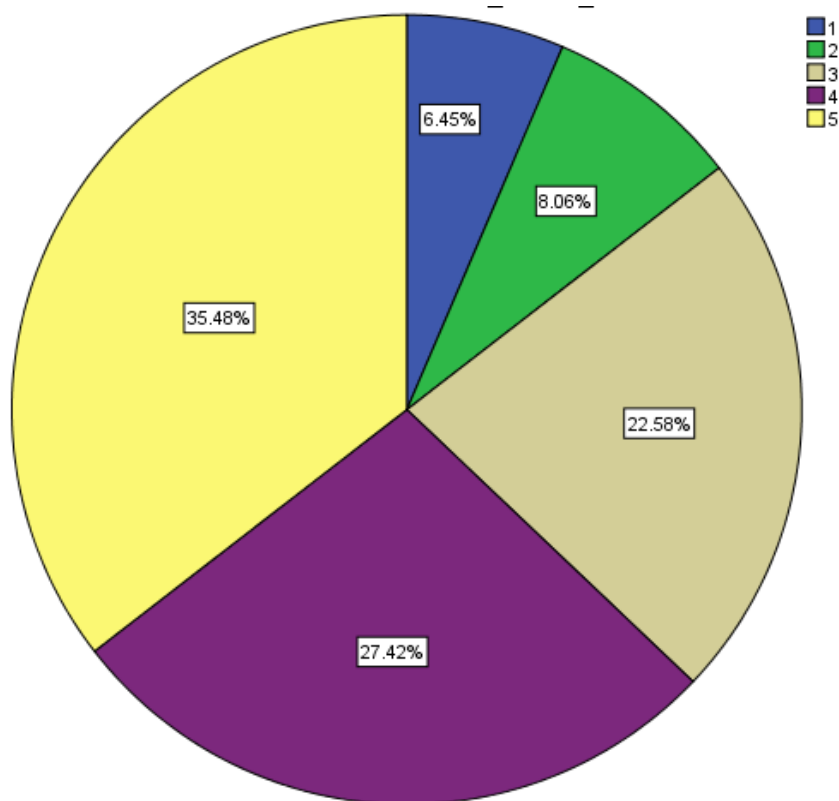
4.3.16. Βοήθεια στην εργασία ή στην ανεύρεση

Βασικό ζήτημα που καλείται να διαχειριστεί η δια βίου μάθηση είναι η διασύνδεση με το χώρο εργασίας των επιμορφούμενων. Με την παρούσα ερώτηση, καταβάλλεται προσπάθεια εκτίμησης από το δείγμα του αντίκτυπου που είχε η επιμόρφωσή τους στον εργασιακό τους βίο ή στην αναζήτηση εργασίας.

Τέσσερα (4) άτομα δήλωσαν ότι η συμμετοχή τους δεν είχε κανένα αντίκτυπο στον εργασιακό τους βίο, ενώ ακόμη πέντε (5) άτομα δήλωσαν ότι τους βοήθησε αρκετά.

Περίπου το 1/3 του δείγματος (22 άτομα) κατέγραψε απόλυτα θετική στάση, δηλώνοντας ότι τους βοήθησε «πάρα πολύ» η συμμετοχή τους. Δεύτερη ήταν η ομάδα των ατόμων που δήλωσαν ότι βοηθήθηκαν «πολύ» (17 ερωτώμενοι) και τρίτη, καταγράφεται η ομάδα των ατόμων (14 ερωτώμενοι) που δήλωσε ότι βοηθήθηκε αρκετά. Οι σχετικές ποσοστώσεις παρουσιάζονται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 65: Βοήθεια στην εργασία

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Εξετάζοντας αναλυτικότερα τις απαντήσεις, σε συνδυασμό με την επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων, είναι εμφανές ότι:

- η πλειονότητα των ανέργων εμφανίζονται αρκετά ικανοποιημένοι,
- οι ελεύθεροι επαγγελματίες δεν καταγράφουν έντονα θετική εικόνα
- οι υπάλληλοι του ιδιωτικού τομέα καταγράφουν πιο θετική εικόνα, ενώ
- ο ένας συμμετέχοντας που έχει την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου καταγράφει μέση εικόνα.

Πίνακας 42: Εκτίμηση αποτελεσματικότητας ανά επαγγελματική ομάδα

	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				
	Άνεργος	Συντηρούμενο μέλος (φοιτητής, σπουδαστής)	Ελεύθερος επαγγελματίας	Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	Υπάλληλος δημόσιου τομέα
	Count	Count	Count	Count	Count
ΒΟΗΘΕΙΑ 1	3	0	1	0	0
ΣΤΗΝ 2	1	0	1	3	0
ΕΡΓΑΣΙΑ 3	8	0	1	4	1
4	13	0	3	1	0
5	12	1	1	8	0

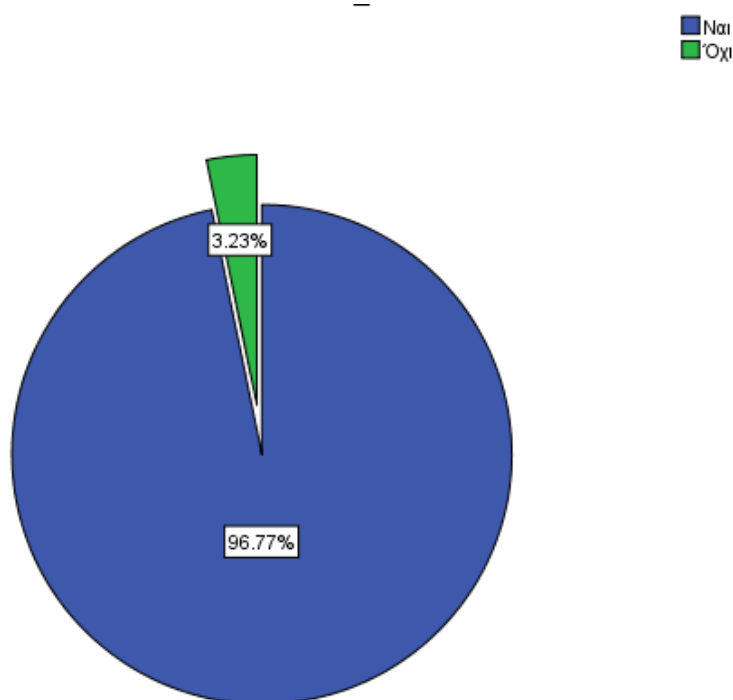
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.17. Διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων

Με την παρούσα ερώτηση ζητείται από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν αν υπάρχουν άλλα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία αν διδαχθούν, θα μπορέσουν να αποτελέσουν εφόδιο στον επαγγελματικό στίβο. Αποτελεί δηλαδή μία ανίχνευση.

Με δεδομένο ότι, μόλις δύο άτομα κατέγραψαν αρνητική απάντηση, το υπόλοιπο δείγμα, σχεδόν καθολικά (60 άτομα) απάντησαν θετικά, υποδεικνύοντας ουσιαστικά την ανάγκη σχεδιασμού προγραμμάτων και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα. Στο παρακάτω γράφημα αποτυπώνονται οι αντίστοιχες ποσοστώσεις.

Γράφημα 66: Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.18. Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών

Στην παρούσα ερώτηση ουσιαστικά ζητείται από τους συμμετέχοντες να εκτιμήσουν αν οι εργοδότες (υφιστάμενοι και υποψήφιοι) ανταποκρίθηκαν θετικά στη συμμετοχή των ερωτώμενων σε προγράμματα κατάρτισης.

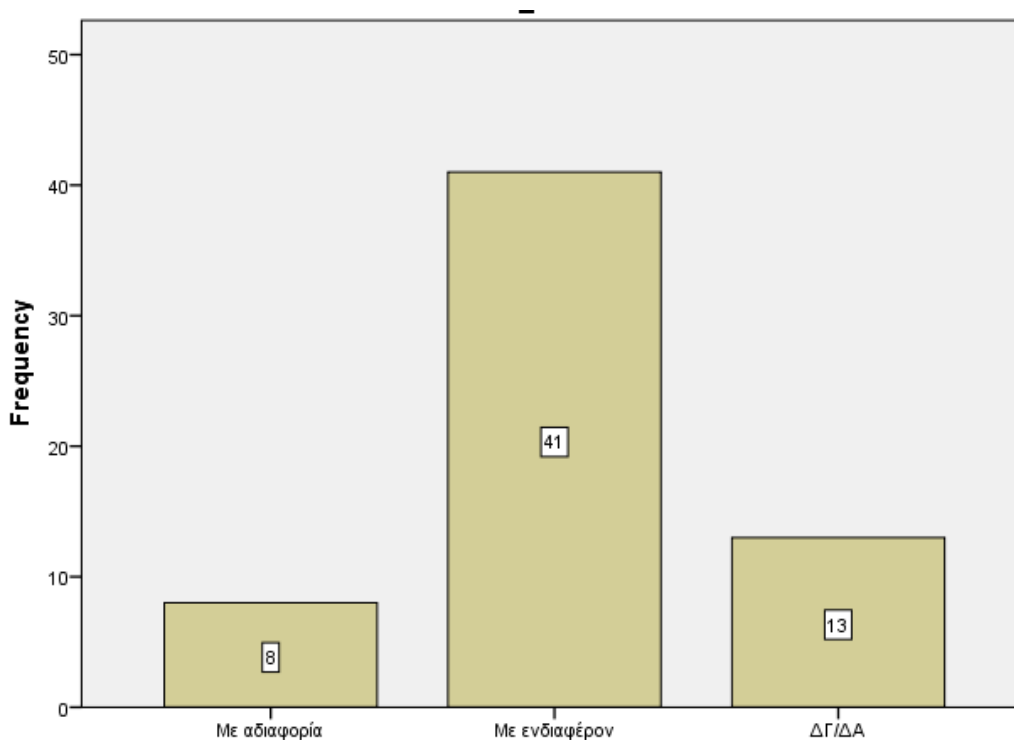
Η πλειονότητα των συμμετεχόντων (66,1%) απάντησε καταφατικά, θεωρώντας πως οι εργοδότες ανταποκρίθηκαν με ενδιαφέρον. Ποσοστό 12,9% υποστήριξε ότι οι εργοδότες επέδειξαν αδιαφορία, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό, το οποίο είναι της τάξης του 21% και είναι σημαντικό, απάντησε ουδέτερα (ούτε αρνητικά ούτε θετικά).

Πίνακας 43: Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Με αδιαφορία	8	11.0	12.9	12.9
	Με ενδιαφέρον	41	56.2	66.1	79.0
	ΔΓ/ΔΑ	13	17.8	21.0	100.0
	Total	62	84.9	100.0	
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 67: Αντιμετώπιση υφιστάμενων ή υποψήφιων εργοδοτών

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.19. Αξιολόγηση προγραμμάτων, δομών και λοιπών στοιχείων

Με την παρούσα ερώτηση ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να αξιολογήσουν διάφορα στοιχεία που σχετίζονται με τα κέντρα εκπαίδευσης ενηλίκων και τη λειτουργία τους, σύμφωνα με την εμπειρία τους. Συγκεκριμένα ζητήθηκε πληροφόρηση για:

- Τη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων
- Το αντικείμενο κατάρτισης σε σχέση με την αγορά εργασίας
- Τους εκπαιδευτές και τη συνάφειά τους με το αντικείμενο κατάρτισης
- Τις υποδομές που χρησιμοποιήθηκαν
- Την επικοινωνία με τα Κ.Δ.Β.Μ. πριν και μετά την εκπόνηση των προγραμμάτων
- Τη χρησιμότητα των Κ.Δ.Β.Μ. ως προς την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στις τοπικές κοινωνίες.

Σε ότι αφορά τη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης των προγραμμάτων στα οποία συμμετείχαν οι ερωτώμενοι, κρίνεται αρκετά ικανοποιητική, καθώς η πλειονότητα του δείγματος την κρίνει καλή έως άριστη, όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί.

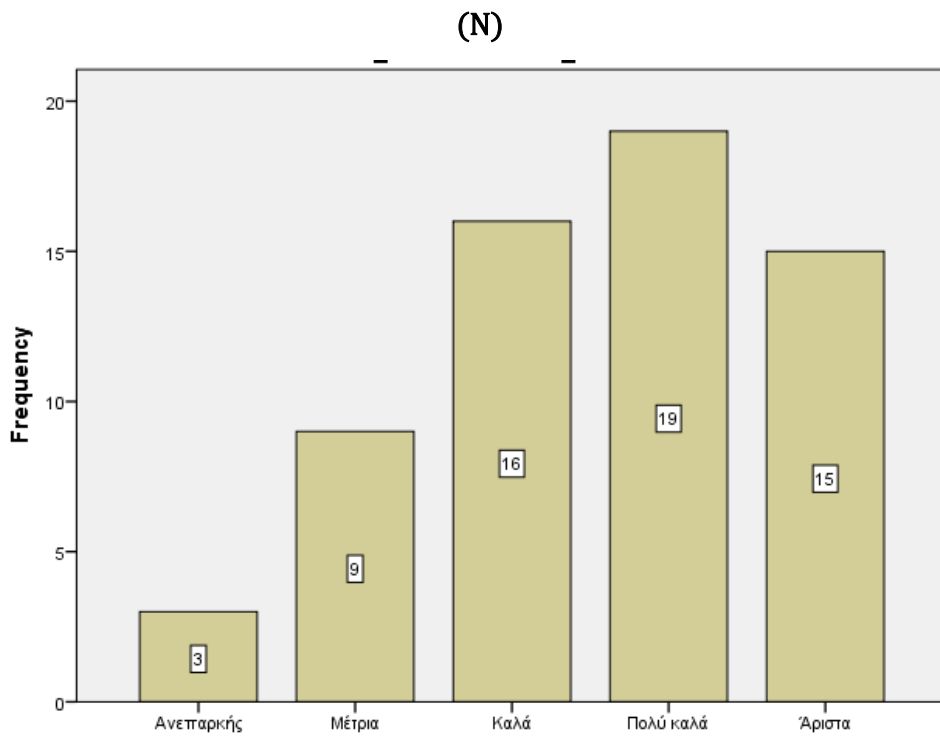
Πίνακας 44: Αξιολόγηση χρονικής διάρκειας προγραμμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	4.1	4.8	4.8
	2	6	8.2	9.7	14.5
	3	25	34.2	40.3	54.8
	4	15	20.5	24.2	79.0
	5	13	17.8	21.0	100.0
	Total	62	84.9	100.0	
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

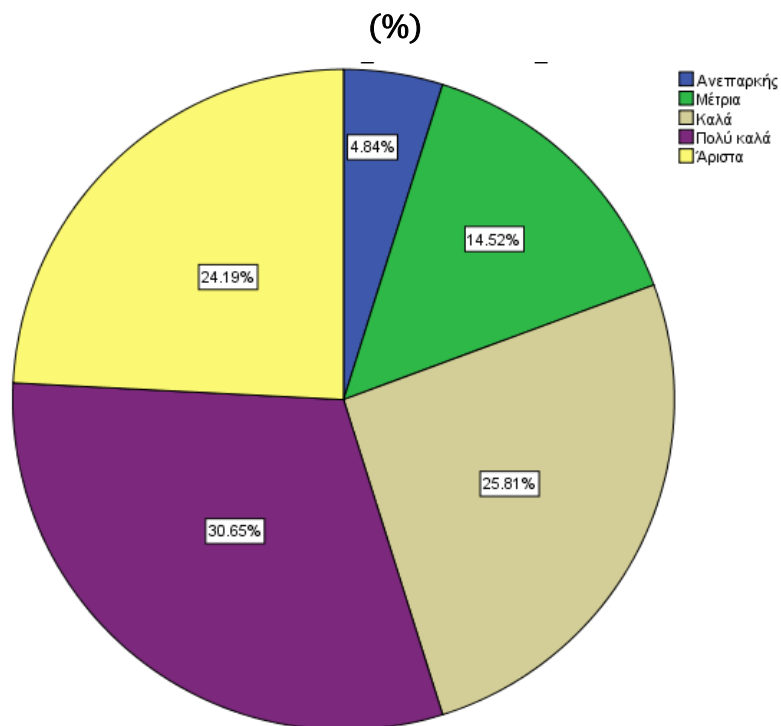
Σε ότι αφορά το αντικείμενο κατάρτισης σε σχέση με την αγορά εργασίας, οι συμμετέχοντες και πάλι κατέγραψαν θετική άποψη, καθώς ποσοστό 25,8% το χαρακτήρισε «καλό», ποσοστό 30,6% το χαρακτήρισε «πολύ καλό» και ποσοστό 24,2% το χαρακτήρισε «άριστο».

Γράφημα 68: Αξιολόγηση συνάφειας αντικειμένου κατάρτισης και αγοράς εργασίας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

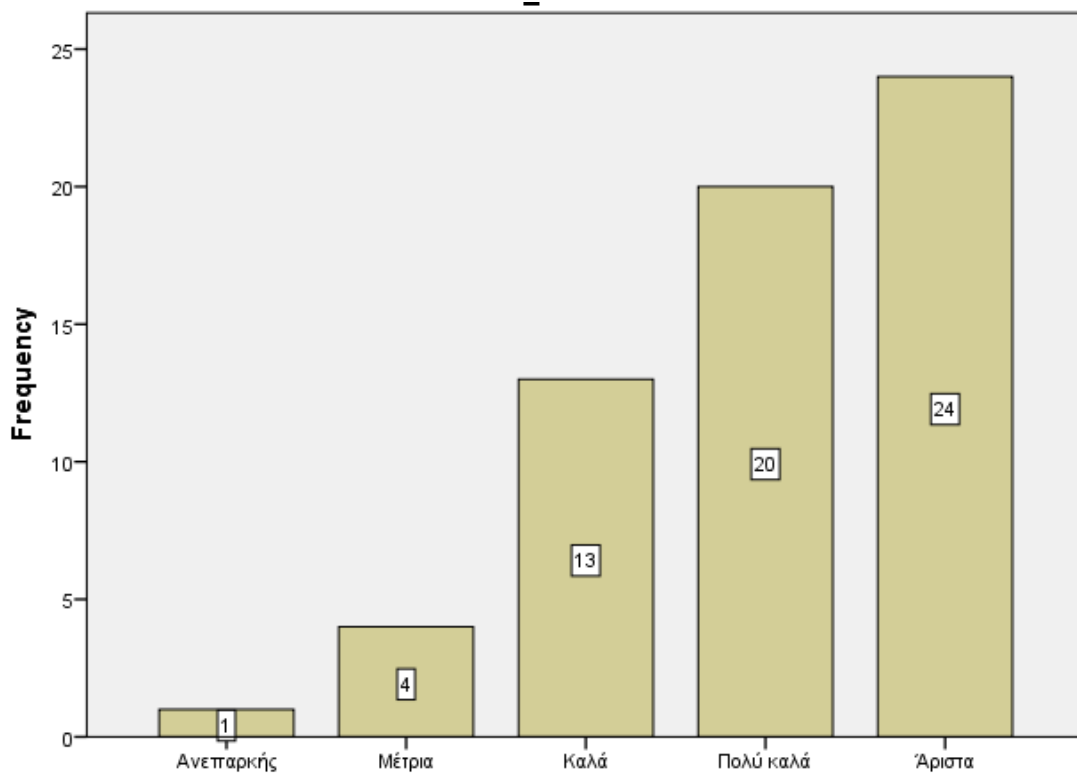
Γράφημα 69: Αξιολόγηση συνάφειας αντικειμένου κατάρτισης και αγοράς εργασίας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

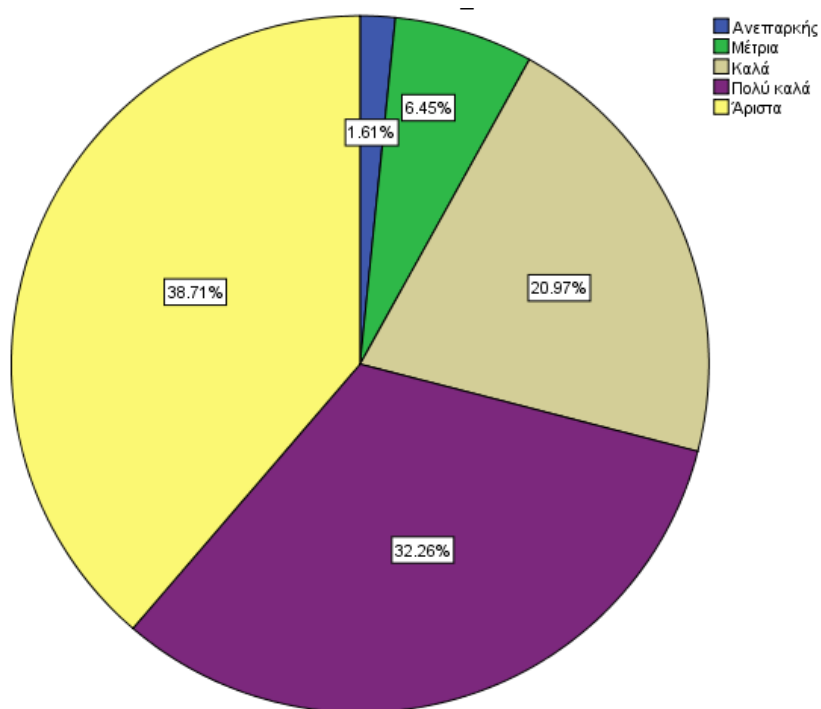
Κατά τους συμμετέχοντες, οι εκπαιδευτές που εργάστηκαν για την κάλυψη των αναγκών των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, στα οποία οι πρώτοι συμμετείχαν, φαίνεται ότι τους ικανοποίησαν αρκετά, καθώς εκτός πέντε ατόμων, όλοι οι υπόλοιποι, δήλωσαν πολύ ικανοποιημένοι, όπως φαίνεται και στα ακόλουθα γραφήματα.

Γράφημα 70: Αξιολόγηση εκπαιδευτών (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 71: Αξιολόγηση εκπαιδευτών (%)

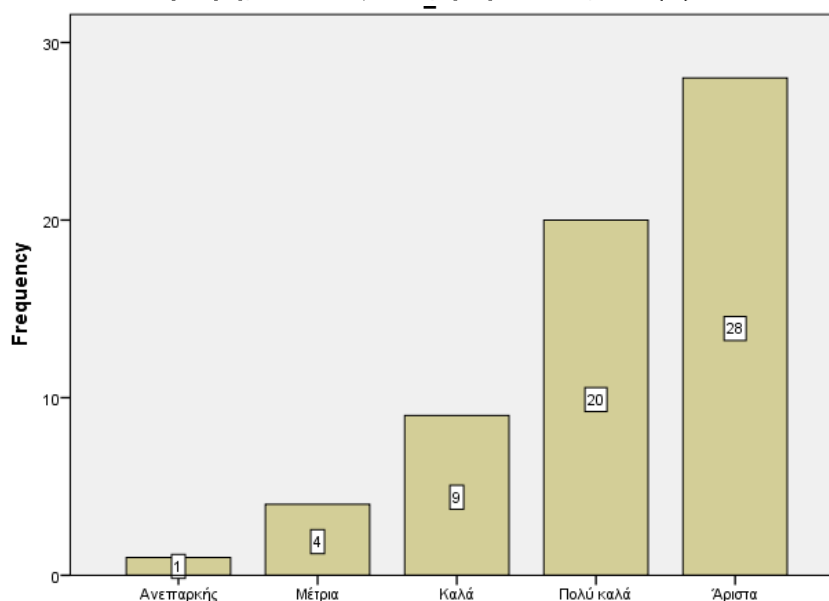

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Θετική αξιολόγηση έλαβαν και οι υποδομές που χρησιμοποιήθηκαν για την ολοκλήρωση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Πιο συγκεκριμένα:

- Ποσοστό 45,2% τις χαρακτήρισε άριστες.
- Ποσοστό 32,3% τις χαρακτήρισε πολύ καλές.
- Καλές υποστήριξε ότι είναι ποσοστό 14,5% των συμμετεχόντων, ενώ
- ποσοστό 6,5% τις χαρακτήρισε μέτριες και το υπόλοιπο 1,6% τις χαρακτήρισε ανεπαρκείς.

Γράφημα 72: Αξιολόγηση υποδομών (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Αρκετά ικανοποιητική κρίνεται και η επικοινωνία με τους φορείς που διοργάνωσαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα, στα οποία οι ερωτώμενοι συμμετείχαν, τόσο πριν όσο και μετά τη διενέργειά τους, όπως φαίνεται και στους ακόλουθους πίνακες.

Πίνακας 45: Αξιολόγηση επικοινωνίας με τον φορέα πριν την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανεπαρκής	1	1.4	1.6	1.6
	Μέτρια	3	4.1	4.8	6.5
	Καλά	10	13.7	16.1	22.6
	Πολύ καλά	16	21.9	25.8	48.4
	Άριστα	32	43.8	51.6	100.0
	Total	62	84.9	100.0	
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

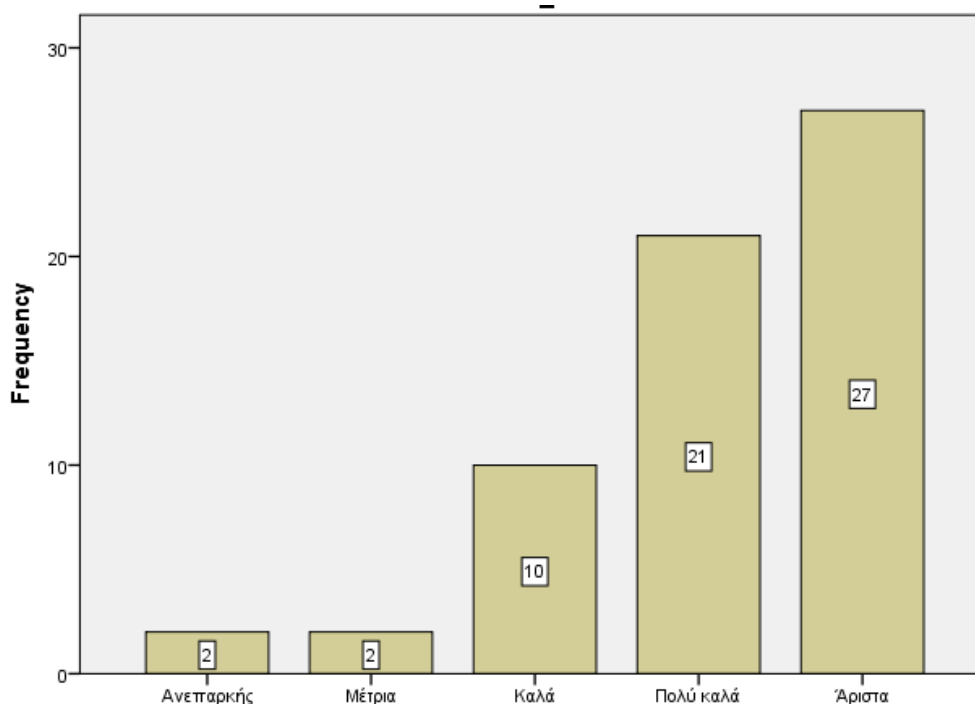
Πίνακας 46: Αξιολόγηση επικοινωνίας με τον φορέα μετά την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανεπαρκής	2	2.7	3.2	3.2
	Μέτρια	2	2.7	3.2	6.5
	Καλά	11	15.1	17.7	24.2
	Πολύ καλά	16	21.9	25.8	50.0
	Άριστα	31	42.5	50.0	100.0
	Total	62	84.9	100.0	
Missing	System	11	15.1		
Total		73	100.0		

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

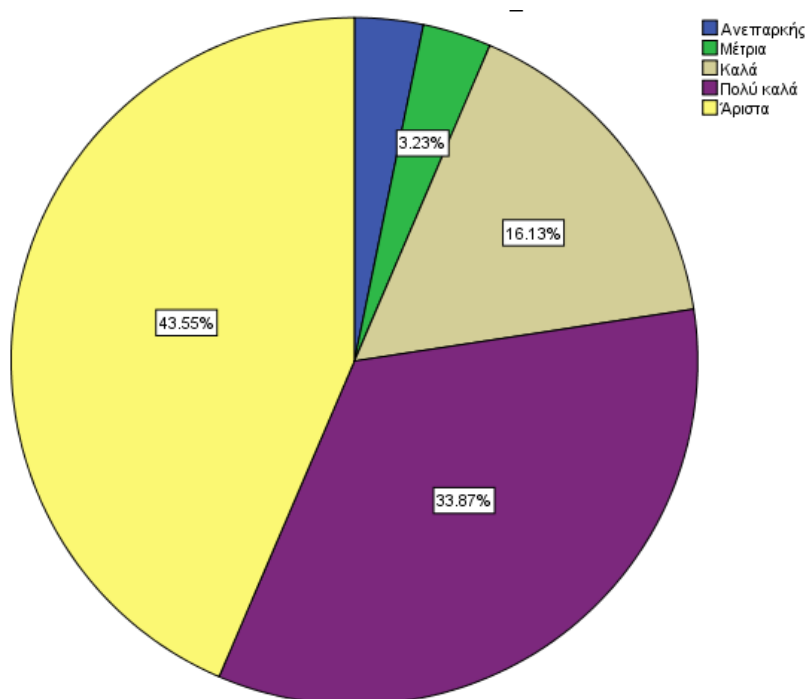
Τέλος , αναφορικά με τη χρησιμότητα των Κ.Δ.Β.Μ. ως προς την παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης στις τοπικές κοινωνίες, οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν εξίσου ιδιαίτερα θετικές, όπως φαίνεται και στα διαγράμματα.

Γράφημα 73: Χρησιμότητα Κ.Δ.Β.Μ. στις τοπικές κοινωνίες (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 74: Χρησιμότητα Κ.Δ.Β.Μ. στις τοπικές κοινωνίες (%)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γενικά, η αξιολόγηση των στοιχείων ήταν θετική. Τις χαμηλότερες μέσες τιμές εμφανίζουν οι αξιολογήσεις που αφορούν στη χρονική διάρκεια και τα αντικείμενα κατάρτισης. Οι τιμές του τεστ Cronbach alfa κυμαίνονται μεταξύ 0,871-0,894 και όλες βρίσκονται πάνω από το συνιστώμενο όριο (0,6), όπως φαίνεται και στον Πίνακα 47 που ακολουθεί.

Πίνακας 47: Στατιστικοί δείκτες αξιολόγησης

	N	Mean	Std. Deviation	Cronbach's Alpha
Χρονική διάρκεια των προγραμμάτων	62	3.47	1.082	.894
Αντικείμενο κατάρτισης σε σχέση με την αγορά εργασίας	62	3.55	1.155	.883
Εκπαιδευτές	62	4.00	1.008	.888
Υποδομές	62	4.13	1.000	.871
Αξιολόγηση επικοινωνίας πριν την υλοποίηση των προγραμμάτων	62	4.21	.994	.891
Αξιολόγηση επικοινωνίας μετά την υλοποίηση των προγραμμάτων	62	4.16	1.043	.879
Χρησιμότητα Κ.Δ.Β.Μ.	62	4.11	1.010	.875

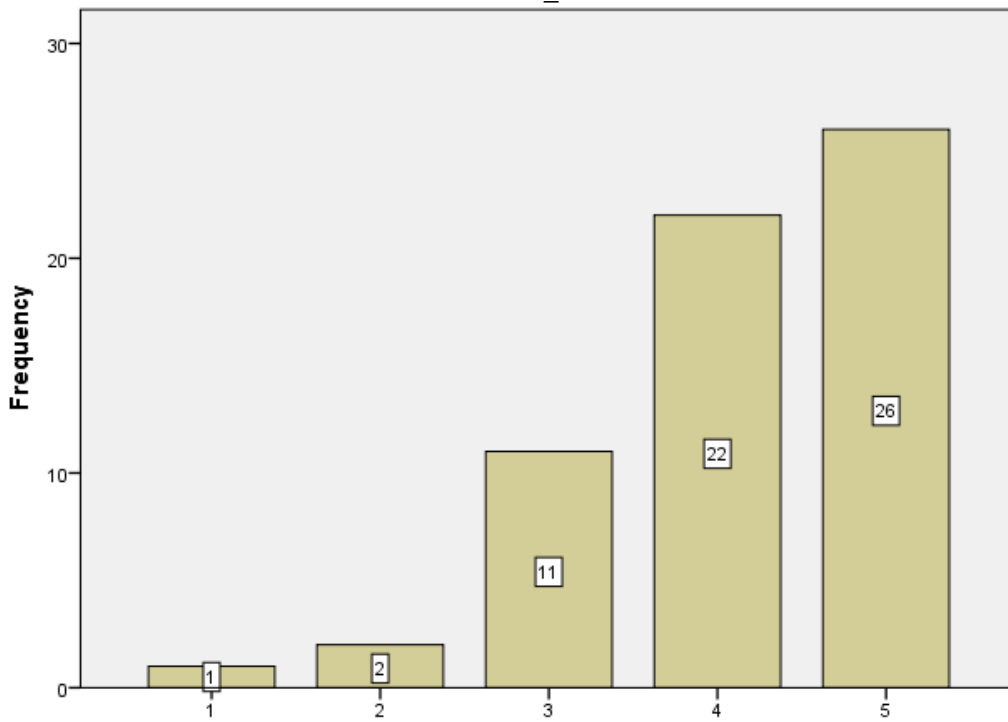
Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.20. Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με την αγορά εργασίας

Όπως φαίνεται και στα γραφήματα που ακολουθούν, η γενική εκτίμηση του δείγματος είναι αρκετά θετική για τη διασύνδεση των Κ.Δ.Β.Μ. με την αγορά εργασίας, καθώς, η πλειονότητα των απαντήσεων (77,4%) αναφέρεται σε «καλή» ή «πολύ καλή» διασύνδεση.

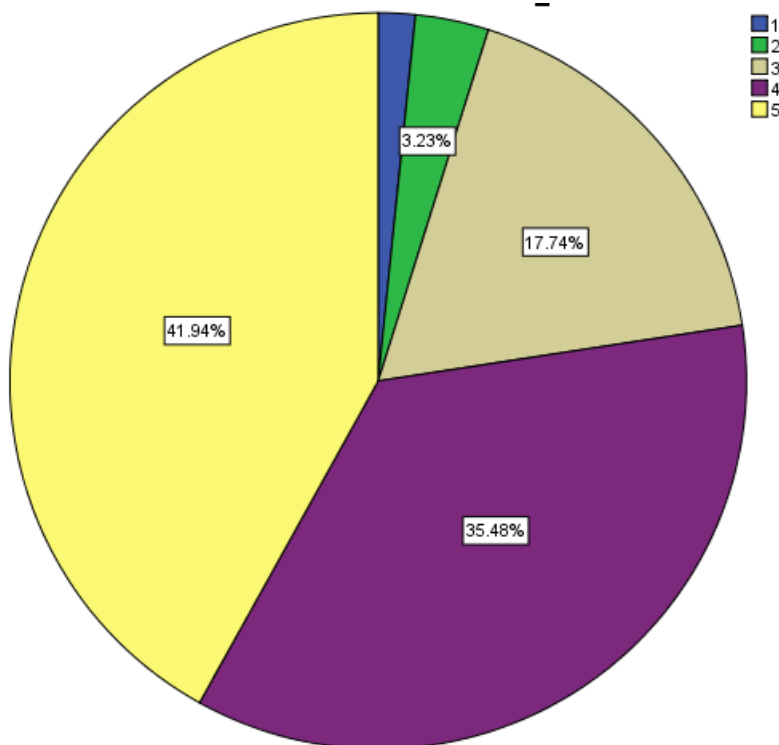
Το γεγονός αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (voucher), όπου τα Κ.Δ.Β.Μ. έρχονται σε επικοινωνία με εργοδότες, προκειμένου να εξασφαλίσουν πρακτική άσκηση για τους συμμετέχοντες στα προγράμματα.

Γράφημα 75: Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με αγορά εργασίας (N)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

Γράφημα 76: Διασύνδεση Κ.Δ.Β.Μ. με αγορά εργασίας (%)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία στοιχείων έρευνας

4.3.21. Λοιπές παρατηρήσεις

Στους ερωτώμενους, δόθηκε η δυνατότητα «ελεύθερης έκφρασης», με μία τελευταία ερώτηση ανοικτού τύπου, προκειμένου να καταγράψουν οτιδήποτε θα ήταν χρήσιμο σχετικά με τα προγράμματα των Κ.Δ.Β.Μ. και τη σχέση τους με την αγορά εργασίας.

Συνολικά, υποβλήθηκαν σχόλια από πέντε άτομα.

Ο πρώτος συμμετέχοντας δήλωσε ότι *«βοηθούν να ενταχθεί ο άνεργος ομαλά και με αρκετά, πρακτικής φύσεως εφόδια στην αγορά εργασίας και στις ανάγκες των ιδιωτικών επιχειρήσεων»*.

Ο δεύτερος αναφέρθηκε στην ανάγκη υλοποίησης προγραμμάτων μεγαλύτερης διάρκειας, ώστε να αποκτάται μεγαλύτερη εμπειρία *(«θα μπορούσαν να μας απασχολούν μεγαλύτερο διάστημα στις εργασίες μας και να αποκτούμε μεγαλύτερη εμπειρία στο αντικείμενο που μας ενδιέφερε!»)*.

Ο τρίτος συμμετέχοντας αναφέρθηκε στην αποκτώμενη πείρα και στην ανάγκη διεύρυνσης των τομέων απασχόλησης *(«Μας βοηθούν να αποκτήσουμε πείρα. Να διευρύνουν τους τομείς απασχόλησης»)*.

Ο τέταρτος συμμετέχοντας, αναφέρθηκε στον θετικό αντίκτυπο των προγραμμάτων στους συμμετέχοντες *(«Προσφέρουν γνώσεις και σημαντικές Χρηματικές απολαβές σε συνδυασμό με τον εμπλουτισμό των γνώσεων διαμέσου εξειδικευμένων σεμιναρίων και προσπάθεια πρόσβασης στην αγορά εργασίας με ευρωπαϊκά πρότυπα και πλεονεκτήματα για τους εργοδότες αλλά και για τους ίδιους τους άνεργους»)*.

Ο τελευταίος συμμετέχοντας αναφέρθηκε στην μη ικανοποίηση αιτημάτων για την υλοποίηση προγραμμάτων *(«Υπάρχουν προγράμματα που σημείωναν σημαντική εκδήλωση ενδιαφέροντος από αρκετά άτομα, όπως το εργαστήριο ζωγραφικής, και δεν πραγματοποιήθηκαν»)*.

4.4. Ανακεφαλαίωση

Από την έρευνα, προκύπτει το γενικό συμπέρασμα ότι, οι συμμετέχοντες σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων και επιμόρφωσης, εμφανίζονται ικανοποιημένοι. Τα εσωτερικά κίνητρα εκπαίδευσης κατέχουν σημαντικό ρόλο στις αιτίες συμμετοχής τους σε προγράμματα ενώ αποδέχονται ότι, η συμμετοχή τους ενισχύει τις δεξιότητες τους και συμβάλει θετικά στην ενίσχυση του επαγγελματικού τους προφίλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

5.1. Εισαγωγικά

Η έρευνα αυτή, αποτέλεσε την απαρχή μίας προσπάθειας αξιολόγησης της λειτουργίας των Κ.Δ.Β.Μ., καθώς η κριτική που επιδέχονται πολλές φορές είναι σφοδρή και σε ορισμένες περιπτώσεις ίσως και άδικη.

Τα ερωτήματα τα οποία έγινε προσπάθεια να απαντηθούν είναι:

1. Σε τι συχνότητα και με ποια κριτήρια επιλέγουν οι εκπαιδευόμενοι προγράμματα επιμόρφωσής και κατάρτισης.
2. Υπάρχει συσχέτιση με το αντικείμενο εργασίας (υφιστάμενο ή δυνητικό);
3. Πως αντιμετωπίζεται από τους υφιστάμενους ή πιθανούς εργοδότες η συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης;
4. Πως αξιολογείται το έργο των Κ.Δ.Β.Μ. και η λειτουργία τους.

5.2. Περιορισμοί

Το δείγμα της έρευνας ήταν σχετικά μικρό, καθώς επιλέχθηκαν υποψήφιοι, οι οποίοι κατά το τελευταίο έτος (2016), είχαν συμμετάσχει και είχαν ολοκληρώσει ένα τουλάχιστον πρόγραμμα κατάρτισης κι επιμόρφωσης. Η δεξαμενή υποψηφίων δημιουργήθηκε από τρία ιδιωτικά Κ.Δ.Β.Μ. της Π.Ε. Αρκαδίας και συγκεκριμένα δύο (2) στην πόλη της Τρίπολης και ένα (1) στο Άστρος Κυνουρίας. Συνολικά απεστάλησαν 132 ερωτηματολόγια και υποβλήθηκαν συμπληρωμένα 62. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει, η όποια γενίκευση των αποτελεσμάτων, να αντιμετωπιστεί με προσοχή.

5.3. Κύρια ευρήματα

5.3.1. Συχνότητα συμμετοχής και κριτήρια επιλογής προγραμμάτων κατάρτισης

Από την ανάλυση των ερωτηματολογίων, προκύπτει ότι η πλειονότητα των συμμετεχόντων (88,71%) συμμετείχε σε 1-2 προγράμματα κατά την τελευταία

τριετία. Ένα βασικό κριτήριο εξέτασης είναι το εργασιακό status ανά ομάδα συμμετεχόντων, όπου όπως φαίνεται και στον πίνακα που ακολουθεί, οι άνεργοι είναι αυτοί που συμμετέχουν πιο ενεργά σε δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων.

Πίνακας 48: Συμμετοχή σε προγράμματα ανά ομάδα επαγγέλματος

	ΑΡΙΘΜΟΣ_ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ		Total
	1-2 προγράμματα	3-4 προγράμματα	
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ Άνεργος	31	6	37
Συντηρούμενο μέλος (φοιτητής, σπουδαστής)	1	0	1
Ελεύθερος επαγγελματίας	7	0	7
Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	15	1	16
Υπάλληλος δημόσιου τομέα	1	0	1
Total	55	7	62

Μάλιστα, πρέπει να σημειωθεί το γεγονός ότι, η μεγάλη συμμετοχή του δείγματος σε 1-2 προγράμματα, σε συνδυασμό με τα πολύωρα προγράμματα και το υψηλό ποσοστό συμμετεχόντων σε δράσεις που περιλάμβαναν και την υλοποίηση πρακτικής άσκησης, υποδηλώνει πως ο άνεργος πληθυσμός του δείγματος, συμμετείχε σε δράσεις απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ή εισόδου στην αγορά εργασίας (voucher) που πραγματοποιούνται από τον Ο.Α.Ε.Δ..

Αυτό επαληθεύεται στατιστικά και από τη σύγκριση των μέσων τιμών στην ερώτηση που αφορά στα κριτήρια συμμετοχής σε προγράμματα, όπου το βασικό κριτήριο είναι η παροχή ή όχι αποζημίωσης από τη συμμετοχή των ερωτώμενων σε δράσεις κατάρτισης. Εξίσου σημαντικό είναι και το πιθανό κόστος συμμετοχής σε προγράμματα, καθώς αν υπάρχει, αυτό λειτουργεί ως αντικίνητρο για τους συμμετέχοντες.

5.3.2. Συσχέτιση με το αντικείμενο εργασίας

Σημαντικό συστατικό επιτυχίας των προγραμμάτων κατάρτισης είναι η υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται είτε άμεσα με την υφιστάμενη απασχόληση των εκπαιδευομένων είτε έμμεσα, με αντικείμενα στα οποία προτίθενται ή επιθυμούν να απασχοληθούν.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η σχέση μεταξύ επαγγέλματος και αντικειμένου κατάρτισης, καταγράφεται θετική, καθώς η πλειονότητα του δείγματος (61,3%) δήλωσε συσχέτιση μεταξύ των εκπαιδευτικών αντικειμένων των προγραμμάτων που παρακολούθησε κατά την τελευταία τριετία και της τελευταίας θέσης απασχόλησης.

5.3.3. Αντιμετώπιση συμμετοχής σε προγράμματα

Λαμβάνοντας ως δεδομένο ότι, τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί ολόκληρη διαλεκτική για την αντιμετώπιση της εκπαίδευσης ενηλίκων στο χώρο εργασίας (υφιστάμενο ή δυνητικό), η ερώτηση αυτή είναι καίρια, για την σκοπιμότητα με την οποία θα πρέπει οι εκπαιδευόμενοι να αντιμετωπίζουν τις δράσεις της δια βίου μάθησης.

Στην περίπτωση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι στην πλειονότητά τους, δήλωσαν ότι η συμμετοχή τους σε προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης αντιμετωπίστηκε θετικά στον εργασιακό τους χώρο ή στην αναζήτηση εργασίας.

Εξετάζοντας τις απαντήσεις τους δείγματος, κάνοντας χρήση του επαγγελματικού status που δήλωσαν οι συμμετέχοντες κατά την περίοδο της έρευνας, όπως αποτυπώνονται και οι απαντήσεις στον επόμενο πίνακα, γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι:

- Οι άνεργοι καταγράφουν την πλέον θετική στάση, ακολουθούμενοι από τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα, γεγονός που σημαίνει ότι η αγορά εργασίας αντιμετωπίζει θετικά τις δράσεις επιμόρφωσης καθώς έχει ανάγκη από καταρτισμένα στελέχη σε πολλά και νέα γνωστικά αντικείμενα.
- Οι αυτό-απασχολούμενοι καταγράφουν ουδέτερη στάση και
- οι δημόσιοι υπάλληλοι καταγράφουν αρνητική στάση.

Ειδικά για τους δημοσίους υπαλλήλους, άξιο μνείας είναι το γεγονός ότι, αυτή η πληροφορία, δηλαδή η ανταπόκριση της συμμετοχής των υπαλλήλων σε

σεμινάρια που διοργανώνει ο αποκλειστικός τους φορέας (Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης) στις υπηρεσίες τους, είναι παγιωμένη στις ερωτήσεις αξιολόγησης των προγραμμάτων στα οποία συμμετέχουν.

Πίνακας 49: Εκτίμηση αντιμετώπισης συμμετοχής σε προγράμματα ανά επαγγελματική ομάδα

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ_ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ			Total
	Με αδιαφορία	Με ενδιαφέρον	ΔΓ/ΔΑ	
Ανεργος	3	26	8	37
Συντηρούμενο μέλος (φοιτητής, σπουδαστής)	0	1	0	1
Ελεύθερος επαγγελματίας	2	2	3	7
Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα	2	12	2	16
Υπάλληλος δημόσιου τομέα	1	0	0	1
Total	8	41	13	62

Μάλιστα, σε επόμενη ερώτηση που αφορά στην απόκτηση εφοδίων μέσω προγραμμάτων, ώστε οι συμμετέχοντες να ισχυροποιηθούν στον επαγγελματικό «στίβο», το δείγμα σχεδόν καθολικά αποδέχθηκε ότι υπάρχουν κι άλλα γνωστικά αντικείμενα τα οποία είναι ουσιαστικά απαιτητά από την αγορά εργασίας και συνεπώς η διδασκαλία τους αποτελεί εφόδιο.

5.3.4. Αξιολόγηση των Κ.Δ.Β.Μ. και της λειτουργίας τους

Ο θεσμός των Κ.Δ.Β.Μ. και το πλαίσιο λειτουργίας τους, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα, φαίνεται πως έχει ικανοποιήσει τους συμμετέχοντες σε προγράμματα και δράσεις που αυτά υλοποιούν.

Η χρονική διάρκεια των προγραμμάτων και το επίπεδο κατάρτισης των εκπαιδευτών ενηλίκων που δίδαξαν στα προγράμματα αξιολογήθηκαν αρκετά θετικά. Τα αντικείμενα κατάρτισης απέσπασαν καλή βαθμολογία, καθώς ποσοστό

περίπου 80% δήλωσε ικανοποιημένο από τη συσχέτιση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, ενώ η επικοινωνία με τα Κ.Δ.Β.Μ. κρίνεται εξίσου ικανοποιητική.

Η διασύνδεση των Κ.Δ.Β.Μ. κρίθηκε αρκετά ικανοποιητική, όμως, όπως προαναφέρθηκε, το γεγονός αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (voucher), όπου τα Κ.Δ.Β.Μ. έρχονται σε επικοινωνία με εργοδότες, προκειμένου να εξασφαλίσουν πρακτική άσκηση για τους συμμετέχοντες στα προγράμματα.

Στην ενότητα «4.3.21. Λοιπές παρατηρήσεις», καταγράφηκε η άποψη ότι εκφράζεται ζήτηση για προγράμματα, όμως αυτά δεν υλοποιούνται. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό αφορά στα δημόσια Κ.Δ.Β.Μ., τα οποία προβαίνουν σε προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος συμμετεχόντων για μία πληθώρα προγραμμάτων, χωρίς να υπάρχει μέριμνα για διδάσκοντες. Βασικό κριτήριο σύστασης τμημάτων, αποτελεί αρχικά ο αριθμός συμμετοχών και δευτερευόντως η ύπαρξη εκπαιδευτή ενηλίκων, με αποτέλεσμα, πολλά τμήματα, ουκ ολίγες φορές να μην λειτουργούν, μολονότι υπάρχει έντονη εκδήλωση ενδιαφέροντος.

5.4. Γενικά συμπεράσματα

Σύμφωνα με τους Κάραλη και Λιοδάκη (2013), ο Malcolm Knowles όρισε την εκπαιδευτική ανάγκη, ως: *«αυτό που ένας άνθρωπος πρέπει να μάθει προς όφελος δικό του, ενός οργανισμού ή της κοινωνίας. Είναι το χάσμα μεταξύ του υφιστάμενου επιπέδου προσόντων και ενός ανώτερου επιπέδου προσόντων, που απαιτούνται για την αποτελεσματική του απόδοση, όπως αυτή ορίζεται από τον ίδιο ή στο πλαίσιο του οργανισμού ή της κοινωνίας που ανήκει.»*

Τα αποτελέσματα της έρευνας το επιβεβαιώνουν, καθώς ποσοστό 60,65% δήλωσε πως απέκτησε τα προσδοκώμενα εφόδια και ποσοστό 71,2% πως βελτίωσε τις δεξιότητες που –κατά την κρίση τους- απαιτούνται στην αγορά εργασίας.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τη θεωρία της Ανδραγωγικής (Knowles), οι ενήλικες ωθούνται στη μάθηση περισσότερο από εσωτερικά κίνητρα παρά από εξωτερικά. Αυτό επιβεβαιώνεται μερικώς από την έρευνα, καθώς οι συμμετέχοντες

επιλέγουν κυρίως με κριτήριο την αποζημίωση (voucher) και κατόπιν εξαιτίας του επαγγελματικού και προσωπικού ενδιαφέροντος.

Αυτό είναι λογικό στην παρούσα μελέτη, καθώς, μετά τη δεκαετία του 1960, τα επίπεδα ανεργίας στην Π.Ε. Αρκαδίας κατέγραφαν συνεχή επιδείνωση μέχρι και το 2001 (Λιαργκόβας & Χλέτσος, 2004). Κατά το έτος 2009, η Π.Ε., μολονότι κατέγραφε το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (10,6%) στην Περιφέρεια, μειώθηκε από τις τιμές που κατέγραψε το 2001 (14,1%).

Ακόμα, οι αλλαγές που καταγράφονται στα πληθυσμιακά χαρακτηριστικά των περιοχών, συνιστούν πρόκληση για την οικονομία και την τοπική ανάπτυξη. Κατ' επέκταση, η συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού, οδηγεί σε οικονομική και κοινωνική υποβάθμιση (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, 2014). Ο πληθυσμός της Π.Ε. Αρκαδίας, σημειώνει μείωση κατά την περίοδο 1991-2011, μολονότι όλες οι άλλες Π.Ε. της Περιφέρειας Πελοποννήσου, κατά την περίοδο 1991-2001 καταγράφουν αύξηση.

Σύμφωνα με τον CEDEFOP (Ιωαννίδου & Πετρουνάκου, 2014), η ανεργία των πτυχιούχων στη χώρα, εξακολουθεί μεν να είναι χαμηλότερη από εκείνη των ατόμων με λιγότερα προσόντα, ωστόσο κατά τη διάρκεια της κρίσης έχει αυξηθεί. Στην περίπτωση της Π.Ε. Αρκαδίας, ισχύει το ίδιο, καθώς, το 2011, οι άνεργοι πτυχιούχοι συγκροτούν ποσοστό 22,01% του συνόλου των ανέργων και οι άνεργοι απόφοιτοι λυκείων και δομών μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συνιστούν ποσοστό της τάξεως του 45,84%. Επίσης, στην έρευνα, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δήλωσαν άνεργοι, συνιστούσαν ποσοστό 28,77% επί του συνόλου του δείγματος.

Κατά τη δεκαετία του '90 στην Ελλάδα, περίπου το 16% των εργαζομένων διέθετε προσόντα περισσότερα από τα απαιτούμενα στη θέση απασχόλησης τους (Patrinos, 1997), γεγονός που επιβεβαιώθηκε αργότερα (2009), από τους Dolton και Marcenaro-Gutierrez (2009), οι οποίοι απέδειξαν ότι, κατά την περίοδο 1994-2011, η Ελλάδα κατέγραφε ένα από τα υψηλότερα ποσοστά υπερεκπαιδευόμενων εργαζομένων, ενώ σε έρευνες που διεξήχθησαν σε άλλες χώρες της Ε.Ε., υπάρχει αναφορά τόσο στη διάκριση των φύλων όσο και στα αντικείμενα εκπαίδευσης (McGuinness, 2006). Όπως αναφέρει ο Πουλιάκας (2014), το ποσοστό των νέων εργαζομένων που απασχολούνται σε επίπεδο χαμηλότερο από τα προσόντα τους, αυξήθηκε κατά 6%, στα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης.

Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP), στην αγορά εργασίας μέχρι το 2020, ποσοστό 60% των θέσεων εργασίας στη χώρα, εκτιμάται ότι θα απαιτούν προσόντα μεσαίου επιπέδου, που συχνά αποκτώνται μέσα από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (CEDEFOP, 2012).

Στην έρευνα, αποδεικνύεται ότι υπάρχει ακόμα «χώρος» για περαιτέρω δια βίου μάθηση και δράσεις εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς:

- Ποσοστό 80,65% των ερωτώμενων υποστήριξε ότι απέκτησε τα προσδοκώμενα επαγγελματικά εφόδια μέσα από τη συμμετοχή σε προγράμματα εκπαίδευσης στα Κ.Δ.Β.Μ..
- Ποσοστό 83,9% υποστήριξε ότι με τη συμμετοχή του στα προγράμματα κατάρτισης βελτίωσε τις γνώσεις και τις δεξιότητές που απαιτούνται στην αγορά εργασίας στην οποία και απευθύνεται.
- Ποσοστό 96,7% αναγνώρισε πως υπάρχουν κι άλλα γνωστικά αντικείμενα τα οποία μπορούν να γίνουν αντικείμενο εκπαίδευσης ενηλίκων και να αποτελέσουν «όπλα» στην αγορά εργασίας.

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι, σε παλαιότερες μελέτες που έχουν διεξαχθεί (Παληός, 2003), η πλειονότητα (65%) δήλωνε προτίμηση για τις κλαδικές ειδικεύσεις.

Ακόμα, ο επιχειρηματικός κόσμος, πρέπει να αντιληφθεί τη σημασία της εκπαίδευσης των εργαζομένων σε νέα γνωστικά αντικείμενα, σχετιζόμενα με τις ικανότητές τους αλλά και με τα εργασιακά τους καθήκοντα. Τα αποτελέσματα της έρευνας, αποδεικνύουν ότι, αυτό αρχίζει να γίνεται κατανοητό, καθώς ποσοστό 66,1% του δείγματος, υποστήριξε ότι οι υφιστάμενοι ή οι υποψήφιοι εργοδότες επέδειξαν ενδιαφέρον για τη συμμετοχή των ερωτώμενων σε δράσεις κατάρτισης και εκπαίδευσης.

Βέβαια, πρέπει να αναφερθεί, σύμφωνα και με έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί (Παληός, 2003), ότι *«το σύστημα κατάρτισης δεν είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες της αγοράς με αποτέλεσμα να μην υπάρχει σύνδεση της κατάρτισης με την απασχόληση για την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού... οι εξελίξεις στην αγορά διενεργούνται με περισσότερο ταχείς ρυθμούς συγκριτικά με τις εξελίξεις στο σύστημα κατάρτισης και υποστήριξαν την ανάγκη λειτουργίας ενός ευέλικτου και αποδοτικότερου μηχανισμού συνεργασίας*

“επιχειρήσεων” - “κράτους” για την διάγνωση των αναγκών της αγοράς και τον σχεδιασμό ενός αποτελεσματικότερου συστήματος κατάρτισης».

Σύμφωνα με τους Κανελλόπουλο και Παπακωνσταντίνου (2005), η έξοδος από την ανεργία προς την απασχόληση επηρεάζεται θετικά και οριακά εάν τα άτομα είναι απόφοιτοι ΙΕΚ. Στην παρούσα έρευνα, αυτό δεν ισχύει, καθώς ποσοστό 6,85% των ανέργων και 4,11% των απασχολούμενων, δηλώνουν απόφοιτοι Ι.Ε.Κ..

Για την περίοδο 2007-2013, στους στόχους της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα είχαν τεθεί δύο στόχοι. Αφενός η λειτουργία δομών σε όλες τις μεγάλες πόλεις της χώρας και αφετέρου η συμμετοχή των τοπικών αρχών (ΕΚΕΡIS, GSAE, & ΟΕΕΚ, 2007). Στο σύνολο της χώρας, αλλά ιδίως στην περίπτωση της Περιφέρειας Πελοποννήσου και της Π.Ε. Αρκαδίας, οι στόχοι ικανοποιήθηκαν, καθώς, όπως καταγράφεται στην παράγραφο 3.5 του παρόντος, σε όλες τις μεγάλες πόλεις έχουν δημιουργηθεί δομές. Παράλληλα, η συμμετοχή των τοπικών αρχών στη δια βίου μάθηση, εξασφαλίστηκε με τη δημιουργία των Κ.Δ.Β.Μ. από τους Ο.Τ.Α. Α΄ βαθμού.

Σε ότι αφορά τη χρησιμότητα της λειτουργίας των Κ.Δ.Β.Μ., είτε αναφορικά με τους συμμετέχοντες ενήλικες εκπαιδευόμενους είτε αναφορικά με τη συμβολή τους στην ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών, ακόμα δεν έχουν υλοποιηθεί εμπειριστατωμένες έρευνες. Στην παρούσα μελέτη πάντως, η άποψη των συμμετεχόντων καταγράφεται θετική. Συγκεκριμένα, ποσοστό 77,42% του δείγματος θεωρεί πως η συνεισφορά των Κ.Δ.Β.Μ. στις τοπικές κοινωνίες είναι θετική.

5.5. Προτάσεις

Στην Ελλάδα, οι δομές δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων, θα πρέπει να ανασυγκροτηθούν και να συνακολουθήσουν τις εξελίξεις των αγορών.

Οι δομές κατάρτισης του Υπουργείου Παιδείας (Ι.Ε.Κ.) λειτουργούν με προγράμματα σπουδών, τα οποία ισχύουν από την έναρξη λειτουργίας τους. Επιπρόσθετα, τα Κ.Δ.Β.Μ., μολονότι λειτούργησαν στους περισσότερους δήμους της χώρας, δεν συνεχίστηκαν, με δεδομένο ότι αποτελούσαν δομές που στηρίχθηκαν αποκλειστικά στην ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.

Τα ιδιωτικά Κ.Δ.Β.Μ., μέσα από την εφαρμογή προγραμμάτων (Λ.Α.Ε.Κ. και προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας) μπορούν να συνεισφέρουν

περισσότερα στις τοπικές κοινωνίες και στην κατά τόπους ανάπτυξη, αναδεικνύοντας έτσι τον ουσιαστικό τους ρόλο.

Παράλληλα, πολλοί δήμοι της χώρας, συστήνουν κέντρα και σχολές, χωρίς να πιστοποιούνται, με αποτέλεσμα, η χρησιμότητά τους να αμφισβητείται.

Έτσι, προκειμένου να υπάρξει ένα σύστημα δια βίου μάθησης και εκπαίδευσης ενηλίκων, που θα είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει:

1. Να υπάρχει άμεση διασύνδεση των υλοποιούμενων προγραμμάτων με τις ανάγκες των αγορών εργασίας. Παραδοσιακά επαγγέλματα (πχ πωλητές) έχουν ανάγκη επιμόρφωσης, προκειμένου να καταστούν ανταγωνιστικοί.
2. Να δημιουργηθούν δομές που θα λειτουργούν εξ αποστάσεως, με χρήση όλων των σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων και θα διευκολύνουν τους ενήλικες συμμετέχοντες.
3. Να υπάρξει μέριμνα για τη διοργάνωση προγραμμάτων με αντικείμενο τη χρήση των Τ.Π.Ε., καθώς είναι εργαλείο για τον σύγχρονο άνθρωπο και για τις επιχειρήσεις.
4. Να μην χρησιμοποιούνται οι ευρωπαϊκοί πόροι μόνο για την κατάρτιση ανέργων, δηλαδή να μην μετατρέπονται τα προγράμματα σε μία μορφή άσκησης κοινωνικής πολιτικής, αλλά να χρησιμοποιούνται ως εργαλείο ανάπτυξης. Δηλαδή να είναι ένα σύστημα ενίσχυσης των ευκαιριών απασχόλησης και όχι ένα υποκατάστατο των πολιτικών προστασίας από την ανεργία.
5. Να δημιουργηθεί ένα σύστημα ανατροφοδότησης, από τους συμμετέχοντες σε δράσεις και ενέργειες δια βίου εκπαίδευσης, ώστε να είναι μετρήσιμη η αποτελεσματικότητά τους.
6. Να καταρτισθεί ένα σύστημα πιστοποίησης όλων των εκτελούμενων προγραμμάτων και να κατατάσσονται αυτόματα οι συμμετέχοντες σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο προσόντων. Με τον τρόπο αυτό, θα αποδίδεται στους συμμετέχοντες ένα παραπάνω κίνητρο συμμετοχής.
7. Τα ιδιωτικά Κ.Δ.Β.Μ. να γίνουν διαμορφωτές πολιτικών επιμόρφωσης σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές, που μπορούν να προσδιορίσουν τις ομάδες στόχους.

Ακόμη, υπάρχει χώρος για περαιτέρω έρευνα και μελέτη στοιχείων όπως τα κριτήρια συμμετοχής, τα θεματικά ενδιαφέροντα, ο τρόπος υλοποίησης των προγραμμάτων δια βίου μάθησης και οι διαδικασίες πιστοποίησης, που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στη δόμηση ενός συστήματος δια βίου μάθησης «ζωντανού», απόλυτα επικαιροποιημένου και αποδοτικού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Boukouvalas, M. (1988). *Adult Education in Greece*. Vancouver: University of British Columbia.
- CEDEFOP. (2012). *Future skills supply and demand in Europe: forecast 2012 (CEDEFOP Research Paper No 26)*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Coombs, P. H. (1968). *The World Educational Crisis: A Systems Analysis*. New York: Oxford University Press.
- Coombs, P. H., & Ahmed, M. (1974). *Attacking Rural Poverty: How Non-formal can help*. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Dolton, P., & Marcenaro-Gutierrez, O. (2009). Chapter 4: Overeducation across Europe. Στο P. Dolton, R. Asplund, & E. Barth, *Education and Inequality Across Europe*. Northampton: Edward Elgar Publishing.
- Efstratiou, D., & Sklavenitis, N. (2009/10). *Structure of education and training systems in Europe*. Luxembourg: European Commission.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Karalis, T., & Vergidis, D. (2004). Lifelong education in Greece: recent developments and current trends. *International Journal of Lifelong Education*, 23(2), σσ. 179-189.
- McGuinness, S. (2006). Overeducation in the labour market. *Journal of Economic Surveys*, 20(3), σσ. 387-418.
- Patrinos, H. (1997). Overeducation in Greece. *International Review of Education*, 43(2/3), σσ. 203-223.
- Pouliakas, K. (2014, January). *IZA - Institute of Labor Economics*. Ανάκτηση 11 03, 2016, από Balancing Act at Times of Austerity: Matching the Supply and Demand for Skills in the Greek Labour Market: <http://ftp.iza.org/dp7915.pdf>
- REMACO A.E. (2012). *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου*. Αθήνα: Περιφέρεια Πελοποννήσου.
- Rogers, A. (1998). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rogers, A. (2002). *Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Tennant, M. (1997). *Psychology and adult learning* (2nd εκδ.). London: Routledge.

- Wain, K. (2006). Lifelong Education and Adult Education: the State of the Theory. Στο P. Jarvis, *From Adult Education to the Learning Society* (σσ. 122-140). Oxon: Routledge.
- Whitehead, M. (2000). *Educational policy and the European Union: An introduction*. Hull: European Project.
- Αθανασίου, Α., Μπαλντούκας, Α., & Παναούρα, Ρ. (2016). *Εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων*. Λευκωσία: Frederick University.
- Βεργίδης, Δ. (1995). *Υποεκπαίδευση, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές διαστάσεις*. Αθήνα: Ύψιλον.
- Βεργίδης, Δ. (2000). Δια βίου εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική. Στο *Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση: διεθνής εμπειρία και ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Άτραπος.
- Βρεττάκου, Β., & Ρουσέας, Π. (2002). *Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα*. Λουξεμβούργο: CEDEFOP.
- Γ.Γ.Δ.Β.Μ. (2016). *Ευρωπαϊκή Ατζέντα για την Κατάρτιση και Εκπαίδευση Ενηλίκων. Οδικός Χάρτης (roadmap) Προγράμματος*. Ανάκτηση από ΥΠ.Ε.Π.Θ.: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/DiaViouMathisi/odikos_xartis.pdf
- Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς. (2013). *Δια βίου Μάθηση - Ορισμός*. Ανάκτηση 11 05, 2016, από <http://www.gsae.edu.gr/el/glossari?id=690>
- Δημουλάς, Κ. (2002). *Κράτος Πρόνοιας και Επαγγελματική Κατάρτιση: η περίπτωση της Ελλάδας (1980-2000)*. Αθήνα: Διδακτορική διατριβή ΕΚΠΑ.
- Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (2016). *Ταυτότητα*. Ανάκτηση 10 10, 2016, από Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.: <http://www.eoppep.gr/index.php/el/eoppep/identity>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016). *Η πολιτική της ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων*. Ανάκτηση 10 10, 2016, από http://ec.europa.eu/education/policy/adult-learning_el
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2016Α). *Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016. Ελλάδα*. Λουξεμβούργο.
- Ευστράτογλου, Α. Ι. (2004, Μάιος). Η συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα. *Ενημέρωση*(106), σσ. 2-15.
- ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (2011). *ΙΝ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.* Ανάκτηση 10 10, 2016, από Ταυτότητα του Ιδρύματος: www.inedivim.gr/σελίδα/ταυτότητα-του-ιδρύματος

- Ιωαννίδου, Α., & Πετρουνάκου, Α. (2014). *Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Συνοπτική περιγραφή*. Λουξεμβούργο: CEDEFOP.
- Ιωαννίδου, Α., & Σταύρου, Σ. (2013, 10). *Προοπτικές μεταρρύθμισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. Ανάκτηση 10 10, 2016, από <http://library.fes.de/pdf-files/id/10315.pdf>
- Κανελλοπουλος, Κ., & Παπακωνσταντίνου, Π. (2005). *Οικονομικές Διαστάσεις της Κατάρτισης Ενηλίκων - Μελέτες 61*. Αθήνα: Κ.Ε.Π.Ε.
- Καραλής, Θ. (2010). *Διά βίου μάθηση και πιστοποίηση*. Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.
- Καραλής, Θ. (2013). *Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση*. Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Κάραλης, Θ., & Λιοδάκη Ν. (2013). Μετασχηματίζουσα Μάθηση και Εκπαιδευτικές Εμπειρίες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *εκπ@ιδευτικός κύκλος*, 1(3), σσ. 21-35. Ανάκτηση 11 10, 2016, από <http://www.educircle.gr/periodiko/images/teuxos/2013/3/teuxos3-2.pdf>
- Καραντινός, Δ. (2010). Εκπαίδευση ενηλίκων: διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές. Στο Δ. Βεργίδης, & Α. Κόκκος, *Εκπαίδευση ενηλίκων: διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές* (σσ. 43-61). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκος, Α. (2005). *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων* (Τόμ. Α'). Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Κόκκος, Α. (2005Α). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κοκκος, Α. (2007, Ιαν.-Ιούν). Η εκπαίδευση ενηλίκων ως διακριτό θεσμικό και επιστημονικό πεδίο. *Δια Βίου/Επιστημονική Επιθεώρηση για τη Δια Βίου Μάθηση*, 1(1), σσ. 45-48.
- Κόκκος, Α. (2010). Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα. Αθήνα: Τεχνική Εκπαιδευτική.
- Κολλιόπουλος, Δ. (2008). *Ιστορική εξέλιξη της εκπαίδευσης ενηλίκων στην Ελλάδα. Υλικό δραστηριότητας 7 για τις ανάγκες του προγράμματος "Επιμόρφωση εκαπιδευτικών στη χρήση και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διδακτική διαδικασία*. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστημιακό Κέντρο Εκπαίδευσης Θεσσαλονίκης.
- Κοντάκος , Α., & Γκόβαρης, Χ. (2006). *Εκπαίδευση Ενηλίκων σε Αυστρία και Γερμανία*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- Κοντάκος, Α., & Γκόβαρης , Χ. (2006Α). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Εκπαίδευση ή παιδαγωγική ενηλίκων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-ΙΔΕΚΕ.

- Κοσμόπουλος , Α. (1990). *Σχεσιοδυναμική Παιδαγωγική του Προσώπου*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Κουλαουζίδης, Γ. (2008). Jack Mezirow και μετασχηματίζουσα μάθηση: μία εκτεταμένη προσωπογραφία. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*(10), σσ. 36-39.
- Λαμπρινίδη, Α., & Πατσούρα, Χ. (2008). *Η κοινωνική διάσταση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο ρόλος των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας*. Αθήνα: Πτυχιακή Εργασία, ΤΕΙ Αθήνας, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας.
- Λευθεριώτου, Π. (2010). Ο ρόλος της εκπαίδευσης των εκπαιδευτών ενηλίκων στην Ελλάδα: ιστορική αναδρομή και σύγχρονη πραγματικότητα. Στο Δ. Βεργίδης, & Α. Κόκκος, *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές* (σσ. 271-305). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Λιαργκόβας , Π., & Χλέτσος, Μ. (2004). *Αναπτυξιακές δυνατότητες: Ανάλυση αγοράς εργασίας, διάγνωση αναγκών και προτάσεις πολιτικής στο νομό Αρκαδίας* . Αθήνα: Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική Πληροφορική Α.Ε.
- Λιντζέρης , Π. (2007). *Η σημασία του κριτικού στοχασμού και του ορθολογικού διαλόγου στη θεωρία του Jack Mezirow για τη Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Μάνθου, Χ. (2007). Το παιδαγωγικό πρόγραμμα του Freire. *Εκπαίδευση Ενηλίκων*(10), σσ. 22-26.
- Ματθαίου, Δ. (2000). *Παγκοσμιοποίηση, Κοινωνία της Γνώσης και δια Βίου Εκπαίδευση. Οι Νέες Ορίζουσες του Εκπαιδευτικού Έργου*. Ανάκτηση 11 02, 2016, από [http://users.uoa.gr/](http://users.uoa.gr/~dmatth/pdf/A0001.pdf)
- Μουζάκης, Χ. (2006). *Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-ΓΓΕΕ-ΙΔΕΚΕ.
- Παϊδούση , Χ. (2016, 02). *Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού*. Ανάκτηση από <http://www.eiead.gr/>: http://www.eiead.gr/publications/docs/%CE%95%CE%9B%CE%9A%CE%A5%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%80%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%B5%CE%BB%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%AF%CE
- Παληός, Ζ. (2003). *Κατάρτιση και απασχόληση*. Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ - ΑΔΕΔΥ.

- Πανδής, Π. (2009). *Δια Βίου Μάθηση: Μια Συγκριτική Μελέτη Πολιτικών και Πρακτικών στο Παράδειγμα Ελλάδας και Ιρλανδίας (διδακτορική διατριβή)*. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.
- Παπαγεωργίου, Ή. (2012). Το πεδίο της διά βίου εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Στο Θ. Καραλής, & Η. Παπαγεωργίου, *Σχεδιασμός, Υλοποίηση & Αξιολόγηση Προγραμμάτων Δια Βίου Εκπαίδευσης* (σσ. 43-55). Αθήνα: ΙΝΕ ΓΣΕΕ.
- Πρόκου, Ε. (2002). Η «κυβερνητική στρατηγική» για τη διά βίου εκπαίδευση στην Ευρώπη και την Ελλάδα. *Κοινωνική Συνοχή και Ανάπτυξη*, 2(2), σσ. 179-192.
- Ρακαλλίδου, Κ., & Κομνηνού, Ι. (2011, 01). *Τα τυπικά προσόντα των εκπαιδευτών ενηλίκων και ο ρόλος του εμπνευστή σύμφωνα με την ανθρωπιστική προσέγγιση*. Ανάκτηση 11 02, 2016, από Ιωάννα Κομνηνού: http://users.sch.gr/ikomninou/pee_an.pdf
- Τριλιανός, Θ. (2003). *Μεθοδολογία της σύγχρονης διδασκαλίας*. Αθήνα: Περιβολάκι και Άτραπος.
- Τσιμπουκλή, Α., & Φίλιπς, Ν. (2008). *Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ./Γ.Γ.Ε.Ε./Ι.Δ.ΕΚ.Ε.
- Ωρολογά, Δ. (2000). *Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση. Συνοπτική Παρουσίαση*. Αθήνα: ΕΕ, ΕΕΤΑΑ & ΚΕΔΚΕ.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.gsae.edu.gr/>

http://ec.europa.eu/index_el.htm

<http://ec.europa.eu/eurostat>

<http://www.oaed.gr/>

<http://www.statistics.gr/>

<https://www.inedivim.gr/>

<http://www.eoppep.gr/index.php/el/>

<http://www.eiead.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων των Κέντρων Δια βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.), για τη χρησιμότητα των προγραμμάτων που παρακολούθησαν κατά την τελευταία τριετία και των Κ.Δ.Β.Μ. γενικότερα..

Η έρευνα πραγματοποιείται για την κάλυψη των αναγκών σύνταξης διπλωματικής ερευνητικής εργασίας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Επιχειρηματικότητα και την Διακυβέρνηση, που πραγματοποιείται από το Πανεπιστήμιο σε συνεργασία με το ΤΕΙ Πελοποννήσου.

Όλες οι απαντήσεις είναι απόλυτα εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για το σκοπό αυτό.

Α. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

1.Φύλο: 1.Αντρας 2.Γυναίκα

2. Ηλικία: 1. 18-19 2. 20-24 3. 25-29 4. 30-34
5. 35-39 6. 40-44 7. 45-49 8. 50-55
9. 55-59 10. 60+

3. Οικογενειακή κατάσταση

1. Άγαμος 2. Έγγαμος 3. Διαζευγμένος-η/Χήρος-α

4. Επίπεδο εκπαίδευσης:

1. Απόφοιτος δημοτικού
2. Απόφοιτος Γυμνασίου (τριτάξιο)
3. Απόφοιτος Λυκείου (ή 6τάξιου Γυμνασίου)
4. Απόφοιτος ΙΕΚ Κολλεγίου
5. Απόφοιτος ΤΕΙ
6. Απόφοιτος ΑΕΙ
7. Κάτοχος μεταπτυχιακού
8. Κάτοχος διδακτορικού

5. Απασχόληση κατά την υποβολή του ερωτηματολογίου:

1. Άνεργος
2. Συντηρούμενο μέλος (φοιτητής, σπουδαστής)
3. Ελεύθερος επαγγελματίας
4. Υπάλληλος ιδιωτικού τομέα
5. Υπάλληλος δημόσιου τομέα

Β. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

6. Την τελευταία τριετία είχατε συμμετάσχει σε κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης;

1.Ναι

2.Όχι

7. Σε πόσα προγράμματα συμμετείχατε κατά την τελευταία τριετία;

1. 1 - 2προγράμματα 2. 3 - 4 προγράμματα 3. 5+ προγράμματα

8. Τα προγράμματα στα οποία συμμετείχατε εκπονήθηκαν από:

1. Κ.Δ.Β.Μ. ιδιωτικού τομέα

2. Κ.Δ.Β.Μ. δημόσιου τομέα

3. Κ.Δ.Β.Μ. ιδιωτικού και δημόσιου τομέα

9. Στα προγράμματα κατάρτισης στα οποία συμμετείχατε, η μέθοδος παρακολούθησης

ήταν:

1. Δια ζώσης εκπαίδευση

2. Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

3. Δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευση

10. Τα προγράμματα στα οποία συμμετείχατε περιλάμβαναν και πρακτική άσκηση;;

1.Ναι

2.Όχι

11. Πόσες ώρες κατάρτισης καταγράψατε κατά την τελευταία τριετία; (δεν συμπεριλαμβάνεται η πρακτική άσκηση)

1. 1 - 99 ώρες 2. 100 - 199 ώρες 3. 200 - 299 ώρες

4. 300 - 399 ώρες 5. 400 - 499 ώρες 6. 500 - 599 ώρες

7. 600+ ώρες

12. Τα προγράμματα στα οποία συμμετείχατε:

1. Είχαν σχέση με το αντικείμενο της τελευταίας μου εργασίας

2. Δεν είχαν σχέση με το αντικείμενο της τελευταίας μου εργασίας

13. Αξιολογήστε τους λόγους για τους οποίους συμμετείχατε στα προγράμματα κατάρτισης (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Διαφωνώ, 3=Ούτε διαφωνώ/ούτε συμφωνώ, 4=Συμφωνώ, 5=Συμφωνώ τελείως)

		1	2	3	4	5
1	Προσωπικό ενδιαφέρον					
2	Επαγγελματικό ενδιαφέρον					
3	Χαμηλό ή μηδενικό Κόστος συμμετοχής					
4	Προσβασιμότητα φορέα υλοποίησης					
5	Αποζημίωση (Voucher)					

Γ. ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

14. Αποκτήσατε τα προσδοκώμενα επαγγελματικά εφόδια από τη συμμετοχή σας σε προγράμματα των Κ.Δ.Β.Μ.;

1.Ναι

2.Όχι

3. ΔΓ/ΔΑ

15. Πιστεύετε ότι με τη συμμετοχή σας στα προγράμματα κατάρτισης έχετε βελτιώσει τις

γνώσεις και τις δεξιότητές σας που απαιτούνται στην αγορά εργασίας;

1.Ναι

2.Όχι

3. ΔΓ/ΔΑ

16. Αξιολογήστε πόσο σας βοήθησαν τα προγράμματα κατάρτισης στα οποία συμμετείχατε, στην υπάρχουσα θέση απασχόλησης ή στην ανεύρεση εργασίας.

Καθόλου	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ
	☐	☐	☐	☐	☐	

17. Πιστεύετε ότι υπάρχουν κι άλλα γνωστικά αντικείμενα τα οποία μπορούν να διδαχθούν

και να αποτελέσουν "όπλα πρόσληψης" για εσάς;

1.Ναι

2.Όχι

18. Πως αντιμετωπίστηκαν από τους υφιστάμενους ή πιθανούς εργοδότες σας, τα αντικείμενα των προγραμμάτων στα οποία συμμετείχατε;

1. Με αδιαφορία

2. Με ενδιαφέρον

3. ΔΓ/ΔΑ

19. Με βάση την εμπειρία σας από προγράμματα που εκπονήθηκαν από Κ.Δ.Β.Μ και στα οποία συμμετείχατε πως αξιολογείτε:

		Ανεπαρκής	Μέτρια	Καλή	Πολύ καλή	Άριστη
1	Τη χρονική διάρκεια των προγραμμάτων	☐	☐	☐	☐	☐
2	Το αντικείμενο κατάρτισης σε σχέση με την αγορά εργασίας	☐	☐	☐	☐	☐
3	Τους εκπαιδευτές και τη συνάφεια τους με το αντικείμενο κατάρτισης	☐	☐	☐	☐	☐
4	Τις υποδομές που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτισή σας	☐	☐	☐	☐	☐
5	Την επικοινωνία σας με τα Κ.Δ.Β.Μ. πριν την εκπόνηση των προγραμμάτων	☐	☐	☐	☐	☐
6	Την επικοινωνία σας με τα Κ.Δ.Β.Μ. μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων	☐	☐	☐	☐	☐
7	Τη χρησιμότητα των Κ.Δ.Β.Μ ως προς την παροχή προγραμμάτων κατάρτισης στις τοπικές κοινωνίες	☐	☐	☐	☐	☐

20. Πως αξιολογείτε (γενικά) τα Κ.Δ.Β.Μ. σε ότι αφορά τη διασύνδεση τους με την αγορά εργασίας;

Πολύ κακή	1	2	3	4	5	Πολύ καλή
	☐	☐	☐	☐	☐	

21. Καταγράψτε οτιδήποτε επιθυμείτε σε σχέση με τα προγράμματα των Κ.Δ.Β.Μ. και τη σχέση τους με την αγορά εργασίας

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σας ευχαριστούμε για τον χρόνο σας!